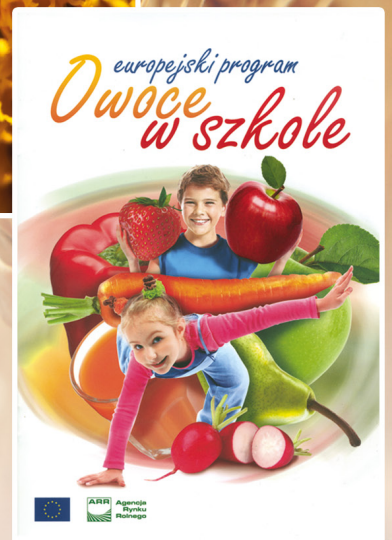

Agencja
Rynku
Rolnego

Sprawozdanie z działalności Agencji Rynku Rolnego w 2011 roku

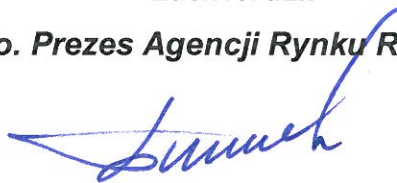

AGENCJA RYNKU ROLNEGO

**Sprawozdanie z działalności
Agencji Rynku Rolnego
w 2011 roku**

Zatwierdził

p.o. Prezes Agencji Rynku Rolnego

Andrzej ŁUSZCZEWSKI

Opracowano w Biurze Analiz i Programowania

Warszawa 2012

Szanowni Państwo!

W imieniu Kierownictwa mam przyjemność przekazać Państwu sprawozdanie z działalności Agencji Rynku Rolnego w 2011 roku.

W minionym roku, podobnie jak w latach wcześniejszych, Agencja realizowała zróżnicowane zadania odnoszące się do wielu obszarów funkcjonowania sektora rolno-żywnościowego. W zakresie działań rynkowych Agencja wypłacała eksporterom refundacje do wywozu przetworów wieprzowych, wołowiny oraz drobiu i jaj. Udzielała dopłat plantatorom tytoniu i ziemniaków oraz producentom skrobi. Do rolników, jak co roku, w ramach wsparcia postępu biologicznego, trafiły dopłaty do kwalifikowanego materiału siewnego. Kontynuowano wsparcie pszczelarstwa. Udzielano rolnikom dofinansowania do zakupu maszyn i urządzeń oraz przedsiębiorcom do inwestycji związanych z przetwarzaniem produktów rolnych na cele energetyczne. Agencja zarządzała systemem kwotowania produkcji mleka, monitorowała rynek cukru, wina, biokomponentów i biopaliw ciekłych oraz produkcję biogazu rolniczego. Niezmiennie dużym zainteresowaniem cieszył się program „Szkłanka mleka”, w którym uczestniczyło 2,4 mln dzieci. Z bezpłatnych dostaw świeżych owoców, warzyw oraz soków w ramach programu „Owoce w szkole” skorzystało blisko 900 tys. uczniów z klas I-III szkół podstawowych. Realizacja ósmego już programu pomocy żywnościowej pozwoliła przekazać gotowe artykuły spożywcze czterem milionom najuboższych osób.

Dyskusja nad zapisami Zielonej Księgi zmierzająca do wypracowania strategii promowania smaków Europy pokazuje, jak istotne znaczenie mają działania promocyjne i informacyjne. W tym obszarze Agencja uczestniczyła w szerokim zakresie działań z wykorzystaniem budżetowych środków unijnych i krajowych, jak również środków pochodzących z dziewięciu funduszy promocji produktów rolno-spożywczych.

Działaniem wprowadzonym z myślą o przedsiębiorcach z sektora rolno-żywnościowego jest upowszechnianie informacji o możliwościach nawiązania kontaktów handlowych. Informacje te, podobnie jak udostępniane od wielu lat raporty o sytuacji na rynkach rolnych, mogą być przydatne do podejmowania decyzji i działań biznesowych.

ARR posiada odpowiednie doświadczenie w prowadzeniu działań związanych z zarządzaniem kryzysowym. Po raz kolejny w 2011 r. prowadziła tego typu działania uruchamiając w związku z „kryzysem dioksynowym” dopłaty do prywatnego przechowywania wieprzowiny oraz udzielając wsparcia producentom warzyw, którzy ponieśli straty na skutek wystąpienia bakterii Escherichia coli.

Potwierdzeniem wysokiej jakości usług świadczonych przez ARR zgodnie z wdrożonym Systemem Zarządzania była nagroda otrzymana w konkursie „Panteon Administracji Polskiej”. Prawidłowość operacji wykonanych w 2011 r. została potwierdzona Certyfikatem Rocznych Rachunków Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji wydanym przez Ministerstwo Finansów oraz pozytywną oceną Najwyższej Izby Kontroli w zakresie wykonania planu finansowego w 2011 r.

Zachęcam Państwa do zapoznania się z szerokim zakresem informacji na temat działań realizowanych przez Agencję Rynku Rolnego.

Andrzej Łuszczewski

p.o. Prezes Agencji Rynku Rolnego

SPIS TREŚCI

STRESZCZENIE	10
1. AGENCJA RYNKU ROLNEGO – AGENCJĄ PŁATNICZĄ	19
1.1. Status prawny i zakres działalności Agencji Rynku Rolnego	19
1.2. Struktura organizacyjna Agencji Rynku Rolnego	20
1.3. Ocena działalności ARR przez jednostki zewnętrzne	22
2. DZIAŁANIA ARR PROWADZONE W RAMACH ADMINISTROWANYCH MECHANIZMÓW	24
2.1. Działania interwencyjne na rynkach rolno-żywnościowych	27
2.1.1. Rynek zbóż	27
2.1.1.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż	29
2.1.1.2. Handel zagraniczny na rynku zbóż	33
2.1.1.3. Handel zagraniczny na rynku ryżu	33
2.1.2. Rynek mięsa czerwonego	34
2.1.2.1. Wieprzowina	34
2.1.2.1.1. Handel zagraniczny na rynku wieprzowiny	37
2.1.2.1.2. Dopłaty do prywatnego przechowywania wieprzowiny	38
2.1.2.2. Wołowina i cielęcina	39
2.1.2.2.1. Handel zagraniczny na rynku wołowiny i cielęciny	41
2.1.3. Rynek drobiu i jaj	42
2.1.3.1. Handel zagraniczny na rynku drobiu i jaj	43
2.1.4. Rynek mleka	45
2.1.4.1. Mleko surowe	45
2.1.4.1.1. Kwotowanie produkcji mleka	47
2.1.4.1.1.1. Rejestr Podmiotów Skupujących Mleko	51
2.1.4.1.2. Program „Szkłanka mleka”	53
2.1.4.1.2.1. Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych	55
2.1.4.1.2.2. Dofinansowanie z Funduszu Promocji Mleka do spożycia mleka i przetworów mlecznych w przedszkolach i gimnazjach	55
2.1.4.1.2.3. Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych	56
2.1.4.2. Masło	62
2.1.4.2.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż masła	63
2.1.4.2.2. Dopłaty do prywatnego przechowywania masła	64
2.1.4.2.3. Wystawianie certyfikatów dla masła przeznaczonego do wykorzystania w ramach mechanizmów WPR w innych państwach członkowskich UE	64
2.1.4.3. Odtłuszczone mleko w proszku (OMP)	64
2.1.4.3.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku	66
2.1.4.4. Sery	67
2.1.4.5. Handel zagraniczny na rynku mleka	67
2.1.5. Rynek cukru	69

2.1.5.1.	Handel zagraniczny na rynku cukru	71
2.1.5.2.	Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru	73
2.1.5.3.	Przetwarzanie cukru przemysłowego	76
2.1.5.4.	Restrukturyzacja przemysłu cukrowniczego	76
2.1.5.5.	Dywersyfikacja przemysłu cukrowniczego	77
2.1.5.5.1.	Zakup nowych maszyn i urządzeń do produkcji rolnej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”	78
2.1.5.5.2.	Inwestycje obejmujące przetwórstwo produktów rolnych na cele energetyczne w ramach działania „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej”	79
2.1.6.	Rynek skrobi ziemniaczanej	81
2.1.6.1.	Dopłaty w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej	82
2.1.6.2.	Płatności dla producentów rolnych w sektorze skrobi ziemniaczanej	83
2.1.6.2.1.	Płatność związana – sektor skrobi ziemniaczanej	83
2.1.6.2.2.	Płatność niezwiązana – sektor skrobi ziemniaczanej	85
2.1.7.	Rynek tytoniu	88
2.1.7.1.	Płatności dla producentów surowca tytoniowego	88
2.1.7.1.1.	Płatność związana z produkcją	88
2.1.7.1.2.	Płatność niezwiązana z produkcją	88
2.1.8.	Rynek nasion	90
2.1.8.1.	Dopłaty do materiału siewnego	90
2.1.9.	Rynek produktów pszczelich	95
2.1.9.1.	Wsparcie rynku produktów pszczelich	95
2.1.10.	Rynek suszu paszowego	98
2.1.10.1.	Dopłaty do produkcji suszu paszowego	98
2.1.11.	Rynek owoców i warzyw	100
2.1.11.1.	Program „Owoce w szkole”	100
2.1.11.2.	Wsparcie w sektorze owoców i warzyw z tytułu kryzysu spowodowanego szczepem bakterii EHEC	106
2.1.11.3.	Administrowanie rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży ...	109
2.1.11.4.	Handel zagraniczny na rynku świeżych owoców i warzyw	109
2.1.11.5.	Handel zagraniczny na rynku bananów	110
2.1.12.	Rynek lnu i konopi	110
2.1.12.1.	Dopłaty do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno	110
2.1.12.2.	Handel zagraniczny na rynku lnu i konopi	111
2.1.13.	Rynek wina	111
2.1.13.1.	Administrowanie potencjałem produkcyjnym winorośli i wina	111
2.1.14.	Rynek biopaliw	114
2.1.14.1.	Monitorowanie rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych	114
2.1.14.2.	Monitorowanie produkcji biogazu rolniczego	115
2.1.14.3.	Kontrola wykorzystania roślin energetycznych	117
2.1.14.4.	Pomoc do plantacji trwałych	118

2.1.15.	Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej	119
2.1.16.	Wspieranie promocji żywności	121
2.1.16.1.	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych	122
2.1.16.2.	Fundusze promocji produktów rolno-spożywczych	124
2.1.16.3.	„Działania informacyjne i promocyjne” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013	129
2.1.16.4.	Działania ARR w zakresie promocji produktów rolnych i rolno-spożywczych, w szczególności produktów rolnictwa ekologicznego, produktów regionalnych i tradycyjnych oraz innych wytwarzanych w ramach uznanych systemów jakości żywności	130
2.1.17.	Handel zagraniczny w zakresie produktów przetworzonych non-aneks I	132
2.2.	Podsumowanie działań ARR w 2011 r. w ramach regulacji handlu zagranicznego	133
2.3.	Podsumowanie wsparcia sektora rolno-żywnościowego przez ARR w 2011 r.	137
3.	SYTUACJA EKONOMICZNO-FINANSOWA ARR	142
3.1.	Działalność Agencji Rynku Rolnego w 2011 r. w ramach administrowania mechanizmami WPR	145
3.1.1.	Obrót środkami finansowymi na działalności WPR	145
3.1.2.	Prefinansowanie.....	148
3.1.2.1.	Wydatki w ramach działań interwencyjnych na rynkach rolno-spożywczych	149
3.1.2.1.1.	Stan magazynowy oraz obrót produktami znajdującymi się w magazynach interwencyjnych	149
3.1.2.1.2.	Wydatki związane z utrzymaniem zapasów w ramach działań interwencyjnych na rynkach rolno-spożywczych.....	150
3.1.2.1.3.	Wydatki refundowane przez UE, związane z utrzymaniem zapasów w ramach działań interwencyjnych na rynkach rolno-spożywczych	150
3.1.3.	Współfinansowanie, płatności uzupełniające oraz podatek VAT od WPR	152
3.1.3.1.	Działalność w zakresie współfinansowania mechanizmów z udziałem środków Unii Europejskiej	152
3.1.3.2.	Działalność w zakresie płatności uzupełniających dla producentów rolnych	152
3.1.3.3.	Działalność w zakresie rozliczeń podatkowych – VAT od WPR	153
3.1.4.	Zabezpieczenia w zakresie mechanizmów WPR	154
3.1.5.	Wierzytelności z tytułu WPR	154
3.2.	Krajowa działalność ARR w 2011 r.	156
3.2.1.	Obrót środkami finansowymi na działalności krajowej	157
3.2.2.	Rozliczenie środków finansowych na działalności krajowej w 2011 r.	159
3.2.2.1.	Działalność administracyjna	159
3.2.2.2.	Działalność w zakresie realizacji mechanizmów krajowych	161
3.2.2.3.	Działalność w zakresie realizacji pomocy technicznej PROW 2007-2013	163
3.2.2.4.	Działalność w zakresie realizacji programu wieloletniego „Przygotowanie, obsługa i sprawowanie Przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej w II połowie 2011 r.”	164
3.2.2.5.	Działalność w zakresie realizacji projektu „Wsparcie przy tworzeniu i organizacji grup producenckich w Mołdowie”	165
3.2.3.	Wydatki inwestycyjne	165
3.2.4.	Zabezpieczenia na działalności krajowej	166
3.2.5.	Wierzytelności z tytułu działalności krajowej	166

4.	SYSTEM INFORMACYJNY	170
4.1.	Cele i formy upowszechniania informacji	170
4.1.1.	Współpraca ARR ze szkołami rolniczymi prowadzonymi i nadzorowanymi przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi	175
4.2.	Opracowania i informacje przygotowywane przez ARR	175
4.2.1.	Raporty rynkowe	175
4.2.2.	Opracowania analityczno-prognostyczne	176
4.3.	Monitorowanie poziomu zadowolenia klientów ARR	177
5.	WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ	178
5.1.	Realizacja programów pomocowych	178
5.1.1.	Projekty współpracy bliźniaczej	179
5.1.2.	Projekty polskiej pomocy rozwojowej	179
5.1.3.	Wsparcie techniczne udzielane przez ARR za pośrednictwem TAIEX	180
5.1.4.	Projekty programów pomocowych na rzecz współpracy dwustronnej	181
5.2.	Współpraca z instytucjami zewnętrznymi	181
5.2.1.	Realizacja porozumień o współpracy z instytucjami regulacji sektora rolno-spożywczego ..	181
5.2.2.	Udział ARR w międzynarodowych konferencjach, seminariach i spotkaniach dotyczących funkcjonowania agencji płatniczych oraz WPR	182
5.2.3.	Udział ARR w międzynarodowych konferencjach i spotkaniach dotyczących sektora rolnego ...	183
5.2.4.	Organizacja wizyt delegacji zagranicznych w ARR	184
5.3.	Udział ARR w pracach związanych ze stanowieniem prawa Unii Europejskiej	185
5.3.1.	Udział w pracach organów UE oraz w unijnym procesie decyzyjnym	185
5.3.2.	Informowanie uczestników rynku o udziale ARR w procesie decyzyjnym Unii Europejskiej	186
5.4.	Wdrażanie w ARR Informatycznego Systemu Monitoringu i Zarządzania Rynkiem Rolnym (ISAMM), Systemu Europejskiej Wymiany Dokumentów-Polska (EWD-P) oraz Systemu Zarządzania Nieprawidłowościami (IMS)	187
5.4.1.	System ISAMM	187
5.4.2.	System EWD-P	187
5.4.3.	System IMS	187
5.5.	Udział ARR w pracach legislacyjnych oraz zapewnienie obsługi tłumaczeniowej	188
5.5.1.	Udział w pracach legislacyjnych	188
5.5.2.	Zapewnienie obsługi tłumaczeniowej	188
5.6.	Prowadzenie działalności informacyjnej o możliwościach współpracy handlowej i inwestycyjnej z krajami trzecimi w sektorze rolno-żywnościowym	189
5.7.	Działania ARR związane ze sprawowaniem przez Polskę przewodnictwa w Radzie UE	190
6.	SYSTEM KONTROLI	192
6.1.	Audyt wewnętrzny	192
6.2.	Kontrola wewnętrzna	194
6.3.	Służby techniczne	196
6.4.	Funkcjonowanie kontroli zarządczej w ARR	200
7.	SYSTEM ZARZĄDZANIA W ARR	202

7.1.	System Zarządzania	202
7.2.	Polityka Jakości i Polityka Antykorupcyjna ARR	203
7.3.	Szkolenia pracowników ARR w zakresie Systemu Zarządzania	203
7.4.	Audyty wewnętrzne w zakresie nadzoru nad Systemem Zarządzania w ARR	203
7.5.	Audyty zewnętrzne w zakresie nadzoru nad Systemem Zarządzania w ARR	204
7.6.	Opracowywanie i weryfikacja dokumentacji Systemu Zarządzania	204
7.7.	Ocena skuteczności Systemu Zarządzania	205
7.8.	Nagroda w konkursie „Panteon Administracji Polskiej”	205
7.9.	System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji	206
7.10.	Plan Zachowania Ciągłości Działania	206
8.	ZAGADNIENIA ORGANIZACYJNE	208
8.1.	Dostosowania legislacyjne	208
8.1.1.	Akty prawne regulujące organizację i zadania ARR	208
8.1.2.	Akty prawne regulujące działania ARR na rynkach rolnych	209
8.1.3.	Monitorowanie regulacji prawnych UE	211
8.2.	Zarządzanie kadrami	211
8.3.	Szkolenia	212
8.4.	Realizacja programu informatyzacji	213
8.5.	Tryb udzielania zamówień publicznych	214
8.6.	Zaangażowanie ARR w spółce prawa handlowego ELEWARR	215
8.7.	Rejestracja przedsiębiorców	216
SPIS TABEL		217
SPIS WYKRESÓW		220
ANEKS		223

STRESZCZENIE

Agencja Rynku Rolnego – agencją płatniczą

1. Agencja Rynku Rolnego (ARR) jako akredytowana agencja płatnicza realizowała w 2011 r. politykę interwencyjną na rynkach rolnych, administrując mechanizmami wspólnej polityki rolnej (WPR) zgodnie z zasadami określonymi w prawodawstwie unijnym i krajowym. **Źródłem finansowania mechanizmów** były Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG), budżet krajowy i środki pochodzące z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych.
2. **Wsparcie na rzecz sektora rolno-żywnościowego udzielone przez ARR w 2011 r. wyniosło 1,2 mld zł.** W ramach realizacji mechanizmów WPR i krajowych wypłacono 872,4 mln zł (z tego 415,4 mln zł z EFRG, a 457 mln zł z budżetu państwa). Wartość produktów przekazanych w ramach pomocy żywnościowej stanowiła 284,6 mln zł. Z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych wydatkowano 37,7 mln zł.

Od akcesji Polski do UE do końca 2011 r. wsparcie ARR na rzecz sektora rolno-żywnościowego wyniosło ogółem 11,8 mld zł.

Wspieranie producentów i rynków rolnych

1. W wyniku **kryzysu na rynku owoców i warzyw – spowodowanego bakterią Escherichia coli (EHEC)** – charakteryzującym się okresowym ograniczeniem spożycia świeżych owoców i warzyw w UE, ARR w 2011 r. przekazała **4,7 tys. krajowych producentów warzyw** wsparcie w wysokości **179,4 mln zł**. Pomocą objęto blisko 2,1 tys. ha upraw warzyw, głównie ogórków i pomidorów.
2. Producenci zbóż, ziemniaków i roślin strączkowych, zużywający do siewu lub sadzenia materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany, otrzymali w 2011 r. z Agencji wsparcie finansowe w wysokości **91,4 mln zł** (90,8 mln zł w ramach pomocy de minimis w rolnictwie i 0,6 mln zł z tytułu wystąpienia powodzi

- w 2010 r.). Wyплаты wynikały z decyzji o przyznaniu płatności, wydanych na podstawie złożonych **62,9 tys. wniosków o dopłaty do materiału siewnego** (złożono ich o 4,5% więcej niż w 2010 r.).
3. ARR wydała z magazynów interwencyjnych **na pomoc żywnościową dla najuboższej ludności Unii Europejskiej 365,3 tys. ton zbóż** (w tym 364,6 tys. ton jęczmienia, a pozostałą ilość stanowiła pszenica). Z tytułu **przechowywania zbóż** w magazynach interwencyjnych w 2011 r. (zakupionych w 2009 r.) ARR wypłaciła **12,4 mln zł**. Z uwagi na wysoki poziom cen rynkowych pszenicy, znacznie przekraczający poziom ceny interwencyjnej, w 2011 r. przedsiębiorcy nie byli zainteresowani sprzedażą pszenicy na zapasy interwencyjne UE w okresie prowadzenia interwencji.
  4. W związku z niekorzystną sytuacją ekonomiczną producentów żywca wieprzowego, KE na początku 2011 r. uruchomiła mechanizm **dopłat do prywatnego przechowywania wieprzowiny**. ARR zawarła **92 umowy z 16 przedsiębiorcami**, którym wypłaciła blisko **15 mln zł** dopłat do przechowywania **9 tys. ton** zróżnicowanego asortymentu wieprzowiny.
  5. Agencja **wspierała rynek mięsa** również poprzez wypłatę refundacji wywozowych. W 2011 r. **wypłacono 43,5 mln zł refundacji wywozowych do 48 tys. ton świeżej i mrożonej wołowiny oraz 8,7 mln zł do 8,5 tys. ton przetworów wieprzowych**. Eksporterom drobiu i jaj wypłacono ogółem **0,8 mln zł refundacji** do wywozu 31,9 mln sztuk piskląt, 0,2 tys. ton mięsa drobiowego oraz 0,1 tys. ton jaj i produktów z jaj.
  6. W 2011 r. prowadzono szereg działań wspierających **rynek mleka i produktów mlecznych**. Agencja zarządzała systemem **kwotowania produkcji mleka**, realizowała **program „Szlanka mleka”**, wystawiała certyfikaty dla masła przeznaczonego do wykorzystania w ramach mechanizmów WPR w innych państwach członkowskich UE, administrowała Funduszem Promocji Mleka i mechanizmem dopłat do prywatnego przechowywania masła. Ponadto w ramach regulacji handlu zagranicznego na rynku mleka i jego przetworów ARR w 2011 r. wydawała pozwolenia na wywóz produktów mlecznych, a także wypłacała refundacje wywozowe (rozliczono wnioski złożone przez beneficjentów w latach poprzednich) do ich eksportu poza obszar celny UE.

ARR w 2011 r. z tytułu przechowywania OMP, zakupionego w 2009 r., wydatkowała 0,5 mln zł. Zmagazynowane interwencyjnie **2,6 tys. ton odtłuszczonego mleka w proszku** zostało przekazane na realizację mechanizmu „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej”. W 2011 r., w związku z wysokim poziomem ceny rynkowej w odniesieniu do

ceny interwencyjnej odtłuszczonego mleka w proszku i masła, unijni przedsiębiorcy nie byli zainteresowani sprzedażą tych produktów na zapasy interwencyjne UE.

W ramach mechanizmów związanych z rynkiem mleka ARR w 2011 r. **wypłaciła ogółem 133,8 mln zł**, w tym 133,3 mln zł na realizację programu „Szkłanka mleka”.

7. W związku z realizacją działań w ramach **Krajowego Programu Restrukturyzacji na rynku cukru**, ARR w 2011 r. **wypłaciła 48,7 mln zł** na dofinansowanie zakupu maszyn i urządzeń w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” oraz na dofinansowanie inwestycji związanych z przetworzeniem produktów rolnych na cele energetyczne w ramach działania „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej”.

W 2011 r. Agencja udzieliła również **wsparcia eksporterom cukru w wysokości 5,2 mln zł** na podstawie rozliczenia wniosków o refundację złożonych w poprzednich latach. ARR monitorowała także przetwarzanie cukru przemysłowego. W ramach realizacji mechanizmu „Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru” od producentów cukru i izoglukozy w 2011 r. pobrano opłaty w wysokości 89,2 mln zł, które zostały przekazane do budżetu państwa.

8. **Na rynku skrobi** Agencja w 2011 r. **wydatkowała ogółem 38,3 mln zł**. W zakresie ustalonej dla Polski krajowej kwoty produkcyjnej, wynoszącej 144 985 ton skrobi ziemniaczanej, na dopłaty w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej wypłacono 6,3 mln zł (do 70,5 tys. ton wyprodukowanej skrobi).

W ramach krajowych uzupełniających płatności bezpośrednich dla producentów rolnych w sektorze skrobi ziemniaczanej wydatkowano 32 mln zł, z tego na płatność związaną z produkcją – 21,1 mln zł i na płatność niezwiązaną z produkcją – 10,9 mln zł.

9. Agencja zrealizowała w 2011 r. **płatności dla 13,4 tys. producentów surowca tytoniowego w kwocie 215,3 mln zł**. Były to głównie płatności niezwiązane z produkcją.
10. ARR realizując w 2011 r. **Krajowy Program Wsparcia Pszczelarstwa** w Polsce refundowała koszty poniesione przez podmioty uprawnione (tj. związki, stowarzyszenia, zrzeszenia i spółdzielnie pszczelarskie). W ramach 335 rozliczonych umów na realizację mechanizmu „Wsparcie rynku produktów pszczelich”, Agencja **wypłaciła ogółem 18,3 mln zł**, sfinansowane do 50% z budżetu UE, a pozostała część pomocy pochodziła z budżetu krajowego. Głównymi działaniami objętymi pomocą były: wsparcie skierowane na zwalczanie warrozy (zakup leków) – 36,9%, pomoc techniczna (zakup sprzętu pszczelarskiego i szkolenia) – 34,7% oraz zasiedlanie uli (zakup pszczół) – 23,9%.

11. W ramach przydzielonej Polsce maksymalnej gwarantowanej ilości wyprodukowanego **suszu paszowego** wynoszącej 13 538 ton, w odniesieniu do której mogła zostać przyznana pomoc, ARR w 2011 r. udzieliła 5 zatwierdzonym przedsiębiorstwom przetwórczym wsparcie w wysokości 0,4 mln zł.
12. W ramach **dopłat do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno** ARR wypłaciła 5 upoważnionym głównym przetwórcom 0,5 mln zł do 1,2 tys. ton włókna lnianego i konopnego.
13. W roku gospodarczym 2011/2012 (stan z 31.12.2011 r.) w ewidencji prowadzonej przez Prezesa ARR znajdowało się **26 producentów i przedsiębiorców, którzy wyrabiali wino** – z winogron pozyskanych z upraw winorośli położonych na terytorium Polski – przeznaczone do wprowadzenia do obrotu. Winnice znajdujące się w ewidencji zajmowały **powierzchnię 58,6 ha**. Na podstawie informacji przekazywanych przez podmioty wpisane do ewidencji, produkcję wina gronowego w roku winiarskim 2011/2012 szacuje się na **465,5 hl**.
14. W ramach **monitorowania rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych** w prowadzonym przez ARR rejestrze wytwórców na 31 grudnia 2011 r. znajdowało się **39 podmiotów** wykonujących działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, magazynowania lub wprowadzania do obrotu biokomponentów. W 2011 r. produkcję prowadziło 15 podmiotów, które wytworzyły łącznie 577,5 mln litrów biokomponentów. W rejestrze rolników wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek na koniec 2011 r. znajdowało się **8 rolników**. W 2011 r. wyprodukowali oni łącznie 25,4 tys. litrów estrów metylowych.

ARR monitorowała także **produkcję biogazu rolniczego**. Na dzień 31 grudnia 2011 r. zarejestrowanych było **16 biogazowni**. Do wytworzenia biogazu rolniczego zużyły one 469,4 tys. ton surowców. W procesie fermentacji metanowej, z ww. ilości surowców, przedsiębiorstwa energetyczne wytworzyły 36,6 mln m³ biogazu rolniczego, z którego wyprodukowano 73,4 GWh energii elektrycznej i 88,8 GWh ciepła. Agencja kontrolowała również **wykorzystanie roślin energetycznych**.
15. W ramach administrowania obrotem towarowym z zagranicą w 2011 r. ARR **wydała łącznie 6,1 tys. pozwoleń na wywóz i przywóz produktów rolno-spożywczych**, w tym najwięcej z rynków: wołowiny i cielęciny (4,3 tys.), drobiu i jaj (0,5 tys.) oraz zbóż (0,3 tys.). Eksporterom

towarów do krajów trzecich wypłacono **refundacje wywozowe** w łącznej kwocie **58,3 mln zł** (o 30% więcej niż w 2010 r.).

Wspieranie konsumpcji

1. Systematycznie rośnie liczba dzieci i szkół podstawowych uczestniczących w **programie „Owoce w szkole”**. Od jego uruchomienia w roku szkolnym 2009/2010 liczba dzieci otrzymujących nieodpłatnie owoce i warzywa wzrosła 3-krotnie, a liczba szkół uczestniczących w programie – blisko 4-krotnie.

W II semestrze roku szkolnego 2011/2012 umowy ze 102 zatwierdzonymi dostawcami podpisało 9,7 tys. szkół podstawowych, a 6 zatwierdzonych szkół samodzielnie pozyskiwało i udostępniało owoce oraz warzywa. Z programu skorzystało blisko **0,9 mln dzieci**, tj. ponad **72% grupy docelowej uczniów** szkół podstawowych objętych programem.

Na realizację programu „Owoce w szkole” ARR w 2011 r. wypłaciła **40,4 mln zł**, z tego 30,3 mln zł (tj. 75%) pochodziło ze środków UE, a 10,1 mln zł (25%) z budżetu krajowego.

2. ARR poprzez realizację **programu „Szkłanka mleka”** wspiera spożycie mleka i jego przetworów i przyczynia się do kształtowania prawidłowych nawyków żywieniowych wśród dzieci i młodzieży szkolnej.

W roku szkolnym 2010/2011 z programu „Szkłanka mleka” skorzystało w kraju blisko **2,4 mln dzieci i uczniów** (39% uprawnionych), w tym 1,7 mln uczniów ze szkół podstawowych (tj. 77% wszystkich uprawnionych dzieci ze szkół podstawowych w kraju). Dzieci i uczniowie uczęszczali do ponad 14,5 tys. placówek oświatowych, z tego 65% stanowiły szkoły podstawowe. ARR w 2011 r. wypłaciła (łącznie z tytułu dopłaty unijnej i krajowej) **133,3 mln zł**. Z EFRG sfinansowano 28% wydatkowanych środków, natomiast 72% wypłat pochodziło z budżetu krajowego. Program został również dofinansowany kwotą 4,7 mln zł z Funduszu Promocji Mleka.

Od akcesji Polski do UE do końca grudnia 2011 r. dzieci i uczniowie spożyli w ramach programu ponad 284 tys. ton mleka i jego przetworów (tj. 1,1 mld szklanek mleka), a ARR na jego realizację wypłaciła blisko 700 mln zł.

Pomoc żywnościowa

1. W ramach realizacji **programu pomocy żywnościowej dla najuboższej ludności UE**, dla ok. 4 mln osób potrzebujących w Polsce dostarczono 28,9 mln litrów mleka UHT oraz 105 tys. ton artykułów mlecznych i zbożowych o wartości 284 mln zł. Agencja realizując mechanizm w 2011 r. wydatkowała z tytułu kosztów transportu gotowych artykułów spożywczych do magazynów organizacji charytatywnych oraz kosztów administracyjnych ww. organizacji **11,7 mln zł**. Środki te pochodziły z budżetu UE. W ramach programu zrealizowano 10 tys. dostaw żywności do 123 magazynów zlokalizowanych na terenie całej Polski, skąd żywność była dystrybuowana do osób najuboższych za pośrednictwem ok. 8 tys. lokalnych organizacji charytatywnych.

Wspieranie promocji żywności

1. Na realizację programów promocyjnych i informacyjnych: „Europejski stół – tradycja, nowoczesność, jakość”, „Tradycja, jakość i europejski smak”, „5 x dziennie warzywa i owoce” oraz „Kampanii informacyjnej na temat mięsa wieprzowego świeżego, schłodzonego lub mrożonego produkowanego zgodnie z krajowym systemem jakości Pork Quality System (PQS)” Agencja **wydatkowała 8,4 mln zł**, w tym 5,2 mln zł stanowiły środki prefinansowane z budżetu UE.
2. ARR od 2009 r. uczestniczy w zadaniach delegowanych w ramach **działań informacyjnych i promocyjnych w zakresie PROW 2007-2013**. Pełniąc funkcję podmiotu wdrażającego, ARR przyjmuje i rozpatruje projekty działań promocyjno-informacyjnych. O wsparcie mogą się ubiegać grupy producentów wytwarzających żywność wysokiej jakości w ramach następujących systemów: Wspólnotowy system certyfikacji produktów regionalnych i tradycyjnych (obejmujący System Chronionych Nazw Pochodzenia, System Chronionych Oznaczeń Geograficznych oraz System Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności), Rolnictwo ekologiczne, Integrowana Produkcja oraz Jakość Tradycja. W 2011 r. w ARR złożono 37 wniosków o przyznanie pomocy.
3. ARR w 2011 r. prowadziła **działania w zakresie promocji produktów rolno-spożywczych, w szczególności produktów rolnictwa ekologicznego, produktów regionalnych i tradycyjnych oraz innych wytwarzanych w ramach uznanych systemów jakości żywności** m.in. poprzez organizację stoisk promujących polskie kulinarnie specjalności, prowadzenie działań edukacyjnych

dotyczących zasad prawidłowego żywienia, jak również poprzez publikowanie broszur i wydawnictw promujących polskie produkty regionalne oraz tradycyjne.

Obsługa funduszy promocji produktów rolno-spożywczych

1. ARR w 2011 r. administrowała **dziiesięcioma funduszami promocji produktów rolno-spożywczych**, tj.: mleka, mięsa wieprzowego, mięsa wołowego, mięsa końskiego, mięsa owczego, ziarna zbóż i przetworów zbożowych, owoców i warzyw, mięsa drobiowego oraz ryb.

Zadania finansowane z funduszy mają na celu wspieranie marketingu rolnego, promocję oraz wzrost spożycia produktów rolno-spożywczych. W 2011 r. na realizację projektów promocyjnych i informacyjnych, finansowanych lub współfinansowanych ze środków funduszy promocji wydatkowano **37,7 mln zł**.

Działania informacyjne

1. ARR prowadziła szereg **działań informacyjnych** o mechanizmach administrowanych przez ARR i warunkach uczestnictwa w tych mechanizmach oraz o sytuacji na rynku rolno-żywnościowym. Działania te służyły jak najlepszemu przygotowaniu beneficjentów do wykorzystania środków unijnych i krajowych.

Agencja gromadziła, analizowała, przetwarzała oraz udostępniała dane rynkowe dotyczące produktów rolnych i żywnościowych. Informacje te dostępne są w **wydawnictwach** (broszury i „Biuletyn Informacyjny ARR”), a także w **raportach rynkowych oraz opracowaniach analityczno-prognostycznych**. Prezentują one sytuację podaży-popytu i cenową na wybranych rynkach rolnych oraz udostępniane są szerokiej grupie odbiorców na stronie internetowej Agencji **www.arr.gov.pl** w zakładce „Analizy i prognozy rynkowe”.

Współpraca z zagranicą

1. W ramach **współpracy z zagranicą** działania ARR w 2011 r. koncentrowały się na trzech głównych obszarach aktywności – na udziale w wypracowaniu wspólnych stanowisk dotyczących kwestii obszaru wspólnej polityki rolnej, na realizacji projektów programów pomocy

- dla krajów trzecich oraz na wspieraniu krajowych przedsiębiorców w rozwoju wymiany towarowej z zagranicą.
2. W ramach współpracy z agencjami płatniczymi UE i Komisją Europejską, Agencja uczestniczyła w przygotowaniach **propozycji uproszczeń przepisów wykonawczych prawodawstwa UE**, które następnie prezentowała na posiedzeniach grup roboczych KE, konferencjach dyrektorów agencji płatniczych, a także podczas bieżących prac Grupy Learning Network.
  3. W **ramach programów pomocowych** realizowanych ze środków wspólnotowych na rzecz krajów spoza Unii Europejskiej, Agencja udzielała wsparcia eksperckiego instytucjom sektora rolnego Chorwacji, Mołdawii, Republiki Macedonii, a także dla Ukrainy.
  4. ARR **uczestniczyła w wielu konferencjach i spotkaniach poświęconych poszerzaniu współpracy międzynarodowej oraz rozwojowi handlu produktami rolno-spożywczymi**, m.in. podczas Międzynarodowych Targów Gulfood w Dubaju, Forum „Unia Europejska – Mołdowa” w Kiszyniowie, jak również podczas seminarium w ramach „Dni Polskich” w Tuluzie. ARR była również organizatorem spotkań z przedstawicielami organów unijnych, instytucji państw członkowskich UE oraz krajów trzecich.
  5. Agencja Rynku Rolnego brała aktywny udział w **działaniach związanych z objęciem przez Polskę przewodnictwa w Radzie UE** w II półroczu 2011 r. Skoncentrowane były one głównie na: przygotowaniu członków Korpusu Prezydencji ARR oraz innych pracowników Agencji do realizacji zadań związanych z prezydencją, organizacji 30. Konferencji Dyrektorów Agencji Płatniczych UE oraz organizacji konferencji „Promocja europejskiego rolnictwa – nowe podejście”.

Kontrola i System Zarządzania

1. **Kontrolerzy służb technicznych ARR przeprowadzili** w 2011 r. blisko **22,3 tys. kontroli** (o 28% więcej niż w poprzednim roku) w zakresie mechanizmów administrowanych przez Agencję.
2. Funkcjonujący w ARR od 2010 r. **Zintegrowany System Zarządzania (ZSZ)** obejmuje System Zarządzania Jakością (SZJ), działający w oparciu o wymagania międzynarodowej normy ISO 9001, oraz System Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym (SPZK), zgodny z wymaganiami dodatkowymi do normy ISO 9001. ZSZ ma na celu zagwarantowanie wiarygodności Agencji oraz jej funkcjonowanie jako jednostki przyjaznej klientowi, działającej w sposób przejrzysty i bezpieczny.

Przeprowadzone w 2011 r. dwa audyty nadzoru certyfikowanego Systemu Zarządzania, zakończone pozytywną oceną, potwierdziły prawidłowość funkcjonowania ZSZ. W ramach dalszego doskonalenia funkcjonowania ARR dokonano redukcji procedur i instrukcji, co miało na celu zmniejszenie obciążeń administracyjnych dla pracowników i beneficjentów.

3. ARR w 2011 r. przedstawiając projekt pt. „Nowoczesny System Zarządzania przepisem na *Przyjazny Urząd*”, zdobyła uznanie kapituły konkursu „**Panteon Administracji Polskiej**” i została laureatem tego prestiżowego konkursu. Nagroda ta potwierdza jakość i skuteczność wdrożonego Systemu Zarządzania.
4. W 2011 r. w ARR przeprowadzone zostały działania kontrolne m.in. przez: Komisję Europejską (KE), Najwyższą Izbę Kontroli (NIK), Ministerstwo Finansów (MF) oraz Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW). Kontrole krajowe i audyty unijne potwierdziły rzetelność, wiarygodność i prawidłową realizację zadań powierzonych Agencji, właściwe rozdysponowanie płatności w ramach administrowanych mechanizmów oraz stosowanie wysokich standardów obsługi beneficjentów.

Zagadnienia organizacyjne

1. W **Centralnym Rejestrze Przedsiębiorców** prowadzonym w ARR zarejestrowano w 2011 r. ponad **22,5 tys. nowych podmiotów**. Od 1 maja 2004 r. do 31 grudnia 2011 r. w mechanizmach administrowanych przez Agencję zostało zarejestrowanych **585 tys. beneficjentów**.
2. ARR w 2011 r. kontynuowała działania mające na celu utrzymanie ciągłości działania i rozbudowę **Zintegrowanego Systemu Informatycznego (ZSI)**, którego zadaniem jest wspomaganie realizacji mechanizmów WPR oraz mechanizmów krajowych.
3. W 2011 r. w ARR został przeprowadzony przegląd **Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji (SZBI)**, funkcjonującego w oparciu o wymagania normy ISO/IEC 27002:2005. W ramach przeglądu stwierdzono, że działania związane z bezpieczeństwem były skuteczne.
4. W Agencji w 2011 r. wydano **349 tys. rozstrzygnięć administracyjnych**, z tego 328 tys. w OT ARR i 21 tys. w Centrali.

1. AGENCJA RYNKU ROLNEGO – AGENCJĄ PŁATNICZĄ

1.1. Status prawny i zakres działalności Agencji Rynku Rolnego

**Agencja
Rynku
Rolnego**

ARR w 2011 r. realizowała zadania m.in. na podstawie ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1702, z późn. zm.)¹ oraz statutu Agencji Rynku Rolnego, nadanego rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2008 r.².

Po uzyskaniu akredytacji oraz statusu agencji płatniczej³ ARR, zgodnie z prawodawstwem wspólnotowym, administruje w Polsce mechanizmami wspólnej polityki rolnej (WPR) finansowanymi i współfinansowanymi z budżetu UE oraz mechanizmami finansowanymi z budżetu krajowego. Akredytacja w zakresie uruchamiania środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) została przyznana Agencji na mocy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 9 listopada 2006 r.⁴.

Wraz z powołaniem ARR jako agencji płatniczej została ona zobowiązana do: wypłacania beneficjentom środków finansowych, prowadzenia rachunków księgowych oraz pełnienia nadzoru i kontroli wydatkowanych środków finansowych zgodnie z wymogami EFRG (funkcja płatnicza), prawidłowej implementacji prawodawstwa wspólnotowego dotyczącego mechanizmów WPR (funkcja wdrażająca), a także pośredniczenia w przekazywaniu informacji między organami Unii Europejskiej a uczestnikami mechanizmów WPR (funkcja informacyjna).

¹ Z dniem 6 czerwca 2012 r. został opublikowany tekst jednolity ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 633).

² Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2008 r. w sprawie nadania statutu Agencji Rynku Rolnego (Dz. U. Nr 30, poz. 181, z późn. zm.).

³ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie ustanowienia Agencji Rynku Rolnego agencją płatniczą (Dz. U. Nr 76, poz. 713, z późn. zm.).

⁴ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 9 listopada 2006 r. w sprawie przyznania Agencji Rynku Rolnego akredytacji jako agencji płatniczej w zakresie uruchamiania środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (Dz. U. Nr 204, poz. 1507, z późn. zm.).

Zadania Agencji skierowane są głównie na stabilizowanie rynków rolnych i żywnościowych oraz na wzrost konkurencyjności unijnych produktów rolno-spożywczych na rynkach światowych. W ostatnim czasie zwiększyła się rola realizowanych przez ARR działań prospołecznych, wspierających konsumpcję oraz działań promocyjno-informacyjnych.

W ramach administrowania mechanizmami WPR Agencja Rynku Rolnego prowadziła następujące działania:

- wydawała indywidualne rozstrzygnięcia skierowane do beneficjentów,
- prowadziła kontrolę w zakresie potwierdzenia prawa przedsiębiorców do uzyskania płatności bądź praw do produkcji w ramach WPR,
- wypłacała środki finansowe uczestnikom poszczególnych mechanizmów,
- informowała uczestników mechanizmów o decyzjach podjętych na szczeblu UE w odniesieniu do realizowanych mechanizmów WPR,
- przekazywała do Komisji Europejskiej informacje dotyczące realizacji mechanizmów WPR.

Uczestnicząc w procesie decyzyjnym UE, Agencja monitorowała i opiniowała projekty unijnych aktów prawnych. Jednocześnie, współpracując z instytucjami płatniczymi innych państw członkowskich UE i organami unijnymi, zapewniała harmonijne wdrażanie ustawodawstwa wspólnotowego w zakresie administrowanych mechanizmów WPR. Ponadto ARR opracowywała i rozpowszechniała informacje o bieżącej oraz prognozowanej sytuacji w sektorze rolnym, a także prowadziła działania informacyjne służące poszerzaniu wiedzy uczestników rynku rolnego w Polsce na temat możliwości oraz warunków uczestnictwa w administrowanych mechanizmach.

Agencja udzielała także wsparcia państwom kandydującym do UE oraz państwom trzecim poprzez zapewnienie im pomocy eksperckiej w ramach programów pomocowych, finansowanych ze środków krajowych i unijnych.

1.2. Struktura organizacyjna Agencji Rynku Rolnego

Agencją Rynku Rolnego zarządza Prezes ARR przy pomocy Zastępców Prezesa i dyrektorów Oddziałów Terenowych ARR (OT ARR). Prezes Agencji jest powoływany i odwoływany przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw rynków rolnych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych. Zastępców Prezesa Agencji powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw rynków rolnych. Dyrektorów OT ARR powołuje i odwołuje Prezes Agencji Rynku Rolnego.

W 2011 r. funkcję Prezesa ARR sprawował Władysław Łukasik (od 8 maja 2008 r. do 29 grudnia 2011 r.), a funkcję p.o. Prezesa – Andrzej Łuszczewski (od 29 grudnia 2011 r.). Funkcje Zastępców Prezesa ARR pełnili: Andrzej Łuszczewski (od 28 marca 2008 r. do 28 grudnia 2011 r.), Lucjan Zwolak (od 8 lutego 2010 r.) oraz Artur Brzóska (od 1 kwietnia 2011 r. do 5 stycznia 2012 r.).

Centrala ARR ma swoją siedzibę w Warszawie. W skład struktury organizacyjnej Agencji wchodzi również 16 Oddziałów Terenowych. Zasięg terytorialny każdego oddziału obejmuje obszar województwa. Strukturę wewnętrzną Agencji określa „Regulamin Organizacyjny Agencji Rynku Rolnego”, zawierający m.in. zakres działania komórek organizacyjnych Centrali i OT ARR.

Zgodnie ze statutem ARR w Centrali działały wydzielone piony, w których ramach wyodrębniono – zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym ARR z 2011 r. – następujące komórki organizacyjne:

1) pion organizacyjno-prawny:

- Zespół Prawny,
- Biuro Zarządzania Kapitałem Ludzkim,
- Biuro Informacji,
- Biuro Systemów Zarządzania,

2) pion kontrolny:

- Biuro Audytu Wewnętrznego,
- Biuro Kontroli Technicznych,
- Biuro Kontroli Wewnętrznej,

3) pion finansowo-administracyjny:

- Biuro Finansowo-Księgowe,
- Biuro Teleinformatyki,
- Biuro Administracyjne,

4) pion analiz i interwencji:

- Biuro Produktów Roślinnych,
- Biuro Wspierania Konsumpcji,
- Biuro Produktów Zwierzęcych,
- Biuro Cukru i Biopaliw,
- Biuro Analiz i Programowania,

5) pion współpracy europejskiej i obrotu towarowego z zagranicą:

- Biuro Współpracy Międzynarodowej,
- Biuro Wymiany Towarowej z Zagranicą,

- Biuro Promocji Żywności,

6) pion kwotowania i innych mechanizmów wspólnej polityki rolnej lub mechanizmów krajowych:

- Biuro Kwotowania Produkcji Mleka.

W skład struktury organizacyjnej Oddziału Terenowego ARR wchodzi Sekcje: Interwencji, Kwotowania Produkcji Mleka, Finansowo-Księgowa, Informacji i Promocji, Administracji, Kontroli Technicznych oraz Stanowisko ds. Obsługi Prawnej i Stanowisko ds. Teleinformatyki.

Mapa 1. Oddziały Terenowe Agencji Rynku Rolnego

Schemat organizacyjny Centrali Agencji Rynku Rolnego przedstawiono w aneksie 1, natomiast schemat organizacyjny Oddziału Terenowego ARR – w aneksie 2 (wg stanu na 31.12.2011 r.).

1.3. Ocena działalności ARR przez jednostki zewnętrzne

Działania kontrolne w Agencji były przeprowadzone m.in. przez Ministerstwo Finansów oraz Najwyższą Izbę Kontroli.

W okresie od 5 kwietnia 2011 r. do 20 stycznia 2012 r. Zespół Audytowy, składający się z audytorów Ministerstwa Finansów oraz kontrolerów Urzędów Kontroli Skarbowej, przeprowadził audyt certyfikacyjny za rok EFRG 2011, w wyniku którego ARR otrzymała:

- **Certyfikat Rocznych Rachunków Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji Agencji Rynku Rolnego**, w którym stwierdza się, że „sprawozdania przekazywane do

Komisji za rok finansowy EFRG 2011 kończący się w dniu 15 października 2011 r. są prawdziwe, kompletne i dokładne we wszystkich istotnych aspektach dotyczących całkowitych wydatków netto z EFRG” oraz że „w oparciu o przegląd zgodności procedur Agencji Płatniczej z kryteriami akredytacyjnymi, kontrole wewnętrzne Agencji Płatniczej funkcjonują w stopniu zadowalającym w odniesieniu do EFRG”,

- **Opinię bez zastrzeżeń w sprawie poświadczenia wiarygodności rocznych rachunków Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji Agencji Rynku Rolnego**, w której stwierdza się, że „poświadczenie wiarygodności za rok finansowy od 16 października 2010 r. do 15 października 2011 r. jest zgodne we wszystkich istotnych aspektach z art. 3 rozporządzenia Komisji (WE) nr 885/2006 oraz wytyczną Komisji nr 4”.

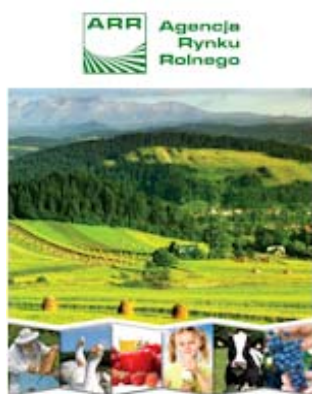
W wyniku kontroli przeprowadzonej w ARR w 2012 r. Najwyższa Izba Kontroli:

- oceniła pozytywnie wykonanie planu finansowego Agencji Rynku Rolnego w 2011 r.,
- zaopiniowała pozytywnie skuteczność funkcjonowania procedur kontroli zarządczej oraz zgodność i wiarygodność ksiąg rachunkowych, a także nie wniosła uwag do przeprowadzenia i rozliczenia inwentaryzacji w 2011 r.,
- zaopiniowała bez zastrzeżeń sporządzone przez Agencję sprawozdania za 2011 r.,
- oceniła pozytywnie wykonywanie zadań przez audyt wewnętrzny oraz kontrolę wewnętrzną.

Ocena wykonania planu finansowego ARR, zawarta w sporządzonej przez NIK „Informacji o wynikach kontroli wykonania w 2011 r. planu finansowego Agencji Rynku Rolnego” jest pozytywna i jej wynik końcowy wynosi 5. Oceny tej dokonano stosując kryteria oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w „Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2011 roku”.

W 2011 r. w Agencji Rynku Rolnego zostały przeprowadzone audyty nadzoru certyfikowanych systemów zarządzania, tj. Systemu Zarządzania Jakością i Systemu Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym przez niezależnych auditorów powołanych przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji (PCBC S.A.). Potwierdzeniem skuteczności i innowacyjności wprowadzonych udoskonaleń było otrzymanie przez ARR w listopadzie 2011 r. nagrody w konkursie „Panteon Administracji Polskiej” za projekt pt. „Nowoczesny System Zarządzania przepisem na *Przyjazny Urząd*”.

2. DZIAŁANIA ARR PROWADZONE W RAMACH ADMINISTROWANYCH MECHANIZMÓW

Agencja Rynku Rolnego od ponad 20 lat wspiera sektor rolno-żywnościowy. Działania ARR towarzyszą ewolucji tego sektora od momentu urynkowienia polskiej gospodarki, poprzez okres jej przebudowy i dostosowywania do wymogów związanych z przystąpieniem naszego kraju do UE, aż po okres funkcjonowania według zasad wspólnej polityki rolnej (WPR) na jednolitym rynku unijnym. W związku z tym kierunki aktywności ARR zmieniają się w czasie, zgodnie z potrzebami rynku i zasadami polityki rolnej.

W ramach ustawowych zadań ARR administruje mechanizmami wspólnej polityki rolnej zgodnie z zasadami określonymi w prawodawstwie unijnym i krajowym. Mechanizmy WPR są finansowane z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG), a w zakresie działań współfinansowanych część środków pochodzi z budżetu krajowego. Agencja realizuje również mechanizmy finansowane w całości z budżetu krajowego oraz administruje funduszami promocji produktów rolno-spożywczych.

Działania ARR służą producentom rolnym, przetwórcom, eksporterom, a także – w coraz szerszym wymiarze – konsumentom, przyczyniając się do stabilizacji rynku rolno-żywnościowego oraz wzrostu konkurencyjności produktów rolno-spożywczych. W ostatnich latach zwiększyła się rola realizowanych przez Agencję mechanizmów wspierających konsumpcję oraz promocję żywności.

Wsparcie na rzecz sektora rolno-żywnościowego udzielone przez ARR od akcesji Polski do UE do końca grudnia 2011 r. wyniosło blisko 11,8 mld zł. Z tej kwoty 9,9 mld zł wydatkowano na realizację mechanizmów WPR i krajowych administrowanych przez ARR, 1,8 mld zł stanowiła wartość gotowych artykułów spożywczych przekazanych jako pomoc żywnościowa, a 135,2 mln zł wydatkowano z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych.

Udzielone przez ARR w 2011 r. wsparcie na rzecz sektora rolno-żywnościowego wyniosło 1,2 mld zł (z tego: 872,4 mln zł wypłacono w ramach realizacji mechanizmów WPR i krajowych, 284,6 mln zł stanowiła wartość produktów przekazanych w ramach pomocy żywnościowej, a 37,7 mln zł pochodziło z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych). W ramach

prefinansowania mechanizmów WPR wypłacono 415,4 mln zł, a na realizację mechanizmów finansowanych z budżetu krajowego – 457 mln zł.

Wsparcie finansowe kierowane do beneficjentów to nie jedyny efekt realizowanych przez ARR zadań. Oprócz działań skutkujących płatnościami dla beneficjentów Agencja administrowała również szeregiem mechanizmów niefinansowych.

W 2011 r. Agencja Rynku Rolnego realizowała działania w zakresie:

- **wspierania konsumpcji** – ARR propagowała spożycie mleka i jego przetworów wśród dzieci i młodzieży szkolnej (program „Szkłanka mleka”) oraz owoców i warzyw wśród uczniów klas I-III szkół podstawowych (program „Owoce w szkole”);
- **pomocy żywnościowej** – w ramach mechanizmu WPR „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej”;
- **wspierania promocji żywności** – Agencja współfinansowała branżowe kampanie promocyjne i informacyjne, administrowała dziewięcioma funduszami promocji produktów rolno-spożywczych, realizowała działania delegowane w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 oraz inicjowała działania promocyjne, mające na celu rozwój lokalnej produkcji ze szczególnym uwzględnieniem produktów żywnościowych regionalnych, tradycyjnych i ekologicznych oraz wytwarzanych w ramach systemów jakości żywności;
- **systemów limitowania produkcji** mleka i skrobi ziemniaczanej;
- **wspierania producentów i rynków rolnych** – ARR realizowała dopłaty do materiału siewnego, wypłacała specjalną pomoc finansową dla producentów warzyw z tytułu kryzysu spowodowanego szczepem bakterii *Escherichia coli*, wypłacała pomoc na rynku cukru (w ramach Krajowego Programu Restrukturyzacji) przeznaczoną na zakup nowych maszyn i urządzeń do produkcji rolnej oraz inwestycji obejmujących przetwórstwo produktów rolnych na cele energetyczne, a także wspierała rynek produktów pszczelich;
- **płatności uzupełniających**, skierowanych do producentów surowca tytoniowego oraz producentów rolnych w sektorze skrobi ziemniaczanej (związanych i niezwiązanych z produkcją) w ramach limitów środków finansowych przyznanych przez KE;
- **administrowania wymianą towarową z zagranicą** – ARR wydawała pozwolenia na przywóz/wywóz na rynkach: bananów, cukru, drobiu i jaj, mleka i przetworów mlecznych, lnu i konopi, świeżych owoców i warzyw, zbóż, ryżu, wieprzowiny i wołowiny. Wypłacała również refundacje do wywozu wybranych produktów rolno-spożywczych, tj. do wołowiny, mleka w proszku i serów, przetworów wieprzowych, produktów rolnych użytych do wyrobu towarów przetworzonych non-aneks I, a także do cukru oraz drobiu i jaj;
- **dopłat do prywatnego przechowywania** wieprzowiny;

- **publicznego przechowywania zapasów interwencyjnych** jęczmienia, pszenicy i odtłuszczonego mleka w proszku (zakupionych w poprzednich latach);
- **dopłat do przetwórstwa i produkcji** – Agencja dopłacała do produkcji skrobi ziemniaczanej (premie produkcyjne), do produkcji suszu paszowego oraz do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno;
- **działań monitorujących i kontrolujących procesy produkcji oraz przetwórstwa** – ARR administrowała potencjałem produkcyjnym winorośli i wina, wystawiała certyfikaty masła przeznaczonego do wykorzystania w mechanizmach WPR w innych państwach członkowskich UE, administrowała rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży, monitorowała rynek biokomponentów i biopaliw ciekłych oraz produkcję biogazu rolniczego, kontrolowała wykorzystanie roślin energetycznych, monitorowała rynek cukru, kontrolowała przetwarzanie cukru przemysłowego oraz wydawała pozwolenia na przywóz cukru do rafinacji.

Administrowanie mechanizmami WPR wiązało się z szeregiem działań o charakterze organizacyjno-technicznym, różnych w poszczególnych mechanizmach. Należały do nich: kontrole techniczne, wybór uczestników (m.in. w drodze przetargu), autoryzacja i kontrola magazynów przechowalniczych oraz chłodni, autoryzacja producentów (dostawców), a także zatwierdzanie (rejestracja) dostawców i beneficjentów.

Producenci rolni, przetwórcy, eksporterzy oraz inni beneficjenci uczestniczący w mechanizmach administrowanych przez ARR zobowiązani są do zarejestrowania się w Centralnym Rejestrze Przedsiębiorców (CRP) prowadzonym przez Agencję. Od akcesji Polski do UE do końca 2011 r. w CRP zarejestrowano 585 tys. przedsiębiorców, w tym w 2011 r. dokonano rejestracji ponad 22,5 tys. nowych uczestników mechanizmów.

ARR prowadziła również działania o charakterze informacyjno-analitycznym (sporządzała m.in. cykliczne i doraźne analizy rynkowe, prognozy, informacje oraz opracowania) mające na celu systematyczne dostarczanie uczestnikom rynku rolno-żywnościowego danych o sytuacji na rynkach rolnych. Agencja podejmowała również szeroko zakrojone działania informacyjne mające na celu poszerzanie wiedzy uczestników rynku rolno-żywnościowego w Polsce o zasadach realizacji mechanizmów WPR administrowanych przez ARR oraz o warunkach uczestnictwa w tych mechanizmach. Ponadto w ramach współpracy międzynarodowej ARR uczestniczyła w procesie decyzyjnym UE, udzielała wsparcia państwom kandydującym do UE oraz państwom trzecim, poprzez zapewnienie im pomocy eksperckiej w ramach programów pomocowych finansowanych ze środków krajowych i unijnych. Prowadziła również działania wspierające eksport polskich produktów rolno-spożywczych.

2.1. Działania interwencyjne na rynkach rolno-żywnościowych

2.1.1. Rynek zbóż

W 2011 r. światowy rynek zbóż kształtował się pod wpływem przewagi popytu nad podażą. Głównym powodem takiej sytuacji były mniejsze niż w poprzednim roku zbiory w niektórych rejonach świata, a w pierwszym półroczu 2011 r. także ograniczenie wywozu zbóż przez Ukrainę oraz wstrzymanie eksportu przez Rosję. Zwiększyło to możliwość lokowania unijnego zboża w krajach trzecich, wzmagając popyt wewnętrzny na ziarno.

W Polsce w 2011 r. zbiory zbóż ukształtowały się na poziomie 26,8 mln ton (dane GUS) i były o 1,7% mniejsze niż rok wcześniej. Spadek zbiorów wynikał z obniżenia plonów zbóż do 34,3 dt/ha (o 3,7% w porównaniu z 2010 r.) na skutek niekorzystnych warunków agrometeorologicznych. Mniejsza niż przed rokiem była produkcja zbóż podstawowych.

Więcej zebrano jedynie mieszanek zbożowych oraz kukurydzy. Zbiory pszenicy ogółem wyniosły 9,3 mln ton, a żyta 2,6 mln ton i były mniejsze niż przed rokiem odpowiednio o 0,7% i 8,8%. Kukurydzy zebrano blisko 2,4 mln ton, tj. o 20% więcej niż w 2010 r.

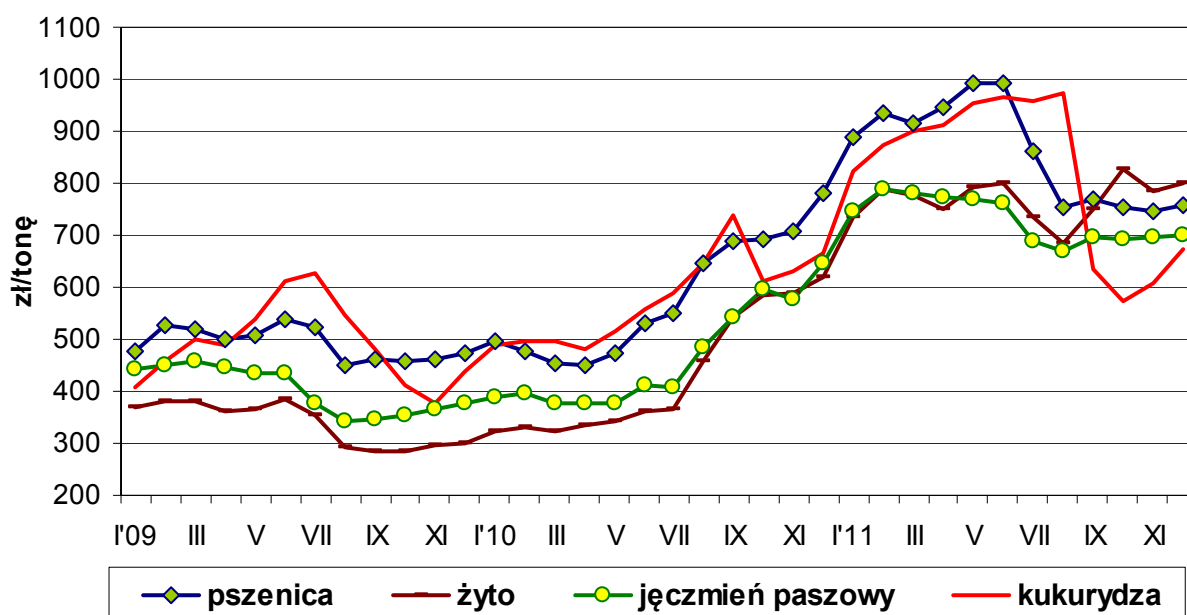
W 2011 r. skupiono 9,4 mln ton zbóż ogółem (według danych GUS), tj. podobnie jak rok wcześniej. W porównaniu z poprzednim rokiem znacząco zwiększył się jedynie skup kukurydzy o 50% – do 1,6 mln ton, co było efektem rekordowych zbiorów tego ziarna w 2011 r.

Niedobory w podaży zbóż, zwłaszcza ziarna konsumpcyjnego, uzupełniane były znacznym importem. Był on wspierany możliwością bezcłowego przywozu zbóż z krajów trzecich. Według danych Ministerstwa Finansów⁵ w 2011 r. do kraju przywieziono blisko 1,6 mln ton ziarna zbóż (51% stanowiła pszenica, a 30% kukurydza), tj. o 35% więcej niż rok wcześniej. W tym czasie wolumen importu produktów pierwotnego przetwórstwa był o 9% mniejszy niż w 2010 r., a wysokoprzetworzonych o 8% większy. Eksport ziarna zbóż w 2011 r. wyniósł 1,5 mln ton (w tym 0,8 mln ton pszenicy, 103 tys. ton żyta, 127 tys. ton jęczmienia i 306 tys. ton kukurydzy) i był o 27% mniejszy niż w 2010 r. Wzrósł natomiast wolumen eksportu produktów pierwotnego przetwórstwa i wysokoprzetworzonych odpowiednio o 19% i o 7%. Saldo wymiany handlowej sektora zbożowego w 2011 r. wyniosło 344 mln EUR wobec 444 mln EUR w poprzednim roku.

⁵ Wielkości dotyczące eksportu i importu towarów na poszczególnych rynkach rolno-spożywczych za 2011 r. obliczono na podstawie danych wstępnych Ministerstwa Finansów, a za rok 2010 – wg danych ostatecznych Ministerstwa Finansów.

Globalny popyt oraz oddziaływanie kapitału spekulacyjnego spowodowały, że w 2011 r. ceny zbóż na rynkach zagranicznych utrzymywały się na bardzo wysokim poziomie, znacząco wyższym niż przed rokiem. W 2011 r. na giełdzie w USA za pszenicę HRW, Nr 1 przeciętnie płacono 328 USD/tonę, a za SRW, Nr 2 – 303 USD/tonę, tj. o 46% więcej niż przed rokiem. Na giełdzie w Niemczech cena pszenicy wzrosła o 30% – do 247 EUR/tonę, a we Francji o 26% – do 219 EUR/tonę. Rynki zagraniczne silnie oddziaływały na ceny skupu zbóż na obszarze UE. W 2011 r. na rynku unijnym średnioroczna cena skupu pszenicy konsumpcyjnej wynosiła 219 EUR/tonę, kukurydzy 216 EUR/tonę, a jęczmienia paszowego 189 EUR/tonę. Ceny tych zbóż były o 37-47% wyższe niż przed rokiem.

Wykres 1. Ceny skupu zbóż w kraju

Źródło: Dane GUS.

Również w Polsce ceny skupu zbóż były wysokie. Według danych GUS w 2011 r. przeciętna cena skupu pszenicy ukształtowała się na poziomie 827 zł/tonę, a jęczmienia 759 zł/tonę. W tym czasie za żyto, w podaży którego odczuwano niedobory, średnio w kraju uzyskiwano 758 zł/tonę. W porównaniu z notowaniami sprzed roku żyto było o 86% droższe, a pozostałe zboża podstawowe o 39-56% droższe. Za kukurydzę w 2011 r. przeciętnie płacono 696 zł/tonę, tj. o 20% więcej niż rok wcześniej.

Na rynku produktów objętych wspólną organizacją rynku zbóż ARR prowadziła w 2011 r. działania w ramach mechanizmu „Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż” oraz handlu zagranicznego na rynku zbóż i ryżu.

2.1.1.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż

Celem stosowanego w krajach UE mechanizmu „Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż” jest stabilizacja rynku poprzez skup nadwyżek zbóż z rynku oraz ich sprzedaż z magazynów interwencyjnych w okresach niedoborów podaży. Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1234/2007⁶ oraz rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1272/2009⁷ zakupem interwencyjnym mogła być

objęta wyłącznie pszenica zwyczajna. Od roku gospodarczego 2010/2011, interwencyjny zakup pszenicy mógł odbywać się w ramach limitu 3 mln ton, ustalonego przez KE dla wszystkich krajów członkowskich UE dla każdego sezonu gospodarczego. W ramach limitu zakup może być dokonywany po cenie interwencyjnej (równej referencyjnej), wynoszącej 101,31 EUR/tonę. Dla pozostałych zbóż (pszenica durum, kukurydza, jęczmień, sorgo) limit zakupów interwencyjnych ustalono na poziomie zerowym.

Jeżeli będzie wymagać tego sytuacja rynkowa, a w szczególności zmiany cen rynkowych, KE może podjąć decyzję o kontynuowaniu interwencji powyżej limitu w ramach procedury przetargowej. Cena zakupu pszenicy w ramach tej procedury (nie wyższa niż cena referencyjna) jest określana w ofertach przetargowych i musi być zaakceptowana przez KE po każdym przetargu.

Z uwagi na sytuację rynkową (wysoki poziom cen rynkowych pszenicy, znacznie przekraczający poziom ceny referencyjnej) w 2011 r. przedsiębiorcy nie byli zainteresowani, w okresie prowadzenia interwencji, sprzedażą pszenicy na zapasy interwencyjne UE. Prowadzono działania związane z przechowywaniem i wydawaniem zbóż (zakupionych w sezonie 2009/2010) na pomoc żywnościową dla najuboższej ludności UE. ARR przeprowadzała również kontrole autoryzacyjne magazynów oraz kontrole fizyczne zbóż przechowywanych na zapasach interwencyjnych UE.

Wymogi dotyczące centrów interwencyjnych i miejsc przechowywania zbóż

W 2010 r. na podstawie rozporządzenia Komisji (UE) nr 1272/2009⁷ oraz zarządzenia Prezesa ARR⁸ utworzono i zatwierdzono w Polsce 5 centrów interwencyjnych, na których terenie mogą być magazynowane zapasy interwencyjne zbóż, tj.: warmińsko-mazurskie, lubelskie, dolnośląskie, zachodniopomorskie i wielkopolskie. W skład każdego centrum interwencyjnego wchodzi jedno

⁶ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych („rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku”), z późn. zm.

⁷ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1272/2009 z dnia 11 grudnia 2009 r. ustanawiające wspólne szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do zakupu i sprzedaży produktów rolnych w ramach interwencji publicznej.

⁸ Zarządzenie Nr 148/2010/Z Prezesa Agencji Rynku Rolnego z dnia 9 września 2010 r. w sprawie zatwierdzenia centrów interwencyjnych w Polsce dla zapasów interwencyjnych zbóż.

lub więcej miejsc przechowywania położonych na terenie Polski. Każde centrum interwencyjne dysponuje możliwościami składowania co najmniej 20 tys. ton zbóż we wszystkich miejscach przechowywania łącznie. Miejsce przechowywania powinno posiadać niezbędne wyposażenie do magazynowania i utrzymania zbóż w dobrym stanie, posiadać dostęp do niezbędnego zaplecza technicznego do przejmowania zbóż i mieć możliwości ich sprawnego wydania w celu dotrzymania umownego terminu.

Tabela 1. **Centra interwencyjne w Polsce**

Lp.	Nazwa centrum interwencyjnego	Województwa tworzące obszar centrum interwencyjnego
1.	zachodniopomorskie	lubuskie, zachodniopomorskie, pomorskie
2.	dolnośląskie	dolnośląskie, opolskie, śląskie
3.	wielkopolskie	łódzkie, wielkopolskie, kujawsko-pomorskie
4.	warmińsko-mazurskie	podlaskie, mazowieckie, warmińsko-mazurskie
5.	lubelskie	lubelskie, podkarpackie, świętokrzyskie, małopolskie

„Minimalne możliwości przechowywania” centrum interwencyjnego stosuje się łącznie w odniesieniu do wszystkich rodzajów zbóż objętych interwencją. Oznacza to, że w wyznaczonych centrach mogą być składowane wszystkie rodzaje zbóż objęte możliwością zakupu interwencyjnego. Pojemność przechowalnicza centrum interwencyjnego, zabezpieczająca spełnienie minimalnych możliwości przechowalniczych, nie musi być dostępna przez cały rok, ale łatwo osiągalna w okresie realizacji zakupów interwencyjnych.

Informacje na temat centrów interwencyjnych i miejsc przechowywania zbóż były przez ARR aktualizowane i udostępniane państwu członkowskiemu UE oraz podawane do wiadomości publicznej na stronie internetowej Komisji Europejskiej.

Przechowywanie zboża stanowiącego zapasy interwencyjne w 2011 r.

Przedsiębiorstwa przechowalnicze, prowadzące działalność na terenie centrów interwencyjnych, złożyły w sezonie gospodarczym 2010/2011 w Agencji 33 oferty na 249,9 tys. ton pojemności przechowalniczej w 33 magazynach i podpisały 11 umów na przechowywanie 32,4 tys. ton zbóż.

W przypadku przyjęcia ofert na świadczenie usług przechowalniczych ARR przeprowadzała kontrole autoryzacyjne magazynów, które nie posiadały ważnych świadectw autoryzacji. Efektem kontroli było otrzymanie przez magazyny świadectw autoryzacji. Magazyny spełniały kryteria określone w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 884/2006⁹, co pozwalało na przechowywanie w nich zapasów interwencyjnych zbóż. W zależności od zapotrzebowania na pojemność przechowalniczą

⁹ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 884/2006 z dnia 21 czerwca 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1290/2005 w odniesieniu do finansowania przez EFRG środków interwencyjnych w postaci składowania w magazynach państwowych i księgowania transakcji składowania w magazynach państwowych przez agencje płatnicze państw członkowskich, z późn. zm.

ARR podpisywała umowy na świadczenie usług przechowalniczych z wybranymi magazynami, posiadającymi świadectwa autoryzacji.

Tabela 2. Liczba ofert i podpisanych umów na świadczenie usług przechowalniczych w OT ARR w sezonie 2010/2011 (wg stanu na 30 czerwca 2011 r.)

Lp.	OT ARR	Liczba ofert	Oferowana pojemność pomieszczeń magazynowych (tony)	Liczba umów	Umowna pojemność pomieszczeń magazynowych (tony)
1.	Białystok	1	6 000	-	-
2.	Bydgoszcz	4	30 665	-	-
3.	Gdynia	4	19 320	4	19 320
4.	Gorzów Wlkp.	3	56 050	-	-
5.	Lublin	3	16 057	-	-
6.	Łódź	1	20 000	-	-
7.	Olsztyn	7	53 716	7	13 064
8.	Opole	2	10 450	-	-
9.	Poznań	2	10 360	-	-
10.	Rzeszów	1	4 900	-	-
11.	Szczecin	2	7 000	-	-
12.	Warszawa	1	5 010	-	-
13.	Wrocław	2	10 350	-	-
Ogółem		33	249 878	11	32 384

Przedsiębiorstwa posiadające magazyny, w których przechowywano zboża zakupione przez Agencję, były zobowiązane do:

- prowadzenia wymaganej przez ARR dokumentacji umożliwiającej stałą ocenę i monitorowanie stanu zapasów interwencyjnych zbóż,
- złożenia zabezpieczenia należytego wykonania umowy w formie depozytu gotówkowego lub gwarancji instytucji finansowej uznanej przez Agencję bądź w formie polisy w wyniku przystąpienia przedsiębiorstwa przechowalniczego do programu ubezpieczenia ilości i jakości przechowywanego zboża.

Agencja w 2011 r. przeprowadziła w magazynach interwencyjnych kontrolę fizyczną przechowywanych zbóż. Wyliczenie zapłaty należnej przedsiębiorstwu przechowalnierzemu następowało raz w miesiącu, na podstawie informacji zawartych w wymaganych dokumentach magazynowych. ARR dokonywała wypłat należnych płatności za faktycznie wykorzystaną (zasypaną zbożem zakupionym w ramach interwencji) pojemność pomieszczeń magazynowych. W październiku 2011 r. przedsiębiorstwa przechowalnicze rozpoczęły składanie ofert na przechowywanie zbóż, które mogły być zakupione na zapasy interwencyjne w sezonie gospodarczym 2011/2012.

Tabela 3. Liczba złożonych ofert na przechowywanie zbóż w OT ARR w sezonie 2011/2012 (wg stanu na 31 grudnia 2011 r.)

Lp.	OT ARR	Liczba ofert	Oferowana pojemność pomieszczeń magazynowych (tony)
1.	Białystok	1	4 800
2.	Bydgoszcz	3	25 600
3.	Gdynia	1	5 128
4.	Gorzów Wielkopolski	3	62 350
5.	Lublin	3	15 057
6.	Olsztyn	2	10 534
7.	Opole	2	20 150
8.	Poznań	2	10 360
9.	Rzeszów	1	5 050
10.	Szczecin	3	13 800
11.	Warszawa	1	5 250
12.	Wrocław	2	20 450
Ogółem		24	198 529

Do 31 grudnia 2011 r. do ARR wpłynęły 24 oferty na świadczenie usług przechowalniczych w 24 magazynach na łączną pojemność 198,5 tys. ton zbóż ze zbiorów w 2011 r.

W 2011 r. w ramach interwencji na rynku zbóż Agencja wydatkowała 12 353 tys. zł z tytułu przechowywania zbóż (zakupionych w 2009 r.), z tego: 12 339 tys. zł za przechowywanie jęczmienia i 14 tys. zł – pszenicy.

Wydanie zbóż z przeznaczeniem na pomoc żywnościową dla najuboższej ludności UE

ARR w 2011 r. w ramach realizacji mechanizmu WPR „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej” wydała z magazynów interwencyjnych 365,3 tys. ton zbóż (zgromadzonych w sezonie gospodarczym 2009/2010).

Tabela 4. Zboża wydane z magazynów na pomoc żywnościową w 2011 r. wg OT ARR (w tonach)

Lp.	OT ARR	Jęczmień	Pszenica	Ogółem
1.	Białystok	3 035	-	3 035
2.	Bydgoszcz	8 503	-	8 503
3.	Gdynia	27 943	-	27 943
4.	Gorzów Wlkp.	56 110	-	56 110
5.	Lublin	7 296	-	7 296
6.	Olsztyn	67 310	-	67 310
7.	Opole	31 229	-	31 229
8.	Poznań	46 720	618	47 338
9.	Rzeszów	1 099	-	1 099
10.	Szczecin	107 184	-	107 184
11.	Warszawa	1 906	-	1 906
12.	Wrocław	6 309	-	6 309
Ogółem		364 644	618	365 262

Przedsiębiorcy byli zobowiązani do odbioru zbóż w terminie do 31 sierpnia 2011 r. (zgodnie z art. 3 ust. 2 rozporządzenia Komisji (UE) nr 807/2010¹⁰ oraz art. 5 rozporządzenia Komisji (UE) nr 945/2010¹¹). W okresie styczeń - sierpień 2011 r. całość zbóż przechowywanych w magazynach zlokalizowanych na terenie Polski została odebrana przez przedsiębiorców. Według stanu na 31 grudnia 2011 r. ARR nie posiadała zapasów interwencyjnych zbóż.

2.1.1.2. Handel zagraniczny na rynku zbóż

Agencja, w ramach regulacji handlu zagranicznego na rynku zbóż, wydawała i rozliczała pozwolenia na przywóz oraz wywóz zbóż i przetworów zbożowych z/do krajów trzecich.

Przywóz

ARR w 2011 r. weryfikowała złożone przez przedsiębiorców wnioski oraz wydawała i rozliczała pozwolenia na przywóz zbóż bez preferencji i w ramach kontyngentu taryfowego z państw nienależących do UE. Agencja wydała 155 pozwoleń na przywóz bez preferencji 83,5 tys. ton zbóż (głównie kukurydzy i sorgo) i rozliczyła 127 pozwoleń. W ramach kontyngentu taryfowego wydano i rozliczono 5 pozwoleń na przywóz z krajów trzecich 40,5 tys. ton pszenicy innej niż wysokiej jakości. Zboża były importowane głównie z Ukrainy, Kazachstanu, Rosji, Argentyny i USA.

Wywóz

W 2011 r. eksporterzy składali w ARR wnioski o pozwolenia na wywóz zbóż i przetworów zbożowych poza obszar celny UE. Agencja wydała 110 pozwoleń na wywóz bez refundacji ponad 13 tys. ton produktów zbożowych (w tym 92 pozwolenia na wywóz ponad 4,7 tys. ton mąki pszennej). W okresie sprawozdawczym rozliczono 38 pozwoleń uznając wywóz ponad 7,6 tys. ton zbóż i produktów zbożowych. Głównymi kierunkami eksportu produktów zbożowych w 2011 r. były Kanada i USA, a także Norwegia, Islandia i Białoruś.

2.1.1.3. Handel zagraniczny na rynku ryżu

ARR weryfikowała wnioski o pozwolenia na przywóz i wywóz ryżu złożone przez przedsiębiorców. W ramach regulacji handlu zagranicznego na rynku ryżu w 2011 r. Agencja wydawała i rozliczała pozwolenia na przywóz ryżu bez preferencji, z preferencją i w ramach kontyngentów taryfowych. Wydawano i rozliczano również pozwolenia na wywóz ryżu bez refundacji.

---

¹⁰ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 807/2010 z dnia 14 września 2010 r. ustanawiające szczegółowe zasady dostaw żywności z zapasów interwencyjnych do wykorzystania przez osoby najbardziej potrzebujące w Unii.

¹¹ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 945/2010 z dnia 21 października 2010 r. przyjmujące plan podziału pomiędzy państwa członkowskie środków zapisanych w roku budżetowym 2011 na dostawy żywności pochodzącej z zapasów interwencyjnych do wykorzystania przez osoby najbardziej potrzebujące w UE i wprowadzające odstępstwa od określonych przepisów rozporządzenia (UE) nr 807/2010, z późn. zm.

Przywóz

W 2011 r. wydano 185 pozwoleń na przywóz bez preferencji 51,7 tys. ton ryżu, 5 pozwoleń na przywóz z preferencją 528,4 ton ryżu oraz 24 pozwolenia na przywóz w ramach kontyngentów taryfowych 1,3 tys. ton ryżu. W ramach przywozu bez preferencji ryż był importowany głównie z Kambodży, Tajlandii, Wietnamu i Pakistanu, natomiast w ramach kontyngentów – przede wszystkim z Wietnamu, USA, Tajlandii i Pakistanu. Do końca 2011 r. ARR rozliczyła 208 pozwoleń na przywóz ryżu.

Wywóz

W 2011 r. wydano 12 pozwoleń na wywóz bez refundacji 160 ton ryżu, głównie do USA. Rozliczono 4 pozwolenia na wywóz 34 ton ryżu.

2.1.2. Rynek mięsa czerwonego

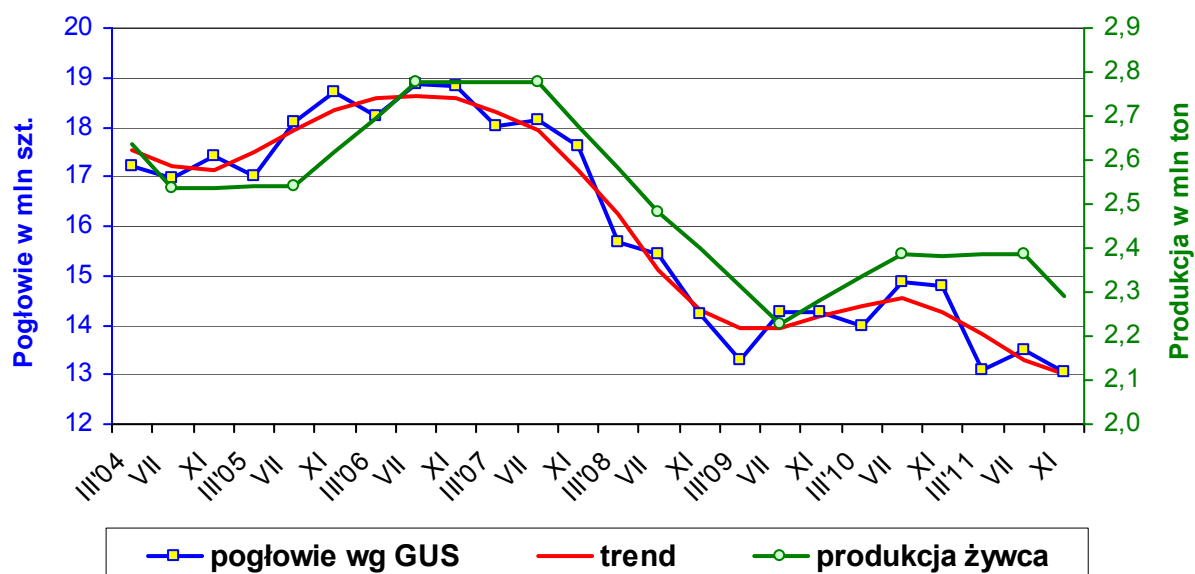
2.1.2.1. Wieprzowina

Pogorszenie opłacalności chowu trzody chlewnej od II półrocza 2010 r. ograniczyło zainteresowanie tą dziedziną produkcji rolnej. Relacje cen skupu żywca wieprzowego do targowiskowych cen zbóż przez cały 2011 r. były dla producentów trzody chlewnej niekorzystne i średnio w 2011 r. wyniosły 5,7:1 w odniesieniu do targowiskowej ceny żyta i 5,1:1 w odniesieniu do jęczmienia (wobec granicy opłacalności określanej przez IERiGŻ-PIB na 9:1 w przypadku żyta i 8:1 w przypadku jęczmienia).

W efekcie, w końcu 2010 r. odnotowano spadek pogłowia loch prośnych, który w ciągu 2011 r. uległ pogłębieniu i rzutował na zmniejszenie liczebności kolejnych grup wiekowo-użytkowych trzody. W końcu listopada 2011 r. (według informacji GUS) pogłowie trzody chlewnej ukształtowało się na poziomie 13,1 mln szt., tj. o 11,7% niższym niż przed rokiem, w tym prosiąt było o 17% mniej, warchlaków o 10,4%, tuczników o 7,1%, a trzody chlewnej na chów o wadze 50 kg i więcej – o 15,3% mniej.

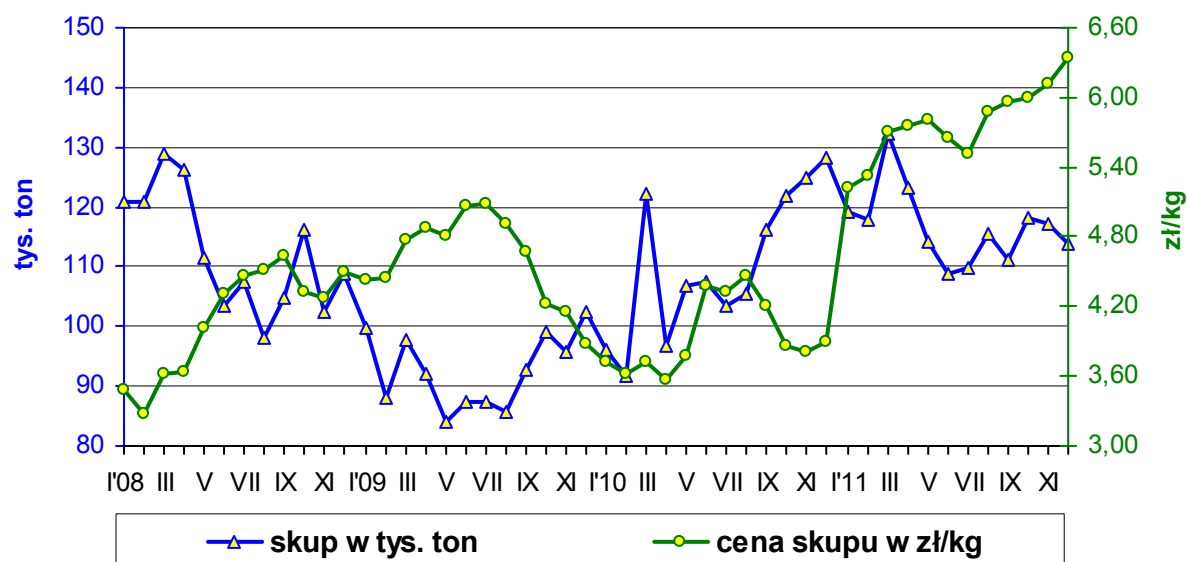
Wykres 2. Pogłowie trzody chlewnej i roczna produkcja żywca wieprzowego w Polsce

Źródło: Dane GUS i obliczenia ARR.

Ograniczenie pogłowia trzody chlewnej skutkowało spadkiem (o 3%) krajowej produkcji wieprzowiny w II półroczu 2011 r. Jednak z uwagi na jej wzrost w I półroczu produkcja żywca wieprzowego w skali całego 2011 r. była zbliżona do notowanej w roku poprzednim. Według wstępnych danych GUS wyniosła ona 2 405 tys. ton w wadze żywej (1 876 tys. ton w w.b.c. – wadze bitej ciepłej) wobec 2 388 tys. ton w 2010 r.

Wykres 3. Skup i ceny skupu żywca wieprzowego w Polsce

Źródło: Dane GUS.

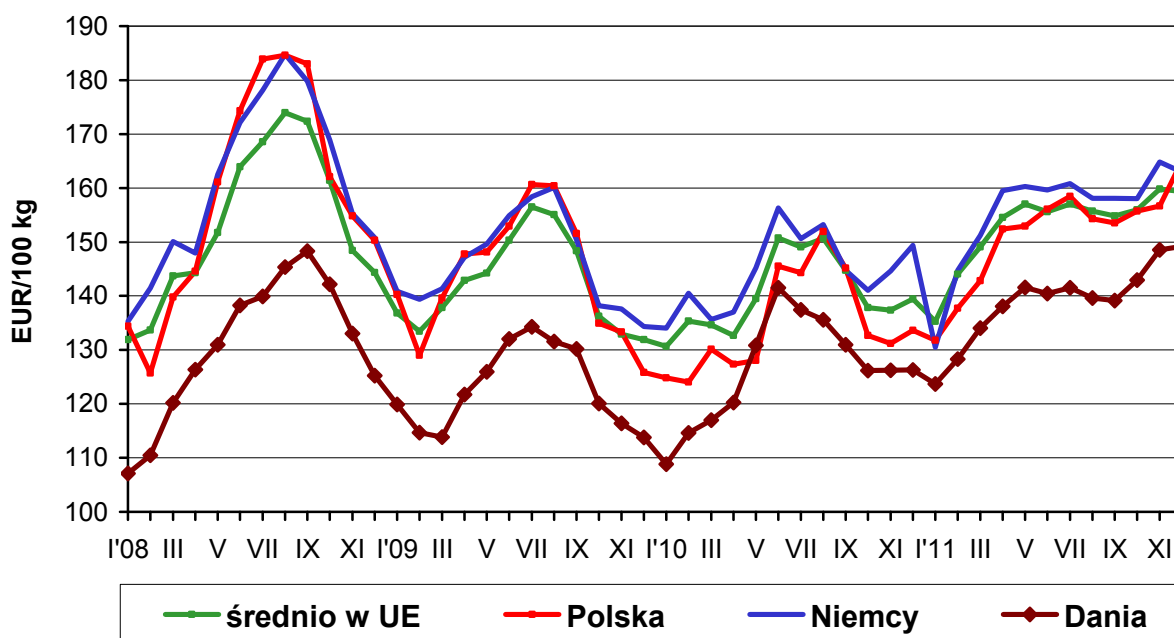
Podobne kierunki zmian wystąpiły w skupie trzody chlewnej. W I półroczu 2011 r. skupiono o 11% więcej żywca wieprzowego niż w tym samym okresie 2010 r., natomiast w II półroczu 2011 r. skup

był o 1% mniejszy. W rezultacie, w 2011 r. skup żywca wieprzowego osiągnął poziom 2 086 tys. ton, tj. o 4,9% wyższy niż w roku poprzednim.

W styczniu 2011 r. sezonowe ograniczenie popytu oraz gwałtowny spadek cen wieprzowiny w Niemczech (spowodowany wykryciem skażenia dioksynami), przy relatywnie wysokim poziomie krajowej produkcji żywca wieprzowego, wpłynęły na obniżenie jej cen również w Polsce. W styczniu 2011 r. cena skupu trzody chlewnej średnio w kraju wynosiła 3,71 zł/kg. Uruchomienie przez KE na początku lutego 2011 r. dopłat do prywatnego przechowywania wieprzowiny i realizacja zakupów w okresie luty-marzec złagodziły sytuację i w marcu 2011 r. ceny skupu żywca wieprzowego średnio osiągnęły poziom 4,23 zł/kg (o 14% wyższy niż w tym samym miesiącu 2010 r.). W kolejnych miesiącach duży popyt zagraniczny i malejąca podaż żywca wieprzowego z produkcji krajowej spowodowały dalszy znaczący wzrost cen skupu trzody chlewnej, które w grudniu 2011 r. osiągnęły poziom 5,57 zł/kg. Średnio w 2011 r. za 1 kg żywca wieprzowego dostawcy otrzymywali w skupie 4,52 zł, tj. o 16% więcej niż w 2010 r.

W przeliczeniu na walutę unijną, w 2011 r. w Polsce za 100 kg żywca wieprzowego kl. E (wg wagi poubojowej schłodzonej) płacono średnio 151,46 EUR. Było to o 1% mniej niż średnio w UE i o 3% mniej niż w Niemczech, ale o 9% więcej niż w Danii. Średnia unijna cena tej klasy wieprzowiny, w porównaniu z 2010 r., wzrosła o 9%.

Wykres 4. Ceny rynkowe wieprzowiny w UE wg wagi poubojowej schłodzonej klasy E

Źródło: Dane Komisji Europejskiej.

Duży popyt na unijną wieprzowinę ze strony krajów trzecich i konkurencyjne (zwłaszcza w pierwszym półroczu 2011 r.) ceny polskiej wieprzowiny przyczyniły się do zwiększenia jej eksportu. Według danych Ministerstwa Finansów⁵ w 2011 r. eksport żywca, mięsa oraz

przetworów i tłuszczów wieprzowych w ekwiwalencie mięsa wyniósł 503 tys. ton, tj. o 18% więcej niż w 2010 r. Jednocześnie, z uwagi na malejącą krajową produkcję wieprzowiny, jej import zwiększył się o 13%. W 2011 r. do Polski w ekwiwalencie mięsa przywieziono 669 tys. ton żywca, mięsa, przetworów i tłuszczów wieprzowych. Saldo handlu zagranicznego było nadal ujemne i w ekwiwalencie mięsa wyniosło 165 tys. ton, a w ujęciu wartościowym wyniosło minus 305,9 mln EUR wobec minus 354,2 mln EUR w 2010 r.

Przy utrzymującym się dużym popycie zagranicznym i przy niewielkim wzroście produkcji krajowej, detaliczne ceny wieprzowiny w Polsce w 2011 r. wzrosły o 4,6% w porównaniu z notowanymi w 2010 r. Wzrost ten był mniejszy niż w przypadku pozostałych gatunków mięsa, a także ryb i serów. W efekcie, według szacunków IERiGŻ-PIB, bilansowe spożycie mięsa wieprzowego w Polsce w 2011 r. było niewiele mniejsze niż w 2010 r. i wyniosło 42,4 kg na mieszkańca.

2.1.2.1.1. Handel zagraniczny na rynku wieprzowiny

Wywóz

Eksporterzy ubiegali się w 2011 r. w ARR o pozwolenia na wywóz z refundacją poza obszar celny UE produktów objętych wspólną organizacją rynku wieprzowiny. Pozwolenia te były wymagane przy eksporcie powyżej 150 kg przetworów wieprzowych o kodach CN 1601 (np. kielbas) i 1602 (np. szynki konserwowej) oraz powyżej 250 kg produktów o kodzie CN 0210 (tj. wieprzowych podrobów jadalnych). ARR wydała i rozliczyła 235 pozwoleń na wywóz z refundacją.

Refundacje wywozowe

W 2011 r. przedsiębiorcy złożyli w ARR 512 wniosków o refundacje wywozowe na rynku wieprzowiny. Na podstawie zweryfikowanych i rozliczonych wniosków, Agencja udzieliła eksporterom wsparcia finansowego w wysokości 8 732 tys. zł do wywozu 8,5 tys. ton przetworzonego mięsa wieprzowego.

Tabela 5. Refundacje wywozowe na rynku wieprzowiny w 2011 r.

Lp.	Produkt	Kwota (tys. zł)	Ilość (tony)	Kraj przeznaczenia
1.	Podroby jadalne	7 186	6 284	Ukraina, USA, Kanada, Mołdawia, Republika Korei, Zjednoczone Emiraty Arabskie
2.	Konserwy	1 532	2 227	
3.	Kielbasy	14	23	
Ogółem		8 732	8 534	

W 2011 r. na rynku wieprzowiny ARR zrealizowała refundacje głównie do wywozu podrobów jadalnych (stanowiły one 82,3% kwoty refundacji wywozowych na tym rynku) oraz konserw (17,5%). Podroby jadalne eksportowano wyłącznie do USA, natomiast konserwy głównie na Ukrainę (81,2% kwoty refundacji tego produktu).

2.1.2.1.2. Dopłaty do prywatnego przechowywania wieprzowiny

W związku z niekorzystną sytuacją ekonomiczną producentów żywca wieprzowego na wniosek państw członkowskich UE (w tym Polski), w dniu 1 lutego 2011 r. uruchomiono mechanizm dopłat do prywatnego przechowywania wieprzowiny (na podstawie rozporządzenia Komisji (UE) nr 68/2011 z dnia 28 stycznia 2011 r.¹²). Dopłatami mogły być objęte półtusze wieprzowe oraz elementy pochodzące z ich rozbioru (zarówno z kością, jak i bez kości), a okres ich przechowywania mógł wynosić 90, 120 lub 150 dni. Ustalane przez KE stawki dopłat były zróżnicowane w zależności od rodzaju produktu oraz długości okresu przechowywania i wynosiły od 343 do 499 EUR/tonę przechowywanego produktu.

Wnioski o zawarcie umowy przedsiębiorcy składali w Agencji od 1 do 21 lutego 2011 r. Na ich podstawie ARR zawarła z 16 przedsiębiorcami 92 umowy na dopłaty do prywatnego przechowywania. W ramach rozliczenia zawartych umów ARR w 2011 r. wypłaciła beneficjentom 14 948 tys. zł dopłat do przechowywania 9 tys. ton zróżnicowanego asortymentu wieprzowiny.

Tabela 6. Realizacja dopłat do prywatnego przechowywania wieprzowiny w 2011 r.

Lp.	Kod CN	Asortyment	Liczba rozliczonych umów	Ilości objęte dopłatami (tony)	Kwota dopłat (tys. zł)
1.	ex 0 203 11 10	Półtusze	12	4 444	7 045
2.	ex 0 203 19 55	Elementy bez kości	48	2 114	3 918
3.	ex 0 203 12 11	Szynki	2	1 200	2 159
4.	ex 0 203 19 15	Boczek	21	475	658
5.	ex 0 203 19 55	Boczek bez skóry i żeber	5	334	490
6.	ex 0 203 19 55	Kawałki odpowiadające środkom	1	174	258
7.	ex 0 203 19 11	Przodki	2	154	255
8.	ex 0 203 12 19	Łopatki	1	100	165
Ogółem			92	8 995	14 948

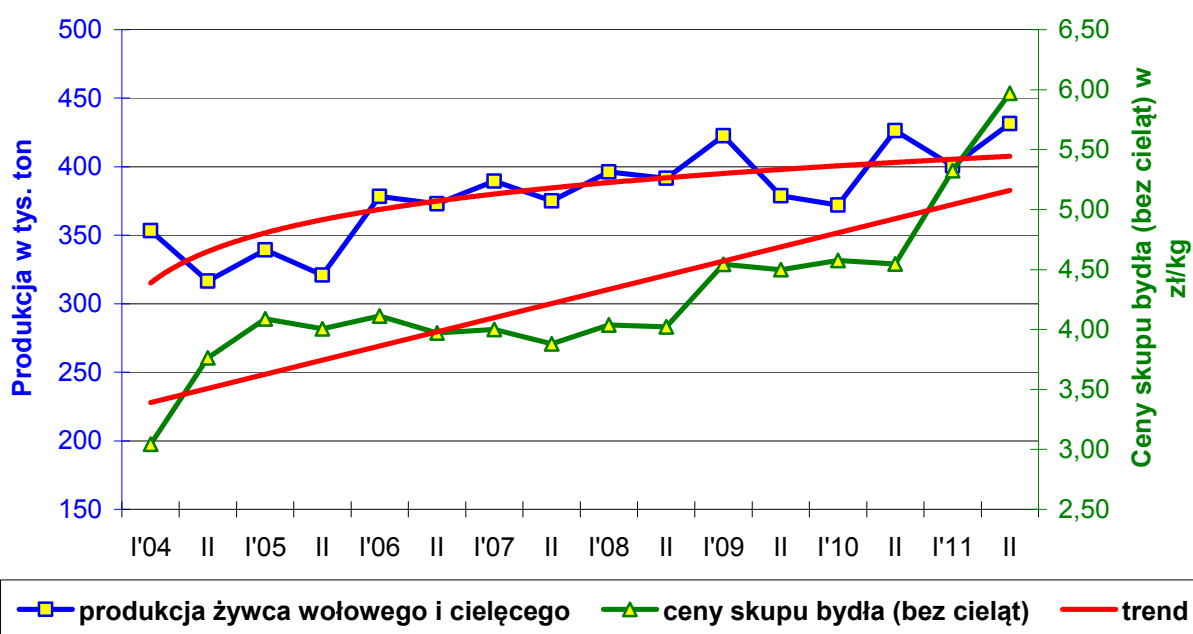
W ogólnej kwocie dopłat do prywatnego przechowywania wieprzowiny w 2011 r. największy udział (47,1%) stanowiło wsparcie finansowe udzielone do składowania 4,4 tys. ton półtuszy wieprzowych. Z tytułu przechowywania 2,1 tys. ton elementów bez kości ARR przekazała przedsiębiorcom 26,2% wypłat, a za składowanie 1,2 tys. ton szynek – 14,4% dopłat.

¹² Rozporządzenie Komisji (UE) nr 68/2011 z dnia 28 stycznia 2011 r. w sprawie ustalania z wyprzedzeniem stawek dopłat do prywatnego przechowywania wieprzowiny.

2.1.2.2. Wołowina i cielęcina

Według danych GUS w grudniu 2011 r. pogłowie bydła ogółem wynosiło prawie 5,5 mln szt. i było o 1,1% mniejsze niż przed rokiem. Liczebność bydła z wyłączeniem krów ukształtowała się na poziomie 2,9 mln szt., tj. zbliżonym do notowanego rok wcześniej. Utrzymujący się w 2011 r. spadek pogłowia krów mlecznych oraz wysokie ceny mleka i preparatów mlekozastępczych przyczyniły się do ograniczenia liczby cieląt. W końcu 2011 r., w porównaniu ze stanem z grudnia 2010 r., cieląt było o 1,8% mniej. W tym czasie pogłowie młodego bydła (w wieku 1-2 lat) wzrosło o 2,4%, a bydła starszego (bez krów) o 0,9%.

Wykres 5. **Produkcja żywca wołowego i cielęcego oraz ceny skupu bydła w Polsce w latach 2004-2011 (w podziale na półrocza)**

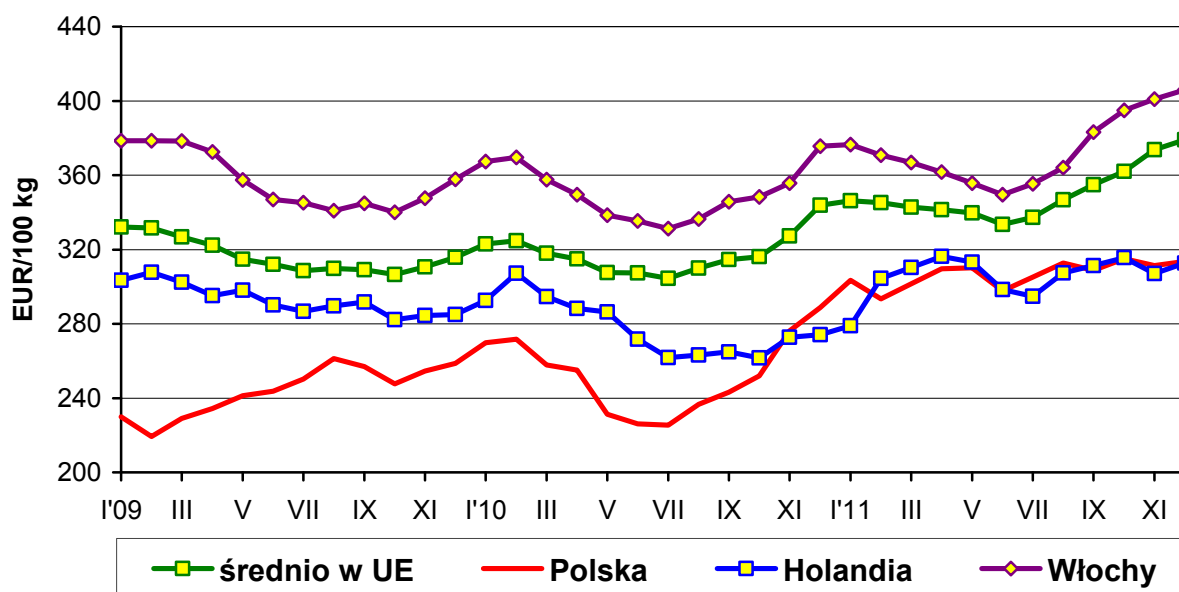

Źródło: Dane GUS i obliczenia ARR.

Według wstępnych danych GUS krajowa produkcja wołowiny i cielęciny w 2011 r. osiągnęła poziom 798 tys. ton (413 tys. ton w w.b.c.), tj. zbliżony do odnotowanego w roku poprzednim. Według danych GUS, skup żywca wołowego wyniósł 555 tys. ton, tj. o 9,6% mniej niż rok wcześniej, a cielęcego – 12 tys. ton, tj. o 10,4% mniej.

Od początku członkostwa w UE, niezależnie od kursu wymiany EUR/PLN, polska wołowina była konkurencyjna cenowo na światowym rynku, dzięki czemu wzrost eksport oraz utrzymywało się dodatnie saldo w handlu tym asortymentem. W 2011 r. średnia cena rynkowa wołowiny wyniosła 306,85 EUR/100 kg i była o 12% niższa niż przeciętnie w UE.

Wykres 6. Ceny rynkowe wołowiny w UE

Źródło: Dane Komisji Europejskiej.

W 2011 r. eksportowi sprzyjał zwiększony popyt zagraniczny, m.in. w wyniku ułatwień w imporcie do Turcji. Według danych Ministerstwa Finansów⁵ w 2011 r. polski eksport żywca, mięsa, przetworów oraz podrobów wołowych i cielęcych wyniósł 329 tys. ton (w ekwiwalencie mięsa) i był o 4% mniejszy niż w poprzednim roku. W 2011 r. poza granicę kraju sprzedano 80% rodzimej produkcji wołowiny i cielęciny. Jednocześnie polski eksport tego asortymentu prawie trzykrotnie przekraczał eksport zrealizowany w 2004 r. Według wstępnych danych MF, w 2011 r., podobnie jak w 2010 r., do kraju sprowadzono 22 tys. ton wołowiny i cielęciny. W związku ze wzrostem cen wołowiny saldo w ujęciu wartościowym (według wstępnych danych MF) zwiększyło się do 907 mln EUR, tj. o 8% w porównaniu z rokiem poprzednim.

Popyt zewnętrzny na unijną wołowinę spowodował wzrost jej średniej ceny w UE. W grudniu 2011 r. cena ta ukształtowała się na poziomie 379,04 EUR/100 kg (wagi poubojowej schłodzonej klasy R3), tj. o 10% wyższym niż rok wcześniej. Wzrost cen na rynku unijnym przyczynił się do wzrostu cen także w Polsce. Według danych GUS, w grudniu 2011 r. cena skupu bydła ogółem (bez cieląt) osiągnęła rekordowo wysoki poziom 6,35 zł/kg, tj. o 23% wyższy od notowanego przed rokiem. Przeciętna roczna cena skupu bydła w 2011 r. wyniosła 5,58 zł/kg i była o 22% wyższa niż w roku poprzednim.

W 2011 r. ceny detaliczne surowej wołowiny w Polsce były o 9,8% wyższe niż w 2010 r. Wysokie ceny spowodowały, że spożycie wołowiny i cielęciny w kraju utrzymało się na niskim poziomie, szacowanym przez IERiGŻ-PIB na 2,3 kg na mieszkańca.

2.1.2.2.1. Handel zagraniczny na rynku wołowiny i cielęciny

Wywóz

ARR wydawała i rozliczała pozwolenia na wywóz z refundacją, o ile wielkość wywozu przekraczała 1 szt. bydła lub 200 kg mięsa wołowego lub cielęcego. W związku z uchynieniem we wrześniu 2010 r. zakazu importu mięsa i żywca wołowego na rynek turecki oraz w wyniku intensyfikacji wywozu mięsa do krajów arabskich, ARR w 2011 r. wystawiła na rynku wołowiny i cielęciny 4 258 pozwoleń na wywóz z wcześniej wyznaczoną stawką refundacji (ponad 2-krotnie więcej niż w 2010 r.).

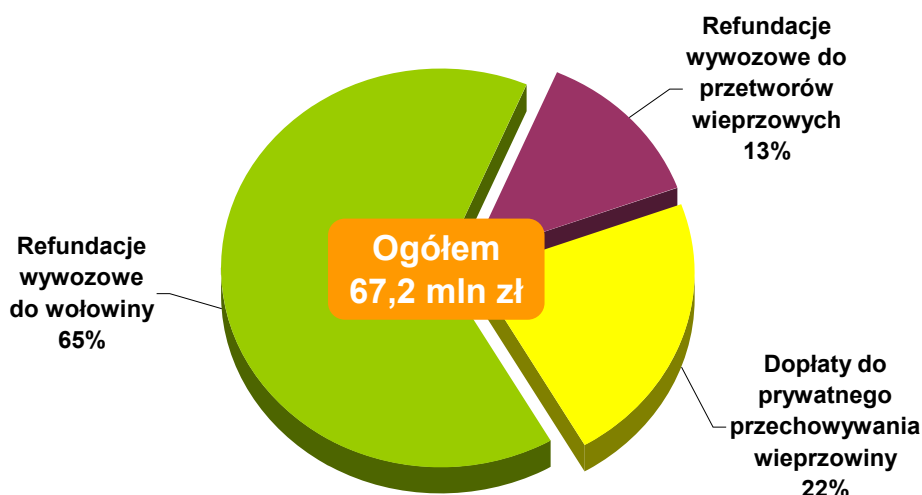
Refundacje wywozowe

ARR w 2011 r. wypłaciła na rynku wołowiny 43 497 tys. zł refundacji wywozowych do ponad 48 tys. ton wołowiny świeżej i mrożonej, głównie do ćwierćtuszy, które stanowiły 75,8% wyeksportowanego wolumenu.

Tabela 7. Refundacje wywozowe na rynku wołowiny wypłacone w 2011 r.

Lp.	Produkt	Kwota (tys. zł)	Ilość (tony)	Kraj przeznaczenia
1.	Świeża wołowina i cielęcina, ćwierćtusze	33 662	35 904	Kazachstan,
2.	Mrożona wołowina i cielęcina bez kości	3 751	6 887	Kosowo,
3.	Świeża wołowina i cielęcina bez kości	5 895	4 702	Macedonia, Izrael,
4.	Mrożona wołowina i cielęcina, ćwierćtusze	175	498	Rosja, Chorwacja,
5.	Mrożona wołowina i cielęcina, pozostałe	14	43	Majotta, Turcja,
				Egipt, Tunezja,
				Ukraina
Ogółem		43 497	48 034	

Wykres 7. Struktura wydatków ARR na rynku mięsa czerwonego w 2011 r.

Ogółem na rynku mięsa czerwonego ARR w 2011 r. wypłaciła 67 177 tys. zł. Wypłatami refundacji do wywozu wieprzowiny oraz wołowiny poza kraje UE objęto ogółem 56,6 tys. ton mięsa czerwonego, a dopłatami do prywatnego przechowywania blisko 9 tys. ton wieprzowiny.

2.1.3. Rynek drobiu i jaj

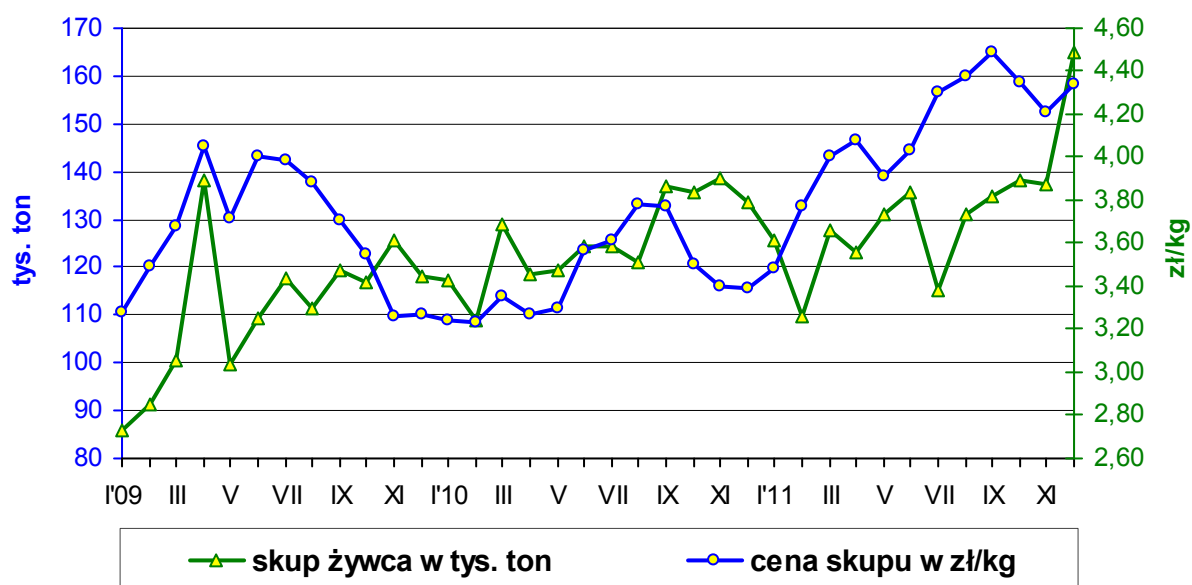

Produkcja żywca drobiowego w 2011 r. (wg wstępnych danych GUS) wyniosła 2 038 tys. ton (1 427 tys. ton wg w.b.c.) i była o 3,8% wyższa niż w 2010 r. Nieco większy wzrost (o 5,8%) odnotowano w skupie żywca drobiowego, który ukształtował się na poziomie 1 919 tys. ton.

Duży popyt zagraniczny i krajowy stymulował wzrost cen drobiu.

W 2011 r. dostawcy żywca drobiowego przeciętnie otrzymywali w skupie cenę 4,08 zł/kg, tj. o 19% wyższą niż w 2010 r. Pomimo wzrostu cen krajowy drób był konkurencyjny na rynku unijnym. W 2011 r. średnia cena zbytu tuszek kurcząt w Polsce wynosiła przeciętnie 137,19 EUR/100 kg, wobec 186,50 EUR/100 kg średnio w UE. Średnioroczne ceny zbytu tuszek kurcząt w Niemczech i w Wielkiej Brytanii ukształtowały się na poziomie odpowiednio 254,02 EUR/tonę i 140,18 EUR/tonę, tj. o 9% i o 4% wyższym niż w poprzednim roku.

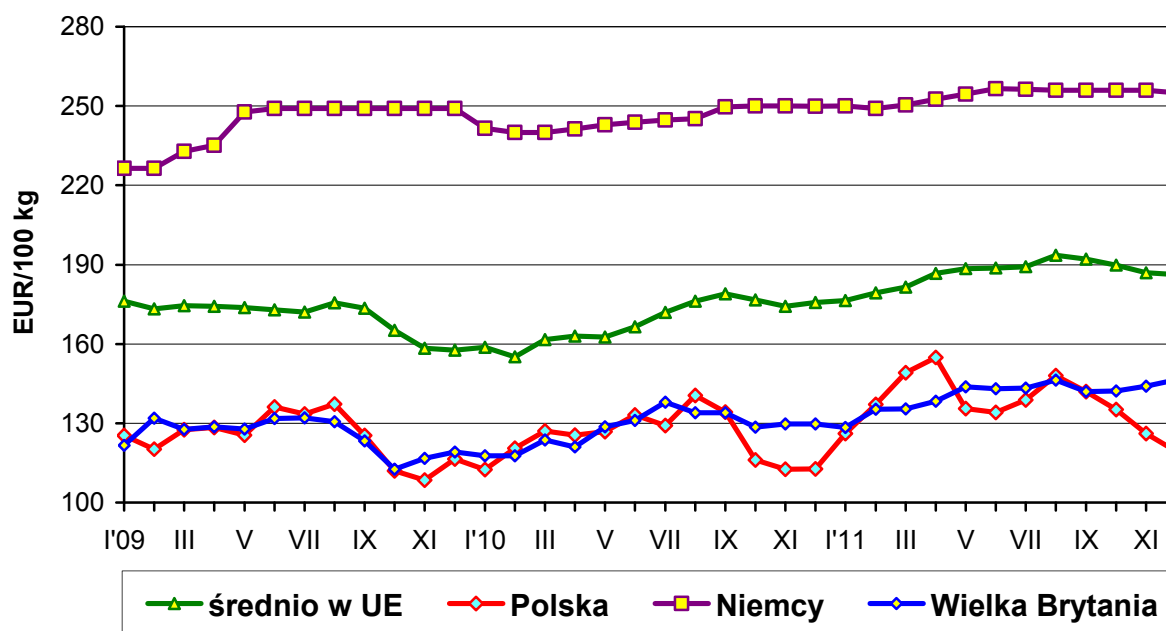
Wykres 8. Skup i ceny skupu żywca drobiowego w Polsce

Źródło: Dane GUS.

W 2011 r. (według danych Ministerstwa Finansów⁵) eksport żywca, mięsa i przetworów z drobiu (w ekwiwalencie mięsa) wyniósł 517 tys. ton (o wartości ponad 1 mld EUR) i był o 6% większy niż w 2010 r. Wzrost eksportu drobiu wynikał ze wzmożonego popytu na to mięso ze strony rynku unijnego. W strukturze eksportu mięso stanowiło 93%. Wolumen importu drobiu ukształtował się na poziomie 74 tys. ton (143 mln EUR), tj. o 10% wyższym niż przed rokiem. Zwiększeniu uległ głównie import żywca kurzego oraz mięsa indyczego. Dodatkowo saldo w handlu zagranicznym drobiem było o 22 tys. ton większe niż przed rokiem i wyniosło 443 tys. ton (864 mln EUR).

Wykres 9. Ceny zbytu tuszek kurcząt (z szyjami) w UE

Źródło: Dane Komisji Europejskiej.

Konkurencyjność cenowa drobiu w stosunku do innych gatunków mięsa miała wpływ na wzrost jego spożycia. Zgodnie z szacunkami IERiGŻ-PIB, bilansowe spożycie mięsa drobiowego w Polsce wzrosło z 24,8 kg w 2010 r. do 25,6 kg na osobę w 2011 r.

2.1.3.1. Handel zagraniczny na rynku drobiu i jaj

Przywóz

Pozwolenia na przywóz drobiu i jaj z państw trzecich były wymagane wyłącznie w przypadku przywozu w ramach kontyngentów taryfowych. W 2011 r. ARR weryfikowała złożone przez przedsiębiorców wnioski o pozwolenia i rozliczała pozwolenia na przywóz. Przywóz produktów z rynku jaj i albumin był realizowany z Indii, natomiast przywóz mięsa drobiowego – w ramach kontyngentów z Brazylii. ARR w 2011 r. wydała 8 pozwoleń w ramach kontyngentów taryfowych na łączną ilość 399 ton i rozliczyła 9 pozwoleń (w tym jedno z lat poprzednich).

Wywóz

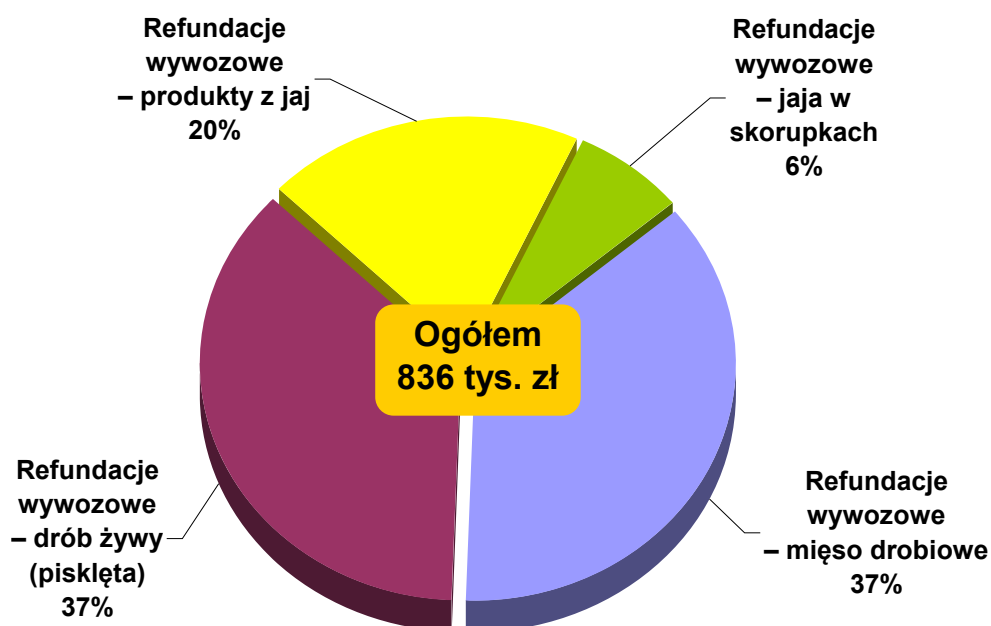
Pozwolenia na wywóz drobiu i jaj były wymagane wyłącznie w ramach wywozu z refundacją. Na rynku drobiu pozwolenia nie były jednak wymagane w przypadku wywozu ilości minimalnych, tj. do 2 tys. szt. lub do 4 tys. szt. piskląt (w zależności od kodu nomenklatury refundacji wywozowych), bądź do 250 kg

mięsa drobiowego z grupy ex 0207. Pozwolenia nie były również wymagane w przypadku wywozu z refundacją minimalnych ilości jaj wylęgowych, tj. do 2 tys. szt. lub do 4 tys. szt. (w zależności od kodu nomenklatury refundacji wywozowych) oraz do 100 kg lub 250 kg jaj bez skorupki (w zależności od kodu nomenklatury), a także do wywozu 400 kg jaj konsumpcyjnych w skorupkach. W 2011 r. ARR na rynku drobiu i jaj wydała 478 pozwoleń na wywóz z wcześniej wyznaczoną stawką refundacji, z tego 440 pozwoleń dotyczyło wywozu drobiu żywego, 19 – jaj w skorupkach, 14 – mięsa drobiowego i 5 – produktów z jaj.

Refundacje wywozowe

W 2011 r. w ramach regulacji handlu zagranicznego ARR realizowała wypłaty refundacji do wywozu: drobiu żywego (piskląt jednodniowych), mięsa drobiowego, jaj w skorupkach oraz produktów z jaj. Wypłacono refundacje do wywozu 238 ton mięsa drobiowego na kwotę 306 tys. zł oraz do 31 895 tys. szt. drobiu żywego (piskląt) na kwotę 306 tys. zł. Ponadto wywieziono 64 tony jaj w skorupkach oraz 59 ton produktów z jaj, do których udzielono eksporterom wsparcia finansowego w wysokości odpowiednio 57 tys. zł oraz 167 tys. zł.

Wykres 10. **Struktura wydatków ARR na rynku drobiu i jaj w 2011 r.**

Działania ARR na rynku drobiu i jaj w 2011 r. dotyczyły wyłącznie handlu zagranicznego, w tym wypłat refundacji wywozowych. Ogółem w 2011 r. na rynku drobiu i jaj wypłacono 836 tys. zł refundacji wywozowych. Głównymi kierunkami wywozu towarów na tym rynku były Ukraina, Białoruś, Mołdawia i Japonia.

2.1.4. Rynek mleka

ARR w 2011 r., zgodnie z prawodawstwem unijnym oraz na podstawie krajowych aktów prawnych, administrowała na rynku mleka i przetworów mlecznych następującymi mechanizmami:

- „Kwotowanie produkcji mleka”,
- „Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych”,
- „Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych”,
- „Interwencyjny zakup i sprzedaż masła”,
- „Interwencyjny zakup i sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku”,
- „Dopłaty do prywatnego przechowywania masła”,
- „Handel zagraniczny na rynku mleka”.

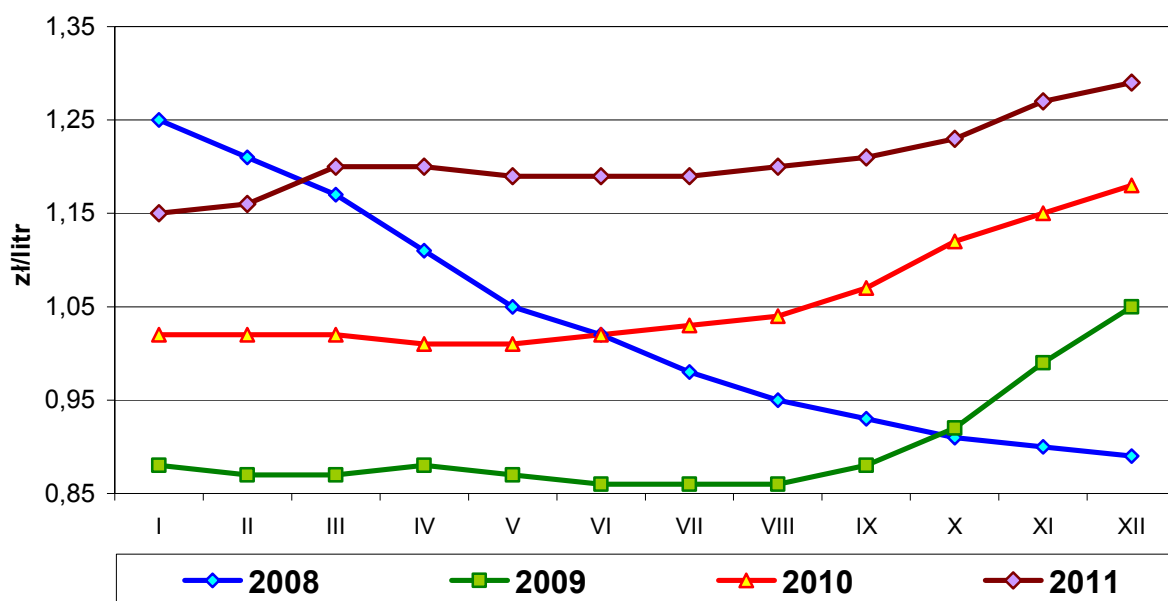
ARR wystawiała także certyfikaty dla masła przeznaczonego do wykorzystania w ramach mechanizmów WPR w innych państwach członkowskich UE oraz administrowała Funduszem Promocji Mleka, w tym m.in. rozliczała dofinansowanie do spożycia mleka i przetworów mlecznych w przedszkolach oraz gimnazjach w ramach programu „Szkłanka mleka”.

2.1.4.1. Mleko surowe

Notowany w 2011 r. zwiększony światowy popyt na mleko i jego produkty sprzyjał dynamicznemu wzrostowi cen surowca także w Polsce. Według danych GUS, w grudniu 2011 r. średnia cena skupu mleka w kraju osiągnęła poziom 129,28 zł/hl, tj. o ponad 9% wyższy niż rok wcześniej. Przeciętnie w 2011 r. podmioty skupujące płaciły za mleko o 13,7% więcej niż w 2010 r.

W 2011 r., pomimo wysokich cen mleka, w kraju pogłębił się spadek pogłowia krów mlecznych. Według danych GUS, w grudniu 2011 r. pogłowie krów mlecznych wyniosło 2 446 tys. szt. i w porównaniu do grudnia 2010 r. zmniejszyło się o blisko 83 tys. szt. (o 3,3%). Pomimo spadku pogłowia krów mlecznych, przy dalszym wzroście wydajności mlecznej (która w 2011 r. średnio wyniosła około 5 000 kg/szt., wobec 4 814 kg/szt. w 2010 r.), szacuje się, że całkowita produkcja mleka w 2011 r. była o 1,1% większa niż rok wcześniej i wyniosła 12,4 mld kg.

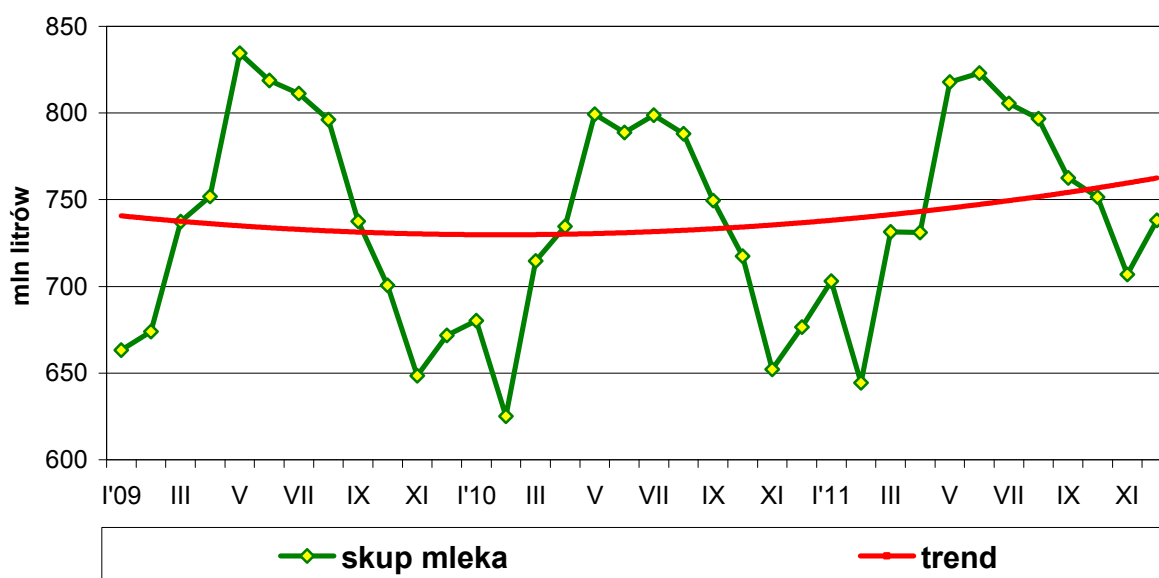
Wykres 11. Ceny skupu mleka w kraju

Źródło: Dane GUS.

Wraz ze wzrostem cen, od początku 2011 r. producenci systematycznie zwiększali dostawy mleka do skupu, ograniczając jego zużycie w gospodarstwach. Ogółem w 2011 r. (wg danych GUS) skup mleka ukształtował się na poziomie o 3,2% wyższym niż w 2010 r. i wyniósł ponad 9 mld litrów.

Wykres 12. Skup mleka w kraju

Źródło: Dane GUS i obliczenia ARR.

W 2011 r. w kraju obserwowany był także dalszy stopniowy wzrost konsumpcji mleka i jego przetworów. Jest on efektem obniżenia cen artykułów mleczarskich w relacji do całej żywności (w tym zwłaszcza mięsa i ryb), rosnącego zainteresowania konsumentów produktami o dużej wartości odżywczej i prozdrowotnej oraz realizacji programów promujących spożycie mleka.

W 2011 r. bilansowe spożycie mleka w Polsce (bez mleka zużytego do produkcji masła) według szacunków IERiGŻ-PIB wyniosło 193 litry na mieszkańca. Było ono o 1% większe niż rok wcześniej i o 12% większe niż w 2005 r., kiedy obniżyło się do poziomu nie notowanego od połowy dwudziestego wieku.

2.1.4.1.1. Kwotowanie produkcji mleka

Wprowadzanie do obrotu mleka krowiego w UE podlega systemowi kwot. Głównym celem systemu kwotowania produkcji mleka jest zachowanie równowagi pomiędzy popytem a podażą na rynku mleka oraz zapewnienie dostawcom zbytu na wyprodukowane mleko i uzyskanie

za nie korzystnej ceny. Rok kwotowy obejmuje okres od 1 kwietnia danego roku kalendarzowego do 31 marca następnego roku kalendarzowego. W ramach kwotowania produkcji mleka określana jest ilość mleka, którą dany kraj członkowski UE może wprowadzić w ww. okresie do obrotu.

W ramach zarządzania systemem kwotowania produkcji mleka ARR wydaje rocznie 100-200 tys. decyzji administracyjnych, prowadząc działania dotyczące: rozdziału krajowej rezerwy kwoty krajowej, obsługi transferów i konwersji kwot indywidualnych (KI), zmniejszania lub cofnięcia kwot indywidualnych, monitorowania ilości mleka lub przetworów mlecznych wprowadzonych na rynek oraz stopnia wykorzystania kwot krajowych, monitorowania liczby producentów mleka w kraju, monitorowania zawartości tłuszczu w mleku, kontroli ilości mleka wprowadzonego do obrotu w danym roku kwotowym oraz rejestracji podmiotów skupujących mleko.

Przez osiem lat funkcjonowania w Polsce mechanizmu kwotowania produkcji mleka przyznana Polsce kwota krajowa wzrosła o 10% (z 8,96 mld kg w roku kwotowym 2004/2005 do 9,86 mld kg w roku kwotowym 2011/2012), natomiast liczba dostawców hurtowych mleka zmniejszyła się o połowę. Przełożyło się to na 2,5-krotne zwiększenie średniej kwoty indywidualnej przypadającej na producenta mleka (z 24 tys. kg na 60 tys. kg KI).

Rok kwotowy 2010/2011

Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 72/2009¹³ przyznano państwom członkowskim UE prawo do zwiększania kwot krajowych – o 1% rocznie – do roku kwotowego 2013/2014. Wobec powyższego, kwota krajowa przysługująca Polsce na rok kwotowy 2010/2011 wynosiła

¹³ Rozporządzenie Rady (WE) nr 72/2009 z dnia 19 stycznia 2009 r. w sprawie zmian we wspólnej polityce rolnej poprzez zmianę rozporządzeń (WE) nr 247/2006, (WE) nr 320/2006, (WE) nr 1405/2006, (WE) nr 1234/2007, (WE) nr 3/2008 oraz (WE) nr 479/2008 i uchylające rozporządzenia (EWG) nr 1883/78, (EWG) nr 1254/89, (EWG) nr 2247/89, (EWG) nr 2055/93, (WE) nr 1868/94, (WE) nr 2596/97, (WE) nr 1182/2005 i (WE) nr 315/2007, z późn. zm.

9 760 057 tys. kg, a dodatkowy limit rozdzielono pomiędzy dostawców hurtowych. Na podstawie rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 471/2011¹⁴ krajowa kwota dostaw przysługująca Polsce w roku kwotowym 2010/2011 wynosiła 9 602 696 tys. kg, a krajowa kwota sprzedaży bezpośredniej – 157 361 tys. kg.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 października 2010 r. w sprawie wysokości krajowej rezerwy kwoty krajowej w roku kwotowym 2010/2011 (Dz. U. Nr 212, poz. 1392), została ona ustalona na poziomie 299 238 tys. kg, z tego wysokość krajowej rezerwy kwoty krajowej (KRKK) dla dostawców hurtowych wyniosła 237 736 tys. kg, natomiast dla dostawców bezpośrednich – 61 502 tys. kg.

Warunkiem przyznania kwoty z krajowej rezerwy w roku kwotowym 2010/2011 było wykazanie przez producenta zwiększenia (nie mniej niż 500 kg) sprzedaży mleka lub przetworów mlecznych w poprzednim roku kwotowym. Wysokość kwoty indywidualnej należnej do przyznania z krajowej rezerwy nie mogła być mniejsza niż 500 kg oraz nie większa niż 30 tys. kg.

W związku z tym, że zapotrzebowanie na limity z krajowej rezerwy kwoty krajowej przeznaczonej dla dostawców hurtowych w roku kwotowym 2010/2011 okazało się wyższe od krajowej rezerwy określonej na ten rok, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi¹⁵ określił współczynnik przydziału kwot indywidualnych z krajowej rezerwy przeznaczonej dla dostawców hurtowych w roku kwotowym 2010/2011 w wysokości 0,6989. Po zastosowaniu współczynnika przydziału ARR przyznała dodatkowe kwoty z krajowej rezerwy 33 tys. dostawców hurtowych w łącznej ilości 228 726 tys. kg mleka. W przypadku rozdziału krajowej rezerwy sprzedaży bezpośredniej wielkości kwot przyznane z krajowej rezerwy równe były kwotom, na które zgłoszono zapotrzebowanie – wydano 22 decyzje i rozdysponowano 296 tys. kg mleka.

Dostawca mleka posiadający kwotę indywidualną dla dostawcy bezpośredniego i/lub KI dla dostawcy hurtowego, mógł dokonać zamiany (konwersji) części lub całości jednej kwoty na drugą. Konwersja mogła być stała lub czasowa. Zamienić można było tylko niewykorzystaną w danym roku kwotę indywidualną lub jej część. ARR w roku kwotowym 2010/2011, na wniosek producentów mleka, dokonała 437 konwersji stałych KI z bezpośredniej na hurtową na

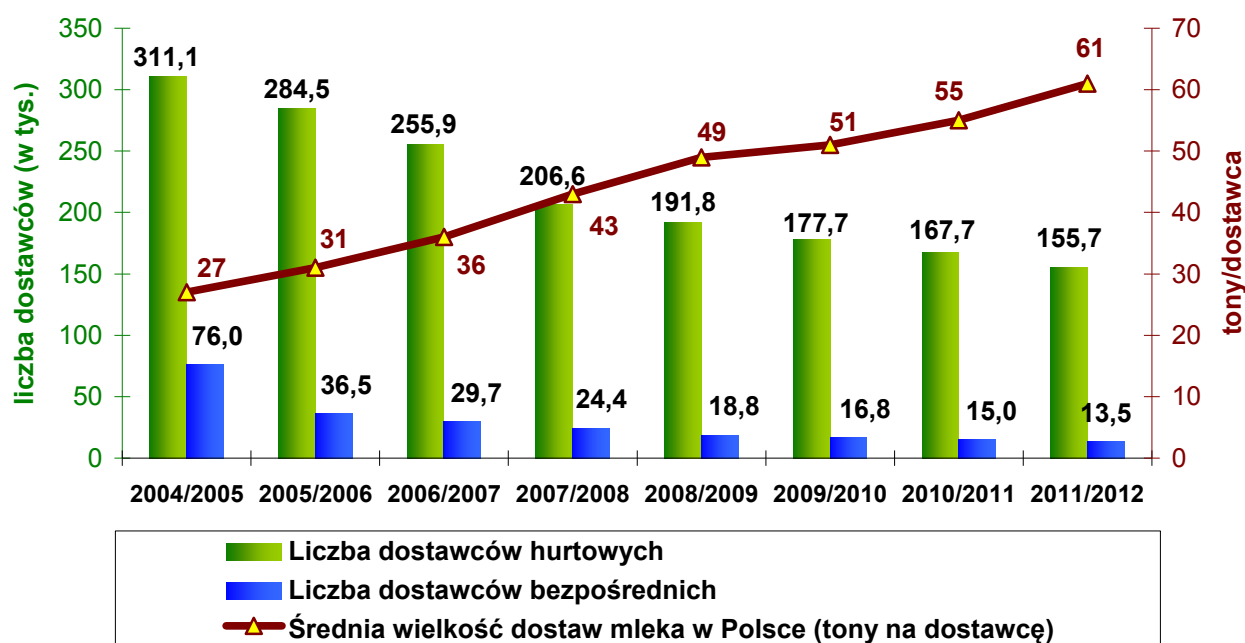
¹⁴ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 471/2011 z dnia 16 maja 2011 r. w sprawie podziału między „dostawy” i „sprzedaż bezpośrednią” krajowych kwot mlecznych ustalonych na rok 2010/2011 w załączniku IX do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007.

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie współczynnika przydziału kwot indywidualnych z krajowej rezerwy przeznaczonej dla dostawców hurtowych w roku kwotowym 2010/2011 (Dz. U. Nr 230, poz. 1517).

3 966 tys. kg oraz 57 konwersji stałych KI z hurtowej na bezpośrednią na 602 tys. kg mleka. Dokonano także 40 konwersji czasowych KI z bezpośredniej na hurtową (na 783 tys. kg) oraz 156 konwersji czasowych KI z hurtowej na bezpośrednią (na 2 592 tys. kg mleka).

W roku kwotowym producenci mleka mogą dokonać transferu prawa do przyznaných kwot poprzez zbycie kwoty indywidualnej (sprzedaż, darowizna), oddanie w używanie KI (dzierżawa) bądź poprzez zbycie gospodarstwa rolnego (sprzedaż, darowizna, dzierżawa). W roku kwotowym 2010/2011 na wniosek dostawców hurtowych ARR zarejestrowała i przeprowadziła 9,3 tys. transferów prawa do kwoty mlecznej na 366 870 tys. kg mleka. Dostawcy bezpośredni dokonali natomiast 347 transferów prawa na 3 096 tys. kg KI.

Wykres 13. Liczba dostawców mleka (na koniec danego roku kwotowego) oraz średnia wielkość dostaw mleka w Polsce

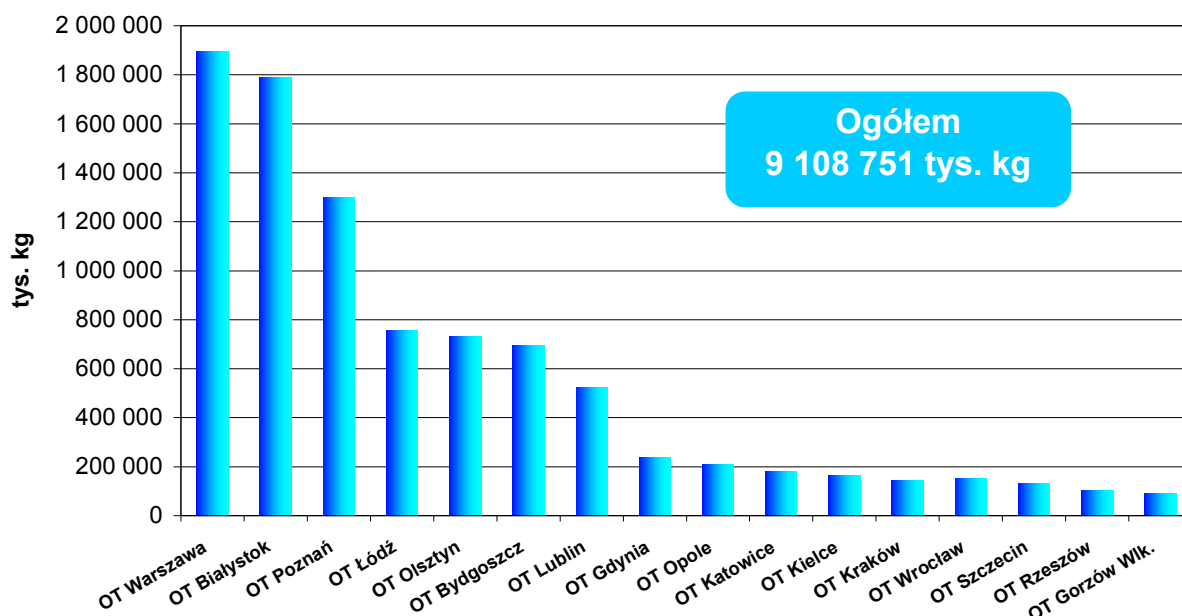
W rejestrze prowadzonym przez ARR, na koniec roku kwotowego 2010/2011, znajdowało się 167,7 tys. dostawców hurtowych mleka (dysponowali kwotą w wysokości 9 590 037 tys. kg mleka) i blisko 15 tys. dostawców bezpośrednich mleka (dysponowali kwotą 97 389 tys. kg mleka).

Wysokość zrealizowanych dostaw mleka do podmiotów skupujących w roku kwotowym 2010/2011 ukształtowała się na poziomie 9 108 751 tys. kg (po przeliczeniu na mleko o referencyjnej zawartości tłuszczu¹⁶), natomiast sprzedaż bezpośrednia (mleko i przetwory mleczne wprowadzone do bezpośredniego spożycia) wyniosła 85 365 tys. kg. W związku z powyższym krajowe kwoty dostaw oraz sprzedaży bezpośredniej nie zostały przekroczone. Wykorzystanie kwoty krajowej w roku

¹⁶ Referencyjna zawartość tłuszczu jest to zawartość tłuszczu przypisana do kwoty indywidualnej (KI) dla dostawcy hurtowego.

kwotowym 2010/2011 wyniosło 94,2%, w tym wykorzystanie krajowej kwoty dostaw ukształtowało się na poziomie 94,9%, zaś krajowej kwoty sprzedaży bezpośredniej – 54,3%.

Wykres 14. Ilość mleka skupionego od dostawców hurtowych (po przeliczeniu na mleko o referencyjnej zawartości tłuszczu) w poszczególnych województwach w roku kwotowym 2010/2011

Najwięcej mleka w roku kwotowym 2010/2011 skupiono od dostawców hurtowych w województwach: mazowieckim (21%), podlaskim (20%), wielkopolskim (14%), łódzkim i warmińsko-mazurskim (po 8%).

Rok kwotowy 2011/2012

Kwota krajowa przysługująca Polsce na rok kwotowy 2011/2012 wynosiła 9 857 658 tys. kg, z tego krajowa kwota dostaw, zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 326/2012¹⁷ stanowiła 9 702 183 tys. kg, a sprzedaży bezpośredniej – 155 475 tys. kg. Na podstawie informacji przekazanych ARR przez podmioty skupujące wynikało, że od 1 kwietnia 2011 r. do 31 marca 2012 r. skupiono 9,54 mld kg mleka po przeliczeniu na mleko o referencyjnej zawartości tłuszczu. Wobec tego, stopień wykorzystania KI przysługujących dostawcom hurtowym w roku kwotowym 2011/2012 wyniósł 98,5%.

W prowadzonym przez ARR rejestrze producentów mleka, na koniec roku kwotowego 2011/2012, wpisanych było 155,7 tys. dostawców hurtowych mleka (dysponowali kwotą w wysokości 9 686 528 tys. kg mleka) oraz 13,5 tys. dostawców bezpośrednich (dysponowali oni 90 248 tys. kg KI).

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 3 listopada 2011 r. w sprawie wysokości krajowej rezerwy kwoty krajowej w roku kwotowym 2011/2012 (Dz. U. Nr 245, poz.

¹⁷ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 326/2012 z dnia 17 kwietnia 2012 r. w sprawie podziału między „dostawy” i „sprzedaż bezpośrednią” krajowych kwot mlecznych ustalonych na rok 2011/2012 w załączniku IX do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007.

1460), KRKK została ustalona na poziomie 369 972 tys. kg, z tego wysokość KRKK dla dostawców hurtowych wynosiła 303 252 tys. kg, natomiast dla dostawców bezpośrednich – 66 720 tys. kg.

W związku z tym, że zapotrzebowanie na dodatkowe kwoty indywidualne z krajowej rezerwy kwoty krajowej przeznaczonej dla dostawców hurtowych w roku kwotowym 2011/2012 okazało się wyższe od krajowej rezerwy określonej na ten rok kwotowy, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi¹⁸ określił współczynnik przydziału kwot indywidualnych z krajowej rezerwy przeznaczonej dla dostawców hurtowych w ww. roku kwotowym na 0,8665. Po zastosowaniu współczynnika przydziału, kwoty indywidualne z krajowej rezerwy przyznano 32 tys. dostawców hurtowych, a ich wysokość wyniosła 297 906 tys. kg. W przypadku rozdziału krajowej rezerwy sprzedaży bezpośredniej wielkości kwot przyznanych z krajowej rezerwy równe były kwotom, na które zgłoszono zapotrzebowanie. ARR wydała 13 decyzji na 249 tys. kg mleka.

2.1.4.1.1.1. Rejestr Podmiotów Skupujących Mleko

Agencja Rynku Rolnego, w ramach administrowania systemem kwotowania produkcji mleka, prowadzi Rejestr Podmiotów Skupujących Mleko (RPSM). W 2011 r. do rejestru wpisanych zostało 21 nowych jednostek skupujących. Na własny wniosek z rejestru wykreślono 15 podmiotów oraz odnotowano 5 konsolidacji podmiotów skupujących mleko.

Wykres 15. **Struktura podmiotów skupujących mleko wg stanu na 31.12.2011 r.**

Łącznie, na 31 grudnia 2011 r., w RPSM wpisanych było 291 podmiotów skupujących mleko, z tego: 156 spółdzielni mleczarskich (54% wszystkich podmiotów), 86 spółek prawa handlowego

¹⁸ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 listopada 2011 r. w sprawie współczynnika przydziału kwot indywidualnych z krajowej rezerwy przeznaczonej dla dostawców hurtowych w roku kwotowym 2011/2012 (Dz. U. Nr 261, poz. 1561).

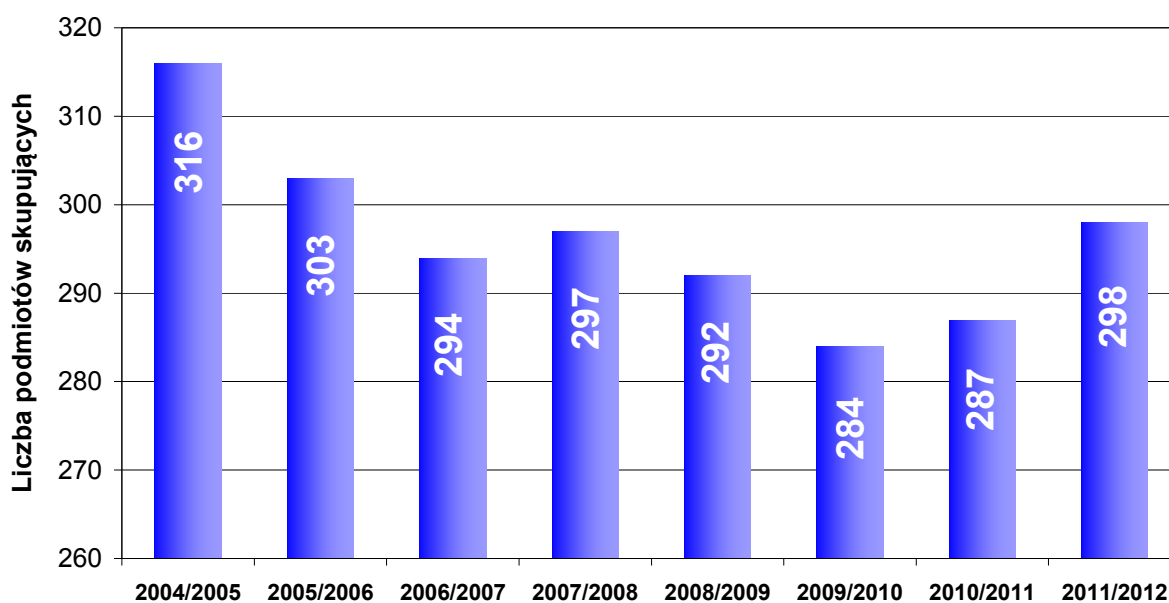
(30%), 45 osób fizycznych wykonujących działalność w zakresie skupu mleka (16%), 3 oddziały zagranicznych przedsiębiorstw (1%) oraz 1 rolnicze zrzeszenie branżowe.

Mapa 2. Liczba podmiotów skupujących mleko na koniec 2011 r. (wg województw)

W układzie przestrzennym najwięcej podmiotów skupujących mleko znajdowało się w woj. wielkopolskim (48), mazowieckim (41) i lubelskim (30). Znacznie mniej podmiotów miało swoją siedzibę w woj. lubuskim (6), dolnośląskim (7) oraz w opolskim, warmińsko-mazurskim i świętokrzyskim (po 9 podmiotów).

Wykres 16. Liczba podmiotów skupujących mleko w Polsce w latach kwotowych*

* Liczba podmiotów wg stanu na koniec danego roku kwotowego.

Od akcesji Polski do UE liczba podmiotów skupujących mleko stopniowo malała z 316 jednostek skupujących na koniec roku kwotowego 2004/2005 do 284-297 w latach kwotowych 2007/2008-2010/2011, a na zakończenie roku kwotowego 2011/2012 wzrosła do 298 podmiotów.

2.1.4.1.2. Program „Szlanka mleka”

Od ośmiu lat ARR administruje programem „Szlanka Mleka” – działaniem prospołecznym, wspierającym spożycie mleka i jego przetworów w placówkach oświatowych oraz kształtującym właściwy model konsumpcji wśród dzieci i młodzieży. Program cieszy się niesłabnącą popularnością beneficjentów, a tym samym wpisał się na stałe

w codzienne funkcjonowanie większości placówek oświatowych na terenie całego kraju.

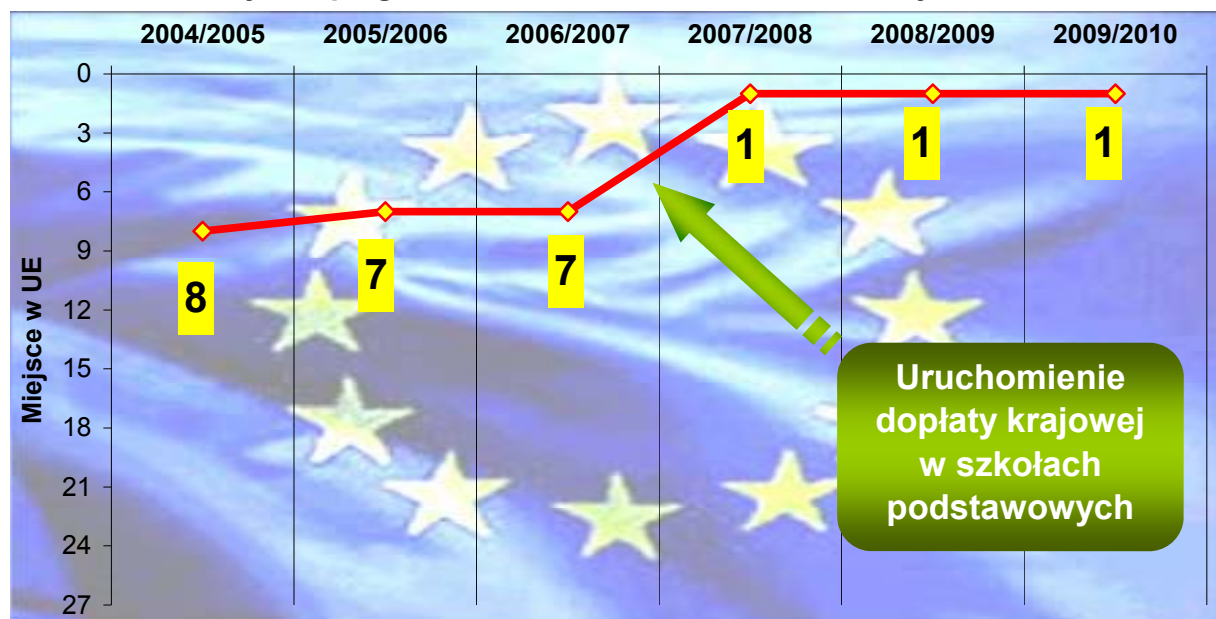
ARR w ramach administrowania programem zarządza trzema mechanizmami: unijnym (wprowadzonym od 2004 r.) oraz krajowym (uruchomionym od roku szkolnego 2007/2008 i uzupełniającym dopłatę unijną). Trzecim źródłem finansowania programu są środki zgromadzone przez przedsiębiorców z branży mleczarskiej w Funduszu Promocji Mleka (FPM).

Wykres 17. **Finansowanie programu „Szlanka mleka”**

Wprowadzenie dopłaty krajowej od roku szkolnego 2007/2008 zdecydowanie zwiększyło zasięg oddziaływania programu „Szlanka mleka” oraz zainteresowanie nim beneficjentów. Polska została liderem wykorzystania środków unijnych przeznaczonych na ten cel, spośród państw członkowskich UE uczestniczących w programie.

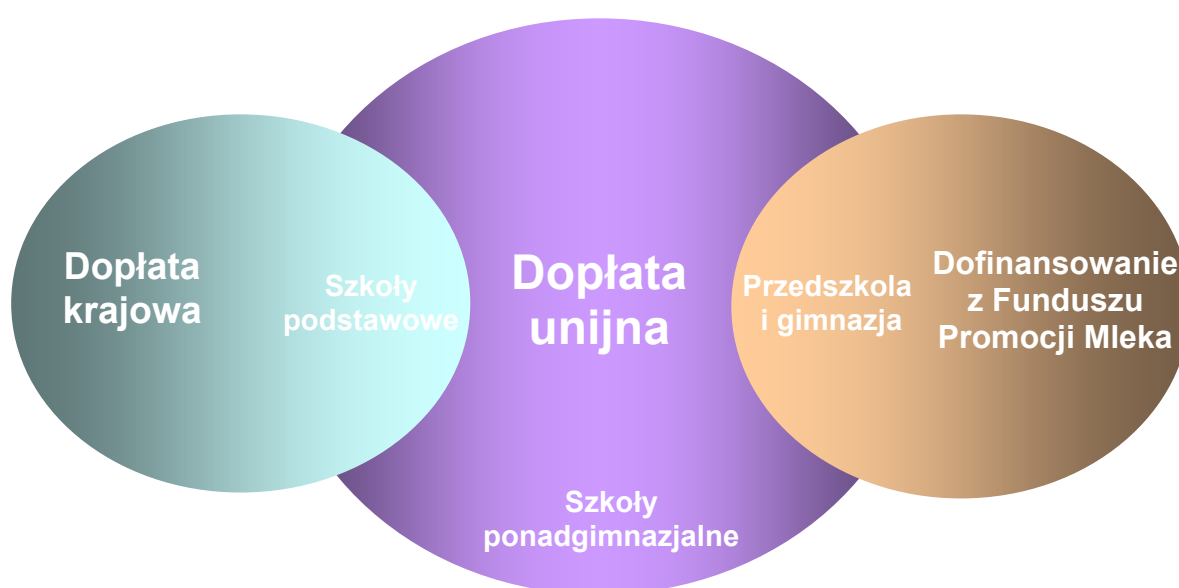
Wykres 18. Miejsce Polski wśród krajów UE pod względem spożytego mleka i przetworów mlecznych w programie "Szkłanka mleka" w latach szkolnych

Źródło: Opracowano na podstawie danych Komisji Europejskiej.

Jednocześnie ilość mleka i jego przetworów spożyta w naszym kraju przez dzieci oraz młodzież w ramach tego programu jest największa w Unii Europejskiej. W roku szkolnym 2009/2010 w całej UE dostarczono do placówek oświatowych 309,5 tys. ton mleka i jego przetworów, z czego 62,9 tys. ton (ponad 20%) w Polsce (dla porównania drugie miejsce zajmowała Rumunia – 44,1 tys. ton, a miejsce trzecie Szwecja – 40,6 tys. ton).

Wykres 19. Rodzaje placówek oświatowych objęte dofinansowaniem w programie „Szkłanka mleka”

2.1.4.1.2.1. Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych

Podstawowym założeniem mechanizmu finansowanego z budżetu UE jest promowanie zasad zdrowego odżywiania oraz wzrost spożycia mleka i jego przetworów wśród dzieci i młodzieży szkolnej uczęszczających regularnie w ciągu roku szkolnego do placówek oświatowych, tj. do przedszkoli i szkół (z wyłączeniem szkół wyższych). Każde dziecko, które uczęszcza do placówki oświatowej, może otrzymać w każdym dniu nauki szkolnej 0,25 litra mleka lub przetworu mlecznego po cenach niższych niż rynkowe. Ceny tych

produktów nie mogą przekraczać cen maksymalnych określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów na dany rok szkolny (dla roku szkolnego 2010/2011 było to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 2010 r.¹⁹ a dla roku szkolnego 2011/2012 – rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 maja 2011 r.²⁰). Zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 657/2008²¹ uczniowie mogą spożywać w ramach mechanizmu mleko białe i mleko smakowe o różnej zawartości tłuszczu, a także twarogi, twarożki, sery oraz jogurty naturalne, smakowe i z owocami.

Warunkiem uczestnictwa w mechanizmie jest uzyskanie przez wnioskodawców (organizujących dostawę mleka i produktów mlecznych do placówek oświatowych) zatwierdzenia poprzez dokonanie wpisu do rejestru podmiotów ubiegających się o ww. dopłaty. Według stanu na 31 grudnia 2011 r. zatwierdzenie posiadało 500 wnioskodawców.

W 2011 r. z tytułu dopłaty unijnej do spożycia mleka i jego przetworów w placówkach oświatowych ARR wypłaciła 37 378 tys. zł do 51,7 tys. ton mleka i produktów mlecznych. Dzieci najczęściej spożywały mleko białe, a następnie mleko smakowe, jogurty oraz sery.

2.1.4.1.2.2. Dofinansowanie z Funduszu Promocji Mleka do spożycia mleka i przetworów mlecznych w przedszkolach i gimnazjach

Zgodnie z ustawą o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych²² uzupełnieniem dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych jest od 2005 r.

¹⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 2010 r. w sprawie maksymalnych cen mleka i przetworów mlecznych dostarczanych do przedszkoli i szkół w roku szkolnym 2010/2011 (Dz. U. Nr 105, poz. 659).

²⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 maja 2011 r. w sprawie maksymalnych cen mleka i przetworów mlecznych dostarczanych do przedszkoli i szkół w roku szkolnym 2011/2012 (Dz. U. Nr 114, poz. 662).

²¹ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 657/2008 z dnia 10 lipca 2008 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do pomocy wspólnotowej na rzecz dostarczania mleka i niektórych przetworów mlecznych dla uczniów w instytucjach oświatowych, z późn. zm.

²² Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 11, poz. 65, z późn. zm.).

dofinansowanie ze środków Funduszu Promocji Mleka (FPM)²³, które pochodzą z wpłat dokonywanych przez podmioty skupujące mleko. Celem dofinansowania programu „Szkłanka mleka” ze zgromadzonych w funduszu środków jest obniżenie ceny płaconej przez uczniów za mleko i jego przetwory spożywane w ramach mechanizmu unijnego. Od roku szkolnego 2007/2008 dofinansowanie z FPM udzielane jest do mleka i przetworów mlecznych spożywanych przez dzieci uczęszczające do przedszkoli i gimnazjów. Produkty objęte dofinansowaniem to: mleko białe, mleko smakowe, jogurty oraz sery (twarogi, twarożki, sery topione i inne sery).

Decyzje o sposobie wydatkowania i przyznawania kwot na poszczególne zadania finansowane z FPM podejmuje Komisja Zarządzająca, a za dysponowanie środkami funduszy zgodnie z ww. decyzjami odpowiedzialna jest ARR. O dofinansowanie z FPM do mleka i jego przetworów spożywanych w przedszkolach i gimnazjach mogą się ubiegać wnioskodawcy, którzy:

- posiadają zatwierdzenie uczestnictwa w mechanizmie WPR „Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych” oraz spełniają wymagania określone w przepisach UE,
- organizują dostawy mleka i przetworów mlecznych do przedszkoli oraz gimnazjów po cenach nie wyższych od cen maksymalnych określonych przez FPM,
- ubiegają się o dopłaty do mleka i przetworów mlecznych dostarczonych do przedszkoli oraz gimnazjów w ramach mechanizmu unijnego.

W roku szkolnym 2010/2011 – dzięki wsparciu z FPM – mleko i przetwory mleczne spożywało 264,8 tys. dzieci uczęszczających do 2,5 tys. przedszkoli i gimnazjów. W 2011 r. ARR ze środków Funduszu Promocji Mleka wypłaciła 4 712 tys. zł do 5,7 tys. ton mleka i jego przetworów.

2.1.4.1.2.3. Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych

Od roku szkolnego 2007/2008, zgodnie z ustawą o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych, wprowadzono dopłatę krajową do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych, będącą uzupełnieniem mechanizmu unijnego „Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych”. Mechanizm finansowany z budżetu krajowego pozwala każdemu uczniowi uczęszczającemu do szkoły podstawowej otrzymywać

bezpłatnie mleko bez dodatków smakowych, a także umożliwia spożycie innych przetworów mlecznych po obniżonych cenach, przyczyniając się tym samym do zwiększania konsumpcji tych produktów przez dzieci.

---

²³ Do 1 lipca 2009 r. – Fundusz Promocji Mleczarstwa.

Dopłata krajowa do 1 litra mleka i przetworów mlecznych spożytych w szkołach podstawowych nie może przewyższać 100% maksymalnej ceny mleka zawierającego co najmniej 1% tłuszczu, poddanego obróbce cieplnej, w opakowaniach o pojemności od 0,20 litra do 0,23 litra. Ceny maksymalne dla produktów objętych mechanizmem określa rozporządzenie Rady Ministrów obowiązujące w danym roku szkolnym (dla roku szkolnego 2010/2011 było to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 2010 r.²⁴, a dla roku szkolnego 2011/2012 – rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 maja 2011 r.²⁵).

Zgodnie z regulacjami krajowymi²⁶ w mechanizmie mogą uczestniczyć wnioskodawcy, którzy:

- posiadają zatwierdzenie uczestnictwa w mechanizmie WPR „Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych” i spełniają wymagania programu określone w przepisach UE,
- organizują dostawy mleka i przetworów mlecznych do szkół podstawowych bezpłatnie lub w cenie nie wyższej niż różnica pomiędzy ceną maksymalną dostarczonego produktu a ceną maksymalną określoną dla mleka o zawartości co najmniej 1% tłuszczu, poddanego obróbce cieplnej, w opakowaniach o pojemności od 0,20 litra do 0,23 litra,
- ubiegają się o dopłaty do mleka i przetworów mlecznych dostarczonych do szkół podstawowych w ramach mechanizmu WPR „Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych”.

Dopłata krajowa przysługuje maksymalnie do 0,25 litra mleka lub przetworu mlecznego spożytego przez jedno dziecko na terenie szkoły podstawowej (w okresie od 1 października do 31 maja danego roku szkolnego) przez 3 dni nauki szkolnej w tygodniu²⁷.

Od roku szkolnego 2010/2011 obowiązują nowe zasady udzielania dopłaty krajowej.²⁸ Polegają one m.in. na określeniu dla wnioskodawców, zainteresowanych dostarczaniem mleka i przetworów mlecznych do szkół podstawowych, limitu środków finansowych na realizację ww. dostaw w danym roku szkolnym. Wysokość środków finansowych przeznaczonych

²⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 2010 r. w sprawie maksymalnych cen mleka i przetworów mlecznych dostarczanych do przedszkoli i szkół w roku szkolnym 2010/2011 (Dz. U. Nr 105, poz. 659).

²⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 maja 2011 r. w sprawie maksymalnych cen mleka i przetworów mlecznych dostarczanych do przedszkoli i szkół w roku szkolnym 2011/2012 (Dz. U. Nr 114, poz. 662).

²⁶ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 sierpnia 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu wypłacania dopłaty krajowej oraz szczegółowego zakresu kontroli wykorzystania tej dopłaty (Dz. U. Nr 147, poz. 1039, z późn. zm.).

²⁷ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 listopada 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu wypłacania dopłaty krajowej oraz szczegółowego zakresu kontroli wykorzystania tej dopłaty (Dz. U. Nr 201, poz. 1545).

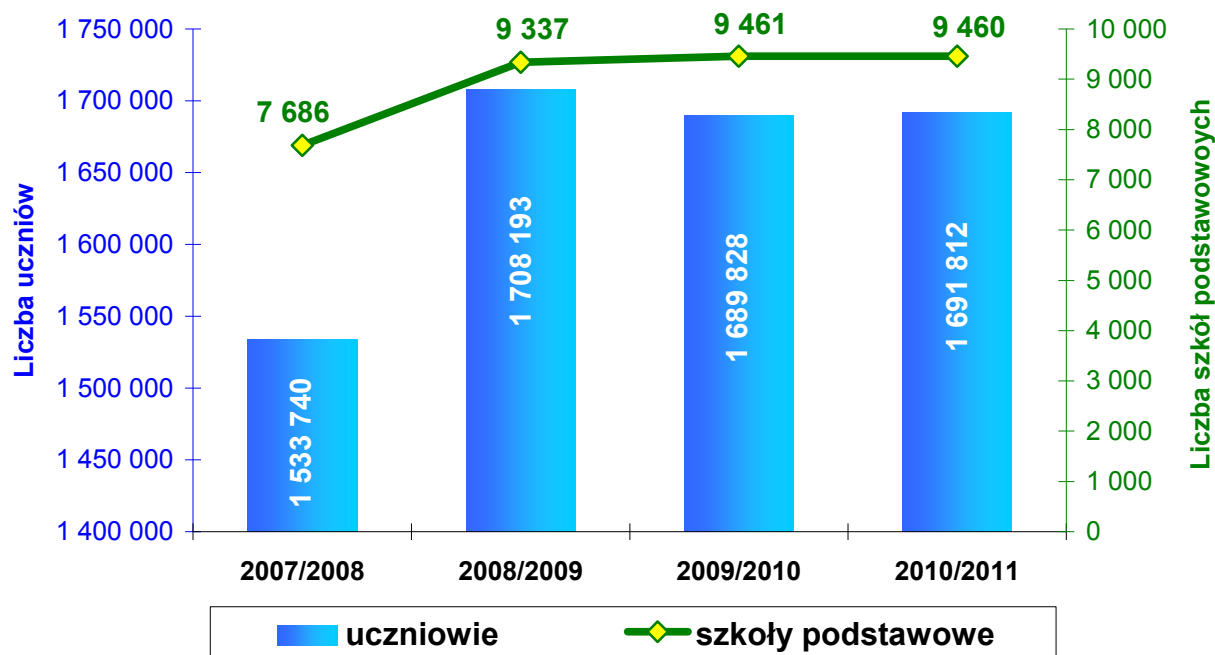
²⁸ Ustawa z dnia 24 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. Nr 148, poz. 990, z późn. zm.).

na realizację dopłaty krajowej w danym roku szkolnym określana jest przez Radę Ministrów (w latach szkolnych 2010/2011 i 2011/2012 limit wynosił po 118 mln zł, z tego 1% przeznaczono na ewentualne odwołania)²⁹. Każdy wnioskodawca (posiadający zatwierdzenie uczestnictwa w programie dopłat), tj.:

- dostawca (np. firma handlowa, zakład mleczarski),
- szkoła podstawowa samodzielnie organizująca dostawy,
- władza lub organizacja działająca w imieniu szkoły podstawowej,

który będzie zainteresowany organizowaniem dostaw mleka i przetworów mlecznych dla uczniów szkół podstawowych, musi posiadać limit środków finansowych na realizację ww. dostaw w danym roku szkolnym. Wnioskodawcy mogą otrzymać dopłatę krajową z tego tytułu w wysokości nie większej niż limit środków finansowych, przyznany na dany rok szkolny w drodze decyzji dyrektora OT ARR.

Wykres 20. **Placówki oświatowe i uczniowie korzystający z dopłaty krajowej**

Na rok szkolny 2010/2011 wnioskodawcy złożyli w ARR wnioski o limit obejmujące 12 tys. szkół podstawowych, do których uczęszczało 2,22 mln uczniów. Na ich podstawie dyrektorzy OT ARR wydali 168 decyzji w sprawie przyznania limitu środków finansowych na kwotę 102,1 mln zł. Na rok szkolny 2011/2012 złożono w ARR wnioski o limit obejmujące 12 tys. szkół podstawowych i 2,24 mln uczniów. Wydano 163 decyzje w sprawie przyznania limitu środków finansowych na 116,8 mln zł.

²⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 sierpnia 2010 r. w sprawie wysokości środków finansowych przeznaczonych na wypłatę dopłaty krajowej w roku szkolnym 2010/2011 (Dz. U. Nr 158, poz. 1061) i Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 czerwca 2011 r. w sprawie wysokości środków finansowych przeznaczonych na wypłatę dopłaty krajowej w roku szkolnym 2011/2012 (Dz. U. Nr 124, poz. 700).

Z dopłaty krajowej w roku szkolnym 2010/2011 skorzystało blisko 1,7 mln uczniów szkół podstawowych (tj. 77% wszystkich uprawnionych dzieci w kraju), którzy uczęszczali do 9,5 tys. szkół podstawowych (70% uprawnionych). Dane dotyczące liczby szkół podstawowych oraz uczniów, którzy skorzystali z dopłaty krajowej w ww. roku szkolnym w poszczególnych województwach, przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 8. Liczba szkół podstawowych oraz uczniów korzystających z dopłaty krajowej do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2010/2011

Lp.	Województwo	Liczba szkół podstawowych	Liczba uczniów szkół podstawowych
1.	dolnośląskie	544	113 949
2.	kujawsko-pomorskie	521	98 659
3.	lubelskie	753	104 278
4.	lubuskie	241	46 207
5.	łódzkie	640	105 734
6.	małopolskie	867	130 992
7.	mazowieckie	1 291	246 321
8.	opolskie	247	33 963
9.	podkarpackie	780	104 276
10.	podlaskie	314	53 183
11.	pomorskie	439	98 793
12.	śląskie	768	175 486
13.	świętokrzyskie	430	57 594
14.	warmińsko-mazurskie	391	72 304
15.	wielkopolskie	880	172 857
16.	zachodniopomorskie	354	77 216
Ogółem		9 460	1 691 812

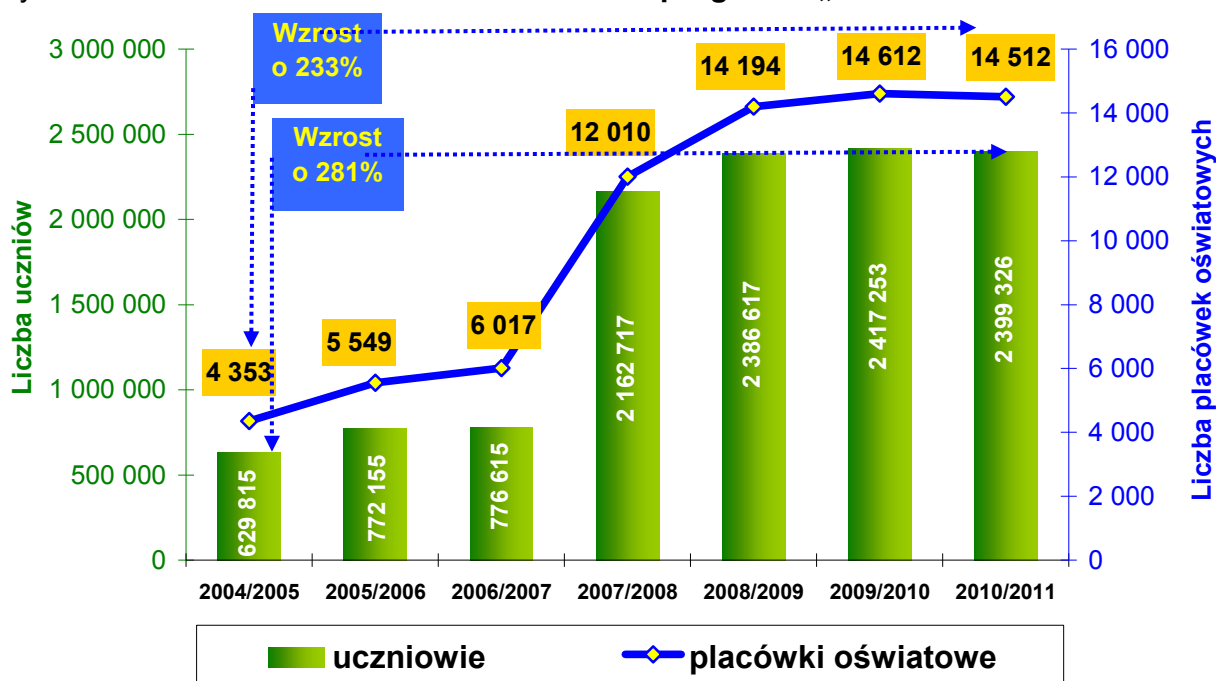
W 2011 r. ARR z tytułu dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych wypłaciła z budżetu krajowego 95 894 tys. zł do 48,7 tys. ton mleka i jego przetworów dostarczonych uczniom tych szkół.

* * *

Z programu „Szkłanka mleka” w roku szkolnym 2010/2011 skorzystało w kraju blisko 2,4 mln dzieci i uczniów (39% ogółu uprawnionych), tj. na poziomie zbliżonym do poprzedniego roku szkolnego oraz 3,8 razy więcej niż w roku szkolnym 2004/2005 (tj. w roku uruchomienia programu).

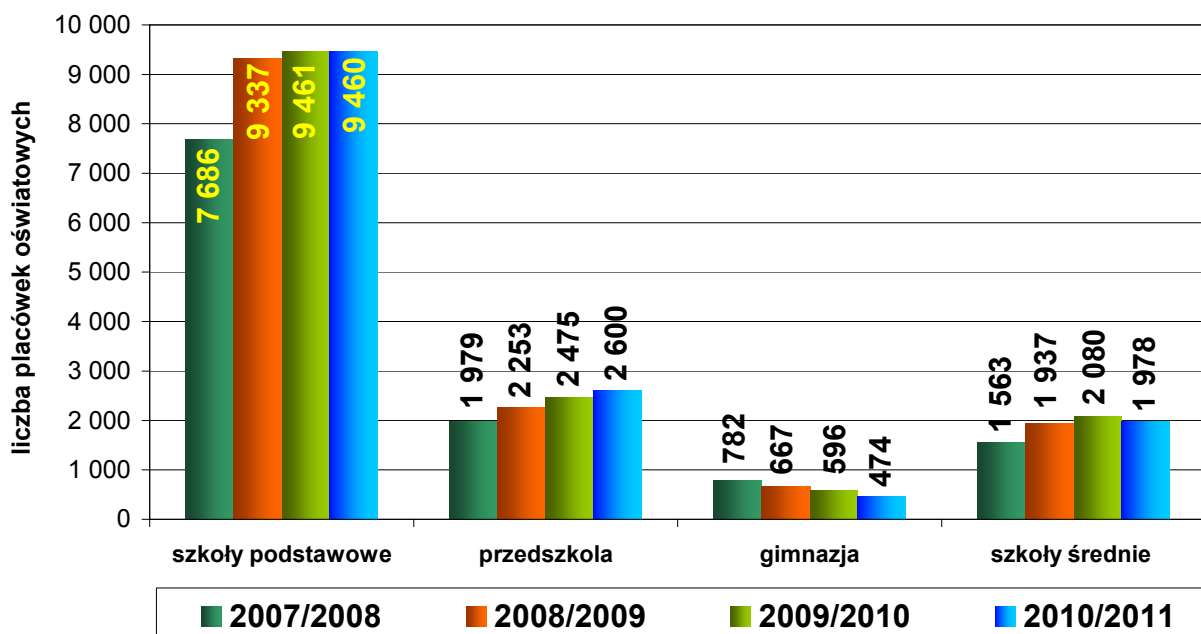
Dzieci i uczniowie korzystający z programu w roku szkolnym 2010/2011 uczęszczali do ponad 14,5 tys. placówek oświatowych (tj. 3,3 razy więcej niż w roku szkolnym 2004/2005).

Wykres 21. Placówki oświatowe i uczniowie w programie „Szkłanka mleka”

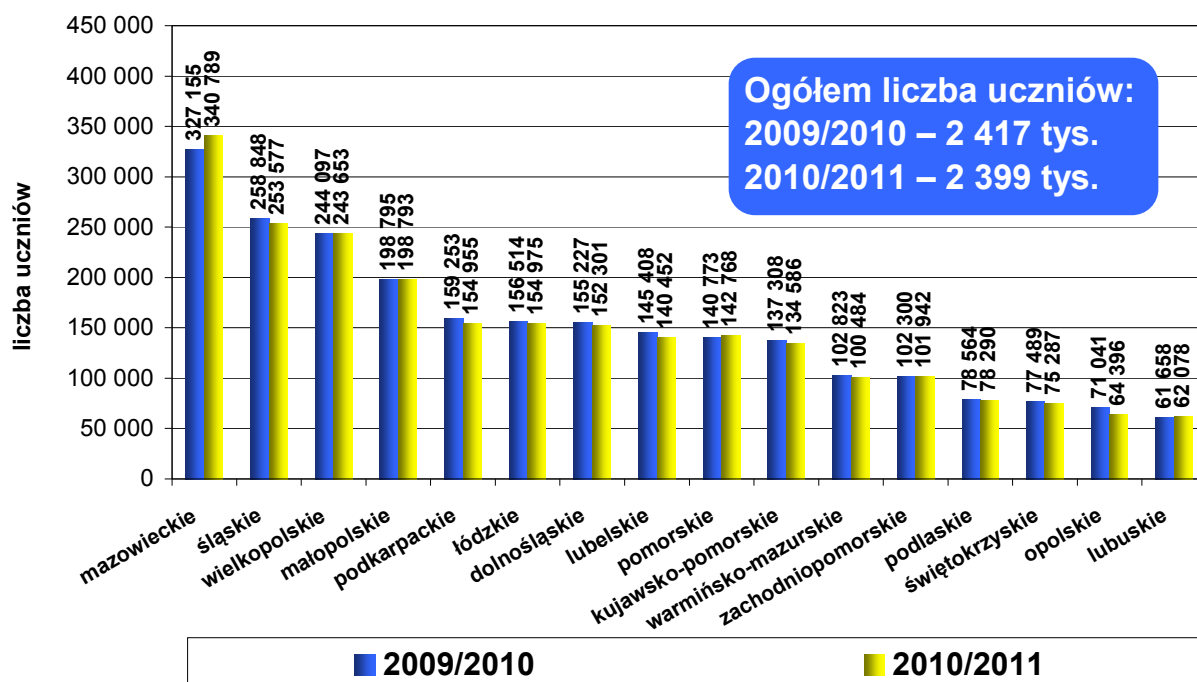

Poziom zainteresowania beneficjentów, a tym samym oddziaływanie programu „Szkłanka mleka” w poszczególnych województwach są różne – uzależnione od posiadanego potencjału (tj. od liczby i struktury placówek oświatowych uprawnionych do uczestnictwa w programie oraz uczniów do nich uczęszczających), a także od specyfiki i charakteru danego regionu.

Wykres 22. Liczba placówek oświatowych w programie „Szkłanka mleka”

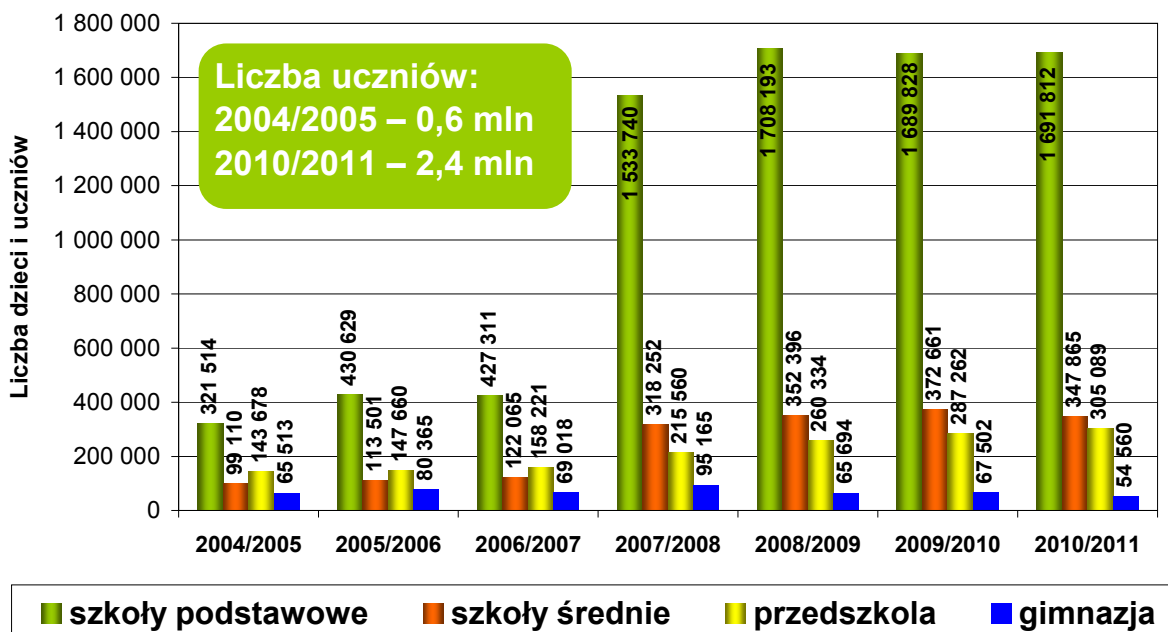

Wykres 23. Liczba dzieci i uczniów korzystających z programu „Szkłanka mleka” w podziale na województwa

W roku szkolnym 2010/2011 najwięcej uczniów uczestniczyło w programie „Szkłanka mleka” w województwach: mazowieckim (341 tys. uczniów), śląskim (254 tys. uczniów), wielkopolskim (244 tys. uczniów), małopolskim (199 tys. uczniów), łódzkim i podkarpackim (po 155 tys. uczniów).

Wykres 24. Liczba dzieci i uczniów korzystających z programu „Szkłanka mleka”

W 2011 r. Agencja prowadziła działania mające na celu jak najszersze rozpowszechnienie tych ważnych społecznie i zdrowotnie mechanizmów dopłat. W ramach realizacji programu „Szkłanka mleka” ARR w 2011 r. wypłaciła łącznie z tytułu dopłaty unijnej i krajowej 133 272 tys. zł.

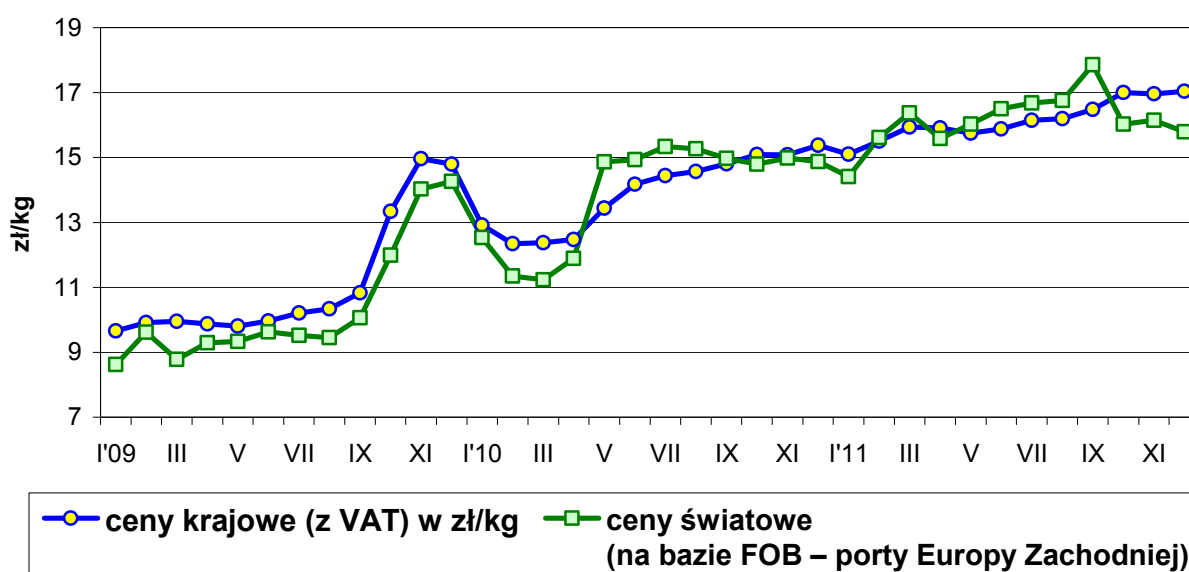
Z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji sfinansowano 28% wydatkowanych środków, natomiast 72% wypłat pochodziło z budżetu krajowego. Ponadto dofinansowanie programu z Funduszu Promocji Mleka w 2011 r. wyniosło 4 712 tys. zł.

Od akcesji Polski do UE do końca grudnia 2011 r. dzieci i uczniowie spożyli w ramach programu „Szkłanka mleka” ponad 284 tys. ton mleka i jego przetworów (tj. 1,1 mld szklanek mleka), a ARR na jego realizację wypłaciła blisko 700 mln zł.

2.1.4.2. Masło

Wysokie ceny masła na rynkach zagranicznych stymulowały eksport tego artykułu i ograniczały jego import. W 2011 r. (dane Ministerstwa Finansów⁵) wywóz masła osiągnął poziom 31,5 tys. ton i był o 30% wyższy niż w 2010 r. Przywóz masła do Polski, w odniesieniu do krajowej produkcji, od lat jest niewielki i uzupełnia jedynie gamę asortymentową. W 2011 r., w porównaniu z 2010 r., został on ograniczony o ponad 6% i wyniósł około 11 tys. ton. W efekcie zmian w wolumenie obrotów i wzrostu cen masła, wartościowe saldo handlu zagranicznego tym tłuszczem w 2011 r. było ponad dwukrotnie większe niż w poprzednim roku i wyniosło ponad 80 mln EUR.

Wykres 25. Krajowe i światowe ceny zbytu masła

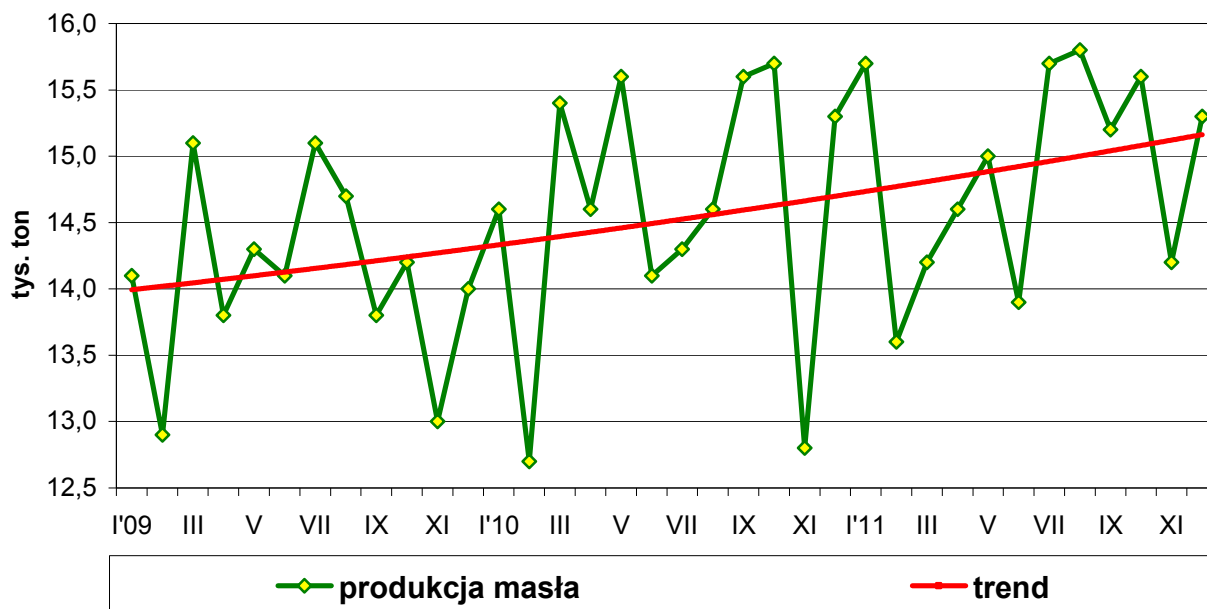

Źródło: Ceny krajowe wg GUS, ceny światowe wg FAPA.

Koniunktura na rynku światowym spowodowała, że w 2011 r. ceny masła w Polsce utrzymywały się na poziomie najwyższym w historii. Średnioroczne ceny zbytu masła w blokach w 2011 r. (wg danych GUS) osiągnęły poziom 16,16 zł/kg (z VAT), a masła konfekcjonowanego 17,21 zł/kg (z VAT), tj. odpowiednio o 16% i o prawie 13% wyższy niż w 2010 r. oraz o 29-38% wyższy niż w 2007 r. Wraz ze wzrostem cen zbytu, masło drożało również w sprzedaży detalicznej (w 2011 r. było o ponad 8% droższe niż w 2010 r.). Wzrost cen detalicznych wpłynął na zmniejszenie

konsumpcji tego tłuszczu. IERiGŻ-PIB szacuje, że w 2011 r. bilansowe spożycie masła wyniosło 4,3 kg/osobę i było o 2,3% mniejsze niż w 2010 r.

Wykres 26. Produkcja masła w Polsce

Źródło: Dane GUS i obliczenia ARR.

Pomimo zwiększonego popytu eksportowego ograniczony popyt krajowy hamował wzrost produkcji masła. W Polsce w 2011 r. produkcja tego tłuszczu była o niecałe 2% większa niż w roku 2010 i ukształtowała się na poziomie 179 tys. ton (według wstępnych danych GUS).

2.1.4.2.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż masła

Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1234/2007³⁰ zakupy interwencyjne masła mogą być prowadzone standardowo od 1 marca do 31 sierpnia danego roku, w ramach ustalonego przez KE limitu, który w 2011 r. wynosił 30 tys. ton. Po wykorzystaniu limitu, zakupy interwencyjne mogą być prowadzone w drodze przetargu. Zakupy masła w ramach limitu prowadzone są po cenie interwencyjnej wynoszącej 221,75 EUR/100 kg, stanowiącej 90% ceny referencyjnej (od lipca 2007 r. wynoszącej 246,39 EUR/100 kg).

Według stanu na 1 stycznia 2011 r. ARR nie posiadała w magazynach masła pochodzącego z zakupów interwencyjnych. W 2011 r., w związku ze znacznym wzrostem rynkowych cen masła, unijni przedsiębiorcy w okresie prowadzenia interwencji nie byli zainteresowani sprzedażą tego produktu na zapasy interwencyjne UE. W ramach realizacji mechanizmu Agencja przyznała autoryzację jednej chłodni w zakresie przechowywania masła. Na 31 grudnia 2011 r. autoryzację

³⁰ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych („rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku”), z późn. zm.

ARR w ramach mechanizmu posiadało 28 zakładów produkcyjnych i 33 chłodnie. Przeprowadzono również okresowe kontrole dotyczące spełniania warunków autoryzacji przez zakłady produkcyjne.

2.1.4.2.2. Dopłaty do prywatnego przechowywania masła

Zadaniem mechanizmu jest utrzymanie równowagi na rynku masła w UE poprzez udzielanie dopłat do prywatnego przechowywania jego nadwyżek. Zasady realizacji mechanizmu reguluje rozporządzenie Komisji (WE) nr 826/2008³¹.

Uruchomienie mechanizmu dopłat do prywatnego przechowywania masła w 2011 r. nastąpiło po opublikowaniu rozporządzenia Komisji (UE) nr 172/2011³². W 2011 r., z powodu korzystnych cen rynkowych, nie wpłynęły do ARR wnioski od przedsiębiorców o dopłaty do prywatnego przechowywania masła. Producent, który uzyskał autoryzację w ramach mechanizmu „Interwencyjny zakup i sprzedaż masła”, mógł również produkować masło w ramach mechanizmu „Dopłaty do prywatnego przechowywania masła” bez uzyskania ponownej autoryzacji. W 2011 r. ARR autoryzowała 2 zakłady produkujące masło. Przeprowadzono również kontrole spełniania warunków autoryzacji, w wyniku czego cofnięto 1 autoryzację. Na 31 grudnia 2011 r. w ramach ww. mechanizmu autoryzację posiadały 33 zakłady.

2.1.4.2.3. Wystawianie certyfikatów dla masła przeznaczonego do wykorzystania w ramach mechanizmów WPR w innych państwach członkowskich UE

Zgodnie z przepisami unijnymi ARR wystawiała certyfikaty dla masła przedsiębiorcom, którzy sprzedawali masło do innych krajów członkowskich z przeznaczeniem do wykorzystania w ramach mechanizmów WPR „Interwencyjny zakup i sprzedaż masła” i „Dopłaty do prywatnego przechowywania masła”. W 2011 r. wystawiono 85 certyfikatów, które dotyczyły 2,2 tys. ton masła przeznaczonego do wykorzystania w ramach mechanizmu dopłat do prywatnego przechowywania w Holandii, Niemczech i Belgii.

2.1.4.3. Odtłuszczone mleko w proszku (OMP)

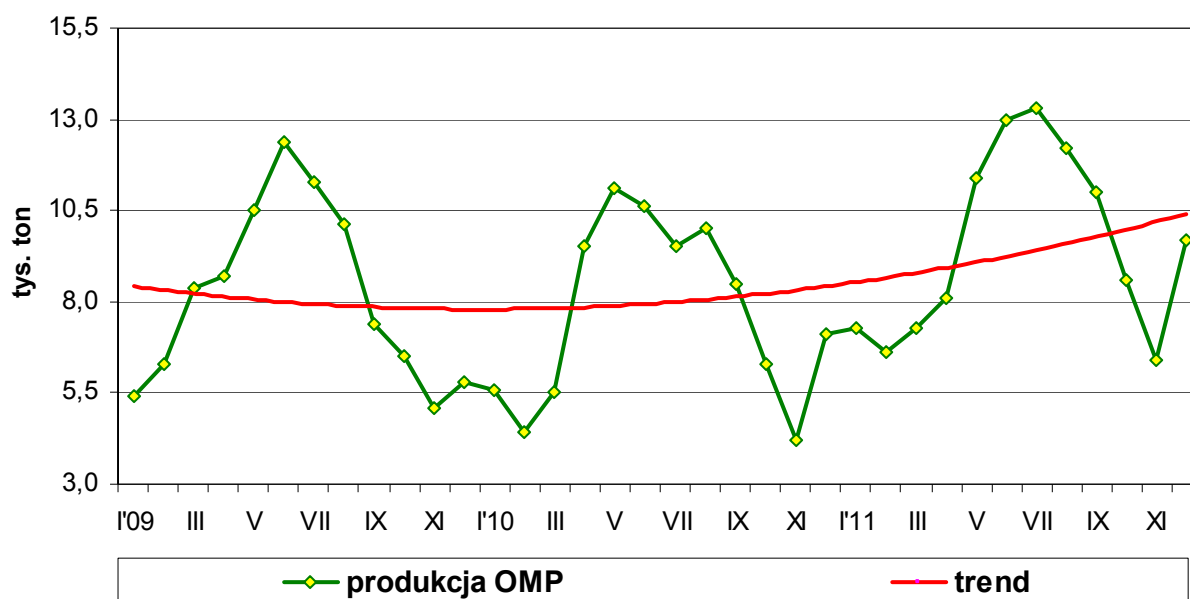
Większa podaż mleka w skupie oraz zwiększony popyt eksportowy na konkurencyjne cenowo krajowe odtłuszczone mleko w proszku wpływały stymulująco na produkcję tego artykułu. W 2011 r. (według wstępnych danych GUS) wyprodukowano 114 tys. ton OMP, tj. o ponad 23% więcej niż rok wcześniej.

---

³¹ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 826/2008 z dnia 20 sierpnia 2008 r. ustanawiające wspólne zasady dotyczące przyznawania dopłat do prywatnego przechowywania niektórych produktów rolnych, z późn. zm.

³² Rozporządzenie Komisji (UE) nr 172/2011 z dnia 23 lutego 2011 r. ustalające z góry stawkę dopłat do prywatnego przechowywania masła na rok 2011.

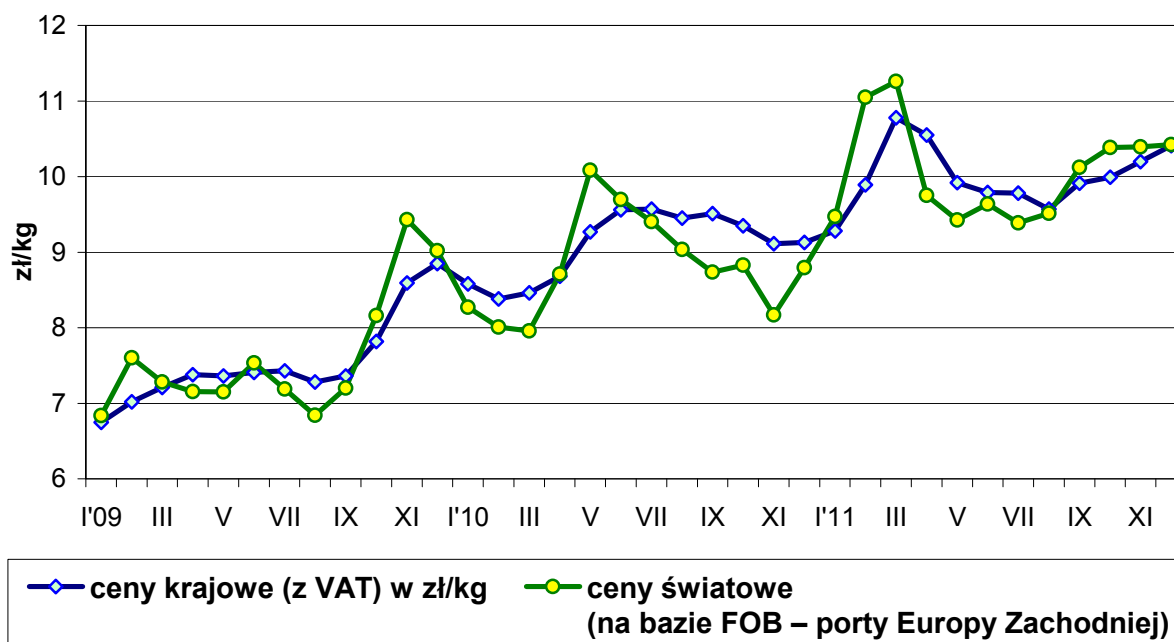
Wykres 27. Produkcja OMP w Polsce

Źródło: Dane GUS i obliczenia ARR.

Polskie odtłuszczone mleko w proszku jest produktem typowo eksportowym, gdyż corocznie 60-80% jego produkcji jest wywożone poza granicę kraju. W 2011 r. (według danych MF⁵) z kraju wywieziono 83 tys. ton tego proszku, tj. o ponad 6% więcej niż rok wcześniej. Jednocześnie jego przywóz wzrósł o 24% do blisko 26 tys. ton. W 2011 r. wartościowe saldo handlu zagranicznego odtłuszczonego mlekiem w proszku wyniosło 137 mln EUR i było o 10% większe niż w 2010 r.

Wykres 28. Krajowe i światowe ceny zbytu OMP

Źródło: Ceny krajowe wg GUS, ceny światowe wg FAPA.

W 2011 r. koniunktura na światowym rynku mleka sprzyjała wzrostom krajowych cen odtłuszczonego mleka w proszku. W 2011 r. przeciętna cena tego produktu osiągnęła poziom 10,01 zł/kg (z VAT), tj. o 10% wyższy niż w 2010 r.

2.1.4.3.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku

Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1234/2007³³ zakupy interwencyjne OMP mogą być prowadzone od 1 marca do 31 sierpnia danego roku, w ramach limitu ustalonego przez KE dla całej UE (w 2011 r. wynoszącego 109 tys. ton). Po wykorzystaniu limitu zakupy interwencyjne mogą być prowadzone w drodze przetargu. Zakupy OMP w ramach limitu dokonywane są po cenie interwencyjnej równej cenie referencyjnej wynoszącej (od 1 lipca 2007 r.) 169,80 EUR/100 kg.

Według stanu na 1 stycznia 2011 r. w magazynach interwencyjnych w Polsce znajdowało się 2 596,825 ton odtłuszczonego mleka w proszku pochodzącego z zakupów prowadzonych w 2009 r. W 2011 r., w związku z korzystnymi relacjami cen rynkowych do ceny interwencyjnej OMP, unijni przedsiębiorcy nie byli zainteresowani sprzedażą tego produktu na zapasy interwencyjne UE. Od 1 czerwca do końca września 2011 r., zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 945/2010³⁴, ARR przekazała z magazynów interwencyjnych 2 596 ton OMP zakupionego w 2009 r. (łącznie z 13 147 tonami mleka w proszku, pochodzącymi z magazynów niemieckiej agencji interwencyjnej) w ramach realizacji mechanizmu „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej”. W zamian za odebrane zapasy przedsiębiorcy byli zobowiązani dostarczyć gotowe artykuły spożywcze do organizacji charytatywnych.

Pozostałe w magazynach interwencyjnych w Polsce 825 kg odtłuszczonego mleka w proszku (pochodzącego z zakupów prowadzonych w 2009 r.), zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 54/2011³⁵, zostało skierowane do sprzedaży w 2011 r. w drodze procedury przetargowej. Wobec braku zainteresowania przedsiębiorców zakupem ww. zapasów interwencyjnych odtłuszczonego

---

³³ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych („rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku”), z późn. zm.

³⁴ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 945/2010 z dnia 21 października 2010 r. przyjmujące plan podziału pomiędzy państwa członkowskie środków zapisanych w roku budżetowym 2011 na dostawy żywności pochodzącej z zapasów interwencyjnych do wykorzystania przez osoby najbardziej potrzebujące w UE i wprowadzające odstępstwa od określonych przepisów rozporządzenia (UE) nr 807/2010, z późn. zm.

³⁵ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 54/2011 z dnia 21 stycznia 2011 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 447/2010 otwierające procedurę przetargową na sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku w zakresie daty wprowadzenia do miejsca przechowywania odtłuszczonego mleka w proszku z zapasów interwencyjnych.

mleka w proszku, zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 562/2011³⁶, zostało ono przekazane na pomoc żywnościową w styczniu 2012 r. (łącznie z 9 662,5 tonami mleka w proszku pochodzącymi z magazynów agencji interwencyjnych z Niemiec, Wielkiej Brytanii i Litwy).

Wydatki poniesione przez ARR w 2011 r. z tytułu przechowywania zapasów interwencyjnych OMP wyniosły 536 tys. zł. Na 31 grudnia 2011 r. autoryzację ARR w ramach mechanizmu posiadało 35 zakładów produkcyjnych oraz 28 magazynów. Przeprowadzono również okresowe kontrole dotyczące spełniania warunków autoryzacji przez zakłady produkcyjne.

2.1.4.4. Sery

Polska (po Niemczech, Francji i Włoszech) jest jednym z głównych producentów serów w UE. W 2011 r. wzrost cen mięsa i wędlin oraz ryb pobudzał krajowy popyt na sery (w tym także na sery podpuszczkowe dojrzewające) i stymulował wzrost ich cen. W efekcie produkcja serów dojrzewających (według wstępnych danych GUS) osiągnęła poziom 274 tys. ton, tj. o 6% wyższy niż w 2010 r. Wyższe od notowanych przed rokiem były także ceny zbytu tych serów. W 2011 r. (dane GUS) za ser Gouda krajowi wytwórcy uzyskiwali przeciętnie 14,01 zł/kg (z VAT), a za Edam 14,13 zł/kg (z VAT), tj. o 8-9% więcej niż w 2010 r. Jednocześnie detaliczne ceny serów wzrosły o 5,6%.

Zwiększony popyt na sery dojrzewające (szczególnie w gastronomii) oraz wysokie ceny uzyskiwane przez wytwórców na rynku krajowym spowodowały, że eksport serów uległ zmniejszeniu. W 2011 r. z kraju wywieziono 105 tys. ton serów dojrzewających, tj. o 2% mniej niż rok wcześniej (według danych MF⁵). Jednocześnie, w celu uzupełnienia gamy asortymentowej, do Polski sprowadzono prawie 31 tys. ton serów dojrzewających, tj. o 4% więcej niż w 2010 r. W 2011 r. wartościowe saldo handlu zagranicznego serami podpuszczkowymi dojrzewającymi ukształtowało się na poziomie 247 mln EUR i było o prawie 5% większe niż w 2010 r.

2.1.4.5. Handel zagraniczny na rynku mleka

ARR – w ramach regulacji handlu zagranicznego na rynku mleka i jego przetworów – wydawała w 2011 r. pozwolenia na wywóz produktów mlecznych, a także wypłacała refundacje wywozowe do ich eksportu poza obszar celny UE, rekompensujące różnice pomiędzy cenami tych produktów na rynkach światowych a ich cenami na rynku unijnym.

---

³⁶ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 562/2011 z dnia 10 czerwca 2011 r. przyjmujące plan podziału pomiędzy państwa członkowskie środków zapisanych w roku budżetowym 2012 na dostawy żywności pochodzącej z zapasów interwencyjnych do wykorzystania przez osoby najbardziej potrzebujące w Unii Europejskiej oraz wprowadzające odstępstwa od określonych przepisów rozporządzenia (UE) nr 807/2010, z późn. zm.

Wywóz

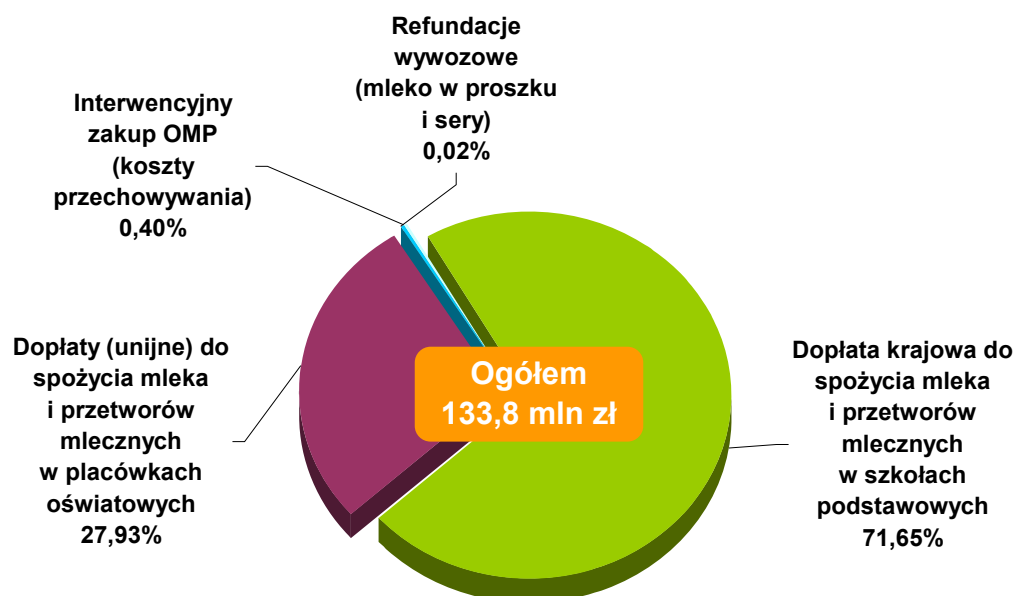
ARR w 2011 r. weryfikowała złożone przez przedsiębiorców wnioski o pozwolenia, wydawała i rozliczała pozwolenia na wywóz serów (o kodzie CN 0406) do Kanady (w ramach umów zawartych pomiędzy UE a Kanadą) oraz do Stanów Zjednoczonych w ramach kontyngentów GATT³⁷. Na podstawie złożonych wniosków wydawane były również pozwolenia na wywóz serów obowiązujące w następnym roku kalendarzowym. Ponadto rozliczane były pozwolenia wraz z wymaganymi dokumentami z lat 2010-2011.

W 2011 r. ARR wydała 28 pozwoleń na wywóz do Kanady 189 ton serów oraz rozliczyła 21 pozwoleń na łączną ilość 144 ton. W 2011 r. przedsiębiorcy złożyli również 15 wniosków na wywóz w ramach kontyngentu 1 810 ton serów. W związku z ustaleniem przez KE współczynnika przydziału, wydano 15 pozwoleń na wywóz 519 ton serów.

Refundacje wywozowe

ARR w 2011 r. wypłacała refundacje wywozowe dotyczące rozliczenia wniosków złożonych przez beneficjentów w latach poprzednich, gdyż w efekcie poprawy konkurencyjności unijnych produktów mlecznych Komisja Europejska, od listopada 2009 r.³⁸, utrzymywała stawki refundacji do wywozu tych produktów na poziomie zerowym. W 2011 r. ARR wypłaciła 34 tys. zł do wywozu 18 ton mleka w proszku oraz 9 ton serów do Kazachstanu, Iraku i na Ukrainę.

Wykres 29. **Struktura wydatków na rynku mleka w 2011 r.**

³⁷ Układ Ogólny w sprawie Taryf Celnych i Handlu.

³⁸ Zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1113/2009 z dnia 19 listopada 2009 r. ustalającym refundacje wywozowe w odniesieniu do mleka i przetworów mlecznych.

ARR w 2011 r., w związku z realizacją działań dotyczących rynku mleka i jego przetworów, wypłaciła beneficjentom łącznie 133 843 tys. zł, z tego z tytułu: dopłaty krajowej do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych – 95 894 tys. zł, dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych – 37 378 tys. zł, przechowywania OMP zakupionego w 2009 r. – 536 tys. zł, refundacji wywozowych (do mleka w proszku i serów) – 34 tys. zł oraz końcowych płatności szczególnych środków wspierania rynku mleczarskiego – 1 tys. zł.

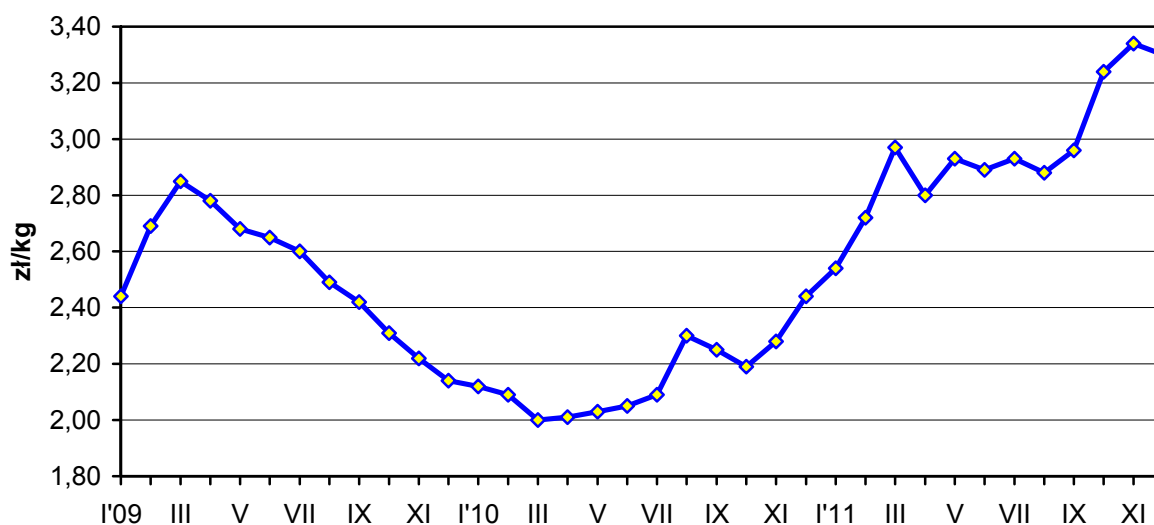
2.1.5. Rynek cukru

Rynek cukru w roku gospodarczym 2010/2011 (trwającym od 1 października 2010 r. do 30 września 2011 r.) charakteryzował się niższym poziomem krajowej produkcji cukru z buraków, która wyniosła 1 466 tys. ton, tj. o 60 tys. ton ponad posiadaną kwotę produkcji (1 405,6 tys. ton). Produkcja cukru na tym poziomie była niewystarczająca do pokrycia konsumpcji wewnętrznej, która w roku gospodarczym 2010/2011 została oszacowana przez IERiGŻ-PIB na 1 570 tys. ton. W roku gospodarczym 2011/2012 przewidywany jest spadek konsumpcji wewnętrznej do 1 540 tys. ton.

Według danych GUS w okresie od września do grudnia 2011 r. produkcja cukru ogółem w Polsce wyniosła 1 713 tys. ton, tj. o 31% więcej niż przed rokiem. Ze wstępnych sprawozdań producentów cukru przekazywanych do ARR wynika, że krajowa produkcja cukru buraczanego w roku gospodarczym 2011/2012 wyniesie 1 859 tys. ton. Duża produkcja możliwa jest dzięki większym niż w 2010 r. zbiorom buraków oraz wysokiej zawartości cukru w zebranych korzeniach. W 2011 r. według danych Ministerstwa Finansów⁵ do Polski przywieziono 328 tys. ton cukru (o wartości 183 mln EUR), tj. o 63% więcej niż w 2010 r. Z rynku UE sprowadzono 166 tys. ton, a z krajów trzecich 162 tys. ton, w ramach otwartych przez Komisję Europejską kontyngentów importowych. Zwiększone zakupy cukru na rynkach zagranicznych wynikały ze zbyt małej krajowej produkcji cukru w roku gospodarczym 2010/2011. Wysoki poziom cen światowych cukru w 2011 r. stymulował bardzo duży wywóz cukru, który był jednak o 20% niższy niż w 2010 r. Z całkowitej ilości wywiezionego cukru wynoszącej 304 tys. ton (208 mln EUR) na rynku UE sprzedano 227 tys. ton cukru, a na rynkach trzecich 77 tys. ton. W 2011 r. saldo handlu zagranicznego cukrem w ujęciu wartościowym było dodatnie i wyniosło 24 mln EUR.

Wykres 30. Krajowe ceny zbytu workowanego cukru białego w latach 2009-2011

Źródło: Dane GUS.

W I kwartale 2011 r. odnotowano wzrost cen zbytu cukru, który był następstwem małej produkcji w roku gospodarczym 2010/2011. Od stycznia do marca 2011 r. ceny cukru paczkowanego wzrosły z 2,98 zł/kg (z VAT) do 4,15 zł/kg (z VAT), podczas gdy cukier workowany zdrożał z 2,54 zł/kg (z VAT) do 2,97 zł/kg (z VAT). Zwiększony import cukru w drugim i trzecim kwartale 2011 r. przyczynił się do stabilizacji jego cen. W sierpniu ceny zbytu cukru paczkowanego wynosiły średnio w kraju 3,40 zł/kg (z VAT), a workowanego 2,88 zł/kg (z VAT). W IV kwartale 2011 r. odnotowano przewagę tendencji wzrostowych cen zbytu cukru. Przyczyną takiej sytuacji był niski poziom zapasów cukru w zakładach przemysłu spożywczego, co skutkowało zwiększonym popytem z ich strony. W grudniu 2011 r. cukier paczkowany zbywano średnio po 3,46 zł/kg (z VAT), a cukier workowany po 3,30 zł/kg (z VAT). W 2011 r. średnioroczne ceny cukru paczkowanego wyniosły 3,53 zł/kg (z VAT), a workowanego 2,96 zł/kg (z VAT) i były odpowiednio o 54% i 38% wyższe niż w 2010 r.

W 2011 r. odnotowano dużą zmienność notowań cen cukru na głównych giełdach światowych. Na kształtowanie cen cukru miało wpływ szereg czynników rynkowych oraz makroekonomicznych. Do czynników rynkowych zaliczyć można mniejszą od prognozowanej produkcję cukru w Brazylii oraz kłopoty logistyczne w realizacji dostaw z tego kraju. Czynniki makroekonomiczne były problemy finansowe w UE i w Stanach Zjednoczonych, a także wysoki poziom cen ropy naftowej oraz duża zmienność kursu dolara amerykańskiego. Na początku lutego 2011 r. ceny cukru białego notowanego na giełdzie LIFFE w Londynie (3-miesięczny kontrakt nr 5) oraz ceny cukru

surowego notowanego na giełdzie NYBoT w Nowym Jorku (3-miesięczny kontrakt nr 11) osiągnęły rekordowe poziomy, tj. odpowiednio 845 USD/tonę i 778 USD/tonę. Bardzo wysoki poziom cen odnotowano również w końcu lipca. W okresie od sierpnia do grudnia 2011 r. ceny cukru na giełdach światowych ulegały stopniowej obniżce. W ostatnim tygodniu grudnia cukier biały notowany był na poziomie 599 USD/tonę, a cukier surowy na poziomie 510 USD/tonę. W porównaniu z ostatnim tygodniem grudnia 2010 r. cukier biały był tańszy o 28%, a surowy o 32%.

Na rynku cukru w 2011 r. Agencja Rynku Rolnego w ramach mechanizmów WPR:

- wydawała pozwolenia na przywóz i wywóz produktów rynku cukru,
- wypłacała końcowe płatności z tytułu refundacji do wywozu cukru,
- monitorowała produkcję cukru,
- pobierała opłaty na rynku cukru,
- kontrolowała przetwarzanie cukru przemysłowego,
- prowadziła działania związane z dywersyfikacją przemysłu cukrowniczego.

2.1.5.1. Handel zagraniczny na rynku cukru

Przywóz

W zakresie administrowania obrotem towarowym na rynku cukru w 2011 r. obowiązywały następujące rodzaje przywozu preferencyjnego:

- bezcłowy przywóz bezkontyngentowy z krajów najsłabiej rozwiniętych,
- przywóz bezcłowy w ramach limitów przywozowych z grupy państw Afryki, basenu Morza Karaibskiego i Pacyfiku (krajów AKP) nienależących jednocześnie do krajów najsłabiej rozwiniętych (KNR),
- kontyngenty taryfowe na cukier wymieniony na liście koncesyjnej CXL (cła zawieszone do 31 sierpnia 2011 r.),
- bezcłowe kontyngenty taryfowe z krajów bałkańskich,
- kontyngent taryfowy na cukier przemysłowy z przywozu,
- kontyngent taryfowy na cukier pozakwotowy z przywozu.

Od lipca 2011 r. ARR administruje nowym mechanizmem WPR w ramach importu cukru, którym jest przywóz cukru z zastosowaniem obniżonej stawki celnej ustalonej w drodze przetargu w roku gospodarczym 2010/2011. W ramach tego mechanizmu wydano 2 pozwolenia na import cukru do rafinacji na łączną ilość 6,5 tys. ton oraz 1 pozwolenie na import 20 ton cukru białego.

W 2011 r. ARR wydała łącznie 55 pozwoleń na przywóz 140,4 tys. ton cukru (przywiezionych głównie z Mauritiusa i Brazylii) oraz rozliczyła 51 pozwoleń.

Wywóz cukru pozakwotowego

Od 1 października 2009 r. ARR administruje wywozem cukru pozakwotowego. Działania Agencji w tym zakresie polegają m.in. na wydawaniu pozwoleń na wywóz cukru pozakwotowego, tj. cukru, który nie może być przeznaczony na zaspokojenie potrzeb konsumpcyjnych na terenie UE, a może zostać wyeksportowany do wybranych krajów trzecich. Zgodnie z przepisami unijnymi, w celu rozliczenia wydanego pozwolenia

na wywóz cukru pozakwotowego, istnieje obowiązek składania w ARR dokumentów stanowiących dowód dopuszczenia towaru do swobodnego obrotu w miejscu przeznaczenia, tj. dokumentów transportowych i dowodów dokonania formalności celnych w kraju przeznaczenia.

Ustanowiony przez KE na rok gospodarczy 2010/2011 limit na wywóz cukru pozakwotowego wynosił 1 350 tys. ton (na mocy rozporządzenia Komisji (UE) nr 397/2010³⁹). ARR wydała 7 pozwoleń na wywóz 133,4 tys. ton cukru pozakwotowego, co stanowiło 9,9% limitu. Również na rok 2011/2012 na podstawie rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 372/2011⁴⁰, limit wywozu cukru pozakwotowego został ustanowiony na poziomie 1 350 tys. ton. Limit ten został podzielony na dwie transze – 700 tys. ton, w odniesieniu do których wnioski o pozwolenia można było składać od dnia 1 grudnia 2011 r., oraz 650 tys. ton, w odniesieniu do których wnioski o pozwolenia można było składać od dnia 1 stycznia 2012 r. W odniesieniu do limitu 700 tys. ton przedsiębiorcy działający na terenie kraju złożyli 5 wniosków o wydanie pozwoleń na wywóz cukru pozakwotowego na łączną ilość 250 tys. ton cukru. W związku z ustaleniem przez KE współczynnika akceptacji na poziomie ponad 51,6% wydano 5 pozwoleń na łączną ilość ponad 129 tys. ton.

W 2011 r., w celu rozliczenia pozwoleń na wywóz cukru pozakwotowego wydanych w roku gospodarczym 2009/2010, w ARR konieczne było dokonanie analizy około 25 tys. dokumentów, w tym pozwoleń, wyciągów z pozwoleń, kart kontrolnych T5, polskich i zagranicznych dokumentów transportowych, dokumentów zaimportowania produktu przez kraje trzecie,

---

³⁹ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 397/2010 z dnia 7 maja 2010 r. ustalające limit ilościowy dla wywozu pozakwotowego cukru i pozakwotowej izoglukozy na okres do końca roku gospodarczego 2010/2011 zmienione rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 461/2011 z dnia 12 maja 2011 r. zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 397/2010 ustalającym limit ilościowy dla wywozu pozakwotowego cukru i pozakwotowej izoglukozy na okres do końca roku gospodarczego 2010/2011.

⁴⁰ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 372/2011 z dnia 15 kwietnia 2011 r. ustalające limit ilościowy dla wywozu pozakwotowego cukru i pozakwotowej izoglukozy na okres do końca roku gospodarczego 2011/2012 zmienione rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 1238/2011 z dnia 30 listopada 2011 r. zmieniającym rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 372/2011 ustalające limit ilościowy dla wywozu pozakwotowego cukru i pozakwotowej izoglukozy na okres do końca roku gospodarczego 2011/2012.

świadczących o dopuszczeniu do swobodnego obrotu i uiszczeniu opłat celnych. W wyniku przeprowadzonej analizy przedstawionych dokumentów rozliczono 16 pozwoleń wydanych w roku gospodarczym 2009/2010 na wywóz 224,5 tys. ton cukru pozakwotowego.

Wywóz produktów cukrowych

W 2011 r. ARR wydawała i rozliczała pozwolenia na wywóz bez refundacji syropów cukrowych oraz cukru wyprodukowanego w ramach kwoty produkcyjnej. Wydano 72 pozwolenia na wywóz 1,1 tys. ton syropów cukrowych oraz 1 pozwolenie na wywóz 12 ton cukru wyprodukowanego w ramach kwoty produkcyjnej. W 2011 r. rozliczono 68 pozwoleń uznając wywóz 1,6 tys. ton produktów cukrowych.

Refundacje wywozowe

Na mocy rozporządzeń Komisji (WE) nr 947/2008⁴¹ i 948/2008⁴² z dnia 26 września 2008 r. zostały zawieszone refundacje wywozowe do cukru białego i surowego oraz syropu i innych produktów sektora cukru w stanie nieprzetworzonym. W związku z tym, w 2011 r., ARR rozliczała wnioski o refundacje złożone przez eksporterów przed zawieszeniem refundacji i wypłaciła 5 165 tys. zł. Wywozem z refundacjami do Turkmenistanu i Kazachstanu objęto 3,6 tys. ton cukru białego.

2.1.5.2. Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru

ARR monitorowała kwotową i pozakwotową produkcję cukru i izoglukozy każdego producenta oraz sprawdzała prawidłowość wykorzystania produkcji pozakwotowej, zgodnie z przepisami prawa wspólnotowego. Uczestnikami mechanizmu są zatwierdzeni producenci cukru i izoglukozy, którym minister właściwy do spraw rynków rolnych przyznał w drodze decyzji kwoty produkcji cukru oraz izoglukozy na dany rok gospodarczy.

Od roku gospodarczego 2008/2009 producenci na każdy rok gospodarczy mają przyznane:

- kwoty produkcyjne cukru w łącznej wysokości 1 405 608,1 tony,
- kwotę produkcyjną izoglukozy w wysokości 42 861,4 tony.

W 2011 r. cukier produkowany był przez 5 zatwierdzonych producentów (przerób buraków cukrowych odbywał się w 18 czynnych zakładach produkcyjnych), a produkcję izoglukozy prowadził 1 zatwierdzony producent.

---

⁴¹ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 947/2008 z dnia 25 września 2008 r. zawieszające refundacje wywozowe dla cukru białego oraz cukru surowego wywożonego w stanie nieprzetworzonym.

⁴² Rozporządzenie Komisji (WE) nr 948/2008 z dnia 25 września 2008 r. zawieszające refundacje wywozowe dla syropu oraz niektórych innych produktów sektora cukru wywożonych w stanie nieprzetworzonym.

Podstawą monitorowania produkcji cukru i izoglukozy w 2011 r. były sprawozdania przekazywane do ARR przez producentów cukru i izoglukozy, dotyczące lat gospodarczych 2010/2011 i 2011/2012, tj. sprawozdania roczne (wstępne i końcowe) z wielkości produkcji oraz sprawozdania miesięczne z produkcji, ze stanu zapasów, z obrotu cukru i izoglukozy, a także sprawozdania z wielkości produkcji i powierzchni zasiewów zakontraktowanych buraków cukrowych. Elementem systemu monitorowania rynku cukru były również raporty z przeprowadzonych kontroli.

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi producenci cukru mieli możliwość produkcji cukru w ramach usługowego przerobu buraków cukrowych.

W roku gospodarczym 2010/2011 producenci cukru złożyli w Agencji 9 wniosków w sprawie usługowego przerobu buraków cukrowych, z tego:

- 3 wnioski na produkcję cukru kwotowego dla polskich producentów przez innych producentów,
- 2 wnioski na produkcję cukru kwotowego dla innych producentów,
- 3 wnioski na produkcję cukru pozakwotowego dla polskich producentów przez innych producentów,
- 1 wniosek na produkcję cukru pozakwotowego dla innego producenta.

Po zakończeniu produkcji cukru w kampanii oraz po pełnym jej udokumentowaniu i potwierdzeniu wstępnymi kontrolami przeprowadzonymi przez OT ARR, Agencja dokonała w 2011 r. ostatecznego rozliczenia umów usługowego przerobu buraków z roku gospodarczego 2010/2011.

W roku gospodarczym 2011/2012 wpłynęło do ARR 5 wniosków w sprawie usługowego przerobu buraków cukrowych, z tego:

- 2 wnioski na produkcję cukru kwotowego dla polskich producentów przez innych producentów,
- 2 wnioski na produkcję cukru pozakwotowego dla polskich producentów przez innych producentów,
- 1 wniosek na produkcję cukru pozakwotowego dla innego producenta.

W 2011 r. ARR monitorowała prawidłowość zagospodarowania produkcji pozakwotowej. Każda ilość cukru i izoglukozy, wyprodukowana w danym roku gospodarczym ponad przyznaną producentowi kwotę, stanowi produkcję pozakwotową, która musi być zagospodarowana w sposób ustalony w przepisach wspólnotowych. W ramach prowadzonych działań w tym zakresie ARR sprawdzała, czy produkcja została:

- wykorzystana jako surowiec przemysłowy do przetworzenia na produkty końcowe (takie jak alkohol, drożdże, określone produkty przemysłowe, chemiczne lub farmaceutyczne) przez zatwierdzonych przetwórców,
- przeniesiona na kolejny rok gospodarczy,
- dostarczona w ramach szczególnego systemu dostaw do regionów peryferyjnych UE,

- wywieziona w ramach limitu ilościowego poza obszar UE, po wydaniu stosownego rozporządzenia przez KE.

W roku gospodarczym 2010/2011 producent izoglukozy zadeklarował przeniesienie izoglukozy pozakwotowej na następny rok gospodarczy w ilości 1,2 tys. ton. Żaden z producentów nie zawarł umowy na dostawy cukru do regionów peryferyjnych UE. Wszyscy producenci cukru dokonywali wywozu cukru pozakwotowego poza UE zgodnie z rozporządzeniami KE ustalającymi limit ilościowy na wywóz tego cukru poza granice celne UE.

ARR monitorowała również dokonanie rafinacji 111,6 tys. ton surowego cukru trzcinowego (waga fizyczna) przywiezionego spoza UE przez trzech producentów cukru. Rozliczenie przerafinowanych ilości cukru nastąpi w 2012 r. po przeprowadzeniu kontroli przez OT ARR.

Na podstawie danych uzyskanych ze sprawozdań i raportów z kontroli prowadzona była sprawozdawczość do Komisji Europejskiej. Agencja w odniesieniu do roku gospodarczego 2010/2011 przekazała do KE informacje dotyczące:

- miesięcznych zapasów cukru,
- miesięcznej wielkości produkcji izoglukozy,
- wstępnej wielkości produkcji cukru u każdego producenta,
- ostatecznej wielkości produkcji u każdego producenta cukru i izoglukozy,
- powierzchni uprawy i produkcji buraków cukrowych,
- stanu zapasów izoglukozy na ostatni dzień roku gospodarczego,
- przeniesionych ilości cukru i izoglukozy na następny rok gospodarczy.

Ponadto w 2011 r. ARR przekazała do KE roczne sprawozdanie z kontroli przeprowadzonych w odniesieniu do roku gospodarczego 2009/2010.

W 2011 r. producenci cukru przekazywali do ARR informacje o średnich miesięcznych cenach sprzedaży cukru kwotowego i pozakwotowego oraz o odpowiadających im ilościach sprzedanych. Na podstawie otrzymanych danych wyliczano krajową średnią ważoną cenę sprzedaży cukru, łączne sprzedane ilości cukru, a także inne wartości wymagane przez Komisję Europejską. Następnie zagregowane dane przekazywano do KE za pośrednictwem systemu AMIS-Sugar Prices.

W ramach mechanizmu „Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru” w 2011 r. pobrano od producentów cukru i izoglukozy następujące opłaty:

- opłaty produkcyjne za rok gospodarczy 2010/2011 (wraz z odsetkami) – 68 242 tys. zł,
- obniżone opłaty za nadwyżki w roku gospodarczym 2011/2012 – 20 294 tys. zł,

- opłaty za nadwyżki cukru w roku gospodarczym 2009/2010 (tj. niewykorzystane ilości cukru pozakwotowego) – 636 tys. zł.

Na mocy rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1240/2011⁴³, ARR wydała wszystkim producentom cukru świadectwa umożliwiające wprowadzenie w roku gospodarczym 2011/2012 na rynek unijny 54,2 tys. ton produkcji pozakwotowej.

2.1.5.3. Przetwarzanie cukru przemysłowego

Przetwarzanie cukru przemysłowego jest jedną z możliwości wykorzystania cukru pozakwotowego. W mechanizmie tym uczestniczą zatwierdzeni przez agencje płatnicze producenci cukru jako dostawcy surowca oraz zatwierdzeni przetwórcy wytwarzający określone przepisami UE produkty końcowe, np. alkohol, drożdże, określone produkty przemysłowe, chemiczne lub farmaceutyczne.

W drodze decyzji administracyjnych Prezesa ARR zatwierdzonych jest 42 przetwórców, z tego: 32 przedsiębiorstwa gorzelnicze, 5 farmaceutycznych, 4 budowlane oraz 1 drożdżownia.

W 2011 r. dostawy realizowało 3 polskich producentów cukru, którzy dostarczyli 8 krajowym przetwórcom 2 tys. ton surowca przemysłowego, z tego 1,9 tys. ton cukru przemysłowego wyprodukowanego w roku gospodarczym 2010/2011 oraz 0,1 tys. ton cukru z roku gospodarczego 2011/2012. Jeden z przetwórców polskich otrzymał również cukier od producenta czeskiego w ramach podpisanej umowy na dostawę 0,1 tys. ton surowca przemysłowego.

Łącznie w 2011 r. krajowi przetwórcy otrzymali 2,1 tys. ton cukru pozakwotowego, z których przetworzyli 1,3 tys. ton. Pozostała ilość dostarczonego surowca zostanie przetworzona na początku 2012 r.

Ponadto w 2011 r. jeden z polskich producentów cukru podpisał umowę na dostawę 2,6 tys. ton cukru przemysłowego do przetwórcy z Niemiec. Umowa została w całości zrealizowana.

2.1.5.4. Restrukturyzacja przemysłu cukrowniczego

W związku z zakończeniem przez producentów cukru wszystkich działań związanych z realizacją planów restrukturyzacji oraz przedłożeniem końcowych sprawozdań z realizacji planów restrukturyzacji poszczególnych zakładów produkcyjnych, ARR w 2011 r. przeprowadziła końcowe kontrole, które potwierdziły prawidłowość ich wykonania oraz wywiązanie się producentów cukru z wszystkich zobowiązań. W terminie do 30 czerwca 2011 r., ARR przygotowała i przedłożyła Komisji Europejskiej sprawozdania końcowe podsumowujące przebieg

---

⁴³ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 1240/2011 z dnia 30 listopada 2011 r. ustanawiające nadzwyczajne środki w odniesieniu do udostępniania cukru pozakwotowego i izoglukozy pozakwotowej na rynku Unii z zastosowaniem obniżonej opłaty za przekroczenie kwoty krajowej w roku gospodarczym 2011/2012.

procesu restrukturyzacji. Audyt KE potwierdził zgodność działań Agencji z kierunkowymi rozporządzeniami w tym zakresie. ARR w 2011 r. wypłaciła również 6 spadkobiercom plantatorów buraków cukrowych (uprawnionym do uzyskania pomocy) ponad 28 tys. zł pomocy restrukturyzacyjnej.

2.1.5.5. Dywersyfikacja przemysłu cukrowniczego

W 2011 r. ARR realizowała działania objęte Krajowym Programem Restrukturyzacji (KPR)⁴⁴. Głównym celem KPR było wsparcie finansowe rozwiązań alternatywnych w stosunku do uprawy buraka cukrowego i produkcji cukru na terenach gmin objętych restrukturyzacją przemysłu cukrowniczego, poprzez realizację następujących działań:

- „Modernizacja gospodarstw rolnych”, w ramach którego przyznawana była pomoc na zakup nowych maszyn i urządzeń do produkcji rolnej,
- „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej”, w ramach którego wspierane były inwestycje ukierunkowane na przetwarzanie produktów rolnych na cele energetyczne, tj. budowę biogazowni, zakup linii do produkcji brykietu lub pelletu.

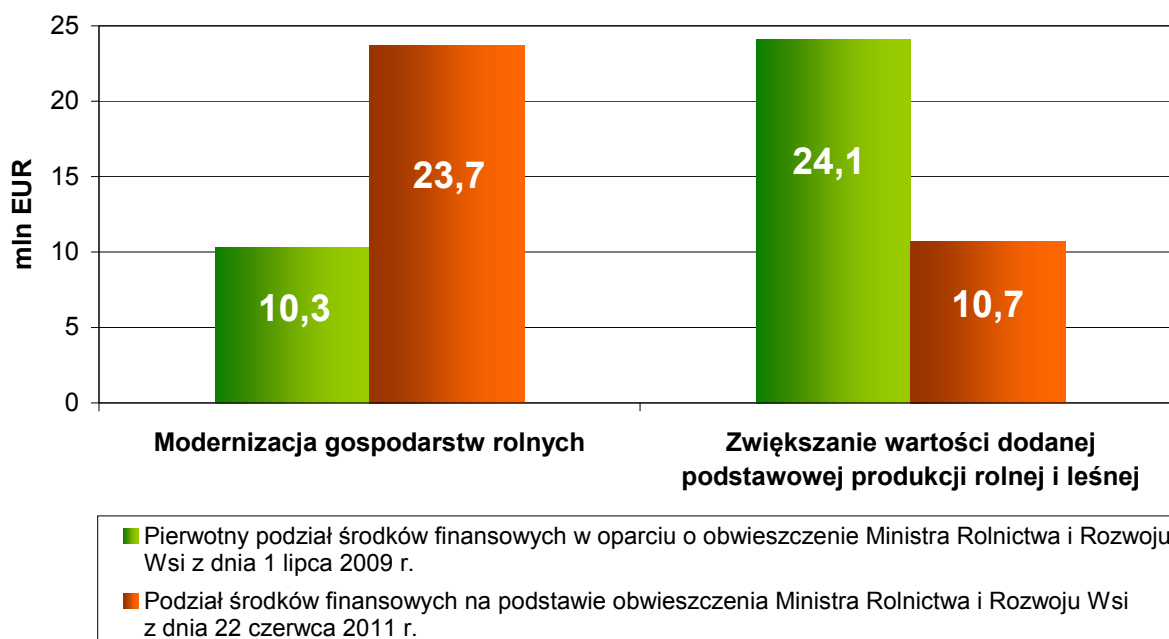
Środki finansowe przeznaczone na realizację działań objętych KPR pochodzą z Tymczasowego Funduszu Restrukturyzacji wchodzącego w skład EFRG. Kwota pomocy na rzecz dywersyfikacji przyznana Polsce na mocy decyzji KE 2008/600/WE z dnia 14 lipca 2008 r. wynosi 34,4 mln EUR. Zgodnie z pierwotnym podziałem środków finansowych na działanie „Modernizacja gospodarstw rolnych” przeznaczone było 10,3 mln EUR, natomiast na działanie „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej” – 24,1 mln EUR. ARR po przeanalizowaniu możliwości wykorzystania środków finansowych w ramach poszczególnych działań dwukrotnie w 2011 r. wnioskowała o przesunięcie środków finansowych z działania „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej” na działanie „Modernizacja gospodarstw rolnych”. Przesunięcie środków finansowych miało na celu jak najefektywniejsze wykorzystanie przyznanej Polsce kwoty pomocy na realizację KPR. Ostatecznie na działanie „Modernizacja gospodarstw rolnych” przeznaczono 23,7 mln EUR, a na działanie „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej” – 10,7 mln EUR⁴⁵.

---

⁴⁴ Program ogłoszony Obwieszczeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 lipca 2009 r. (M.P. z 2009 r. Nr 44, poz. 672, z późn. zm.).

⁴⁵ Obwieszczenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 czerwca 2011 r. w sprawie zmiany Krajowego Programu Restrukturyzacji (M.P. z 2011 r. Nr 61, poz. 585).

Wykres 31. Podział środków finansowych na działania objęte Krajowym Programem Restrukturyzacji

Inwestycje objęte KPR, aby można było zakwalifikować do wypłaty pomocy, musiały zostać zrealizowane przez wnioskodawców do 30 września 2011 r.

Wsparcie finansowe na rzecz dywersyfikacji obejmuje wydatki kwalifikowalne, rzeczywiście poniesione, udokumentowane oraz skontrolowane przez ARR. Wypłaty pomocy na rzecz dywersyfikacji dokonywano dwa razy w roku, tj. w marcu lub we wrześniu, na podstawie złożonego wniosku o wypłatę pomocy oraz dokumentów finansowych potwierdzających poniesienie wydatków w ramach kosztów kwalifikowalnych.

Wypłata pomocy przez ARR była poprzedzona kontrolą, której celem było sprawdzenie, czy inwestycje zostały zrealizowane zgodnie z umową. Ponadto, przed i po dokonaniu płatności, przeprowadzane były kontrole krzyżowe mające na celu wyeliminowanie finansowania tej samej inwestycji z innych środków publicznych.

2.1.5.5.1. Zakup nowych maszyn i urządzeń do produkcji rolnej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”

Działanie skierowane było do plantatorów buraka cukrowego, którzy częściowo lub całkowicie utracili prawo do uprawy i dostawy buraka cukrowego oraz zrealizowali inwestycje polegające na zakupie nowych maszyn i urządzeń do produkcji rolnej na terenach gmin objętych procesem restrukturyzacji.

Celem działania było ułatwienie zmiany profilu produkcji rolnej na inny niż uprawa buraka cukrowego lub rozszerzenie dotychczasowego profilu produkcji rolnej. Pomoc w ramach działania przyznawana była na refundację do 40% kosztów kwalifikowalnych inwestycji, a maksymalna wysokość pomocy dla jednego wnioskodawcy i na jedno gospodarstwo nie mogła być wyższa niż 50 tys. zł.

Tabela 9. Pomoc wypłacona w 2011 r. w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” w podziale na województwa

Lp.	Województwo	Liczba wnioskodawców objętych pomocą	Wypłacona pomoc (tys. zł)
1.	mazowieckie	323	9 371
2.	kujawsko-pomorskie	207	5 833
3.	wielkopolskie	200	6 828
4.	podlaskie	169	5 275
5.	świętokrzyskie	56	1 588
6.	dolnośląskie	54	1 263
7.	opolskie	50	1 403
8.	łódzkie	47	1 420
9.	lubelskie	38	849
10.	warmińsko-mazurskie	37	1 045
11.	pomorskie	22	713
12.	lubuskie	16	680
13.	podkarpackie	15	461
14.	małopolskie	15	450
15.	śląskie	5	132
Ogółem		1 254	37 311

W 2011 r. najwięcej środków finansowych ARR wypłaciła producentom rolnym, którzy zrealizowali inwestycje w województwach: mazowieckim (323 wnioskodawcom przekazano 9 371 tys. zł), wielkopolskim (200 beneficjentom wypłacono 6 828 tys. zł), kujawsko-pomorskim (do 207 wnioskodawców trafiło 5 833 tys. zł) i podlaskim (169 beneficjentom wypłacono 5 275 tys. zł). Łącznie w marcu i we wrześniu 2011 r. wypłacono 1 254 wnioskodawcom 37 311 tys. zł.

2.1.5.5.2. Inwestycje obejmujące przetwórstwo produktów rolnych na cele energetyczne w ramach działania „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej”

Działanie skierowane było do mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw oraz przedsiębiorstw zatrudniających mniej niż 750 pracowników lub posiadających obrót roczny nieprzekraczający 200 mln EUR, realizujących inwestycje na terenach gmin objętych procesem restrukturyzacji. Celem działania była poprawa konkurencyjności przedsiębiorstw prowadzących działalność na terenach gmin objętych procesem restrukturyzacji poprzez

wsparcie inwestycji ukierunkowanych na przetwarzanie produktów rolnych na cele energetyczne. Pomoc przyznawana była na refundację do 50%⁴⁶ kosztów kwalifikowalnych inwestycji polegających na przetwórstwie produktów rolnych na cele energetyczne. Maksymalna wysokość pomocy na jednego przedsiębiorcę nie mogła być wyższa niż 7,5 mln zł.

Z wnioskodawcami, których wnioski o przyznanie pomocy zostały pozytywnie rozpatrzone, podpisano 27 umów o przyznanie i wypłatę pomocy na kwotę 59,2 mln zł. Ze względu na rezygnację 5 wnioskodawców z realizacji inwestycji po podpisaniu umów oraz w wyniku rozwiązania umowy przez ARR z jednym wnioskodawcą, w 2011 r. realizowano inwestycje w ramach 21 umów. Obejmowały one budowę biogazowni (4 inwestycje) i zakup maszyn lub urządzeń, m.in.: linii do produkcji pelletu lub brykietu (17 inwestycji).

W 2011 r. wypłacono 10 wnioskodawcom 11 415 tys. zł. Inwestycje te obejmowały zakup maszyn i urządzeń do produkcji brykietu oraz pelletu (9 inwestycji), a także budowę biogazowni (1 inwestycja). Najwięcej inwestycji objętych płatnościami zostało zrealizowanych w woj. wielkopolskim, natomiast największa kwota wypłaconej pomocy skierowana została do beneficjentów z woj. dolnośląskiego i m.in. dotyczyła częściowej refundacji budowy biogazowni.

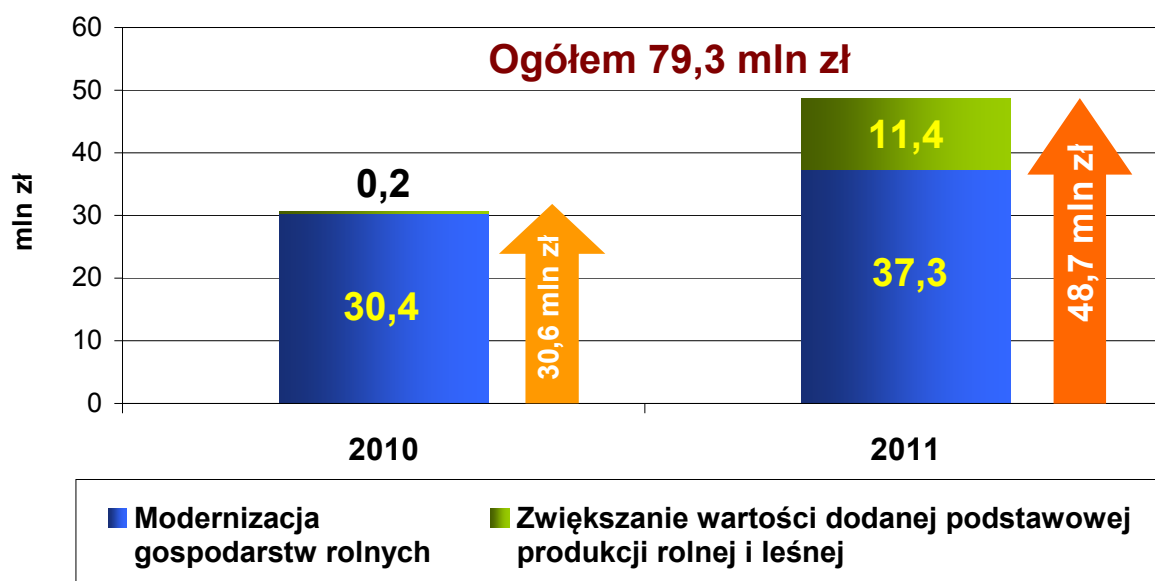
Tabela 10. Pomoc wypłacona w 2011 r. w ramach działania „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej” w podziale na województwa

Lp.	Województwo	Liczba wnioskodawców objętych pomocą	Wypłacona pomoc (tys. zł)
1.	dolnośląskie	2	7 004
2.	podlaskie	1	1 785
3.	kujawsko-pomorskie	2	1 592
4.	mazowieckie	2	645
5.	wielkopolskie	3	389
Ogółem		10	11 415

Ze środków Krajowego Programu Restrukturyzacji na realizację działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” i działania „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej” ARR w 2011 r. wypłaciła łącznie 1 264 wnioskodawcom ponad 48 726 tys. zł. W latach 2010-2011 z tytułu dywersyfikacji przemysłu cukrowniczego wypłacono beneficjentom łącznie 79,3 mln zł.

⁴⁶ Dla przedsiębiorstw innych niż mikro-, małe i średnie maksymalny poziom refundacji był zmniejszony o połowę do 25% oraz maksymalna wysokość pomocy nie mogła być wyższa niż 4 mln zł.

Wykres 32. Wydatki ARR na działania objęte Krajowym Programem Restrukturyzacji

ARR w 2011 r. na rynku cukru wypłaciła łącznie 53 920 tys. zł, z tego 5 165 tys. zł na refundacje wywozowe oraz 48 755 tys. zł z funduszu restrukturyzacji sektora cukru.

2.1.6. Rynek skrobi ziemniaczanej

W 2011 r. produkcja skrobi ziemniaczanej w Polsce (według danych GUS) wyniosła 106,3 tys. ton. Była ona większa niż w 2010 r. o 38%. Jednocześnie na bardzo wysokim poziomie kształtowały się ceny skrobi. Średnioroczna hurtowa cena skrobi ziemniaczanej wyniosła 3,78 zł/kg i była o 95% wyższa niż w 2010 r. Średnia detaliczna cena skrobi ziemniaczanej w 2011 r. ukształtowała się na poziomie 6,69 zł/kg wobec 3,79 zł/kg w 2010 r. Relacja ceny detalicznej skrobi ziemniaczanej do ceny zbytu wynosiła 1,77 wobec 1,96 w poprzednim roku.

W 2011 r. zredukowany został eksport skrobi ziemniaczanej, do czego przyczynił się wzrost opłacalności sprzedaży na rynku wewnętrznym. Według danych Ministerstwa Finansów⁵ w 2011 r. eksport skrobi ziemniaczanej wyniósł 34,6 tys. ton i był o 38% niższy niż w 2010 r. Import skrobi ziemniaczanej wyniósł 12 tys. ton (z tego 6,5 tys. ton sprowadzono z Niemiec) i był o 10% wyższy niż rok wcześniej. W 2011 r., przy wyższych cenach skrobi, pomimo znacznego zmniejszenia salda ilościowego handlu zagranicznego skrobią, saldo wyrażone w euro było nieznacznie mniejsze niż w roku poprzednim. Saldo handlu zagranicznego w ujęciu wartościowym wyniosło 16,6 mln EUR, wobec 16,9 mln EUR w 2010 r.

Agencja w 2011 r. wspierała rynek skrobi poprzez realizację:

- dopłat w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej (premie produkcyjne),
- krajowych uzupełniających płatności bezpośrednich dla producentów rolnych w sektorze skrobi ziemniaczanej (związanych i niezwiązanych z produkcją).

2.1.6.1. Dopłaty w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej

ARR realizowała dopłaty w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej zgodnie z zapisami m.in. art. 35 ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych. Zgodnie z art. 4 pkt 15 rozporządzenia Rady (WE) nr 72/2009⁴⁷ Polsce przyznano krajową kwotę produkcyjną na lata gospodarcze 2009/2010, 2010/2011 i 2011/2012 w wysokości 144 985 ton skrobi ziemniaczanej dla każdego roku. Systemem dopłat objęta była skrobia ziemniaczana wyprodukowana w ramach kwot produkcyjnych przyznanych producentom skrobi w roku gospodarczym trwającym od 1 lipca danego roku do 30 czerwca następnego roku kalendarzowego.

Z dopłat mogli skorzystać producenci skrobi, którzy przyjmowali ziemniaki na podstawie umów kontraktacji zawartych z plantatorami ziemniaków, płacąc za nie co najmniej cenę minimalną oraz wyprodukowali z nich skrobię ziemniaczaną. KE ustaliła cenę minimalną w wysokości 178,31 EUR/tonę skrobi zawartej w dostarczonych ziemniakach, zaś stawka premii produkcyjnej wynosiła 22,25 EUR/tonę wyprodukowanej skrobi.

ARR w 2011 r. w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej prowadziła działania dotyczące lat gospodarczych 2010/2011 i 2011/2012, tj.:

- wypłacała producentom skrobi premie produkcyjne do skrobi wyprodukowanej w latach gospodarczych 2010/2011 i 2011/2012,
- wydawała świadectwa autoryzacji na rok gospodarczy 2011/2012 dla 10 punktów skupu,
- weryfikowała wykazy umów kontraktacji złożone przez producentów skrobi dla roku gospodarczego 2011/2012,
- przeprowadzała czynności kontrolne dotyczące prawidłowości działek zadeklarowanych w umowach kontraktacji, które zostały wskazane w złożonych w Agencji wykazach umów kontraktacji przez poszczególnych producentów skrobi dla roku gospodarczego 2011/2012.

W ramach dostępnych kwot produkcyjnych producenci skrobi podpisali z plantatorami ziemniaków umowy kontraktacji na dostawę 119,8 tys. ton skrobi w roku gospodarczym 2010/2011 oraz

---

⁴⁷ Rozporządzenie Rady (WE) nr 72/2009 z dnia 19 stycznia 2009 r. w sprawie zmian we wspólnej polityce rolnej poprzez zmianę rozporządzeń (WE) nr 247/2006, (WE) nr 320/2006, (WE) nr 1405/2006, (WE) nr 1234/2007, (WE) nr 3/2008 oraz (WE) nr 479/2008 i uchylające rozporządzenia (EWG) nr 1883/78, (EWG) nr 1254/89, (EWG) nr 2247/89, (EWG) nr 2055/93, (WE) nr 1868/94, (WE) nr 2596/97, (WE) nr 1182/2005 i (WE) nr 315/2007, z późn. zm.

108,2 tys. ton skrobi w roku gospodarczym 2011/2012. W roku gospodarczym 2010/2011 ARR wydała 549 decyzji w sprawie przyznania premii produkcyjnych, natomiast w okresie od 1 lipca do 31 grudnia 2011 r. (w ramach roku gospodarczego 2011/2012) – 171 decyzji (w tym na podstawie 64 decyzji płatności zrealizowano w 2011 r.).

Tabela 11. **Dopłaty w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej zrealizowane w 2011 r.**

Lp.	Wyszczególnienie	Ilość skrobi (tony)	Kwota (tys. zł)
1.	Dopłaty z roku gospodarczego 2010/2011	56 501	5 013
2.	Dopłaty z roku gospodarczego 2011/2012	13 993	1 305
Ogółem		70 494	6 318

W 2011 r. ARR kontynuowała wypłaty premii produkcyjnych do skrobi wyprodukowanej w roku gospodarczym 2010/2011 i wydatkowała na ten cel 5 013 tys. zł do 56,5 tys. ton skrobi. We wrześniu 2011 r. producenci skrobi rozpoczęli składanie wniosków o dopłaty w ramach roku gospodarczego 2011/2012, w związku z czym ARR w grudniu 2011 r. wypłaciła 1 305 tys. zł do blisko 14 tys. ton skrobi.

Dopłaty dla producentów skrobi z tytułu premii produkcyjnych w 2011 r. wyniosły łącznie 6 318 tys. zł i objęły 70,5 tys. ton skrobi.

2.1.6.2. Płatności dla producentów rolnych w sektorze skrobi ziemniaczanej

W ramach przyjętego przez Polskę systemu krajowych uzupełniających płatności bezpośrednich (CNDP – Complementary National Direct Payments), zgodnie z decyzjami Komisji Europejskiej oraz na podstawie regulacji krajowych, ARR w 2011 r. dokonywała w sektorze skrobi ziemniaczanej płatności związanych i niezwiązanych z produkcją.

2.1.6.2.1. Płatność związana – sektor skrobi ziemniaczanej

ARR w 2011 r. w ramach płatności związanej z produkcją dla producentów rolnych w sektorze skrobi ziemniaczanej realizowała zadania w zakresie weryfikacji umów kontraktacji zawartych pomiędzy producentami rolnymi a producentami skrobi, wskazanych w wykazach umów kontraktacji składanych przez producentów skrobi w ramach przyznanych im kwot produkcyjnych na każdy rok gospodarczy, a także realizowała wypłaty płatności związanej dla producentów rolnych.

W 2011 r., podobnie jak w latach poprzednich, producenci rolni mogli ubiegać się o przyznanie płatności związanej tylko do ilości ziemniaków określonej jako ekwiwalent skrobi w umowie kontraktacji zawartej z producentem skrobi, który uzyskał kwotę produkcyjną skrobi ziemniaczanej na rok gospodarczy 2010/2011. Umowa kontraktacji zawierana jest odrębnie na

każdy rok gospodarczy. W 2011 r. realizowana była płatność związana za ziemniaki skrobiowe dostarczone ze zbiorów z 2010 r.

Podstawą do udzielania płatności związanej za ziemniaki z upraw z 2010 r. była decyzja Komisji z dnia 17.05.2010 r. zatwierdzająca przyznanie krajowych uzupełniających płatności bezpośrednich w Polsce za rok 2010 (notyfikacja nr K(2010) 3046). Stawki płatności dla roku gospodarczego 2010/2011 zostały określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 2010 r. w sprawie stawek płatności związanej za ilość skrobi zawartej w ziemniakach skrobiowych za rok gospodarczy 2010/2011 (Dz. U. Nr 237, poz. 1569).

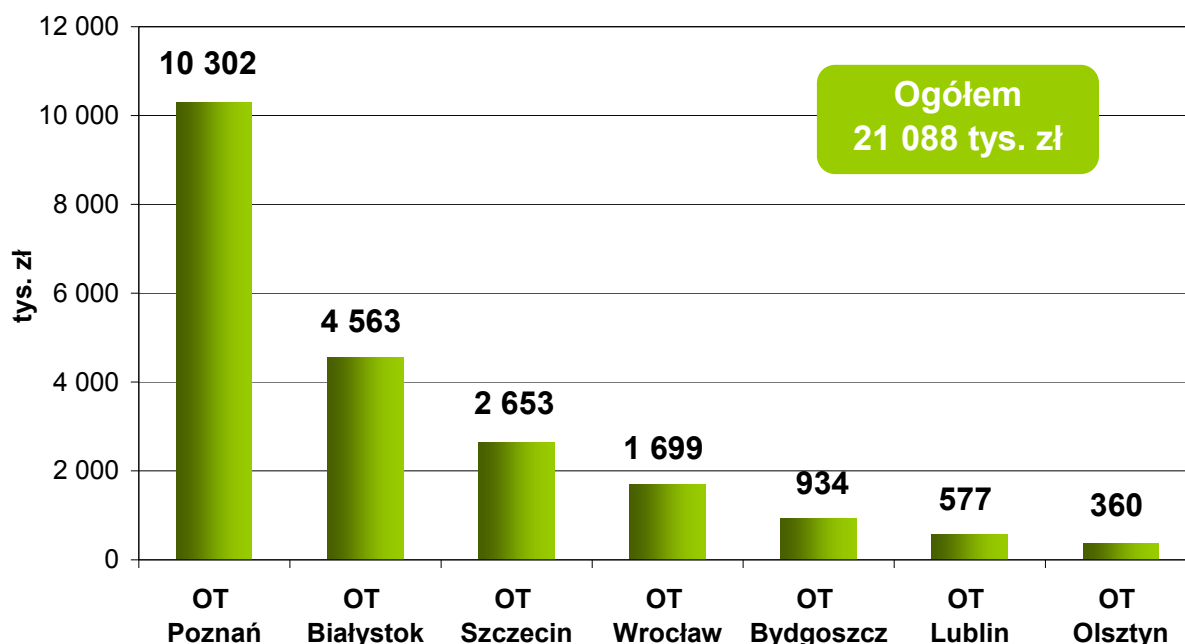
Producent rolny ubiegający się o płatność związaną był zobowiązany złożyć wniosek w OT ARR właściwym ze względu na siedzibę producenta skrobi, z którym producent rolny zawarł umowę kontraktacji, zaś wypłata płatności następowała na podstawie decyzji dyrektora OT ARR. Pierwsze wnioski o przyznanie płatności związanej za rok gospodarczy 2010/2011 zostały złożone w OT ARR przez producentów rolnych w grudniu 2010 r., natomiast wypłaty płatności związanej rozpoczęły się w lutym 2011 r.

Tabela 12. Realizacja płatności związanej z produkcją – sektor skrobi ziemniaczanej w 2011 r. wg OT ARR

Lp.	OT ARR	Liczba decyzji	Realizacja płatności	
			Ilość skrobi (tony)	Wypłacona kwota (tys. zł)
1.	Białystok	1 277	17 268	4 563
2.	Bydgoszcz	242	3 535	934
3.	Lublin	176	2 183	577
4.	Olsztyn	69	1 360	360
5.	Poznań	1 792	38 986	10 302
6.	Szczecin	341	10 040	2 653
7.	Wrocław	291	6 430	1 699
Ogółem		4 188	79 802	21 088

W ramach płatności dla producentów rolnych w sektorze skrobi ziemniaczanej, ARR w 2011 r. z tytułu płatności związanej wypłaciła 21 088 tys. zł do 79,8 tys. ton skrobi na podstawie 4,2 tys. decyzji. Wypłaty objęły wyłącznie płatności z roku gospodarczego 2010/2011 (zbiory z 2010 r.). Najwięcej wypłacono w 2011 r. producentom rolnym w województwie wielkopolskim – 48,9% oraz podlaskim – 21,6% ogółu wypłat w ramach płatności związanej w sektorze skrobi ziemniaczanej.

Wykres 33. **Płatność związana w sektorze skrobi ziemniaczanej w 2011 r. wg OT ARR**

Płatności dla producentów rolnych za zbiory ziemniaków skrobiowych w 2011 r. realizowano na podstawie decyzji Komisji z dnia 13.07.2011 r. zatwierdzającej przyznanie krajowych uzupełniających płatności bezpośrednich w Polsce za rok 2011 (notyfikacja nr K(2011)4964) oraz zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 listopada 2011 r. w sprawie stawek płatności związanej za ilość skrobi zawartej w ziemniakach skrobiowych za rok gospodarczy 2011/2012 (Dz. U. Nr 265, poz. 1574). Pierwsze wnioski o przyznanie płatności związanej za zbiory w 2011 r. zostały złożone w OT ARR w grudniu 2011 r. i będą realizowane w 2012 r.

2.1.6.2.2. Płatność niezwiązana – sektor skrobi ziemniaczanej

Płatność niezwiązana przysługuje, za dany rok upraw, producentowi rolnemu w rozumieniu ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz. U. z 2004 r. Nr 10, poz. 76, z późn. zm.), który jest wpisany do rejestru podmiotów posiadających prawo do uzyskania płatności niezwiązanej – sektor skrobi ziemniaczanej oraz spełnia warunki do przyznania jednolitej płatności obszarowej, określone w przepisach o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego.

W ramach realizacji mechanizmu ARR prowadziła rejestr podmiotów posiadających prawo do uzyskania płatności niezwiązanej oraz realizowała płatności uzupełniające w części niezwiązanej z produkcją, zwanej płatnością niezwiązaną, w ramach posiadanej przez producentów rolnych indywidualnej ilości referencyjnej (ilość ekwiwalentu skrobi otrzymanego z ziemniaków dostarczonych zgodnie z umową kontraktacji zawartą na rok gospodarczy 2007/2008), dla której producent rolny uzyskał płatność związaną. Producenci rolni mogli składać wnioski o przyznanie płatności niezwiązanej

za uprawy z 2010 r. w terminie od 15 marca do 15 maja 2010 r. Płatność niezwiązana za uprawy z 2010 r. była realizowana w 2011 r.

Zgodnie z decyzją Komisji z dnia 17.05.2010 r. zatwierdzającą przyznanie krajowych uzupełniających płatności bezpośrednich w Polsce za rok 2010 (notyfikacja nr K(2010)3046), przyznano maksymalny pułap wsparcia w wysokości 2 738 tys. EUR dla płatności niezwiązanych z produkcją w sektorze skrobi ziemniaczanej. W związku z tym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 2010 r. w sprawie wysokości środków finansowych przeznaczonych na płatności niezwiązane dla producentów ziemniaków skrobiowych za rok gospodarczy 2010/2011 (Dz. U. Nr 237, poz. 1570) określono maksymalną wartość środków na poziomie 10 910 108 zł⁴⁸.

Tabela 13. Realizacja płatności niezwiązanej z produkcją – sektor skrobi ziemniaczanej w 2011 r. wg OT ARR

Lp.	OT ARR	Liczba decyzji	Realizacja płatności	
			Ilość referencyjna ekwiwalentu skrobi z decyzji, do których zrealizowano płatności (tony)	Wyplacona kwota (tys. zł)
1.	Białystok	795	9 415	1 086
2.	Bydgoszcz	774	19 862	2 292
3.	Gdynia	53	1 283	148
4.	Gorzów Wielkopolski	22	850	98
5.	Lublin	217	2 917	337
6.	Łódź	56	1 097	127
7.	Olsztyn	157	3 312	382
8.	Opole	5	354	41
9.	Poznań	1 088	29 349	3 387
10.	Szczecin	375	10 450	1 206
11.	Warszawa	453	9 915	1 144
12.	Wrocław	237	5 709	659
Ogółem		4 232	94 513	10 907

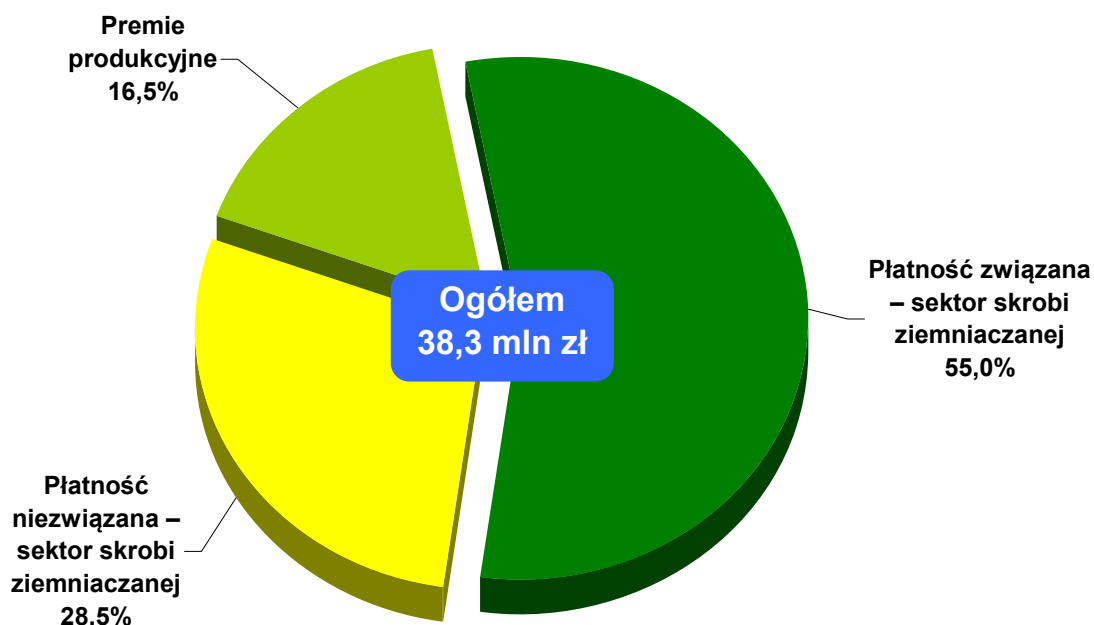
ARR w 2011 r. zrealizowała płatności niezwiązane z produkcją w sektorze skrobi ziemniaczanej w kwocie 10 907 tys. zł, udzielając wsparcia na podstawie 4,2 tys. decyzji wystawionych dla uprawnionych producentów rolnych wpisanych do rejestru podmiotów posiadających prawo do uzyskania płatności niezwiązanej. W ramach tej płatności najwięcej wypłacono producentom rolnym w woj. wielkopolskim – 31% oraz kujawsko-pomorskim – 21% ogółu wypłat w 2011 r.

⁴⁸ Przy zastosowaniu kursu wymiany, określonego na podstawie art. 3 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1913/2006, gdzie terminem operacyjnym dla kursu wymiany był dzień 1 października 2010 r., tj. 3,9847 PLN/EUR.

Zgodnie z decyzją KE z dnia 13.07.2011 r. zatwierdzającą przyznanie krajowych uzupełniających płatności bezpośrednich w Polsce za rok 2011 (notyfikacja nr K(2011)4964), dla płatności niezwiązanych z produkcją w sektorze skrobi ziemniaczanej ustalono maksymalny pułap wsparcia na poziomie 2 221 tys. EUR. W związku z tym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 28 listopada 2011 r. w sprawie wysokości środków finansowych przeznaczonych na płatności niezwiązane dla producentów ziemniaków skrobiowych za rok gospodarczy 2011/2012 (Dz. U. Nr 271, poz. 1601) określono wysokość tych środków na 9 783 505 zł⁴⁹.

W 2011 r. do OT ARR wpłynęło 4,1 tys. wniosków o przyznanie płatności niezwiązanej z produkcją za uprawy z 2011 r. Realizację płatności niezwiązanej w sektorze skrobi rozpoczęto w 2012 r.

Wykres 34. Struktura wydatków ARR na rynku skrobi ziemniaczanej w 2011 r.

ARR na rynku skrobi ziemniaczanej w 2011 r. wypłaciła ogółem 38 313 tys. zł, z tego: na finansowane z budżetu unijnego premie produkcyjne – 6 318 tys. zł oraz na krajowe uzupełniające płatności bezpośrednie finansowane z budżetu krajowego dla producentów rolnych w sektorze skrobi ziemniaczanej – 31 995 tys. zł (z tego na płatności związane z produkcją – 21 088 tys. zł i płatności niezwiązane z produkcją – 10 907 tys. zł).

⁴⁹ Przy zastosowaniu kursu wymiany, określonego zgodnie z art. 3 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1913/2006, gdzie terminem operacyjnym dla kursu wymiany był 1 października 2011 r., tj. 4,4050 PLN/EUR.

2.1.7. Rynek tytoniu

2.1.7.1. Płatności dla producentów surowca tytoniowego

W 2011 r. Agencja realizowała na rynku tytoniu „Płatności dla producentów surowca tytoniowego”, zgodnie z decyzjami Komisji Europejskiej zatwierdzającymi krajowe uzupełniające płatności bezpośrednie oraz na podstawie regulacji krajowych. ARR

kontynuowała wypłaty w ramach płatności związanej z produkcją (coupled) i niezwiązanej z produkcją (decoupled). Dopłaty dla producentów surowca tytoniowego były realizowane na podstawie przyjętego przez Polskę systemu krajowych uzupełniających płatności bezpośrednich (CNDP – Complementary National Direct Payments).

Plantatorzy tytoniu otrzymywali w 2011 r. wsparcie finansowe z tytułu płatności niezwiązanej z produkcją za 2011 r. Ponadto wypłacono końcowe płatności (wynikające z postępowań spadkowych) z tytułu płatności niezwiązanej z produkcją za 2010 r. oraz płatności związanej z produkcją za sprzedany surowiec tytoniowy ze zbiorów w 2009 r.

2.1.7.1.1. Płatność związana z produkcją

Wsparcie finansowe wypłacone plantatorom tytoniu z tytułu płatności związanej z produkcją w 2011 r. wyniosło 27 tys. zł, z tego 11 tys. zł w sektorze IV A (dla plantatorów odmian tytoniu typu Virginia) i 16 tys. zł w sektorze IV B (dla plantatorów pozostałych odmian tytoniu). Wypłaty miały charakter płatności końcowych i wynikały z toczących się postępowań spadkowych. Płatności udzielono do 26 ton surowca tytoniowego.

2.1.7.1.2. Płatność niezwiązana z produkcją

W ramach płatności uzupełniających na rynku tytoniu, ARR realizowała w 2011 r. płatność niezwiązaną z produkcją. Do otrzymania tej płatności byli uprawnieni producenci rolni wpisani do rejestru podmiotów posiadających prawo do uzyskania płatności niezwiązanej z produkcją surowca tytoniowego oraz spełniający warunki do przyznania jednolitej płatności obszarowej.

Podstawą do określenia wysokości płatności była ilość surowca tytoniowego związana z prawem do jej uzyskania, tzw. indywidualna ilość referencyjna surowca tytoniowego (ilość tytoniu wyprodukowanego w ramach umowy kontraktacji lub umowy na uprawę tytoniu)⁵⁰.

ARR prowadziła rejestr podmiotów posiadających prawo do uzyskania płatności niezwiązanej z produkcją surowca tytoniowego, do którego w 2011 r. wpisanych było 13,7 tys. producentów rolnych.

W 2011 r. Agencja realizowała płatność niezwiązaną z produkcją tytoniu głównie za 2011 r. Podstawę prawną płatności stanowiły decyzja wykonawcza Komisji z dnia 13.07.2011 r. zatwierdzająca przyznanie krajowych uzupełniających płatności bezpośrednich w Polsce za rok 2011 (notyfikacja nr K (2011) 4964) oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 września 2011 r. w sprawie wysokości środków finansowych przeznaczonych na płatność niezwiązaną za 2011 r. (Dz. U. Nr 213, poz. 1266).

Tabela 14. Płatność niezwiązana z produkcją dla producentów tytoniu za rok 2011 wg OT ARR

Lp.	OT ARR	Liczba producentów rolnych	Ilość referencyjna surowca tytoniowego (tony)	Kwota zrealizowanej płatności niezwiązanej (tys. zł)
1.	Białystok	555	2 121	12 348
2.	Bydgoszcz	1 148	4 774	20 660
3.	Gdynia	168	603	2 632
4.	Kielce	2 503	6 845	34 327
5.	Kraków	817	4 033	17 785
6.	Lublin	4 819	13 269	74 155
7.	Olsztyn	19	55	263
8.	Opole	1	2	9
9.	Poznań	7	43	201
10.	Rzeszów	2 879	7 598	44 185
11.	Warszawa	63	198	999
12.	Wrocław	444	1 723	7 395
Ogółem		13 423	41 264	214 959

Z tytułu płatności niezwiązanej z produkcją za 2011 r., ARR udzieliła wsparcia finansowego 13,4 tys. producentów tytoniu w wysokości 214 959 tys. zł do 41,3 tys. ton ilości referencyjnej surowca tytoniowego. W ramach ww. wypłat 137 534 tys. zł udzielono plantatorom odmian tytoniu typu Virginia (sektor IV A), a 77 425 tys. zł plantatorom pozostałych odmian tytoniu (sektor IV B). Wypłaty te zrealizowano na podstawie 13,5 tys. wniosków o przyznanie płatności złożonych w Agencji przez producentów rolnych w okresie od 15 marca do 15 maja 2011 r.

⁵⁰ Okresy i zasady ustalenia indywidualnej ilości referencyjnej określa art. 33fe ust. 2 ustawy z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu, rynku suszu paszowego oraz rynków lnu i konopi uprawianych na włókno (Dz. U. z 2008 r. Nr 11, poz. 70, z późn. zm.). Sposób naliczania płatności niezwiązanej określa art. 33ff ust. 5 i 6 ww. ustawy.

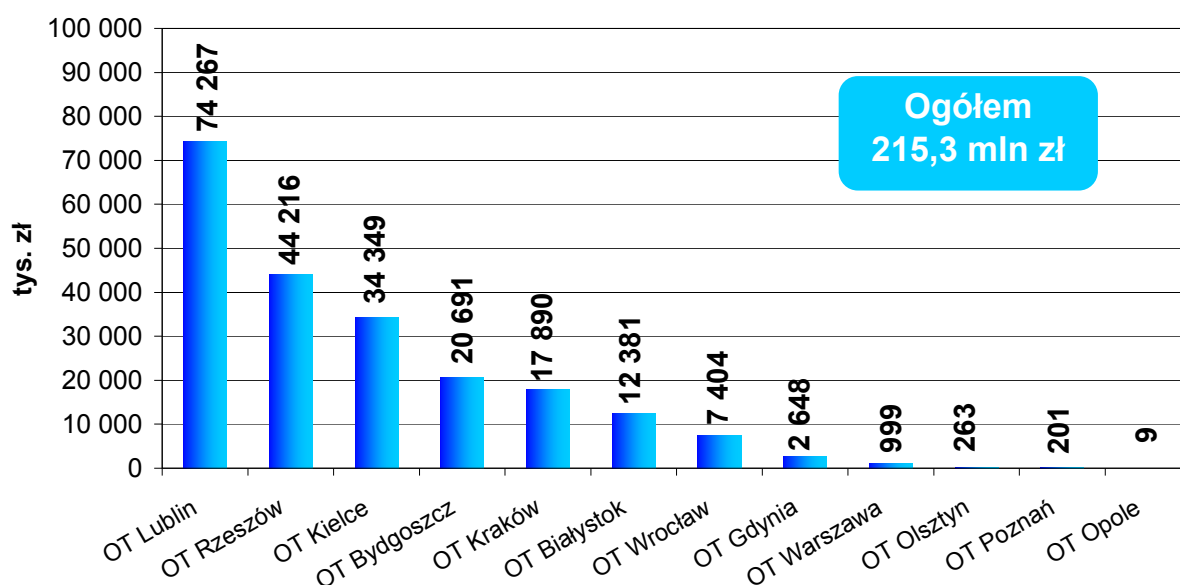
W omawianym okresie wypłacono również końcowe płatności (wynikające z toczących się postępowań spadkowych) w kwocie 332 tys. zł z tytułu płatności niezwiązanej z produkcją za 2010 r., z tego 136 tys. zł udzielono w sektorze IV A, a 196 tys. zł – w sektorze IV B.

W 2011 r. z tytułu płatności niezwiązanej z produkcją surowca tytoniowego ARR wypłaciła łącznie 215 291 tys. zł.

***

Największe wsparcie finansowe na rynku tytoniu uzyskali producenci rolni na terenie województw lubelskiego (34,5% ogółu płatności), podkarpackiego (20,5%) i świętokrzyskiego (16%).

Wykres 35. **Płatności związane i niezwiązane z produkcją surowca tytoniowego w 2011 r. wg OT ARR**

Łącznie w 2011 r. w ramach płatności uzupełniających dla producentów surowca tytoniowego ARR wypłaciła 215 318 tys. zł, z tego 215 291 tys. zł z tytułu płatności niezwiązanej z produkcją oraz 27 tys. zł z tytułu płatności związanej z produkcją.

2.1.8. Rynek nasion

2.1.8.1. Dopłaty do materiału siewnego

Na podstawie ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 1535/2007 z dnia 20 grudnia 2007 r.⁵¹ ARR w 2011 r. udzielała wsparcia finansowego z budżetu krajowego z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany w ramach pomocy de minimis

⁵¹ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1535/2007 z dnia 20 grudnia 2007 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy de minimis w sektorze produkcji rolnej (Dz. Urz. UE L 337 z 21.12.2007, str. 35-41, z późn. zm.).

w rolnictwie. Bez względu na formę i cel wsparcia łączna kwota dopłat mających charakter pomocy de minimis w rolnictwie dla jednego producenta rolnego nie może przekroczyć 7,5 tys. EUR w okresie trzech lat podatkowych (obrotowych).

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 marca 2007 r.⁵² w 2011 r. dopłat udzielano do powierzchni gruntów omych obsianych lub obsadzonych elitarnym lub kwalifikowanym materiałem siewnym następujących gatunków roślin uprawnych: pszenicy zwyczajnej, żyta (populacyjnego, syntetycznego, mieszańcowego), jęczmienia, pszenżyta, owsa, łubinu (żółtego, wąskolistnego lub białego), grochu siewnego, bobiku, wyki siewnej i ziemniaków.

Dopłatami nie są objęte uprawy przeznaczone na przedplon lub poplon. ARR realizowała dopłaty do wniosków złożonych w 2011 r. po stawkach: 100 zł/ha – w przypadku zbóż i mieszanek zbożowych lub pastewnych, 160 zł/ha – do roślin strączkowych i 500 zł/ha do ziemniaków (rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 października 2007 r.⁵³ zmienione rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 lipca 2009 r. (Dz. U. Nr 123, poz. 1021).

Dopłaty do materiału siewnego mające charakter pomocy de minimis w rolnictwie

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 lipca 2009 r.⁵⁴, zmienionym rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 marca 2010 r. (Dz. U. Nr 54, poz. 328), w 2011 r. ARR dokonywała dopłat do materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany na podstawie wniosków o przyznanie dopłat mających charakter pomocy de minimis w rolnictwie, składanych przez rolników w okresie od 15 stycznia do 25 czerwca 2011 r.

Producenci rolni zostali w 2011 r. w Agencji 62,6 tys. wniosków o przyznanie dopłat w ramach pomocy de minimis w rolnictwie (tj. o 4% więcej niż w 2010 r.), na podstawie których ARR wypłaciła 90 857 tys. zł do 808,8 tys. ha gruntów omych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany.

⁵² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 marca 2007 r. w sprawie wykazu gatunków roślin uprawnych, do których materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany przysługuje dopłata z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany (Dz. U. Nr 46, poz. 300).

⁵³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 października 2007 r. w sprawie stawek dopłat do 1 ha powierzchni gruntów omych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany (Dz. U. Nr 201, poz. 1447, z późn. zm.).

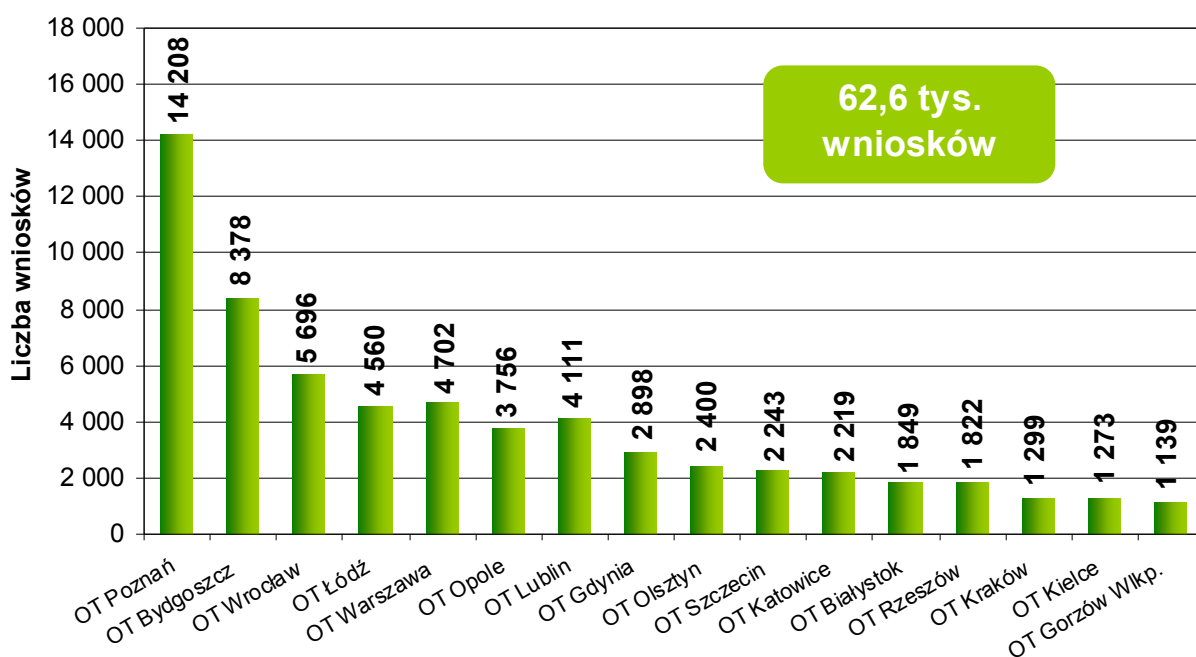
⁵⁴ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 lipca 2009 r. w sprawie terminów składania wniosków o przyznanie dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany oraz terminu i sposobu wypłaty tej dopłaty (Dz. U. Nr 113, poz. 945, z późn. zm.).

Tabela 15. Dopłaty do materiału siewnego w 2011 r., mające charakter pomocy de minimis w rolnictwie

Lp.	OT ARR	Liczba złożonych wniosków	Liczba beneficjentów	Liczba hektarów (ha)	Kwota dopłat (tys. zł)
1.	Białystok	1 849	1 747	15 869	1 839
2.	Bydgoszcz	8 378	7 886	101 157	11 337
3.	Gdynia	2 898	2 704	56 298	6 321
4.	Gorzów Wlkp.	1 139	1 081	27 990	2 982
5.	Katowice	2 219	2 051	25 545	2 907
6.	Kielce	1 273	1 215	8 604	1 013
7.	Kraków	1 299	1 249	9 689	1 219
8.	Lublin	4 111	3 933	35 537	3 903
9.	Łódź	4 560	4 366	34 097	4 181
10.	Olsztyn	2 400	2 208	46 716	4 918
11.	Opole	3 756	3 545	62 401	6 627
12.	Poznań	14 208	13 361	158 543	18 233
13.	Rzeszów	1 822	1 745	13 553	1 640
14.	Szczecin	2 243	2 050	61 602	6 749
15.	Warszawa	4 702	4 441	45 015	5 218
16.	Wrocław	5 696	5 429	106 135	11 770
Ogółem		62 553	59 011	808 751	90 857

W 2011 r. dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany, mające charakter pomocy de minimis w rolnictwie, uzyskało 59 tys. producentów rolnych, tj. o ponad 3,1 tys. więcej niż w 2010 r. Liczba producentów rolnych wzrosła o 5,6% w stosunku do poprzedniego roku.

Wykres 36. Wnioski złożone w 2011 r. z tytułu dopłat do materiału siewnego, mających charakter pomocy de minimis w rolnictwie, w podziale na OT ARR

Dopłaty dla producentów rolnych poszkodowanych w wyniku wystąpienia powodzi, obsunięcia się ziemi lub huraganu w 2010 r.

W związku z wystąpieniem w 2010 r. powodzi na znacznej części terytorium Polski Rada Ministrów podjęła uchwałę nr 87/2010 z dnia 1 czerwca 2010 r. w sprawie ustanowienia pomocy dla rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan.

Zgodnie z ustawą z dnia 22 października 2010 r. o zmianie ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. Nr 247, poz. 1650) rolnicy, którzy w okresie od 15 lipca 2010 r. do 1 czerwca 2011 r. zużyli do siewu lub sadzenia materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany i zostali poszkodowani w wyniku powodzi w 2010 r., mogli składać w ARR od 15 stycznia do 1 czerwca 2011 r.⁵⁵ wnioski o przyznanie dopłat.

Tabela 16. Dopłaty do materiału siewnego w 2011 r., mające charakter pomocy dla gospodarstw poszkodowanych w powodzi w 2010 r.

Lp.	OT ARR	Liczba beneficjentów	Liczba hektarów (ha)	Kwota dopłat (tys. zł)
1.	Wrocław	18	2 495	290
2.	Poznań	11	448	153
3.	Opole	2	157	49
4.	Łódź	3	70	30
5.	Szczecin	3	188	20
6.	Bydgoszcz	1	184	20
7.	Rzeszów	1	53	16
8.	Gorzów Wlkp.	2	50	5
Ogółem		41	3 645	583

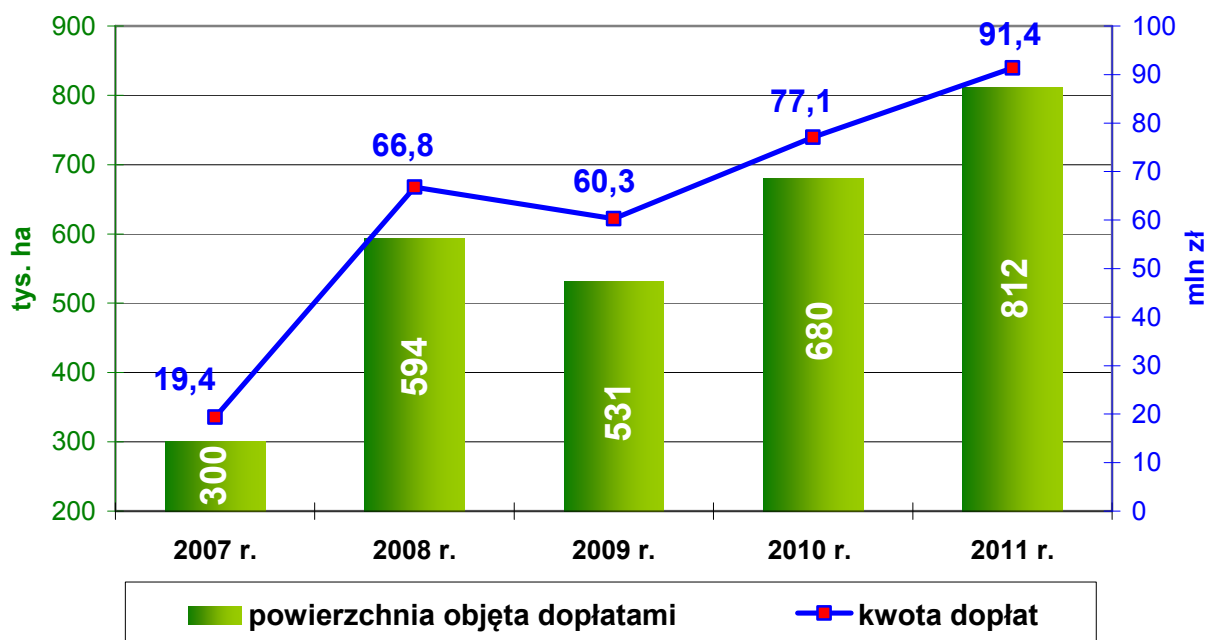
Producentom rolnym, w których gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej powstały w 2010 r. szkody spowodowane przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan, i którzy w 2011 r. złożyli w ARR wnioski o dopłaty do materiału siewnego, wydano 45 decyzji (dotyczących 41 beneficjentów) o przyznaniu płatności. ARR w 2011 r. wypłaciła poszkodowanym producentom rolnym 583 tys. zł do 3,6 tys. ha gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany. Największe wsparcie z tytułu dopłat dla poszkodowanych w wyniku powodzi otrzymali beneficjenci w województwie dolnośląskim i wielkopolskim. Dopłaty te nie miały charakteru pomocy de minimis w rolnictwie.

⁵⁵ Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 lipca 2009 r., zmienionym rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 stycznia 2011 r. (Dz. U. Nr 10, poz. 53).

***

Ogólna liczba wniosków złożonych w ARR w 2011 r. w ramach dopłat do materiału siewnego (62,9 tys., tj. o 4,5% więcej niż w 2010 r.) wskazuje na wzrost zainteresowania producentów rolnych zakupem i zużyciem do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany. W sezonie gospodarczym 2010/2011 sprzedaż kwalifikowanego ziarna zbóż podstawowych wyniosła (wg GUS) blisko 156 tys. ton i była o 16,6% większa niż w sezonie 2006/2007.

Wykres 37. Kwota wydatków ARR i powierzchnia, do której udzielono dopłat do materiału siewnego

W ramach dopłat do materiału siewnego obserwuje się tendencję wzrostową (z nieznacznym spadkiem w 2009 r.) zarówno pod względem powierzchni upraw objętej dopłatami, jak i wartości udzielanego wsparcia finansowego.

Powierzchnia gruntów ornych obsiana lub obsadzona materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany objęta dopłatami w 2011 r. wyniosła 812,4 tys. ha i wzrosła w stosunku do 2010 r. o 19,4%, a w porównaniu z 2007 r. – blisko 3-krotnie. Łączna wartość wsparcia udzielonego producentom rolnym w 2011 r. (91 440 tys. zł) była wyższa o 18,7% niż w 2010 r. i 4,7 razy wyższa w porównaniu z kwotą dopłat zrealizowanych w 2007 r.

Największy udział w łącznej powierzchni gruntów ornych, na których zużyto do siewu lub sadzenia materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany, zajmowały uprawy zbóż (95,2%), ziemniaka (2,8%) oraz roślin strączkowych (2,0%). W 2011 r., w porównaniu z 2010 r., zanotowano spadek powierzchni obsianej materiałem siewnym roślin strączkowych, przy jednoczesnym wzroście powierzchni zasiewów zbóż.

2.1.9. Rynek produktów pszczelich

W 2011 r. w Polsce produkcja miodu osiągnęła rekordowy poziom 23 tys. ton (dane Instytutu Ogrodnictwa w Puławach) wobec 12,5 tys. ton zebranych w 2010 r., co spowodowane było korzystnymi warunkami pogodowymi, występującymi od wiosny do późnej jesieni. Wysoki poziom produkcji miodu spowodował, że dużo wyższy niż w 2010 r. był jego eksport. Zgodnie z danymi Ministerstwa Finansów⁵ w 2011 r. za granicę sprzedano 4,2 tys. ton miodu (10,8 mln EUR), tj. o 55% więcej niż w poprzednim roku. Głównymi kierunkami eksportu krajowego miodu były Niemcy, Dania i Hiszpania. Wyższy niż przed rokiem był również import miodu. W 2011 r. do kraju sprowadzono 13,6 tys. ton miodu (28,2 mln EUR), wobec 11,6 tys. ton w poprzednim roku. Blisko jedną trzecią zaimportowanego miodu sprowadzono z Chin. Większe ilości tego produktu zakupiono też na rynku ukraińskim.

Spożycie miodu w Polsce od lat utrzymuje się na niskim poziomie. W 2011 r. według danych GUS przeciętna konsumpcja miodu na osobę wyniosła 0,44 kg, tj. na poziomie notowanym w 2010 r.

2.1.9.1. Wsparcie rynku produktów pszczelich

Jednym z elementów unijnej polityki rolnej jest wsparcie finansowe działań prowadzonych na rynku produktów pszczelich na terenie państw członkowskich UE. Wspólna polityka rolna zmierza w kierunku poprawy warunków produkcji, jakości i zbytu produktów pszczelich. Wspieranie rozwoju unijnej branży pszczelarskiej ma na celu łagodzenie problemów związanych z: rozprzestrzenianiem się i zwalczaniem warrozy, dużym rozdrobnieniem produkcji i zbytu produktów pszczelich oraz brakiem równowagi między podażą a popytem na miód w krajach UE.

Dofinansowanie działań prowadzonych w sektorze pszczelarskim jest realizowane na podstawie zatwierdzonego przez Komisję Europejską trzyletniego „Krajowego Programu Wsparcia Pszczelarstwa w Polsce na lata 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013”.

W 2011 r. Agencja Rynku Rolnego realizowała mechanizm WPR „Wsparcie rynku produktów pszczelich” na podstawie decyzji Komisji z dnia 14 września 2010 r.⁵⁶, zgodnie z którą na działania w sektorze pszczelarskim przyznano Polsce środki finansowe w łącznej kwocie 15 090 tys. EUR, w tym 5 030 tys. EUR w ramach I części programu, tj. w sezonie 2010/2011 (w okresie

⁵⁶ Decyzja Komisji z 14.09.2010 r. w sprawie zatwierdzenia programu na rzecz poprawy produkcji i wprowadzania do obrotu produktów pszczelarskich (K(2010) 6072), przedłożonego przez Polskę na mocy rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007, oraz podjęcia decyzji o wkładzie finansowym Unii w ten program.

od 16 października 2010 r. do 15 października 2011 r.). Zgodnie z unijnymi zasadami współfinansowanie z budżetu EFRG stanowiło do 50% wydatkowanych środków finansowych. W ramach mechanizmu refundacji podlegały całkowite lub częściowe (w zależności od kierunku wsparcia) koszty netto poniesione na realizację działań określonych w ww. decyzji KE.

Tabela 17. Projekty zgłoszone i objęte umowami w ramach wsparcia pszczelarstwa w sezonie 2010/2011

Lp.	Kierunki wsparcia	Projekty zgłoszone		Projekty objęte umowami	
		liczba	tys. zł	liczba	tys. zł
1.	Pomoc techniczna	125	9 877	124	7 622
2.	Zwalczanie warrozy	74	11 890	74	5 994
3.	Zasiedlanie uli	73	10 265	73	4 402
4.	Racjonalizacja sezonowego przenoszenia uli	55	1 741	55	1 715
5.	Wsparcie laboratoriów	31	861	26	261
Ogółem		358	34 634	352	19 994

W sezonie 2010/2011 na realizację działań określonych w „Krajowym Programie Wsparcia Pszczelarstwa” do Agencji wpłynęło 358 projektów na łączną kwotę 34 634 tys. zł. Po rozpatrzeniu projektów przez komisję złożoną z przedstawicieli MRiRW i ARR oraz dokonaniu koniecznych przesunięć środków pomiędzy poszczególnymi kierunkami wsparcia ARR zawarła z uprawnionymi podmiotami 352 umowy na kwotę 19 994 tys. zł.

Zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 917/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. uprawnione podmioty zobowiązane są do realizacji projektów do 31 sierpnia, natomiast Agencja – do zrefundowania wydatków poniesionych w ramach mechanizmu do 15 października każdego roku.

Tabela 18. Realizacja mechanizmu „Wsparcie rynku produktów pszczelich” w 2011 r.

Lp.	Kierunki wsparcia	Wyплаты netto (tys. zł)	Wyплаты netto (tys. EUR)	Liczba rozliczonych umów
1.	Zwalczanie warrozy (zakup leków)	6 750	1 698	74
2.	Pomoc techniczna (zakup sprzętu pszczelarskiego i szkolenia)	6 334	1 593	121
3.	Zasiedlanie uli (zakup pszczoł)	4 362	1 097	72
4.	Racjonalizacja przemieszczania rodzin pszczelich na pożytki (zakup przyczep do przewozu uli)	703	177	50
5.	Wsparcie laboratoriów (przeprowadzania analiz właściwości fizyko-chemicznych miodu)	121	30	18
Ogółem		18 270	4 595	335

W 2011 r., po zrealizowaniu przez podmioty uprawnione projektów objętych umowami, ARR dokonała kontroli poprawności wydatkowanych środków finansowych, a następnie, po weryfikacji złożonych przez beneficjentów wniosków o refundację, rozliczono 335 umów na łączną kwotę 18 270 tys. zł (netto), tj. 9 135 tys. zł z budżetu UE i 9 135 tys. zł z budżetu krajowego. Dofinansowaniem objęto przede wszystkim zakup leków do zwalczania warrozy, zakup sprzętu pszczelarskiego oraz zakup pszczół. Wartość udzielonego dofinansowania w ramach ww. trzech kierunków wsparcia stanowiła 95,5% łącznej kwoty wypłat.

Projekty w ramach mechanizmu „Wsparcie rynku produktów pszczelich” rozliczane były przez Centralę ARR. W 2011 r. w trzech województwach (mazowieckim, dolnośląskim i lubelskim) zrealizowano 31% wszystkich rozliczonych projektów.

Wykres 38. Struktura rozliczonych umów w ramach wsparcia pszczelarstwa wg województw w 2011 r. (w %)

Biorąc pod uwagę strukturę wypłat wg województw, pomoc udzielona podmiotom uprawnionym na rynku produktów pszczelich w 2011 r. w woj. lubelskim stanowiła 16% całkowitego wsparcia, w woj. wielkopolskim – 10,9%, w woj. śląskim i mazowieckim – po 7,7%, natomiast w woj. dolnośląskim i małopolskim – po 7,6% wsparcia. W woj. lubelskim wydatkowano 20% kwoty przeznaczonej na wsparcie zakupu pszczół w całym kraju (4,4 mln zł), 18% całkowitej pomocy w zakresie zakupu ławet (0,7 mln zł), 15,3% wsparcia zakupu leków (6,8 mln zł) oraz 15% wsparcia przeznaczonego na zakup sprzętu pszczelarskiego (5,2 mln zł). Największe wsparcie w zakresie szkoleń otrzymali beneficjenci z woj. małopolskiego (13,4% ogółu środków finansowych w tym zakresie) oraz z woj. wielkopolskiego (11,7% środków) i mazowieckiego

(11,5%). W przypadku pomocy udzielonej do analiz jakości miodu beneficjenci z woj. lubelskiego uzyskali 2,4% łącznego wsparcia tego kierunku, podczas gdy do uprawnionych podmiotów z woj. opolskiego trafiło 16,3% środków finansowych w tym zakresie, a z woj. śląskiego – 15,7% środków.

Tabela 19. Kwoty dopłat na rynku produktów pszczelich wg kierunków wsparcia w 2011 r. (tys. zł)

Lp.	Województwa	Ogółem	Zakup leków	Zakup sprzętu pszczelarskiego	Zakup pszczoł	Szkolenia	Zakup lawet	Analiza jakości miodu
1.	dolnośląskie	1 392	491	445	314	54	81	7
2.	kujawsko-pomorskie	773	324	234	183	25	7	0
3.	lubelskie	2 915	1 032	785	873	95	127	3
4.	lubuskie	690	267	204	123	81	5	10
5.	łódzkie	819	326	304	158	27	4	0
6.	małopolskie	1 389	468	359	358	148	38	18
7.	mazowieckie	1 399	494	355	346	127	59	18
8.	opolskie	413	159	93	106	15	21	19
9.	podkarpackie	1 155	433	340	270	61	33	18
10.	podlaskie	243	82	49	52	57	3	0
11.	pomorskie	991	362	298	220	36	75	0
12.	śląskie	1 401	606	351	283	106	36	19
13.	świętokrzyskie	704	272	235	138	15	40	4
14.	warmińsko-mazurskie	1 132	456	299	309	36	30	2
15.	wielkopolskie	1 985	689	578	492	129	94	3
16.	zachodniopomorskie	869	289	300	137	93	50	0
Ogółem		18 270	6 750	5 229	4 362	1 105	703	121

W sierpniu 2011 r. ARR opublikowała zaproszenie do składania projektów w ramach wsparcia rynku produktów pszczelich na rok 2011/12. Do 20 października 2011 r. zainteresowane podmioty złożyły w Agencji 356 projektów na realizację działań określonych w Krajowym Programie Wsparcia Pszczelarstwa na kwotę 33,1 mln zł. Umowy na realizację działań w sezonie 2011/2012 zostały podpisane w I półroczu 2012 r.

2.1.10. Rynek suszu paszowego

2.1.10.1. Dopłaty do produkcji suszu paszowego

ARR w 2011 r. administrowała mechanizmem WPR „Dopłaty do produkcji suszu paszowego” zgodnie z ustawą z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu, rynku suszu paszowego oraz rynków lnu i konopi uprawianych na włókno (Dz. U. z 2011 r. Nr 145, poz. 868, z późn. zm.). Dopłaty do produkcji suszu paszowego były realizowane w ramach przyznanego Polsce maksymalnego gwarantowanego limitu wyprodukowanego suszu paszowego, wynoszącego 13 538 ton (w odniesieniu do którego może

zostać przyznana pomoc), obejmującego produkcję w roku gospodarczym trwającym od 1 kwietnia danego roku do 31 marca następnego roku kalendarzowego. O pomoc finansową z tytułu produkcji suszu paszowego mogły ubiegać się przedsiębiorstwa przetwórcze, które zostały zatwierdzone przez ARR oraz spełniały obowiązujące kryteria dotyczące urządzeń stosowanych w produkcji, jak również wymogi w zakresie jakości wytwarzanego produktu.

W 2011 r. w mechanizmie uczestniczyło 5 z 10 zatwierdzonych w ARR przedsiębiorstw przetwórczych. Agencja przyjęła do realizacji 23 deklaracje dostaw zielonki (sporządzone przez zatwierdzone przedsiębiorstwa przetwórcze) oraz 214 umów zawartych przez zatwierdzone przedsiębiorstwa przetwórcze z producentami rolnymi na dostawę zielonki.

ARR w ramach mechanizmu rozpatrzyła 45 wniosków o przyznanie pomocy z tytułu produkcji suszu paszowego, w tym 19 wniosków dotyczyło roku gospodarczego 2010/2011, a 26 – roku gospodarczego 2011/2012.

Tabela 20. Dopłaty do produkcji suszu paszowego w 2011 r.

Lp.	Tytuł płatności	Ilość (tony)	Kwota (tys. zł)
1.	Wypłata zaliczek z tytułu produkcji suszu paszowego w roku gospodarczym 2010/2011	1 739	137
2.	Rozliczenie salda wypłaconych zaliczek z tytułu produkcji suszu paszowego w roku gospodarczym 2010/2011	-	160
3.	Wypłata zaliczek z tytułu produkcji suszu paszowego w roku gospodarczym 2011/2012	1 565	123
Ogółem		3 304	420

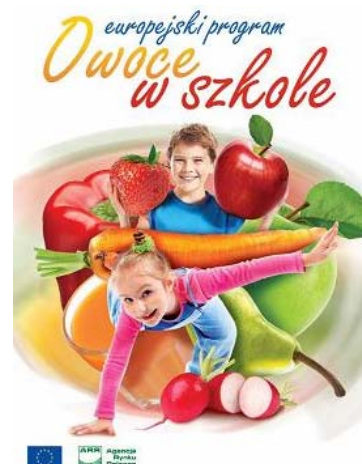
W 2011 r. wydano 48 decyzji w sprawie przyznania pomocy, w tym 27 decyzji dotyczyło roku gospodarczego 2010/2011, a 21 – roku gospodarczego 2011/2012. W trakcie lat gospodarczych 2010/2011 i 2011/2012 przedsiębiorstwa wnioskowały o zaliczkową kwotę pomocy po stawce 19,80 EUR/tonę, natomiast po zakończeniu roku gospodarczego, KE ustaliła ostateczną wysokość stawki pomocy uzależnioną od stopnia przekroczenia gwarantowanego limitu produkcji. Na rok gospodarczy 2010/2011 wyniosła ona 33 EUR/tonę rozdysponowanego suszu paszowego. W drugim półroczu 2011 r. przedsiębiorstwa otrzymały wypłatę wyrównania (po stawce 13,20 EUR/tonę) z tytułu dopłat do produkcji suszu w roku gospodarczym 2010/2011.

ARR w 2011 r. zrealizowała dopłaty do produkcji suszu paszowego w formie płatności zaliczkowych w wysokości 260 tys. zł do 3,3 tys. ton rozdysponowanego suszu oraz wypłaciła wyrównanie w kwocie 160 tys. zł z tytułu produkcji suszu w roku gospodarczym 2010/2011. Ogółem na rynku suszu paszowego ARR w 2011 r. wydatkowała 420 tys. zł.

2.1.11. Rynek owoców i warzyw

2.1.11.1. Program „Owoce w szkole”

Od roku szkolnego 2009/2010, zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 13/2009⁵⁷, kraje członkowskie UE miały możliwość uruchomienia programu „Owoce w szkole”, polegającego na dostarczaniu owoców i warzyw dzieciom w placówkach oświatowych. Każde państwo, które zamierza uczestniczyć w programie, zobowiązane jest przygotować i przekazać do Komisji Europejskiej strategię jego wdrożenia. W dokumencie tym określone są najważniejsze zasady realizacji programu w danym kraju. Na mocy rozporządzenia Komisji (WE) nr 288/2009⁵⁸ ustanowiono zasady stosowania pomocy wspólnotowej polegającej na dostarczaniu dzieciom w placówkach oświatowych owoców i warzyw w ramach programu „Owoce w szkole”.

Zasady realizacji programu w Polsce dla lat szkolnych 2010/2011-2012/2013 zostały określone w „Strategii krajowej wdrożenia w Rzeczypospolitej Polskiej programu Owoce w szkole w latach szkolnych 2010/2011-2012/2013”.

Celem programu jest długoterminowa zmiana nawyków żywieniowych u dzieci poprzez zwiększenie udziału owoców oraz warzyw w ich codziennej diecie, a także propagowanie zdrowego odżywiania poprzez działania towarzyszące – o charakterze edukacyjnym – realizowane w szkołach podstawowych. Program ma również m.in. przeciwdziałać niekorzystnym tendencjom dotyczącym otyłości i związanymi z nią chorobami wśród dzieci w UE.

Program „Owoce w szkole” skierowany jest do uczniów klas I-III szkół podstawowych, których rodzice lub opiekunowie prawni wyrazili zgodę na udział w nim. Na podstawie danych Ministerstwa Edukacji Narodowej grupę docelową programu w roku szkolnym 2010/2011 określono na poziomie 1 167 657 dzieci, a w roku szkolnym 2011/2012 – na 1 234 689 dzieci.

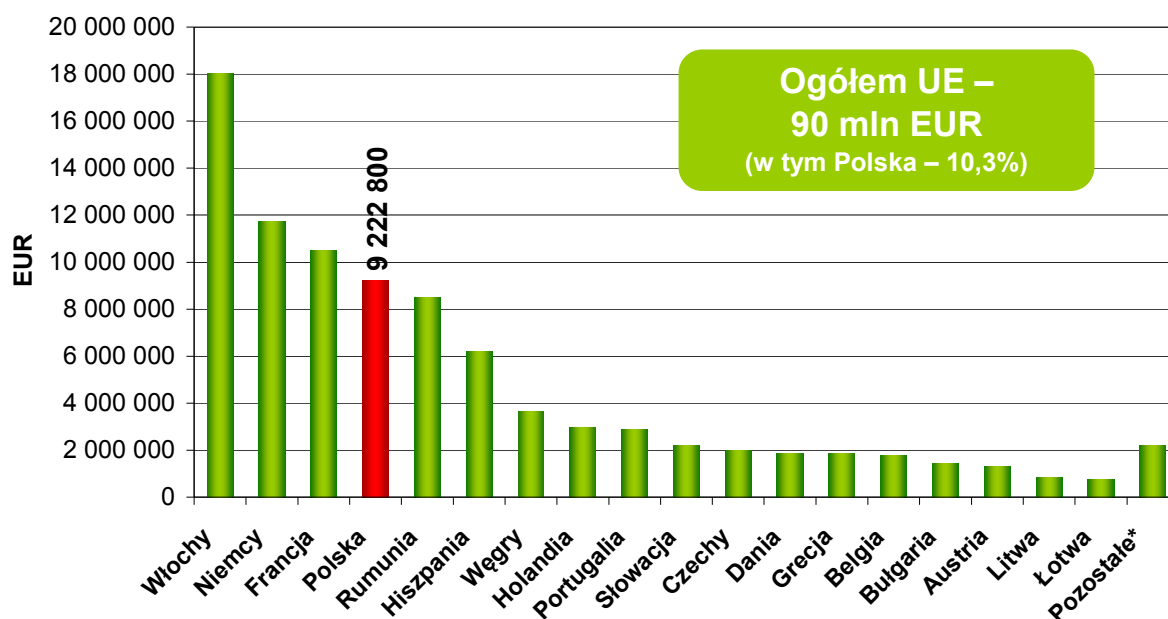
Program współfinansowany jest w 75% z budżetu UE, a w 25% z budżetu krajowego. Komisja Europejska corocznie dokonuje podziału środków finansowych pomiędzy państwa członkowskie,

⁵⁷ Rozporządzenie Rady (WE) nr 13/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1290/2005 w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej oraz (WE) nr 1234/2007 ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych („rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku”) w celu ustanowienia programu „Owoce w szkole”.

⁵⁸ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 288/2009 z dnia 7 kwietnia 2009 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do pomocy wspólnotowej przeznaczonej na dostarczanie dzieciom w placówkach oświatowych owoców i warzyw świeżych i przetworzonych oraz produktów z bananów w ramach programu „Owoce w szkole”, z późn. zm.

które zgłosiły zamiar uczestnictwa w programie w danym roku szkolnym, określając współczynnik finansowania z budżetu UE⁵⁹. Pomoc finansowa, przyznana państwom członkowskim UE w latach szkolnych 2009/2010-2011/2012, wynosiła w każdym roku po 90 000 tys. EUR, w tym Polsce przyznano 9 223 tys. EUR. Wsparcie finansowane z budżetu państwa na poszczególne lata szkolne zostało określone na poziomie 3 074 tys. EUR, co daje łączny budżet programu w kraju na poziomie 12 297 tys. EUR. Polska pod względem wysokości przyznanych z budżetu UE środków na realizację programu plasuje się na czwartym miejscu po Włoszech, Niemczech i Francji.

Wykres 39. Budżet programu „Owoce w szkole” w UE w roku szkolnym 2011/2012

* Słowenia, Irlandia, Cypr, Estonia, Malta, Luksemburg.

W ramach programu bezpłatnie udostępniane są dzieciom świeże owoce (jabłka, gruszki, truskawki), świeże warzywa (marchew, rzodkiewka, papryka słodka) oraz soki owocowe, warzywne i owocowo-warzywne. Każde dziecko uczestniczące w programie otrzymuje jednorazowo porcję składającą się z dwóch produktów – owocowego i warzywnego. Liczba porcji udostępnianych jednemu dziecku w danym semestrze roku szkolnego zależy od liczby dzieci, które biorą udział w programie w semestrze.

Przekazywane owoce i warzywa powinny być przygotowane do bezpośredniego spożycia, dojrzałe oraz zdrowe (bez objawów gnicia lub zepsucia). Ponadto owoce, warzywa oraz soki nie mogą

⁵⁹ Decyzja Komisji z 22.07.2009 r. dotycząca ostatecznego podziału między państwa członkowskie pomocy wspólnotowej w ramach programu „Owoce w szkole” na rok szkolny 2009/2010 (K(2009) 5514), decyzja Komisji z 29.04.2010 r. dotycząca podziału środków na rok szkolny 2010/2011 oraz decyzja wykonawcza Komisji z 30.03.2011 r. w sprawie ostatecznego przydziału pomocy Unii Europejskiej państwom członkowskim w ramach programu „Owoce w szkole” na okres od dnia 1 sierpnia 2011 r. do dnia 31 lipca 2012 r. (K(2011) 2008).

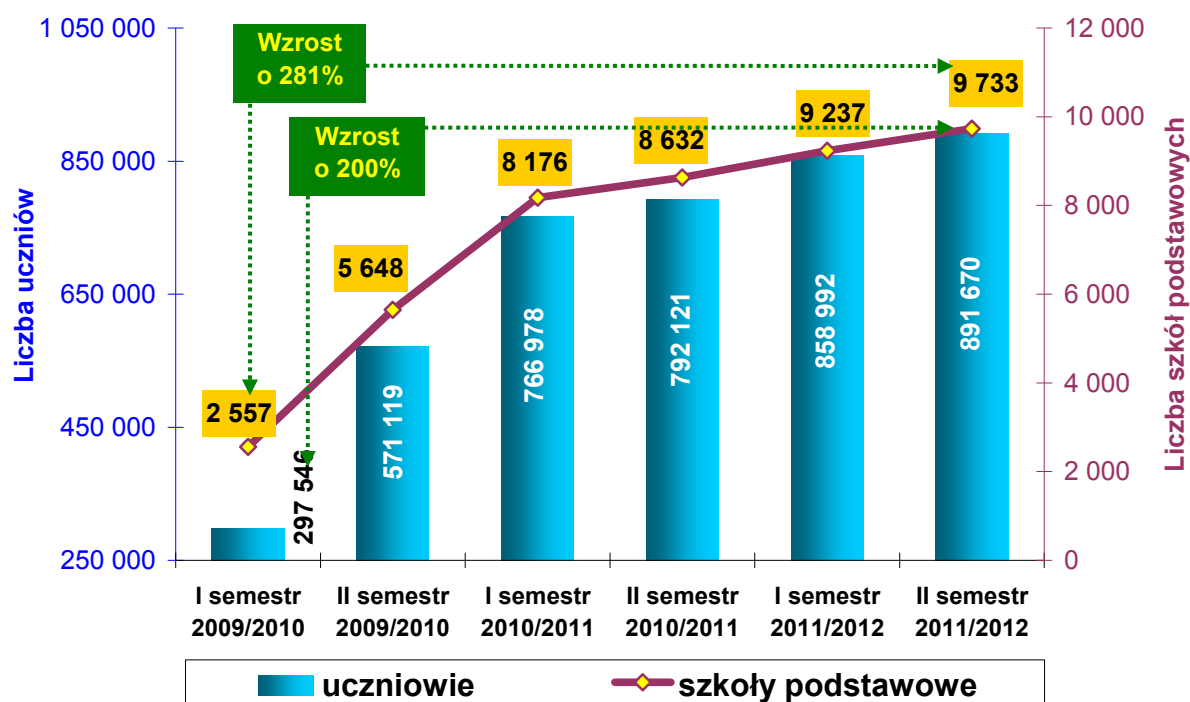
zawierać dodatku tłuszczu, soli, cukru lub substancji słodzących. Za jakość owoców i warzyw dostarczanych do szkół podstawowych odpowiedzialni są zatwierdzeni dostawcy lub zatwierdzone szkoły, które je samodzielnie przygotowują i udostępniają.

Do zadań ARR w zakresie administrowania mechanizmem należy: zatwierdzanie podmiotów, rozpatrywanie wniosków i przyznawanie pomocy finansowej, gromadzenie i przetwarzanie danych w zakresie monitorowania realizacji programu, a także kontrolowanie zatwierdzonych podmiotów oraz szkół podstawowych. Ponadto Agencja przygotowuje dla KE sprawozdanie zawierające wyniki przeprowadzonego monitorowania i kontroli realizacji programu oraz ogłasza na swojej stronie internetowej:

- listę szkół podstawowych, które zadeklarowały zamiar uczestnictwa w programie,
- wykaz zatwierdzonych podmiotów,
- informacje o sposobie udostępniania owoców i warzyw w danym okresie.

ARR prowadzi również działania z zakresu komunikacji i promocji w celu popularyzowania programu.

Wykres 40. **Uczniowie i szkoły podstawowe korzystające z programu „Owoce w szkole”⁶⁰**

Systematycznie rośnie liczba dzieci i szkół podstawowych uczestniczących w programie „Owoce w szkole”. Od jego uruchomienia w roku szkolnym 2009/2010 liczba dzieci z niego korzystająca wzrosła 3-krotnie, a liczba szkół – blisko 4-krotnie.

⁶⁰ Na podstawie umów podpisanych przez placówki oświatowe z zatwierdzonymi dostawcami owoców i warzyw do szkół podstawowych. W przypadku danych dotyczących szkół od I semestru roku szkolnego 2010/2011, w każdym kolejnym semestrze wliczono również szkoły podstawowe samodzielnie pozyskujące i udostępniające dzieciom owoce oraz warzywa.

Rok szkolny 2010/2011

W I semestrze roku szkolnego 2010/2011 umowy na nieodpłatne dostawy owoców i warzyw ze 103 zatwierdzonymi dostawcami zawarło 8,2 tys. szkół podstawowych (o 45% więcej niż w II semestrze roku szkolnego 2009/2010), a 5 zatwierdzonych szkół samodzielnie pozyskiwało i udostępniało dzieciom owoce oraz warzywa. Z programu skorzystało 766,8 tys. dzieci (o 34%

więcej niż w II semestrze roku szkolnego 2009/2010), co stanowiło 65,7% liczby dzieci z grupy docelowej. W I semestrze roku szkolnego 2010/2011 dzieci spożywały po 3 porcje owoców i warzyw przez 10 tygodni (30 porcji w semestrze).

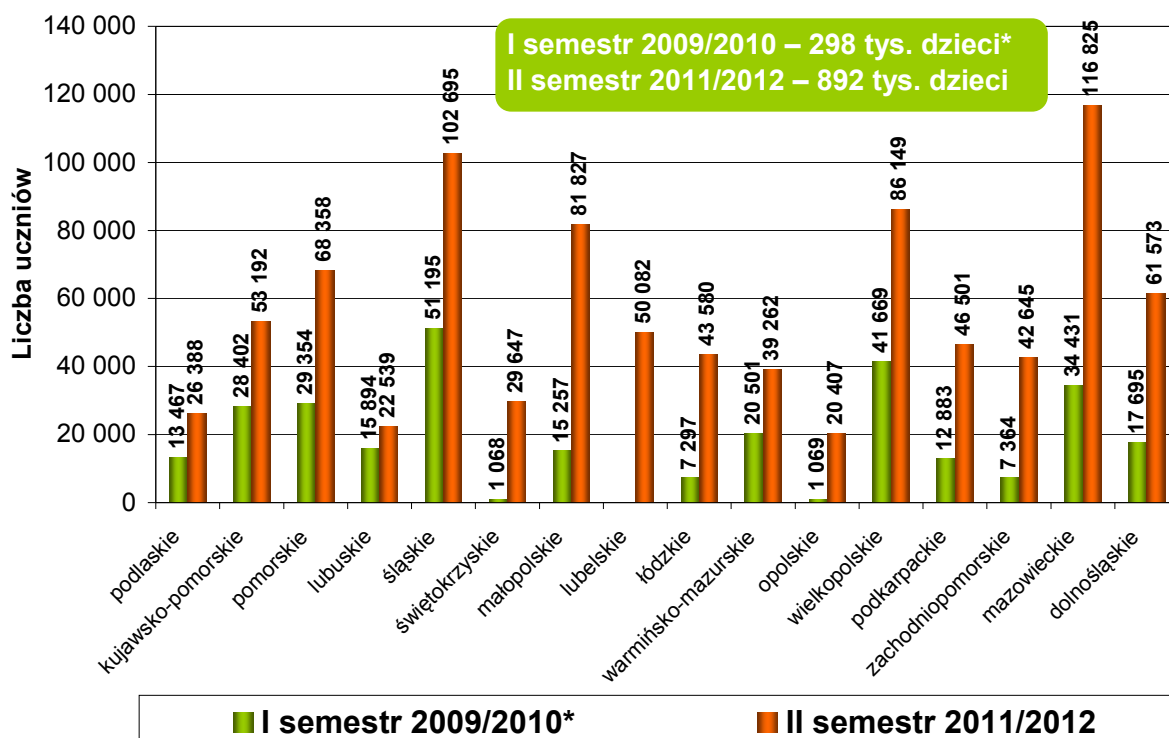
Z kolei, w II semestrze roku szkolnego 2010/2011 umowy z 99 zatwierdzonymi dostawcami podpisało 8,6 tys. szkół podstawowych (o blisko 6% więcej niż w I semestrze), a 5 zatwierdzonych szkół samodzielnie pozyskiwało i udostępniało owoce oraz warzywa. Z programu skorzystało 792,1 tys. dzieci (o ponad 3% więcej niż w I semestrze), które stanowiły 67,8% grupy docelowej uczniów objętych programem. W II semestrze roku szkolnego 2010/2011 dzieci spożywały 2 porcje owoców i warzyw przez 10 tygodni (20 porcji w semestrze).

Rok szkolny 2011/2012

W I semestrze roku szkolnego 2011/2012 umowy ze 101 zatwierdzonymi dostawcami podpisało 9,2 tys. szkół podstawowych (o ponad 7% więcej niż w II semestrze poprzedniego roku szkolnego), a 6 zatwierdzonych szkół samodzielnie pozyskiwało i udostępniało owoce oraz warzywa. Z programu skorzystało 858,9 tys. dzieci (o blisko 67 tys. więcej niż w poprzednim semestrze), które stanowiły 69,6% grupy docelowej uczniów objętych programem. W związku z powyższym w I semestrze roku szkolnego 2011/2012 dzieci otrzymywały po 2 porcje owoców i warzyw przez 9 tygodni (18 porcji w semestrze). Najliczniej z programu korzystali uczniowie z województw mazowieckiego (107,6 tys. dzieci), śląskiego (98,1 tys.), wielkopolskiego (83,8 tys.) i małopolskiego (83,2 tys.).

W II semestrze roku szkolnego 2011/2012 umowy ze 102 zatwierdzonymi dostawcami podpisało 9,7 tys. szkół podstawowych (o 5% więcej niż w I semestrze), a 6 zatwierdzonych szkół samodzielnie pozyskiwało i udostępniało owoce oraz warzywa. Z programu skorzystało 891,7 tys. dzieci (o 4% więcej niż w I semestrze), które stanowiły 72,2% grupy docelowej uczniów objętych programem. W II semestrze roku szkolnego 2011/2012 dzieci spożywały po 2 porcje owoców i warzyw w tygodniu (20 porcji w semestrze). Najliczniej z programu korzystali uczniowie z województw mazowieckiego (116,8 tys. dzieci), śląskiego (102,7 tys.) i wielkopolskiego (86,1 tys.).

Wykres 41. Liczba dzieci ze szkół podstawowych korzystających z programu „Owoce w szkole” w podziale na województwa

* Program „Owoce w szkole” uruchomiono w Polsce od I semestru roku szkolnego 2009/2010.

W programie uczestniczą dzieci i szkoły podstawowe ze wszystkich 16 województw. Poziom

zainteresowania beneficjentów, a tym samym oddziaływanie programu „Owoce w szkole” w poszczególnych województwach są różne – uzależnione od posiadanego potencjału (tj. m.in. od liczby szkół podstawowych oraz liczby uczniów klas I-III do nich uczęszczających), specyfiki i charakteru danego regionu, a także od liczby i możliwości produkcyjnych zatwierdzonych dostawców.

W celu skuteczniejszego realizowania założeń programu „Owoce w szkole”, dzieci w szkołach podstawowych uczestniczą również w działaniach towarzyszących o charakterze edukacyjnym, związanych ze zdrowym odżywianiem, a w szczególności promujących spożywanie owoców i warzyw. Powyższe działania realizowane są m.in. przy współudziale i zaangażowaniu nauczycieli oraz rodziców dzieci uczestniczących w programie. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej⁶¹ dyrektorzy szkół podstawowych zobowiązani są do zrealizowania przez szkołę co najmniej dwóch zajęć w każdym semestrze roku szkolnego, informujących o zasadach zdrowego

⁶¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie sposobu realizacji środków towarzyszących służących zapewnieniu skutecznego wykonania programu „Owoce w szkole” (Dz. U. Nr 103, poz. 594).

żywienia w ramach edukacji przyrodniczej lub wychowania fizycznego. Ponadto mogą również podjąć m.in. następujące działania:

- zamieszczać na stronie internetowej szkoły treści informujące uczniów o zdrowych nawykach żywieniowych, a w miarę możliwości także o sektorze owoców i warzyw,
- organizować prace w ogrodzie co najmniej raz w semestrze,
- stosować inne sposoby upowszechniania informacji o programie „Owoce w szkole” poprzez organizowanie wystaw, przygotowywanie prezentacji lub wydawanie gazetek,
- organizować wycieczki do gospodarstw rolnych lub zakładów przetwórstwa owoców i warzyw.

Zgodnie z ideą programu „Owoce w szkole”, którą jest promocja zdrowej diety, ARR aktywnie uczestniczy w rozpowszechnianiu programu. W trzecim kwartale 2011 r. w ramach działań związanych z komunikacją i promocją programu „Owoce w szkole” Agencja wydała broszurę oraz plan lekcji z komiksem, które miały przypominać dzieciom – także w domu – o potrzebie spożywania owoców i warzyw. ARR uruchomiła także stronę internetową www.owocewshkole.org, na której znajdują się informacje na temat programu (przeznaczone dla szkół, dostawców, rodziców i opiekunów) oraz gry edukacyjne dla dzieci. OT ARR organizują również cyklicznie imprezy o charakterze edukacyjno-sportowym i konferencyjnym propagujące program „Owoce w szkole”.

dotyczyła roku szkolnego 2010/2011 i została przeprowadzona przez Instytut Żywności i Żywienia na terenie pięciu województw (mazowieckiego, opolskiego, pomorskiego, podkarpackiego i wielkopolskiego) w szkołach podstawowych (uczestniczących i nieuczestniczących w programie), zarówno z terenów miejskich, jak i wiejskich. Oceną objęto dzieci z klas I-III, ich rodziców oraz dyrektorów szkół i nauczycieli. Wyniki z przeprowadzonej oceny wykazały, że program jest skutecznym narzędziem będącym do dyspozycji szkół, pozwalającym stopniowo kształtować zwyczaje żywieniowe dzieci oraz oddziaływać na ich dietę (w szczególności zwiększać spożycie owoców i warzyw). Ponadto program wpłynął na zwiększenie ilości spożywanych owoców i warzyw przez dzieci w nim uczestniczące, zwiększył ich wiedzę na temat zasad zdrowego odżywiania oraz wpłynął pozytywnie na zmianę nastawienia dzieci do konsumpcji owoców

i warzyw. Spowodował również korzystną zmianę zachowań rodziców dzieci w nim uczestniczących, odnoszących się do żywienia dzieci, a także został pozytywnie oceniony przez dyrektorów, nauczycieli i rodziców. Wyniki oceny programu zostały przekazane w 2012 r. Komisji Europejskiej.

ARR w 2011 r. na realizację programu „Owoce w szkole” wypłaciła 40 446 tys. zł, z tego 30 334 tys. zł pochodziło ze środków UE, a 10 112 tys. zł z budżetu krajowego.

2.1.11.2. Wsparcie w sektorze owoców i warzyw z tytułu kryzysu spowodowanego szczepem bakterii EHEC

Przypadki zakażenia enterokrwotocznym szczepem bakterii *Escherichia coli* (EHEC) w Niemczech, powiązane ze spożyciem niektórych świeżych warzyw, spowodowały poważne zakłócenia na unijnym rynku owoców i warzyw. W celu wsparcia producentów warzyw i złagodzenia skutków kryzysu Komisja Europejska wydała rozporządzenie wykonawcze nr 585/2011⁶² i uruchomiła tymczasowe nadzwyczajne środki wspierania sektora owoców i warzyw. Przepisy rozporządzenia miały na celu uelastyczenie obecnie funkcjonujących mechanizmów w ramach zarządzania kryzysowego dostępnych dla organizacji producentów owoców i warzyw oraz ustanowienie dla nich dodatkowego wsparcia, a także umożliwienie pozyskania pomocy przez indywidualnych producentów warzyw. W rozporządzeniu określone zostały produkty kwalifikujące się do wsparcia. Należały do nich świeże:

- ogórki (kod CN 0707 00 05),
- sałata (kod CN 0705 11 00 i CN 0705 19 00),
- endywia o karbowanych liściach i szerokolistna (kod CN 0705 29 00),
- pomidory (kod CN 0702 00 00),
- słodka papryka (kod CN 0709 60 10),
- cukinia (kod CN 0709 90 70).

Komisja Europejska przeznaczyła dla producentów warzyw w całej UE 227 mln EUR⁶³ z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji⁶⁴ (ustalając współczynnik przydziału środków

---

⁶² Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 585/2011 z dnia 17 czerwca 2011 r. ustanawiające tymczasowe nadzwyczajne środki wspierania sektora owoców i warzyw, z późn. zm.

⁶³ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 768/2011 z dnia 2 sierpnia 2011 r. zmieniające rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 585/2011 z dnia 17 czerwca 2011 r. ustanawiające tymczasowe nadzwyczajne środki wspierania sektora owoców i warzyw.

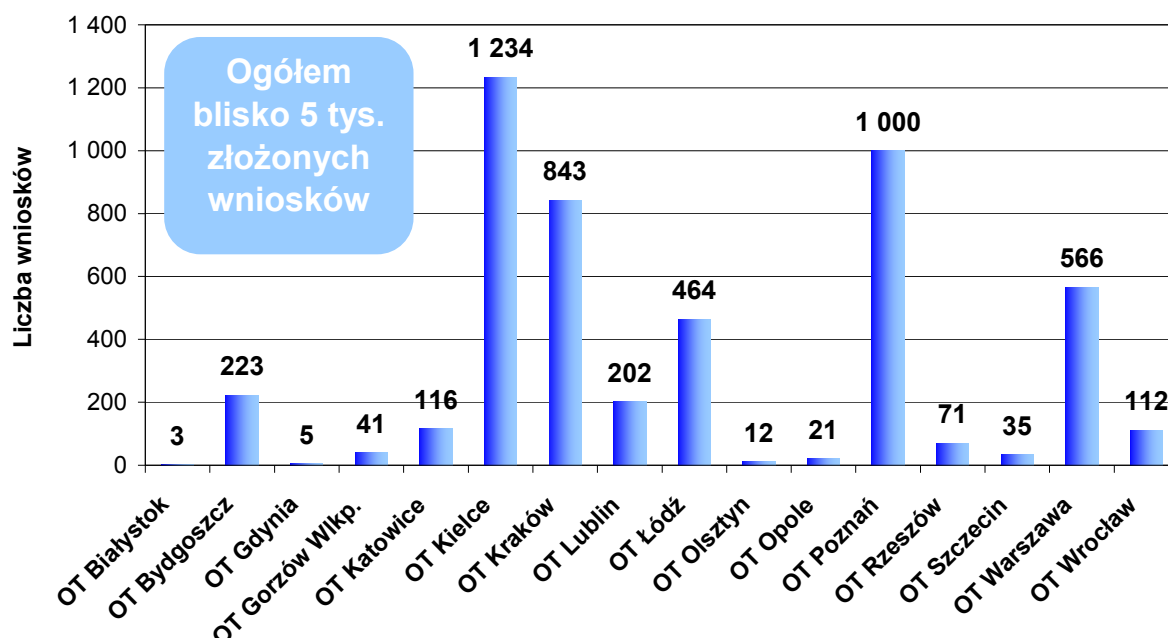
⁶⁴ Możliwość taką stwarzał art. 191 (Sytuacje nadzwyczajne) rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r.

finansowych na poziomie 100%⁶⁵), z tego przeznaczono dla Polski 46,4 mln EUR, co stanowiło ponad 20% ogółu środków skierowanych dla wszystkich krajów UE.

Zadania ARR związane z ustanowieniem nadzwyczajnych środków wspierania rynków owoców i warzyw zostały określone w rozporządzeniu Rady Ministrów⁶⁶ i należały do nich:

- przyjmowanie powiadomień o zielonych zbiorach lub o niezbieiraniu warzyw,
- przyjmowanie powiadomień o zamiarze wycofania z rynku owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży,
- przeprowadzanie kontroli u beneficjentów,
- przyjmowanie wniosków o udzielenie wsparcia,
- wypłata środków finansowych z tytułu nadzwyczajnego wsparcia.

Wykres 42. Liczba złożonych wniosków o pomoc finansową z tytułu kryzysu spowodowanego szczepem bakterii EHEC w podziale na OT ARR

Pomoc finansowa przysługiwała uznanym organizacjom producentów owoców i warzyw oraz producentom niebędącym członkami tych organizacji, w przypadku realizacji w okresie od 26 maja do 30 czerwca 2011 r. działań, potwierdzonych kontrolą na miejscu, dotyczących:

- zielonych zbiorów warzyw – całkowity zbiór niekwalifikujących się do zbytu produktów na danym obszarze przeprowadzany przed rozpoczęciem normalnych zbiorów (dotyczyło produktów, które przed rozpoczęciem zbierania nie były uszkodzone z powodu warunków klimatycznych, choroby lub z innych powodów);

⁶⁵ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 769/2011 z dnia 2 sierpnia 2011 r. ustanawiające współczynnik przydziału dotyczący tymczasowego nadzwyczajnego wsparcia Unii dla sektora warzyw i owoców.

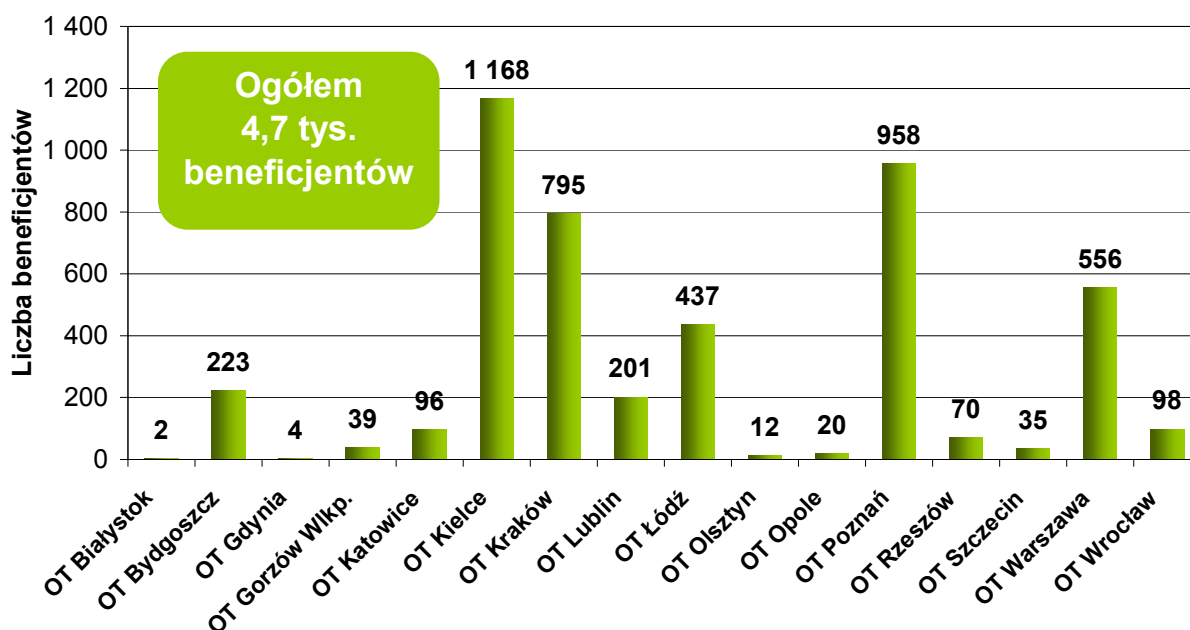
⁶⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 czerwca 2011 r. w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem tymczasowych nadzwyczajnych środków wspierania rynków owoców i warzyw (Dz. U. Nr 130, poz. 750, z późn. zm.).

- niezbierania warzyw – niepozyskiwanie z danego obszaru jakiejkolwiek produkcji w celach handlowych w trakcie normalnego cyklu produkcyjnego, przy czym czynność niezbierania nie obejmowała zniszczenia produktów w wyniku niekorzystnych zjawisk klimatycznych lub choroby;
- wycofania z rynku produktów – wycofanie ze sprzedaży (nieprzeznaczanie do sprzedaży) warzyw – czynność realizowana przez uznane organizacje producentów i producentów indywidualnych, którzy decydowali o niewystawianiu na sprzedaż produktów przez siebie wytwarzanych.

Do 11 lipca 2011 r. OT ARR przyjmowały wnioski o udzielenie nadzwyczajnego wsparcia. W rezultacie do ARR wpłynęło blisko 5 tys. wniosków od producentów warzyw z całego kraju.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów⁶⁷ dyrektorzy OT ARR wydawali decyzje o udzieleniu wsparcia w oparciu o: współczynnik przydziału środków finansowych, sposób produkcji oraz rodzaj dokonanych działań przez producenta (niezbieranie, zielone zbiory).

Wykres 43. Liczba beneficjentów specjalnego wsparcia w sektorze owoców i warzyw w podziale na OT ARR

Ogółem, z tytułu realizacji specjalnego wsparcia w sektorze owoców i warzyw w związku z kryzysem spowodowanym szczepem bakterii EHEC, ARR przekazała w 2011 r. ponad 4,7 tys. producentów warzyw 179 442 tys. zł, z tego 98% trafiło do beneficjentów, którzy nie byli członkami organizacji producentów. Kwota przyznana Polsce przez KE została wykorzystana w 97,3%. Wsparciem objęto blisko 2,1 tys. ha upraw warzyw, głównie ogórków i pomidorów.

⁶⁷ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 sierpnia 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem tymczasowych nadzwyczajnych środków wspierania rynków owoców i warzyw (Dz. U. Nr 172, poz. 1026).

2.1.11.3. Administrowanie rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży

W ramach administrowania mechanizmem WPR Agencja realizowała zadania określone w ustawie z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu, rynku suszu paszowego oraz rynków lnu i konopi uprawianych na włókno (Dz. U. z 2011 r. Nr 145, poz. 868) w zakresie:

- uznania jednostki organizacyjnej za organizację charytatywną uprawnioną do dystrybucji otrzymanych od organizacji producentów i ich zrzeszeń nieprzeznaczonych do sprzedaży owoców i warzyw,
- przyznania innej jednostce organizacyjnej lub osobie fizycznej uprawnienia do otrzymania od organizacji producentów i ich zrzeszeń bezpłatnie owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży (np.: szkoły, szpitale, domy opieki itp.),
- administrowania sposobem zagospodarowania owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży.

W przypadku nadwyżki podaży nad popytem i dużych spadków cen na rynku, niepokrywających kosztów produkcji, uznane organizacje producentów owoców i warzyw mogą wycofać ze sprzedaży część wyprodukowanych przez siebie owoców i warzyw (zgłaszając ten zamiar do ARR) z przeznaczeniem na bezpłatną dystrybucję.

Do 31 grudnia 2011 r. ARR wydała 15 decyzji w sprawie uznania jednostki organizacyjnej za organizację charytatywną, uprawnioną do otrzymania i dystrybucji owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży, oraz 160 decyzji w sprawie przyznania innej jednostce organizacyjnej lub osobie fizycznej uprawnienia do otrzymania bezpłatnie owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży.

2.1.11.4. Handel zagraniczny na rynku świeżych owoców i warzyw

Przywóz

ARR weryfikowała złożone przez przedsiębiorców wnioski o pozwolenia, wydawała i rozliczała pozwolenia na przywóz z państw trzecich czosnku przetworzonego, czosnku świeżego bez preferencji oraz w ramach kontyngentu taryfowego, a także jabłek bez preferencji. W 2011 r. wystawiono 237 pozwoleń na łączną ilość 8,7 tys. ton czosnku przywożonego z Chin, Meksyku i Egiptu, natomiast na przywóz 2,4 tys. ton jabłek (o kodzie CN 0808 10 80) głównie z Argentyny i Chile wystawiono 13 pozwoleń⁶⁸. Do 31 grudnia 2011 r. w ARR rozliczono 252 pozwolenia (w tym wydane w latach poprzednich).

---

⁶⁸ Zgodnie z art. 149 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 543/2011 z dnia 7 czerwca 2011 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do sektora owoców i warzyw oraz sektora przetworzonych owoców i warzyw, z dniem 1 września 2011 r. został zniesiony obowiązek posiadania pozwolenia na przywóz jabłek.

2.1.11.5. Handel zagraniczny na rynku bananów

Przywóz

ARR na rynku bananów w 2011 r. wydała 203 pozwolenia na przywóz 96,7 tys. ton bananów, m.in. z Ekwadoru, Kostaryki i Brazylii. W okresie sprawozdawczym rozliczono 178 pozwoleń.

2.1.12. Rynek lnu i konopi

2.1.12.1. Dopłaty do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno

Zgodnie z ustawą z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu, rynku suszu paszowego oraz rynków lnu i konopi uprawianych na włókno (Dz. U. z 2011 r. Nr 145, poz. 868) ARR w 2011 r. realizowała mechanizm WPR "Dopłaty do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno". Pomoc finansowa z tytułu przetwórstwa ww. produktów była wypłacana w ramach krajowych ilości gwarantowanych, które zgodnie z traktatem akcesyjnym przyznano Polsce w wysokości 924 ton długiego włókna lnianego oraz 462 ton krótkiego włókna lnianego i włókna konopnego. Ilości gwarantowane mogą zostać wykorzystane przez przetwórców w każdym roku gospodarczym, który w tym mechanizmie trwa od 1 lipca danego roku do 30 czerwca następnego roku kalendarzowego. Administrowanie mechanizmem w 2011 r. obejmowało 3 lata gospodarcze – 2009/2010, 2010/2011 i 2011/2012. Czynnie uczestniczyło w nim 5 z 9 upoważnionych głównych przetwórców. Z uwagi na specyfikę mechanizmu charakteryzującą się tym, że okres przetwórczy trwa 22 miesiące, a warunkiem wypłaty jest zakończenie przerobu słomy lnianej i konopnej na włókno przez wszystkich upoważnionych głównych przetwórców w kraju, w 2011 r. nastąpiło ostateczne rozliczenie mechanizmu za rok gospodarczy 2009/2010. ARR wypłaciła 5 przetwórcom 464 tys. zł do 732,9 tony włókna konopnego, 390,2 tony krótkiego włókna lnianego oraz 78,6 tony długiego włókna lnianego.

Agencja prowadziła również działania administracyjne dotyczące przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno w kolejnych latach gospodarczych. O pomoc finansową za rok gospodarczy 2010/2011 ubiegało się 4 upoważnionych głównych przetwórców, którzy w 2011 r. złożyli w ARR deklaracje okresowe na 335,7 tony krótkiego włókna lnianego, 111,4 tony włókna konopnego oraz 70,1 tony długiego włókna lnianego. Pomoc finansowa z tytułu przetwórstwa za ten okres zostanie wypłacona w 2012 r.

W 2011 r. także 4 upoważnionych głównych przetwórców złożyło wnioski o pomoc z roku gospodarczego 2011/2012, które dotyczyły 328,3 ha lnu i 66,5 ha konopi, a także 266,7 tony krótkiego włókna lnianego, 162,8 tony włókna konopnego i 137,4 tony długiego włókna lnianego.

2.1.12.2. Handel zagraniczny na rynku lnu i konopi

Przywóz

Pozwolenia na przywóz były wymagane dla każdej ilości przywożonego towaru. Obowiązkiem uzyskania ww. pozwoleń objęte były produkty oznaczone kodami: CN 1207 99 15 (nasiona konopi z przeznaczeniem do siewu), CN 1207 99 91 (nasiona konopi z przeznaczeniem innym niż do siewu) oraz CN 5302 10 00 (konopie prawdziwe, surowe lub roszone). W 2011 r. ARR wydała 5 pozwoleń na przywóz 451 ton nasion konopi innych niż siewne o kodzie CN 1207 99 91.

Ponadto ARR zlecała kontrole spełnienia warunków nadania upoważnienia w zakresie przywozu nasion konopi innych niż siewne. W 2011 r. zlecono 9 kontroli, z których 8 potwierdziło spełnienie warunków.

2.1.13. Rynek wina

2.1.13.1. Administrowanie potencjałem produkcyjnym winorośli i wina

Mechanizm WPR „Administrowanie potencjałem produkcyjnym winorośli i wina” był realizowany na podstawie ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych oraz ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o wyrobie

i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz. U. Nr 120, poz. 690, z późn. zm.). Przedmiotem działań Agencji w 2011 r. było prowadzenie ewidencji producentów lub przedsiębiorców niebędących producentami, wyrabiających wino (przeznaczone do wprowadzenia do obrotu) z winogron pozyskanych z upraw winorośli położonych na terytorium Polski oraz określenie:

- potencjału produkcyjnego winorośli uprawianych na terenie Polski,
- produkcji wina wyrobionego z winogron pochodzących z upraw winorośli znajdujących się na terytorium kraju i z surowców przywiezionych do Polski z innych państw członkowskich UE oraz z krajów trzecich,
- zapasów wina wg stanu na 31 lipca 2011 r.,
- ilości wina wprowadzonego do obrotu w roku gospodarczym 2010/2011,
- ilości winogron oraz moszczu winogronowego dostarczonych przedsiębiorcom wykonującym działalność gospodarczą w zakresie wyrobu i rozlewu wina.

Tabela 21. Powierzchnia upraw winorośli, zbiorów winogron i produkcji wina w roku gospodarczym 2010/2011

Rok gospodarczy 2010/2011 – stan na 31.07.2011 r.								
Lp.	Województwo	Liczba podmiotów	Powierzchnia upraw winorośli (ha)	Zbiory winogron (kwintale)		Produkcja wina gronowego (hl)		Powierzchnia upraw winorośli, z której pozyskano winogrona do wyrobu wina (ha)
				białe	czerwone / różowe	białe	czerwone / różowe	
1.	dolnośląskie	5	8,90	87,49	13,90	30,30	7,48	3,65
2.	małopolskie	4 *	2,68	17,55	19,77	8,85	11,65	2,28
3.	mazowieckie	3 **	6,90	60,20	30,30	38,90	18,80	6,85
4.	lubuskie	2	10,31	113,55	141,43	74,60	94,70	7,30
5.	wielkopolskie	2	5,44	19,20	112,20	13,80	84,00	6,18
6.	śląskie	2	0,28	6,00	4,70	3,00	1,20	0,14
7.	podkarpackie	1	1,80	30,00	40,00	18,25	24,23	1,80
8.	pomorskie	1	0,70	8,00	7,00	4,40	3,00	0,70
Ogółem		20	37,01	341,99	369,30	192,10	245,06	28,90
				711,29		437,16		

* Jeden z podmiotów, z siedzibą w woj. małopolskim, posiada uprawę winorośli i prowadzi wyrób wina w woj. świętokrzyskim.

** Podmioty, mające siedziby w woj. mazowieckim, posiadały uprawy winorośli w woj. opolskim (ok. 4,9 ha), podkarpackim i świętokrzyskim.

Według stanu z 31 lipca 2011 r., tj. na koniec roku gospodarczego 2010/2011, w ewidencji prowadzonej przez Prezesa ARR znajdowało się 20 podmiotów uprawiających winorośl na obszarze 37,01 ha. Łączna ilość zebranych winogron przez te podmioty wyniosła 711,29 kwintala, a produkcja wina – 437,16 hl.

W I kwartale 2011 r. ARR przeprowadziła kontrole pięciu wybranych podmiotów (spośród wpisanych do ewidencji prowadzonej przez Prezesa ARR), które dotyczyły zgodności danych przekazanych do ARR z danymi zawartymi w rejestrach prowadzonych przez podmioty. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Według stanu na 31 grudnia 2011 r. (tj. w roku gospodarczym 2011/2012), w ewidencji prowadzonej przez Prezesa ARR było zarejestrowanych 26 producentów lub przedsiębiorców niebędących producentami.

Producenci lub przedsiębiorcy niebędący producentami wpisani do ewidencji prowadzonej przez Prezesa ARR na rok gospodarczy 2011/2012 wprowadzili do obrotu w poprzednim roku gospodarczym 2010/2011 – 248 hl wina wyrobionego z winogron pochodzących z upraw winorośli położonych na terytorium Polski. Zapasy tego wina na 31 lipca 2011 r. wyniosły 423,2 hl.

Tabela 22. Powierzchnia upraw winorośli oraz produkcja wina w roku gospodarczym 2011/2012 wg województw*

Lp.	Województwo	Liczba producentów lub przedsiębiorców niebędących producentami	Powierzchnia upraw winorośli (ha)	Produkcja wina (hl)
1.	dolnośląskie	5	23,00	109,5
2.	małopolskie	4	3,20	44,0
3.	śląskie	4	2,70	75,0
4.	lubuskie	3	14,00	44,0
5.	mazowieckie**	3	5,25	50,0
6.	podkarpackie	3	3,50	91,0
7.	wielkopolskie	2	6,00	50,0
8.	świętokrzyskie	1	0,84	2,0
9.	lubelskie	1	0,11	0,0
Ogółem		26	58,60	465,5

* Szacunkowe dane wg stanu na 31 grudnia 2011 r.

** Podmioty zarejestrowane w woj. mazowieckim posiadały uprawy winorośli na terenie woj. świętokrzyskiego i podkarpackiego.

Najwięcej producentów lub przedsiębiorców niebędących producentami, wyrabiających wino w roku gospodarczym 2011/2012, zarejestrowano w województwach dolnośląskim (5) oraz małopolskim i śląskim (po 4). Winnice znajdujące się w ewidencji Prezesa ARR zajmowały łączną powierzchnię 58,6 ha. Planowana produkcja wina w roku gospodarczym 2011/2012, zadeklarowana przez te podmioty, może wynieść 465,5 hl.

Na podstawie informacji złożonych Prezesowi ARR w deklaracjach przez przedsiębiorców wykonujących działalność, o której mowa w art. 17 ust. 1 i ust. 2 ustawy o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina wynika, że:

- na 31 grudnia 2011 r. ilość wina wprowadzonego do obrotu w roku gospodarczym 2010/2011 wyniosła 165,8 tys. hl (z tego 66,6 tys. hl wina białego oraz 99,2 tys. hl wina czerwonego/różowego),
- zapasy wina na 31 lipca 2011 r. wyniosły 48,6 tys. hl,
- szacunkowa ilość wina wyrobionego w roku gospodarczym 2011/2012 wyniesie 107,4 tys. hl.

Według deklaracji złożonych w ARR przez przedsiębiorców posiadających zezwolenie na obrót hurtowy zapasy wina na 31 lipca 2011 r. wyniosły 7,8 tys. hl.

2.1.14. Rynek biopaliw

2.1.14.1. Monitorowanie rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych

Zgodnie z ustawą z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (Dz. U. Nr 169, poz. 1199, z późn. zm.) ARR realizuje działania związane z monitorowaniem rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych. Prezes ARR, jako organ rejestrowy, jest odpowiedzialny za prowadzenie rejestru wytwórców (tj. podmiotów wykonujących działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, magazynowania lub wprowadzania do obrotu biokomponentów) oraz rejestru rolników wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek.

Pozostałe działania ARR w ramach administrowania mechanizmem obejmują: przeprowadzanie kontroli wytwórców i rolników wpisanych do rejestrów w zakresie spełniania przez nich warunków określonych w przepisach, przyjmowanie sprawozdań kwartalnych od wytwórców oraz sprawozdań rocznych od rolników, sporządzanie zbiorczego zestawienia z działalności rolników produkujących biopaliwa ciekłe na własny użytek i przekazanie go ministrom właściwym do spraw finansów publicznych, gospodarki, rynków rolnych oraz środowiska, a także wymierzanie kar pieniężnych wytwórcom i rolnikom naruszającym przepisy.

Na dzień 31 grudnia 2011 r., w wyniku składanych wniosków o wpis lub wykreślenie oraz po przeprowadzeniu działań kontrolnych przez ARR, w rejestrze wytwórców ujętych było 39 podmiotów, w tym 16 produkujących estry metylowe, 13 – bioetanol oraz 1 – czysty olej roślinny. Pozostali przedsiębiorcy deklarowali prowadzenie działalności gospodarczej polegającej na magazynowaniu biokomponentów lub ich wprowadzaniu do obrotu.

Tabela 23. Produkcja biokomponentów w 2011 r. wg danych ze sprawozdań złożonych w ARR

Lp.	Rodzaj biokomponentu	Liczba wytwórców prowadzących działalność produkcyjną w 2011 r.	Produkcja (mln litrów)
1.	Estry metylowe	10	410,7
2.	Bioetanol	5	166,8
Ogółem		15	577,5

Ze sprawozdań kwartalnych złożonych przez wytwórców w ARR wynika, że produkcję biokomponentów w 2011 r. prowadziło 15 podmiotów, które wytworzyły łącznie 577,5 mln litrów biokomponentów.

Na koniec 2011 r. w rejestrze rolników wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek wpisanych było 8 rolników, przy czym 5 z nich tworzyło grupę rolników ujętą w ramach jednego wpisu do

rejestru. Dopuszczalny roczny limit produkcji biopaliw ustalony dla ww. producentów wynosił łącznie 105,04 tys. litrów estrów metylowych. Z rocznych sprawozdań złożonych w ARR przez rolników wpisanych do rejestru wynikało, że w 2011 r. wyprodukowali oni łącznie 25,4 tys. litrów estrów metylowych.

2.1.14.2. Monitorowanie produkcji biogazu rolniczego

Na podstawie ustawy z dnia 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 21, poz. 104) od 1 stycznia 2011 r. działalność gospodarcza w zakresie wytwarzania biogazu

rolniczego lub wytwarzania energii elektrycznej z biogazu rolniczego jest działalnością regulowaną (w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej) i wymaga wpisu do rejestru przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się wytwarzaniem biogazu rolniczego. Organem odpowiedzialnym za prowadzenie powyższego rejestru jest Prezes ARR.

Pozostałe działania Agencji w ramach administrowania mechanizmem obejmują: przeprowadzanie kontroli przedsiębiorstw energetycznych wpisanych do rejestru w zakresie spełnienia przez nie warunków określonych w przepisach, przyjmowanie sprawozdań kwartalnych od przedsiębiorstw energetycznych, sporządzenie zbiorczego raportu rocznego z działalności przedsiębiorstw energetycznych i przekazanie go ministrom właściwym do spraw gospodarki, rynków rolnych i środowiska oraz Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki, a także wymierzanie kar pieniężnych przedsiębiorstwom energetycznym naruszającym przepisy.

Na dzień 31 grudnia 2011 r., w wyniku składanych wniosków o wpis lub o wykreślenie, w rejestrze przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się wytwarzaniem biogazu rolniczego ujętych zostało 16 biogazowni rolniczych należących do 10 przedsiębiorstw energetycznych. Łączna zainstalowana moc biogazowni rolniczych wpisanych do rejestru wyniosła 15,9 MW energii elektrycznej i 15,6 MW ciepła. Wszystkie przedsiębiorstwa energetyczne ujęte w powyższym rejestrze zadeklarowały wykonywanie działalności gospodarczej wyłącznie w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z biogazu rolniczego. ARR w 2011 r. przyjmowała również sprawozdania kwartalne od przedsiębiorstw energetycznych, z których wynikało, że do wytworzenia biogazu rolniczego zużyto 469,4 tys. ton surowców. Szczegółowy wykaz surowców zużytych do produkcji biogazu rolniczego w 2011 r. przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 24. Wykaz surowców zużytych do produkcji biogazu rolniczego w 2011 r.

Lp.	Rodzaj surowca zużytego do produkcji biogazu rolniczego	Ilość surowca zużytego do produkcji biogazu rolniczego (tony)
1.	Gnojowica	265 977,8
2.	Kiszonka z kukurydzy	108 880,7
3.	Wywar pogorzelniany	30 465,1
4.	Obornik	11 080,5
5.	Pozostałości z warzyw i owoców	10 984,4
6.	Mieszanina lecytyny i mydeł	8 906,9
7.	Pulpa ziemniaczana	7 258,5
8.	Wysłodki	6 922,5
9.	Kiszonka z traw	6 817,1
10.	Kiszonka ze zbóż	5 973,8
11.	Inne	6 115,8
Ogółem		469 383,1

Ponadto, z danych zawartych w sprawozdaniach kwartalnych wynika, że w procesie fermentacji metanowej, z wskazanych powyżej ilości surowców, przedsiębiorstwa energetyczne wytworzyły 36,6 mln m³ biogazu rolniczego, z którego wyprodukowano 73,4 GWh energii elektrycznej i 88,8 GWh ciepła.

W październiku 2011 r.⁶⁹ zmieniono definicję biogazu rolniczego. Zgodnie z nową regulacją biogaz rolniczy oznacza paliwo gazowe otrzymywane w procesie fermentacji metanowej surowców rolniczych, produktów ubocznych rolnictwa, płynnych lub stałych odchodów zwierzęcych, produktów ubocznych lub pozostałości z przetwórstwa produktów pochodzenia rolniczego lub biomasy leśnej, z wyłączeniem gazu pozyskanego z surowców pochodzących z oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów. Doprecyzowano również przepisy związane z obowiązkiem, nałożonym na sprzedawców, zakupu energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii, po średniej cenie jej sprzedaży w poprzednim roku kalendarzowym, w tym od przedsiębiorstw energetycznych wpisanych do rejestru prowadzonego przez Prezesa ARR (dotychczas powyższy obowiązek odnosił się do przedsiębiorstw energetycznych posiadających koncesję Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki). Ustawodawca wprowadził również zwolnienie przedsiębiorstw energetycznych, zajmujących się wytwarzaniem energii elektrycznej w odnawialnych źródłach energii o łącznej mocy elektrycznej nieprzekraczającej 5 MW, z ponoszenia wszelkich opłat skarbowych za czynności urzędowe, związane z prowadzeniem przez ARR rejestru przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się wytwarzaniem biogazu rolniczego.

⁶⁹ Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 205, poz. 1208).

2.1.14.3. Kontrola wykorzystania roślin energetycznych

Zgodnie z ustawą z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2008 r. Nr 170, poz. 1051, z późn. zm.) w latach 2007-2009⁷⁰ realizowany był mechanizm przyznawania płatności do upraw roślin energetycznych. Działania w ramach mechanizmu były podzielone pomiędzy dwie agencje płatnicze, tj.: Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji

Rolnictwa, która była odpowiedzialna za realizację płatności dla rolników, oraz Agencję Rynku Rolnego, która ze względu na określony termin przetwarzania roślin energetycznych (do 31 lipca drugiego roku po roku zbiorów), nadal prowadzi listę zatwierdzonych podmiotów skupujących i przetwarzających rośliny energetyczne oraz sprawuje nadzór nad prawidłowym przetwórstwem tych roślin. Według stanu na 31 grudnia 2011 r., na liście zatwierdzonych przez ARR podmiotów skupujących i zatwierdzonych pierwszych jednostek przetwórczych ujęte były 472 podmioty, z tego 206 podmiotów skupujących oraz 266 pierwszych jednostek przetwórczych.

Zatwierdzone podmioty skupujące i pierwsze jednostki przetwórcze, które w 2009 r. zawarły umowy na dostawę roślin energetycznych, były zobowiązane do odebrania od rolników tych roślin w ilości nie mniejszej niż plon reprezentatywny, określony dla danej rośliny, oraz zagwarantowania, że ich równoważna ilość zostanie wykorzystana w UE do produkcji jednego lub kilku końcowych produktów energetycznych. Po przyjęciu roślin energetycznych ww. podmioty były zobowiązane do złożenia w OT ARR podpisanych przez obie strony oświadczeń o dostawie roślin energetycznych.

Po odebraniu roślin energetycznych od rolników zatwierdzone podmioty skupujące miały obowiązek dostarczyć je do zatwierdzonych przez ARR pierwszych jednostek przetwórczych lub do pierwszych jednostek przetwórczych wykonujących działalność lub posiadających siedzibę na terytorium innego państwa członkowskiego UE. Pierwsze jednostki przetwórcze, które odebrały rośliny energetyczne od rolników lub zatwierdzonych podmiotów skupujących, zobowiązane były do ich przetworzenia na końcowe produkty energetyczne (tj. biopaliwa⁷¹, energię elektryczną lub ciepło) do 31 lipca drugiego roku po roku zbiorów. Końcowe produkty energetyczne musiały zostać wytworzone maksymalnie przez trzecią jednostkę przetwórczą. Wartość ekonomiczna produktów energetycznych uzyskanych w drodze przetwórstwa musiała być wyższa od wartości ekonomicznej wszystkich innych produktów

⁷⁰ Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 73/2009 rok 2009 był ostatnim, w którym przyznawano płatności do upraw roślin energetycznych.

⁷¹ Biopaliwa określone w art. 2 pkt 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/30/WE z dnia 8 maja 2003 r. w sprawie wspierania użycia w transporcie biopaliw lub innych paliw odnawialnych.

uzyskanych podczas tego przetwórstwa. Jednocześnie, pierwsze jednostki przetwórcze były zobowiązane do składania w ARR kwartalnych informacji dotyczących ilości oraz wartości wytworzonych produktów końcowych, pośrednich i ubocznych. Na ich podstawie ARR, zgodnie z wymogami rozporządzenia Komisji (WE) nr 1973/2004⁷², dokonywała zbilansowania ilości i wartości wytworzonych produktów energetycznych. Ponadto, pierwsze lub drugie jednostki przetwórcze mogły również sprzedawać lub dokonywać wymiany ekwiwalentu ilościowego wytworzonych przez siebie produktów pośrednich lub ubocznych z kolejną jednostką przetwórczą prowadzącą działalność na terenie Polski lub innego państwa członkowskiego UE.

Z informacji o procesie przetwórczym, złożonych w ARR przez pierwsze jednostki przetwórcze, oraz z danych przekazanych przez właściwe instytucje innych państw członkowskich UE wynika, że do 31 grudnia 2011 r. z roślin energetycznych, zebranych w 2009 r., wytworzono 1,5 mln litrów bioetanolu, 49,2 mln litrów estrów metylowych, 5 782,5 MWh energii elektrycznej oraz 38,8 tys. GJ ciepła.

2.1.14.4. Pomoc do plantacji trwałych

Na mocy ustawy z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2008 r. Nr 170, poz. 1051, z późn. zm.) rolnicy, którzy założyli plantacje wieloletnich roślin energetycznych spełniające określone warunki, w latach 2008-2009 mogli ubiegać się w ARR o zwrot części poniesionych kosztów. Wysokość pomocy zależała od rodzaju plantacji (wierzba, topola, miskant oraz ślaziovec pensylwański) i wynosiła od 20% do 50% zryczałtowanych kosztów założenia 1 ha plantacji danego rodzaju roślin energetycznych. W danym roku rolnik mógł otrzymać jednorazową pomoc do 100 ha ww. upraw. ARR przyznawała powyższą pomoc pod warunkiem:

- utrzymywania plantacji przez co najmniej 5 kolejnych lat, licząc od dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy,
- przeznaczania wszystkich roślin zebranych w ww. okresie na cele energetyczne,
- przyznania przez ARiMR rolnikowi płatności do upraw roślin energetycznych na podstawie wniosku o jej przyznanie za rok, w którym plantacja została założona lub za rok następujący po roku jej założenia.

W 2011 r. OT ARR prowadziły weryfikację warunku utrzymania plantacji trwałych oraz wykorzystania zebranych roślin. W wyniku powyższej weryfikacji stwierdzono jedno naruszenie skutkujące koniecznością zwrotu części przyznanej pomocy do plantacji trwałych. Ponadto, w ramach toczących się od 2010 r. postępowań odwoławczych dwie decyzje o zwrocie pomocy do plantacji trwałych stały się ostateczne w 2011 r. i dokonano zwrotu przyznanej pomocy na kwotę 6,5 tys. zł.

---

⁷² Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1973/2004 z dnia 29 października 2004 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1782/2003 w odniesieniu do systemów wsparcia przewidzianych w tytułach IV i IVa tego rozporządzenia oraz wykorzystania odlogowanych gruntów do produkcji surowców (uchylone rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1121/2009 z dnia 29 października 2009 r.).

2.1.15. Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej

ARR w 2011 r. po raz kolejny uczestniczyła w prospołecznym działaniu mającym na celu poprawienie bytu osób najuboższych w UE poprzez realizację działań objętych mechanizmem WPR „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej”. Podstawą działania ARR był plan środków finansowych zatwierdzony przez Komisję Europejską dla państw członkowskich UE z przeznaczeniem na dostawę żywności dla osób najbardziej poszkodowanych we Wspólnocie.

Zgodnie z rozporządzeniami Komisji (UE) nr 945/2010⁷³ i nr 499/2011⁷⁴ na realizację programu w 2011 r. przyznano Polsce kwotę 75,4 mln EUR (301 mln zł). Obejmowała ona wartość towarów pochodzących z zapasów interwencyjnych, koszty administracyjne ponoszone przez organizacje charytatywne (maksymalnie 1% wartości towarów żywnościowych), a także koszty transportu gotowych artykułów spożywczych do magazynów organizacji charytatywnych (do 4,5% wartości towarów żywnościowych). Ilości towarów pochodzących z zapasów interwencyjnych UE (Polski i Niemiec), wykorzystanych przez Polskę na realizację programu 2011, wynosiły: 440 521 ton jęczmienia, 618 ton pszenicy oraz 15 741 ton OMP.

Na podstawie ww. rozporządzeń ARR w 2011 r. przeprowadziła postępowania przetargowe, w wyniku których wyłoniono 23 przedsiębiorców, z którymi ARR zawarła umowy na dostarczanie do organizacji charytatywnych gotowych artykułów spożywczych. Przedsiębiorcy w ramach programu 2011 zrealizowali ponad 10 tys. dostaw gotowych artykułów spożywczych do 123 magazynów zlokalizowanych na terenie całej Polski, skąd artykuły te dystrybuowano do lokalnych organizacji społecznych, a następnie przekazywano osobom najuboższym.

W 2011 r., w bezpośredniej realizacji mechanizmu uczestniczyły trzy organizacje charytatywne, tj. Federacja Polskich Banków Żywności, Caritas Polska oraz Polski Komitet Pomocy Społecznej, które zawarły z ARR umowy na nieodpłatne przekazanie gotowych artykułów spożywczych osobom spełniającym kryteria zawarte w art. 5 i 7 ustawy o pomocy społecznej⁷⁵.

⁷³ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 945/2010 z dnia 21 października 2010 r. przyjmujące plan podziału pomiędzy państwa członkowskie środków zapisanych w roku budżetowym 2011 na dostawy żywności pochodzącej z zapasów interwencyjnych do wykorzystania przez osoby najbardziej potrzebujące w UE i wprowadzające odstępstwa od określonych przepisów rozporządzenia (UE) nr 807/2010, z późn. zm.

⁷⁴ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 499/2011 z dnia 18 maja 2011 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 945/2010 przyjmujące plan podziału pomiędzy państwa członkowskie środków zapisanych w roku budżetowym 2011 na dostawy żywności pochodzącej z zapasów interwencyjnych do wykorzystania przez osoby najbardziej potrzebujące w UE i wprowadzające odstępstwa od określonych przepisów rozporządzenia (UE) nr 807/2010.

⁷⁵ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.).

Pomoc żywnościowa została skierowana do blisko 4 mln osób najbardziej potrzebujących w Polsce, a w jej dostarczaniu uczestniczyło ok. 8 tys. lokalnych organizacji charytatywnych.

Tabela 25. **Gotowe artykuły spożywcze przekazane najuboższym w 2011 r.**

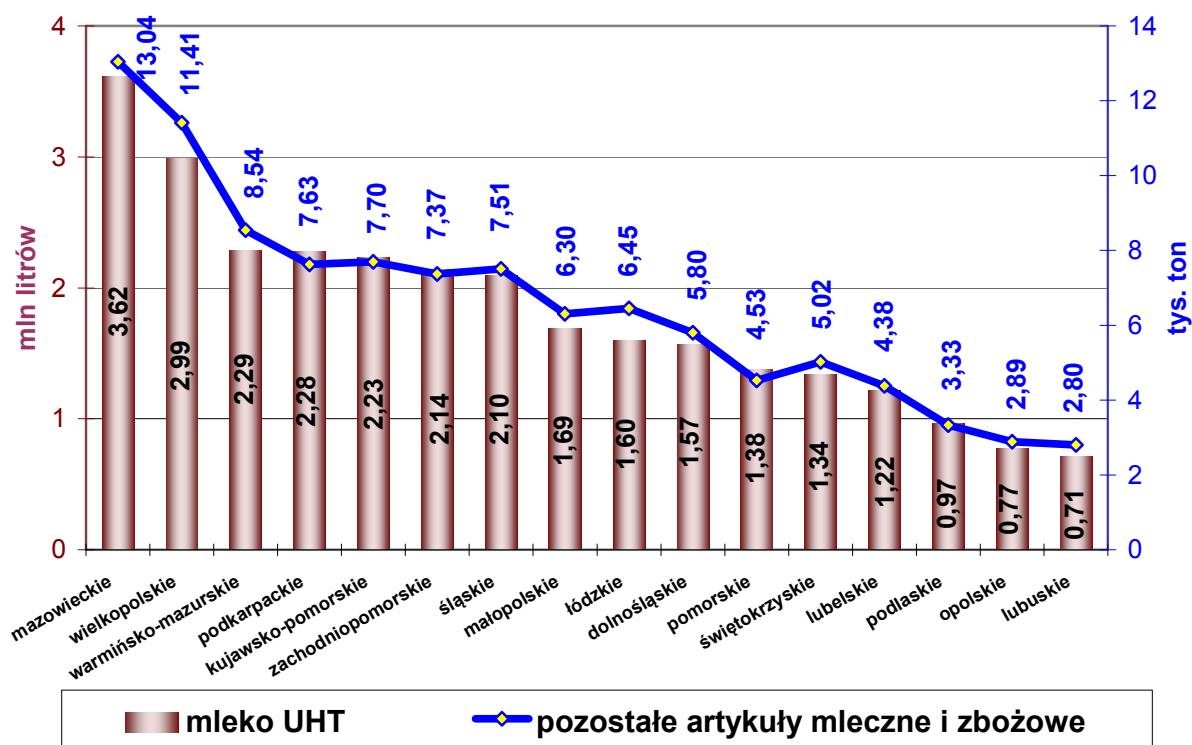
Lp.	Województwo	Artykuły zbożowe (tys. ton)	Mleko UHT (mln litrów)	Pozostałe artykuły mleczne (tys. ton)
1.	dolnośląskie	5,6	1,6	0,2
2.	kujawsko-pomorskie	7,2	2,2	0,5
3.	lubelskie	4,3	1,2	0,1
4.	lubuskie	2,6	0,7	0,2
5.	łódzkie	6,1	1,6	0,3
6.	małopolskie	5,9	1,7	0,4
7.	mazowieckie	12,4	3,6	0,7
8.	opolskie	2,7	0,8	0,2
9.	podkarpackie	7,2	2,3	0,4
10.	podlaskie	3,2	1	0,1
11.	pomorskie	4,2	1,4	0,3
12.	śląskie	7,2	2,1	0,3
13.	świętokrzyskie	4,7	1,3	0,3
14.	warmińsko-mazurskie	8,2	2,3	0,3
15.	wielkopolskie	10,9	3,0	0,6
16.	zachodniopomorskie	7,1	2,1	0,3
Ogółem		99,5	28,9	5,2

Do magazynów organizacji charytatywnych w ramach programu 2011 dostarczono ogółem 21 rodzajów artykułów spożywczych (16 zbożowych i 5 mlecznych) o łącznej wartości 284 mln zł. Do artykułów tych należało: 12,9 tys. ton mąki pszennej, 11,9 tys. ton makaronu z gulaszem, 9,0 tys. ton makaronu świderki, 8,8 tys. ton zupy pomidorowej z ryżem, 8,5 tys. ton kaszy jęczmiennej z warzywami, 7,5 tys. ton kaszy jęczmiennej z gulaszem, 6,8 tys. ton ryżu białego, 6,8 tys. ton płatków kukurydźnianych, 5,3 tys. ton krupniku, 4,8 tys. ton makaronu muszelki, 4,6 tys. ton musli, 4,4 tys. ton herbatników, 3,3 tys. ton kaszy manny, 2,3 tys. ton serów podpuszczkowych dojrzewających, 1,9 tys. ton kawy zbożowej instant, 1,6 tys. ton serów topionych, 1,5 tys. ton kaszy gryczanej, 1,5 tys. ton chleba chrupkiego żytniego, 1 tys. ton masła ekstra, 0,3 tys. ton pełnego mleka w proszku (ekstra) oraz 28,9 mln litrów mleka UHT.

W 2011 r. ARR wypłaciła w ramach realizacji pomocy żywnościowej łącznie 11 732 tys. zł, z tego: 7 884 tys. zł (z tytułu kosztów transportu gotowych artykułów spożywczych do magazynów organizacji charytatywnych oraz kosztów administracyjnych organizacji charytatywnych w ramach programu 2011) oraz 3 848 tys. zł (z tytułu kosztów transportu gotowych artykułów spożywczych do magazynów organizacji charytatywnych oraz kosztów administracyjnych organizacji charytatywnych w ramach programu 2010).

Wykres 44. Ilości gotowych artykułów spożywczych dostarczonych do poszczególnych województw w ramach programu 2011

Zgodnie z podpisanymi umowami dostawy gotowych artykułów spożywczych realizowane były do końca grudnia 2011 r. z wyjątkiem dostaw masła ekstra do magazynów Caritas Polska, realizowanych do lutego 2012 r. zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1260/2011⁷⁶. W związku z tym, końcowe płatności z tytułu kosztów transportu i kosztów administracyjnych, dotyczących programu 2011, zrealizowano w I półroczu 2012 r.

2.1.16. Wspieranie promocji żywności

ARR w 2011 r. wspierała promocję żywności poprzez: współfinansowanie branżowych kampanii promocyjno-informacyjnych, administrowanie dziewięcioma funduszami promocji produktów rolno-spożywczych, realizowanie działań delegowanych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 oraz inicjowanie działań promocyjnych, mających na celu rozwój lokalnej produkcji ze szczególnym uwzględnieniem produktów żywnościowych regionalnych, tradycyjnych i ekologicznych oraz wytwarzanych w ramach systemów jakości żywności.

⁷⁶ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 1260/2011 z dnia 2 grudnia 2011 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 945/2010 przyjmujące plan podziału pomiędzy państwa członkowskie środków zapisanych w roku budżetowym 2011 na dostawy żywności pochodzącej z zapasów interwencyjnych do wykorzystania przez osoby najbardziej potrzebujące w UE i wprowadzające odstępstwa od określonych przepisów rozporządzenia (UE) nr 807/2010.

2.1.16.1. Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych

Wspólna polityka rolna przewiduje wspieranie działalności promocyjnej i informacyjnej prowadzonej na rynku artykułów żywnościowych. Pomoc finansową dla tych działań można uzyskać w ramach mechanizmu „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych”. O dofinansowanie mogą ubiegać się organizacje zrzeszające producentów, przetwórców i dystrybutorów, które są reprezentatywne dla danej branży rolnej. Udział środków z budżetu UE nie może przekroczyć 50% faktycznego kosztu programu. Wydatki z budżetu państwa członkowskiego stanowią minimum 30%, a pozostałe 20% stanowi udział własny organizacji proponującej, który może pochodzić z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych (zgodnie z ustawą o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych⁷⁷).

Celem unijnego mechanizmu administrowanego przez ARR jest wzmocnienie pozycji wspólnotowych artykułów żywnościowych na rynku globalnym oraz zwiększenie popytu na określone produkty poprzez zachęcanie do ich konsumpcji. Prowadzone działania mają służyć zwiększeniu stopnia przejrzystości rynku oraz kształtowaniu preferencji nabywców. Współpraca instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych w tym mechanizmie może przyczynić się do kształtowania pozytywnego wizerunku oraz promocji podmiotów uczestniczących w realizacji działań edukacyjnych, promocyjno-informacyjnych oraz społecznych.

Jednoroczne, dwu- lub trzyletnie programy promocyjne i informacyjne mogą być prowadzone odrębnie na rynku unijnym lub na rynkach krajów spoza UE. Obejmują one głównie działania w ramach: public relations, udziału w targach, organizacji szkoleń, funkcjonowania serwisu internetowego oraz produkcji i emisji reklam telewizyjnych i radiowych. Działania te nie mogą bezpośrednio wspierać konkretnych marek, znaków towarowych czy też firm.

Programy informacyjno-promocyjne – realizacja płatności w 2011 r.

Agencja w 2011 r. w ramach mechanizmu WPR „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych” udzieliła wsparcia finansowego na realizację następujących kampanii:

---

⁷⁷ Ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. Nr 97, poz. 799, z późn. zm.).

- „Europejski stół – tradycja, nowoczesność, jakość” – 2-letnia kampania promocyjno-informacyjna europejskiego, świeżego, schłodzonego lub mrożonego mięsa i jego przetworów, w tym świeżej, schłodzonej lub mrożonej wołowiny, cielęciny i wieprzowiny, realizowana na rynkach krajów trzecich (Rosja, Ukraina, Chiny, Singapur i Tajlandia). ARR wydatkowała 4 386 tys. zł, w tym z budżetu UE sfinansowano 2 741 tys. zł;
- „Kampania informacyjna na temat mięsa wieprzowego świeżego, schłodzonego lub mrożonego produkowanego zgodnie z krajowym systemem jakości Pork Quality System (PQS)” – 3-letnia kampania realizowana na rynku polskim. Kwota wsparcia udzielonego przez ARR w 2011 r. wyniosła 3 895 tys. zł, w tym środki pochodzące z budżetu Wspólnoty – 2 435 tys. zł;
- „Tradycja, jakość i europejski smak” – 2-letnia kampania informacyjno-promocyjna dotycząca świeżej schłodzonej lub mrożonej wołowiny i wieprzowiny i przetworów spożywczych wytwarzanych na bazie tych produktów na rynkach krajów trzecich (USA, Korei Południowej i Wietnamu). Na realizację działań ARR w 2011 r. wypłaciła 19 tys. zł, w tym wydatki z budżetu UE wyniosły 12 tys. zł;
- „5 x dziennie warzywa i owoce” – 2-letnia kampania promocyjno-informacyjna dotycząca świeżych oraz przetworzonych warzyw i owoców, realizowana na rynku polskim, zakończona w 2010 r. Agencja dokonała płatności końcowych w wysokości 93 tys. zł, w tym 58 tys. zł zostało prefinansowane z budżetu unijnego.

W ramach realizacji mechanizmu „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych” ARR w 2011 r. wydatkowała łącznie 8 393 tys. zł (netto), z tego wsparcie UE wyniosło 5 246 tys. zł (netto), a 3 147 tys. zł (netto) zostało sfinansowane z budżetu krajowego.

Programy informacyjno-promocyjne zaakceptowane przez KE w 2011 r.

Na mocy decyzji wykonawczej Komisji K(2011)4611 z dnia 30.06.2011 w sprawie zatwierdzenia programów działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących produktów rolnych na rynku wewnętrznym zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 501/2008 Komisja Europejska zaakceptowała trzy programy promocyjno-informacyjne, tj.:

- „Pokochaj olej rzepakowy” – 3-letnią kampanię promocyjno-informacyjną dotyczącą oleju rzepakowego, realizowaną na rynku polskim i łotewskim, o budżecie wynoszącym 1,6 mln EUR (netto);

- „**Nowa jakość w drobiarstwie**” – 3-letnią kampanię informacyjną dotyczącą drobiu wytwarzanego w Systemie Gwarantowanej Jakości Żywności (QAFP), realizowaną na rynku polskim i niemieckim, z budżetem wynoszącym 4 mln EUR (netto);
- „**5 porcji warzyw, owoców lub soku**” – 3-letnią kampanię promocyjną dotyczącą promocji świeżych i przetworzonych owoców i warzyw oraz soków, realizowaną na rynku Polski i Rumunii. Budżet kampanii wynosi 3,8 mln EUR (netto).

Na podstawie decyzji wykonawczej Komisji K(2011)8761 z dnia 30.11.2011 w sprawie zatwierdzenia programów działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących produktów rolnych w krajach trzecich zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 501/2008 Komisja Europejska zaakceptowała dwa programy promocyjno-informacyjne, które będą realizowane od 2012 r., tj.:

- „**Jabłka każdego dnia**” – 3-letni program promocyjno-informacyjny, dotyczący promocji jabłek na rynku rosyjskim i ukraińskim, z budżetem wynoszącym 4 mln EUR (netto);
- „**Makarony Europy**” – 3-letni program informacyjno-promocyjny, dotyczący promocji makaronu, skierowany na rynek ukraiński. Budżet kampanii wynosi 3 mln EUR (netto).

Propozycje programów informacyjno-promocyjnych

W ramach programów promocyjno-informacyjnych, skierowanych na rynek wewnętrzny UE, w 2011 r. do ARR wpłynęły propozycje następujących kampanii: „QMP – Wołowina zawsze dobra” – 3-letni program informacyjny, dotyczący wołowiny wysokiej jakości wytwarzanej w ramach systemu jakości żywności Quality Meat Program (QMP), skierowany na rynek polski i hiszpański oraz „Mam kota na punkcie mleka” – 3-letni program promocyjno-informacyjny dotyczący promocji produktów mleczarskich, skierowany na rynek polski. Łączny budżet ww. programów promocyjno-informacyjnych oszacowano na 4,1 mln EUR (netto). Propozycje programów zostały złożone do akceptacji Komisji Europejskiej w 2012 r.

2.1.16.2. Fundusze promocji produktów rolno-spożywczych

Na podstawie ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. Nr 97, poz. 799, z późn. zm.), z dniem 1 lipca 2009 r. utworzono 9 odrębnych funduszy, tj.:

- Fundusz Promocji Mleka (przekształcony Fundusz Promocji Mleczarstwa),
- Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego,
- Fundusz Promocji Mięsa Wołowego,

- Fundusz Promocji Mięsa Końskiego,
- Fundusz Promocji Mięsa Owczego,
- Fundusz Promocji Ziarna Zbóż i Przetworów Zbożowych,
- Fundusz Promocji Owoców i Warzyw,
- Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego,
- Fundusz Promocji Ryb.

Fundusze promocji zostały utworzone w celach wspierania marketingu rolnego, wzrostu spożycia oraz promocji produktów rolno-spożywczych. Powyższe cele są realizowane w szczególności poprzez finansowanie kampanii informacyjnych i promocyjnych, w tym: promocję spożycia określonych produktów, edukację grup docelowych (głównie młodzieży i dzieci), prowadzenie badań naukowych, rynkowych i prac rozwojowych w zakresie poprawy jakości produktów spożywczych, finansowanie szkoleń dla producentów i przetwórców, a także poprzez wsparcie krajowych organizacji branżowych. Jednocześnie organizacje branżowe zobowiązane są do sfinansowania tzw. wkładu własnego organizacji branżowych na realizację kampanii promocyjnych i informacyjnych prowadzonych w ramach administrowanego przez ARR mechanizmu „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych”.

Do zadań ARR należy wyłącznie administrowanie funduszami promocji oraz obsługa rachunków bankowych poszczególnych funduszy, natomiast decyzje o sposobie wydatkowania i przyznawania kwot na poszczególne zadania podejmuje Komisje Zarządzające powołane dla każdego funduszu odrębnie, składające się z 9 przedstawicieli,

tj.: 4 przetwórców produktów rolnych właściwych dla danego funduszu, 4 producentów oraz 1 przedstawiciela Izby Rolniczych. Ponadto do kompetencji Komisji Zarządzających należy:

- reprezentowanie interesów branż w zakresie zarządzania funduszem promocji właściwym dla danej branży,
- ustalanie zasad gospodarowania środkami finansowymi danego funduszu,
- ustalanie planu finansowego danego funduszu,
- sporządzanie sprawozdania rzeczowego danego funduszu,
- przekazywanie sprawozdania z wykonania planu finansowego ministrowi właściwemu do spraw rynków rolnych.

Wpłaty dokonywane na fundusze promocji

Poszczególne fundusze promocji zasilane są z wpłat naliczanych i pobieranych od podmiotów skupujących i przetwarzających produkty rolne w wysokości 0,1% wartości netto z faktur

zakupu/sprzedaży, a w przypadku Funduszu Promocji Mleka – w wysokości 0,001 zł od każdego skupionego kilograma mleka.

Tabela 26. Wpłaty na fundusze promocji produktów rolno-spożywczych w 2011 r. oraz stan na 31 grudnia 2011 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wpływy na rachunki bankowe funduszy dokonane w 2011 r. (tys. zł)	Stan rachunków funduszy promocji na 31.12.2011 r. (tys. zł)
1.	Fundusz Promocji Mleka	9 307	4 651
2.	Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego	9 265	9 435
3.	Fundusz Promocji Mięsa Wołowego	3 771	4 704
4.	Fundusz Promocji Mięsa Końskiego	174	201
5.	Fundusz Promocji Mięsa Owczego	13	26
6.	Fundusz Promocji Ziarna Zboż i Przetworów Zbożowych	4 001	3 027
7.	Fundusz Promocji Owoców i Warzyw	5 597	6 236
8.	Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego	7 874	4 394
9.	Fundusz Promocji Ryb	349	323
Ogółem		40 351	32 997

Na administrowanych przez ARR rachunkach bankowych dziewięciu funduszy promocji znajdowało się 32 997 tys. zł (wg stanu na 31 grudnia 2011 r.).

Wypłaty środków funduszy promocji

Zgodnie z założeniami ustawy o funduszach promocji o wsparcie finansowe, pochodzące z wpłat zgromadzonych w ramach środków promocji, mogą się ubiegać:

- ogólnokrajowe organizacje zrzeszające producentów rolnych lub przetwórców produktów rolno-spożywczych, mające miejsce zamieszkania albo siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które produkują lub dokonują obrotu towarami, od których naliczane są wpłaty na poszczególne fundusze,
- ogólnokrajowe organizacje branżowe i międzybranżowe zrzeszające producentów lub przetwórców produktów rolno-spożywczych, inne niż określone wyżej, jeżeli ich cele statutowe są zgodne z celami funduszy promocji w rozumieniu art. 2 ustawy o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych.

O sposobie wydatkowania środków finansowych funduszy decydują wyłącznie przedstawiciele organizacji branżowych reprezentujących producentów rolnych oraz przetwórców działających w danym sektorze. Dofinansowane ze środków funduszy mogą być wyłącznie zadania ujęte w planie finansowym danego funduszu. Tryb i warunki zgłaszania zadań do planu finansowego określone są w zasadach gospodarowania funduszami promocji.

Tabela 27. Wydatki w ramach poszczególnych funduszy promocji w 2011 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wydatki w 2011 r. (tys. zł)
1.	Fundusz Promocji Mleka	13 201
2.	Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego	5 501
3.	Fundusz Promocji Mięsa Wołowego	2 117
4.	Fundusz Promocji Mięsa Końskiego	134
5.	Fundusz Promocji Mięsa Owczego	7
6.	Fundusz Promocji Ziarna Zbóż i Przetworów Zbożowych	2 884
7.	Fundusz Promocji Owoców i Warzyw	3 936
8.	Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego	9 652
9.	Fundusz Promocji Ryb	304
Ogółem		37 736

W 2011 r. ze środków zgromadzonych na funduszach promocji produktów rolno-spożywczych wydatkowano ogółem kwotę 37 736 tys. zł.

Główne zadania finansowane z funduszy promocji w 2011 r.:

1. Fundusz Promocji Mleka:
  - dofinansowanie spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych,
  - udział w targach zagranicznych i organizacja wystaw zwierząt hodowlanych,
  - udział polskich organizacji branżowych w pracach europejskich i międzynarodowych organizacji branżowych.
2. Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego:
  - dofinansowanie kampanii „Europejski stół – tradycja, nowoczesność, jakość”,
  - dofinansowanie kampanii promocji mięsa wieprzowego produkowanego w systemie PQS,
  - kampania „Wieprzowina – esencja zdrowia i smaku”,
  - program promocji mięsa wieprzowego,
  - „Smaki polskie – Wieprzowina – polska tradycja”.
3. Fundusz Promocji Mięsa Wołowego:
  - dofinansowanie kampanii „Europejski stół – tradycja, nowoczesność, jakość”,
  - kampania „Polska wołowina na polskim stole”,
  - „Piknik mięsny”,
  - „Świętomięś Polski”.
4. Fundusz Promocji Mięsa Końskiego:
  - udział w targach i wystawach związanych z chowem lub hodowlą koni.
5. Fundusz Promocji Zbóż i Przetworów Zbożowych:
  - kampania promocji makaronu „Dodaj energii sobie i innym”,

- działania promocyjne w odniesieniu do pieczywa wysokiej jakości,
- szkolenia dla producentów zbóż,
- piknik zbożowy.

6. Fundusz Promocji Owoców i Warzyw:

- kampania „Polskie jabłko wysokiej jakości”,
- kampania „Czas na pieczarkę”,
- program edukacyjny „5 porcji warzyw, owoców lub soków”,
- kampania „Ciocia Jabłonka i Wujek Seler z Krainy Witaminy”.

7. Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego:

- kampania promocyjna mięsa gęsiego w Polsce,
- kampania „Drób w dobrym stylu”,
- kampania mięsa drobiowego w Polsce,
- kampania „Ciesz się smakiem i zdrowiem – wybieraj drób”,
- ogólnopolska kampania promocji mięsa drobiowego „Z kurczakiem przez wieki”.

8. Fundusz Promocji Ryb:

- kampania „Tworzenie mody na jedzenie ryb i produktów rybnych w latach 2011-2012”,
- kampania „Karp bez ości, to proste”.

Kontrole realizowane w zakresie wpłat na fundusze promocji oraz zadań finansowanych ze środków funduszy promocji

W celu sprawdzenia, czy podmioty zobligowane wywiązują się z ustawowych obowiązków wpłat na fundusze, organ podatkowy pierwszej instancji może przeprowadzić kontrolę podatkową na podstawie uprawnień określonych w art. 6, pkt 5 ustawy o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych. Jeżeli w wyniku postępowania podatkowego zostanie stwierdzone, że podatnik mimo ciążącego na nim obowiązku, nie wpłacił (w całości lub części) należnego zobowiązania, nie złożył deklaracji lub, że wysokość zobowiązania podatkowego jest inna niż wykazana w deklaracji, organ podatkowy wydaje decyzję, w której określono wysokość zobowiązania podatkowego wraz z odsetkami za zwłokę. Dokonane wyliczenia są podstawą do podjęcia przez ARR działań windykacyjnych w celu pozyskania zaległych wpłat na fundusze.

W 2011 r. przeprowadzono 346 kontroli u podmiotów zobowiązanych do wpłat na fundusze promocji.

Po zrealizowaniu zadań współfinansowanych ze środków funduszy promocji ARR przeprowadzała kontrole, które miały na celu dokonanie oceny należytego przestrzegania zasad realizacji zadań oraz przepisów krajowych. Beneficjent zobowiązany jest poddać się wszelkim czynnościom kontrolnym i sprawdzającym przeprowadzanym przez ARR, w tym udostępnić do kontroli dokumenty

i pomieszczenia związane bezpośrednio z realizowaniem działań w ramach mechanizmu, w trakcie trwania umowy oraz w ciągu 5 lat od daty dokonania dopłaty końcowej.

W 2011 r. przeprowadzono 24 kontrole beneficjentów korzystających ze środków funduszy promocji.

2.1.16.3. „Działania informacyjne i promocyjne” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

„Działania informacyjne i promocyjne w ramach PROW na lata 2007-2013” (Działanie 133) realizowane jest w ramach Osi 1 „Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego” PROW na lata 2007-2013 zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1698/2005⁷⁸. Agencja Rynku Rolnego – na podstawie

ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich⁷⁹ – pełni funkcję podmiotu wdrażającego, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – agencji płatniczej, natomiast Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi jest instytucją zarządzającą.

Celem polityki unijnej jest wspieranie grup producentów żywności w działalności informacyjnej i promocyjnej prowadzonej na rzecz: produktów wytwarzanych w ramach systemów jakości żywności, zwiększenia zainteresowania konsumentów tematyką jakości żywności, jej specyficznymi właściwościami i zaletami, jak również wysokimi standardami dobrostanu zwierząt itp. O wsparcie mogą się ubiegać grupy producentów żywności wysokiej jakości wytwarzanej w ramach następujących systemów:

- Wspólnotowy system certyfikacji produktów regionalnych i tradycyjnych (obejmujący System Chronionych Nazw Pochodzenia i Chronionych Oznaczeń Geograficznych oraz System Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności),

⁷⁸ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), późn. zm..

⁷⁹ Ustawa z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. z 2007 r. Nr 64, poz. 427, z późn. zm.).

- Rolnictwo ekologiczne,

- Integrowana Produkcja,

- Jakość Tradycja.

W ramach prowadzonych działań ARR jest odpowiedzialna za przyjmowanie i rozpatrywanie projektów, zawieranie umów oraz rozliczanie wykonanych działań (np. opracowywanie broszur lub materiałów reklamowych), których realizacja nie może trwać dłużej niż 2 lata. Wypłata środków finansowych (do 70% kosztów kwalifikowalnych netto), poniesionych na realizację kampanii promocyjnej, jest dokonywana przez ARiMR.

W ARR w 2011 r. złożono 37 wniosków o przyznanie pomocy. Po ich rozpatrzeniu zawarto 8 umów o przyznanie pomocy w wysokości 1 136 tys. zł oraz rozliczono 1 umowę na kwotę 180 tys. zł.

2.1.16.4. Działania ARR w zakresie promocji produktów rolnych i rolno-spożywczych, w szczególności produktów rolnictwa ekologicznego, produktów regionalnych i tradycyjnych oraz innych wytwarzanych w ramach uznanych systemów jakości żywności

ARR prowadzi ww. działania promocyjne i informacyjne zgodnie z art. 11 ust. 3a ustawy o Agencji Rynku Rolnego. W 2011 r. zorganizowano szereg spotkań i konferencji promujących walory polskiej żywności poza granicami kraju (m.in. w: Niemczech,

Hiszpanii, Kanadzie, Francji, Rosji). Odbływały się one podczas:

- 76 Międzynarodowych Targów Gospodarki Żywnościowej, Rolnictwa i Ogrodnictwa Grüne Woche 2011 w Berlinie – Polska była Krajem Partnerskim Targów Grüne Woche;
- Salonu de Gourmets 2011 w Madrycie – targów dotyczących żywności wysokiej jakości z UE – zaprezentowano polskie kulinarnie specjalności oraz żywność delikatesową;
- targów SIAL Canada 2011 w Toronto – ARR zorganizowała seminarium dla przedsiębiorców branży rolno-spożywczej;
- spotkania promocyjno-informacyjnego w Ambasadzie RP w Madrycie z okazji objęcia przez Polskę Prezydencji w Radzie UE – zaprezentowano dorobek kulinarny oraz polskie kulinarnie specjalności;
- przedsięwzięcia promującego truskawkę kaszubską w Strasburgu, w siedzibie Parlamentu Europejskiego, na uroczystej sesji plenarnej otwierającej Prezydencję Polski w Radzie UE;
- spotkania promocyjno-informacyjnego w Paryżu z okazji objęcia przez Polskę Prezydencji w Radzie Unii Europejskiej – organizatorem spotkania była ARR oraz Ambasada RP – promowano polską tradycyjną żywność;
- Międzynarodowych Targów „Złota Jesień” w Moskwie – ARR zorganizowała stoisko prezentujące ofertę polskich firm z branży rolno-spożywczej, które są obecne na rynku Federacji Rosyjskiej.

ARR zorganizowała także w 2011 r. szereg działań promocyjno-informacyjnych:

- warsztatów lub pokazów kulinarnych o charakterze edukacyjnym (100 spotkań) dla uczniów szkół podstawowych i gastronomicznych (w tym szkół prowadzonych i nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi). Pokazom i warsztatom towarzyszyły wykłady dotyczące produktów regionalnych, tradycyjnych i ekologicznych;
- wykładów związanych z tematyką prawidłowego odżywiania się (42 spotkania), które stanowiły merytoryczne uzupełnienie warsztatów kulinarnych z udziałem specjalistów ds. żywienia;
- konferencji, seminariów i szkoleń (20 spotkań) dla producentów żywności, nauczycieli i kół gospodyń wiejskich. Spotkania dotyczyły żywności regionalnej, tradycyjnej i ekologicznej oraz zasad prawidłowego żywienia;

- spotkań promujących produkty rolne i żywnościowe wysokiej jakości na targach, jarmarkach i festynach (50 imprez),
- konkursów wiedzy i umiejętności związanych z produktami rolnymi oraz z systemami jakości żywności (np. „Nasze Kulinarnie Dziedzictwo” oraz „Najlepsze Gospodarstwo Ekologiczne”);
- lokalnych konkursów związanych z prawidłowym odżywianiem skierowanych do dzieci i młodzieży (15 konkursów), a także konkursów kulinarnych, w których brały udział m.in. koła gospodyń wiejskich.

W zakresie prowadzonej działalności promocyjno-informacyjnej, ARR współpracując z organizatorami programu edukacyjnego dla młodzieży „Trzymaj Formę!” (Głównym Inspektoratem Sanitarnym i Polską Federacją Producentów Żywności), wydała puzzle edukacyjne „Jak żyć zdrowo” (20 tys. kompletów), „Poradnik dla nauczycieli” (12 tys. szt.) oraz plakat przedstawiający tzw. talerz zdrowia (15 tys. szt.).

2.1.17. Handel zagraniczny w zakresie produktów przetworzonych non-aneks I

Produkty przetworzone non-aneks I są to towary nieobjęte załącznikiem I do Traktatu Amsterdamskiego, takie jak: ciastka, lody, soki, napoje, jogurty aromatyzowane, czekolada i inne. Administrowanie handlem zagranicznym w zakresie tych produktów odbywa się m.in. poprzez wypłacanie refundacji wywozowych do cukru, mleka w proszku, masła oraz jaj, wykorzystywanych do wytworzenia towarów przetworzonych.

System receptur

Rynek towarów przetworzonych działa w oparciu o zarejestrowane receptury wywożonego towaru, które – poprzez przedłużanie ich okresu ważności na wniosek przedsiębiorcy – są utrzymywane „w gotowości”. W ramach administrowania systemem receptur ARR może zlecać służbom celnym, zarówno w okresie ważności receptur, jak i po jej wygaśnięciu, przeprowadzenie kontroli u producentów towarów przetworzonych non-aneks I. ARR może również zlecać kontrolę receptur zarejestrowanych w agencjach płatniczych innych państw członkowskich. Od akcesji Polski do UE ARR zleciła innym państwom kontrolę 6 receptur, natomiast do ARR wpłynęły 173 wnioski z innych państw. W 2011 r. ARR zleciła kontrolę weryfikacyjną 66 receptur wywożonego towaru oraz przedłużyła ważność 365 receptur.

Zaświadczenia P2

W 2011 r. ARR była odpowiedzialna za wydawanie zaświadczeń P2 dotyczących wywozu do Stanów Zjednoczonych Ameryki makaronów oznaczonych kodami CN 1902 11 00 i 1902 19. Przedłożenie właściwie wypełnionego zaświadczenia P2 w Urzędzie Celnym na terenie USA upoważnia importera do skorzystania z obniżonej stawki celnej przy dopuszczeniu makaronu do swobodnego obrotu w USA, co zwiększa konkurencyjność cenową polskich produktów na rynku amerykańskim. W 2011 r. w ARR wystawiono 190 zaświadczeń P2 na łączną ilość 802,6 tony (netto) ciasta makaronowego.

Refundacje wywozowe

W 2011 r. ARR zrealizowała wypłaty refundacji wywozowych do 197 ton towarów przetworzonych na kwotę 78 tys. zł (z tego 11 tys. zł do jaj i 67 tys. zł do cukru). Ostateczne rozliczenie wniosków o refundację, dotyczących wywozu na rynku cukru, dokonano w ramach „rezerwy małych eksporterów” w okresach przeszłych, jak również rozliczono świadectwa refundacji wydane przedsiębiorcom w 2008 i 2009 r.

2.2. Podsumowanie działań ARR w 2011 r. w ramach regulacji handlu zagranicznego

Od przystąpienia Polski do Unii Europejskiej ARR realizowała wspólną politykę rolną w zakresie administrowania obrotem towarowym z zagranicą. Stosowanie regulacji mechanizmów handlu zagranicznego w 2011 r. polegało na obsłudze importu i eksportu towarów rolno-spożywczych na poszczególnych rynkach rolnych. W Agencji weryfikowano składane przez przedsiębiorców wnioski o pozwolenia na przywóz/wywóz produktów rolno-spożywczych z/do krajów trzecich oraz wydawano i rozliczano pozwolenia. Działania ARR pozwalały na monitorowanie wolumenu towarów przywożonych i wywożonych na/z terytorium Polski.

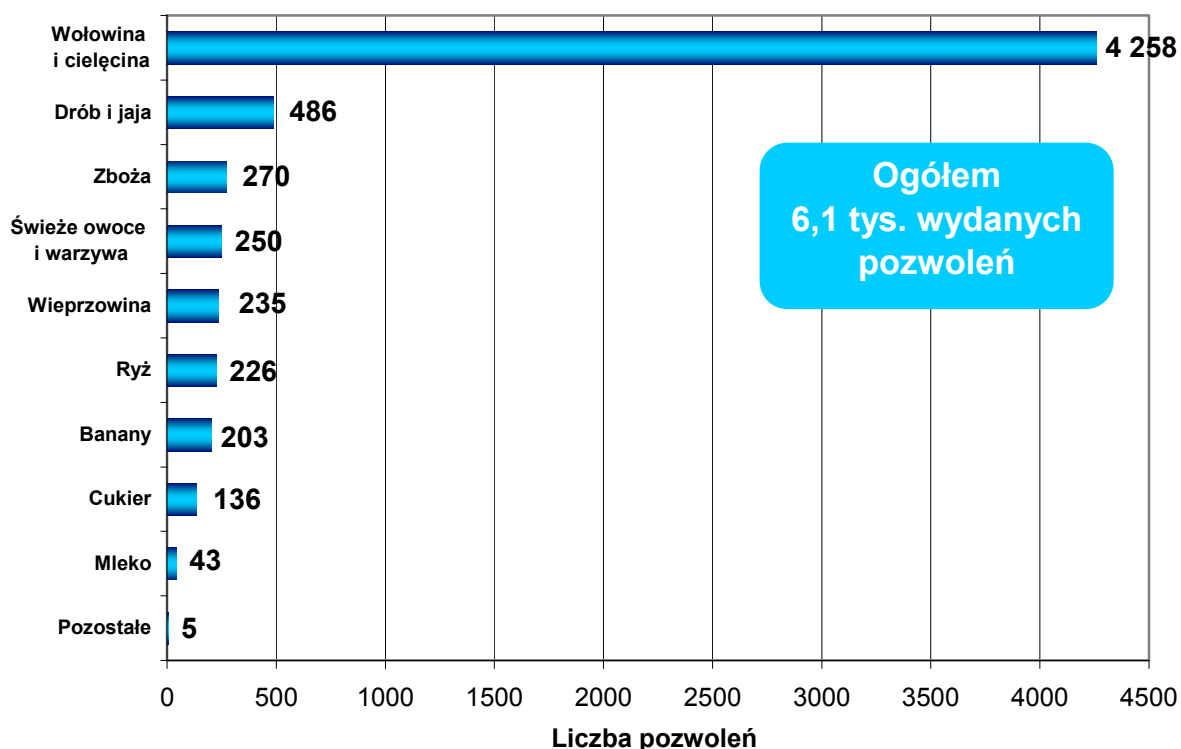

Zadania ARR realizowane w ramach obsługi importu polegały m.in. na administrowaniu kontyngentami taryfowymi na rynkach: zbóż, ryżu, cukru, olejów i tłuszczów, świeżych i przetworzonych owoców i warzyw, mleka i przetworów mlecznych, wołowiny i cielęciny, wieprzowiny oraz drobiu i jaj. Ustalono kontyngenty w zależności od kraju importu, kodu CN czy jakości produktów. Informacje dotyczące wniosków o pozwolenia, wydanych, wycofanych i niewykorzystanych pozwoleń, jak również ilości przywiezionych towarów, przekazywano do Komisji Europejskiej na formularzach dostępnych w systemie informatycznym prowadzonym przez Dyрекcję Generalną ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich.

W przypadku większości kontyngentów w ARR były weryfikowane m.in. dokumenty potwierdzające, że dany przedsiębiorca zajmował się handlem zagranicznym produktami objętymi wspólną organizacją rynku w dwóch dwunastomiesięcznych okresach poprzedzających złożenie wniosku oraz inne dokumenty, np. pozwolenia na wywóz.

W ramach działań w zakresie wymiany towarowej z zagranicą Agencja rejestrowała, weryfikowała i rozliczała złożone wnioski o refundacje wywozowe oraz naliczała i wypłacała refundacje do eksportu produktów rolno-spożywczych poza obszar celny UE. Celem refundacji wywozowych jest wyrównywanie poziomu cen produktów unijnych i światowych. Stosowanie refundacji jako głównego instrumentu wspierającego przedsiębiorców i handlowców w eksporcie nadwyżek rynkowych towarów rolno-spożywczych sprzyja stabilizowaniu rynku wewnętrznego. Wspieranie przez ARR wywozu produktów rolno-spożywczych do krajów trzecich zwiększa również konkurencyjność unijnych towarów przy ich eksporcie do krajów trzecich.

Wykres 45. Liczba pozwoleń wydanych przez ARR w 2011 r. na przywóz/wywóz towarów do/z Polski

ARR, administrując w 2011 r. mechanizmami handlowymi WPR w zakresie obrotu towarowego z krajami trzecimi, wystawiła 6 112 pozwoleń na przywóz i wywóz produktów rolno-spożywczych (wobec 3 802 w 2010 r.), najwięcej w ramach wywozu (5 217 pozwoleń), z tego 4 971 na wywóz z refundacją i 246 na wywóz bez refundacji. Wśród 895 wydanych pozwoleń na przywóz, 746 dotyczyło przywozu bez preferencji, a 149 – przywozu po obniżonych stawkach celnych, w ramach

kontyngentów oraz w ramach przetargu na stawkę celną. Ponadto w 2011 r. Agencja wydała 190 zaświadczeń P2 przy wywozie z refundacją oraz 40 wyciągów z pozwoleń na wywóz bez refundacji.

W 2011 r. najwięcej pozwoleń na przywóz wydano beneficjentom importującym spoza UE: świeże owoce i warzywa (250 pozwoleń), ryż (214), banany (203), zboża (160) i cukier (55). Pozwolenia na wywóz z refundacją dotyczyły rynków: wołowiny i cielęciny (4 258), drobiu i jaj (478) i wieprzowiny (235), natomiast w ramach pozwoleń na wywóz bez refundacji największą ich liczbę wydano na rynku zbóż (110), cukru (81) oraz mleka i przetworów mlecznych (43).

W przypadku pozwoleń na wywóz z refundacją ARR wydawała i rozliczała pozwolenia, a także rozliczała wnioski o wypłatę refundacji. W 2011 r. w Agencji, na podstawie pozwoleń na wywóz z refundacją wystawionych w 2011 r. oraz w latach wcześniejszych, zarejestrowano 6 318 wniosków o wypłatę refundacji, z tego: na rynku wołowiny i cielęciny – 5 285 (84% łącznej liczby wniosków), na rynku drobiu i jaj – 521, a na rynku wieprzowiny – 512.

Tabela 28. Główne kierunki wywozu towarów z refundacją w 2011 r.

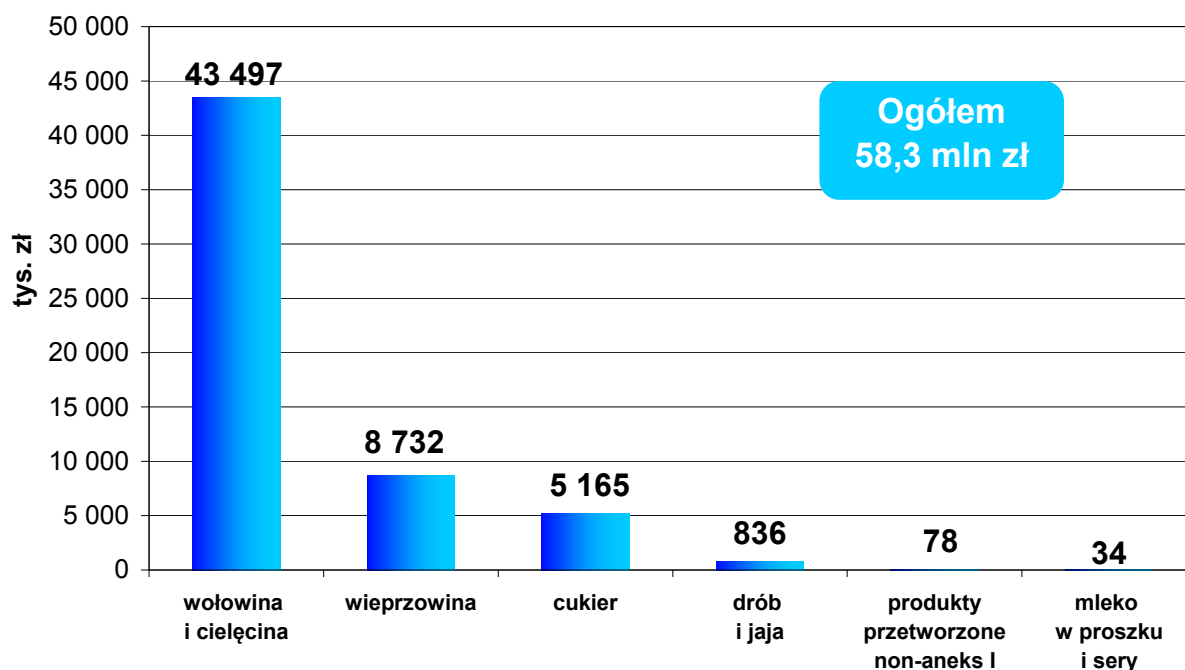
Lp.	Rynek	Kwota refundacji (tys. zł)	Ilość (tys. ton)	Główne kierunki wywozu		Liczba przedsiębiorców korzystających z refundacji
				Kraj	Kwota refundacji (mln zł)	
1.	Wołowina i cielęcina	43 497	48,0	Turcja Rosja Izrael	29,75 5,59 2,79	12
2.	Wieprzowina	8 732	8,5	USA Ukraina Albania	7,34 1,24 0,05	9
3.	Cukier	5 165	3,6	Kazachstan Turkmenistan	2,70 2,15	2
4.	Drób i jaja	836	1,5*	Ukraina Mołdawia	0,33 0,31	5
5.	Produkty przetworzone non-aneks I	78	0,2	Białoruś Rosja	0,025 0,024	6
6.	Mleko w proszku i sery	34	0,03	Kazachstan	0,03	2
Ogółem		58 342	61,83	x	x	36**

* Dotyczy ogólnej ilości wywiezionych produktów.

** Łączna liczba przedsiębiorców (krajowych i zagranicznych), którzy uzyskali refundacje wywozowe.

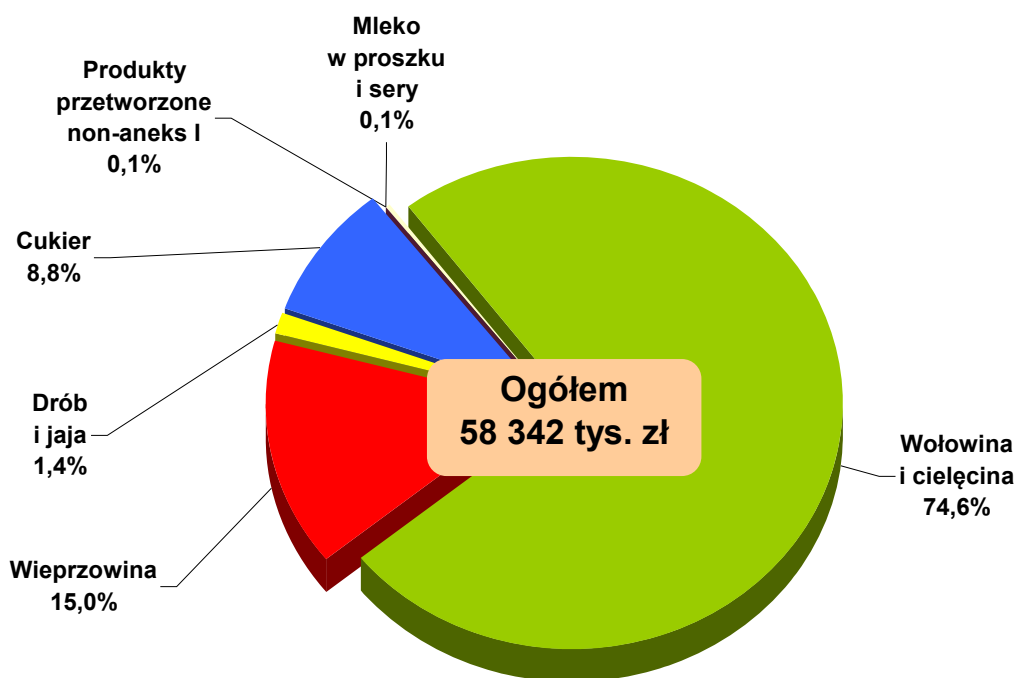
W 2011 r. ARR wypłaciła łącznie 58 342 tys. zł refundacji (tj. o 29,9% więcej niż w 2010 r.) do wywozu 61,8 tys. ton produktów rolno-spożywczych i 197 ton towarów przetworzonych non-aneks I. Refundacje wywozowe wypłacono na rynkach: wołowiny i cielęciny – 43 497 tys. zł, wieprzowiny – 8 732 tys. zł, cukru – 5 165 tys. zł (na podstawie pozwoleń wydanych w latach wcześniejszych), drobiu i jaj – 836 tys. zł, w zakresie produktów przetworzonych non-aneks I – 78 tys. zł oraz na rynku mleka i przetworów mlecznych – 34 tys. zł (rozliczenie pozwoleń wydanych w poprzednich latach).

Wykres 46. Wyплаты refundacji wywozowych w 2011 r.

Najważniejszymi rynkami zbytu w wywozie produktów rolno-spożywczych w 2011 r. objętych refundacjami były: Turcja, USA, Rosja, Izrael, Kazachstan, Turkmenistan i Ukraina. Polscy eksporterzy lokowali również swoje produkty na rynkach: Mołdawii, Albanii, Białorusi, Bośni i Hercegowiny, Serbii, Kosowa, Macedonii, Chorwacji, Egiptu, Tunezji, Kanady, Meksyku, Republiki Korei, Zjednoczonych Emiratów Arabskich i Japonii.

Wykres 47. Struktura wypłat refundacji wywozowych w 2011 r.

Tabela 29. Liczba wniosków, wydanych przez ARR pozwoleń i wypłaconych refundacji wywozowych w latach 2010-2011

Lp.	Wyszczególnienie	2010 r.	2011 r.	Dynamika (w %)
1.	Wnioski o refundacje wywozowe (szt.)	3 547	6 318	78,1
2.	Karty kontrolne T5 (szt.)	4 636	7 340	58,3
3.	Badania laboratoryjne (szt.)	358	666	86,0
4.	Wnioski o wydanie pozwoleń (szt.)	4 110	6 438	56,6
5.	Wydane pozwolenia i zaświadczenia P2 (szt.)	4 011	6 302	57,1
6.	Rozliczone pozwolenia (szt.)	2 745	4 845	76,5
7.	Kwota na wydanych poleceniach zapłaty (tys. zł)	47 530	64 710	36,1
8.	Kwota wypłaconych refundacji wywozowych (tys. zł)	44 909	58 342	29,9

W 2011 r. ARR jako unijna agencja płatnicza wspierała współpracę polskich przedsiębiorców z ich kontrahentami w krajach trzecich. Wynikiem tej współpracy było m.in. większe niż w 2010 r. zainteresowanie beneficjentów mechanizmami handlu zagranicznego administrowanymi przez ARR. W 2011 r. eksporterzy złożyli w ARR, w porównaniu z 2010 r., o ponad połowę więcej wniosków o wydanie pozwoleń oraz o 78% więcej wniosków o refundacje wywozowe. Skutkowało to większą o 57% liczbą wydanych przez ARR pozwoleń i zaświadczeń P2 niż w 2010 r. Rozliczono także o 76,5% więcej pozwoleń i wypłacono o 30% więcej refundacji wywozowych niż w 2010 r.

2.3. Podsumowanie wsparcia sektora rolno-żywnościowego przez ARR w 2011 r.

Wsparcie na rzecz sektora rolno-żywnościowego udzielone przez ARR w 2011 r. wyniosło 1 194 769 tys. zł, z tego 872 445 tys. zł wypłacono w ramach realizacji mechanizmów WPR i krajowych, 284 588 tys. zł stanowiła wartość produktów przekazanych w zakresie pomocy żywnościowej, a 37 736 tys. zł pochodziło z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych.

Tabela 30. Wsparcie sektora rolno-żywnościowego przez ARR w 2011 r. w podziale na grupy działań

Lp.	Grupy działań/działania	Wydatki (tys. zł)
1.	Programy wsparcia	358 033
1.1.	Wsparcie w sektorze owoców i warzyw z tytułu kryzysu spowodowanego szczepem bakterii EHEC	179 442
1.2.	Dopłaty do materiału siewnego	91 440
1.3.	Fundusz restrukturyzacji sektora cukru	48 755
1.4.	Wsparcie rynku produktów pszczelich	18 270
1.5.	Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności UE	11 732
1.6.	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych	8 393
1.7.	Szczególne środki wspierania rynku mleczarskiego	1
2.	Płatności uzupełniające dla:	247 313
2.1.	Producentów surowca tytoniowego	215 318
2.2.	Producentów rolnych – sektor skrobi ziemniaczanej	31 995

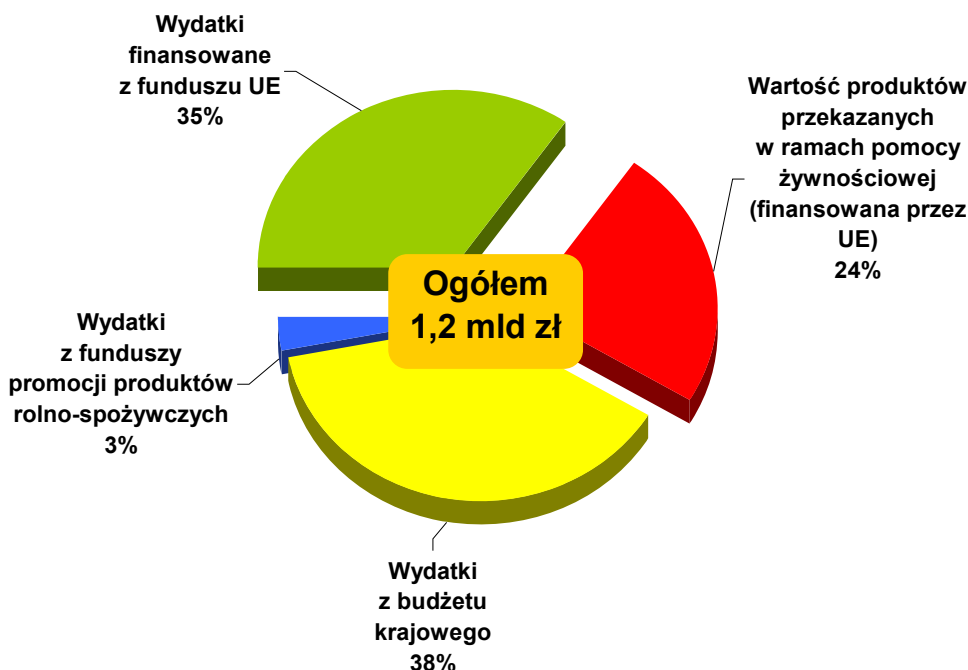
Lp.	Grupy działań/działania	Wydatki (tys. zł)
3.	Dopłaty do spożycia, przetwórstwa, produkcji i prywatnego przechowywania	195 868
3.1.	Dopłata do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych (dopłata krajowa)	95 894
3.2.	Program „Owoce w szkole”	40 446
3.3.	Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych (dopłata unijna)	37 378
3.4.	Dopłaty do prywatnego przechowywania wieprzowiny	14 948
3.5.	Dopłaty w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej (premie produkcyjne)	6 318
3.6.	Dopłaty do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno	464
3.7.	Dopłaty do produkcji suszu paszowego	420
4.	Refundacje wywozowe do	58 342
4.1.	Mięsa wołowego	43 497
4.2.	Przetworów wieprzowych	8 732
4.3.	Cukru	5 165
4.4.	Drobieu i jaj	836
4.5.	Produktów przetworzonych non-aneks I	78
4.6.	Przetworów mleczarskich (serów i mleka w proszku)	34
5.	Interwencyjny zakup i sprzedaż (koszty przechowywania)	12 889
5.1.	Zboża	12 353
5.2.	Odtłuszczone mleko w proszku	536
Ogółem wydatki ARR w 2011 r.		872 445
6.	Wartość produktów przekazanych w ramach pomocy żywnościowej UE	284 588
7.	Wydatki z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych	37 736
Ogółem wsparcie sektora rolno-żywnościowego		1 194 769

Agencja w 2011 r. w ramach administrowanych mechanizmów dokonała płatności ze środków finansowych pochodzących z budżetu UE i z budżetu krajowego w wysokości 872 445 tys. zł w zakresie przedstawionym poniżej.

Tabela 31. Wydatki ARR w 2011 r. w podziale na rynki/mechanizmy

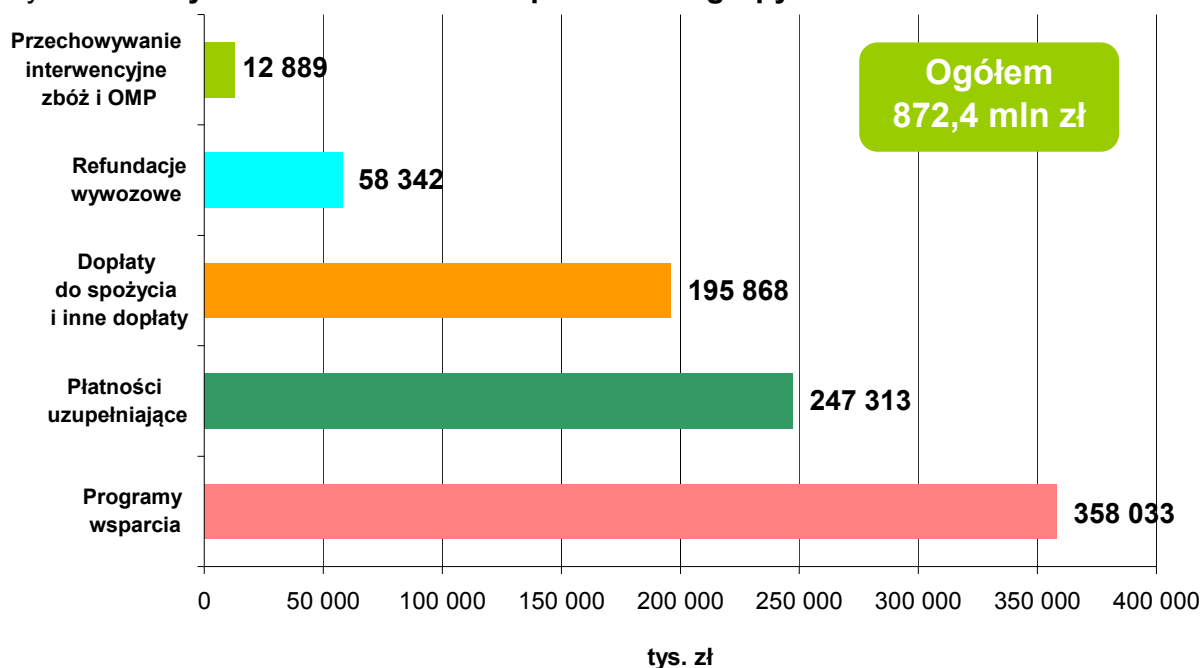
Lp.	Wyszczególnienie (rynek/mechanizm)	Wsparcie ARR (tys. zł)
1.	Rynek owoców i warzyw	219 888
2.	Rynek tytoniu	215 318
3.	Rynek mleka i przetworów mlecznych	133 843
4.	Rynek nasion	91 440
5.	Rynek mięsa czerwonego	67 177
6.	Rynek cukru	53 920
7.	Rynek skrobi ziemniaczanej	38 313
8.	Rynek produktów pszczelich	18 270
9.	Rynek zbóż	12 353
10.	Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności UE	11 732
11.	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych	8 393
12.	Rynek drobieu i jaj	836
13.	Rynek lnu i konopi	464
14.	Rynek suszu paszowego	420
15.	Handel zagraniczny w zakresie produktów przetworzonych non-aneks I	78
Ogółem wydatki na realizację mechanizmów WPR i krajowych		872 445

Wykres 48. **Struktura wsparcia sektora rolno-żywnościowego przez ARR w 2011 r.**

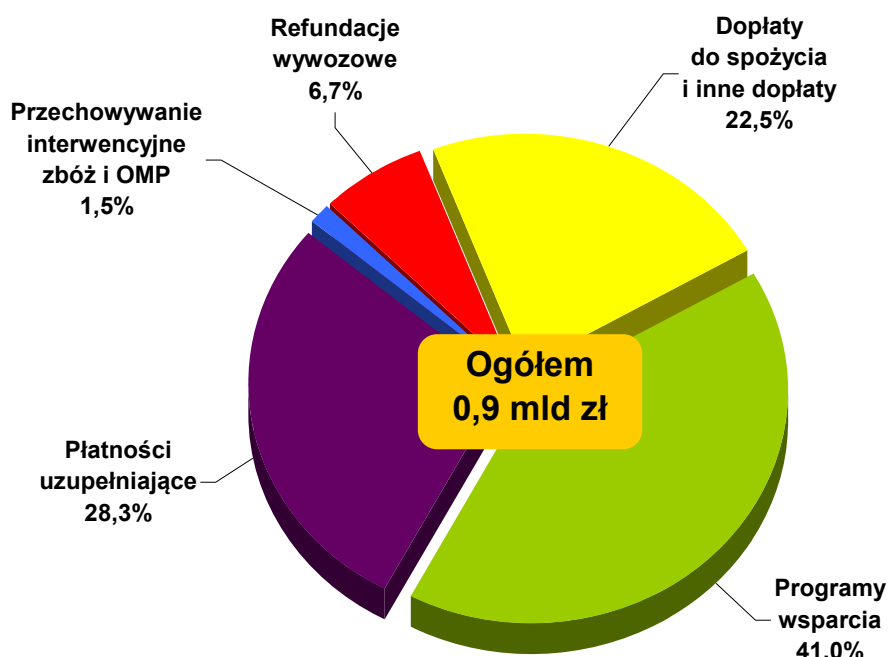
W ramach wsparcia sektora rolno-żywnościowego przez ARR w 2011 r. wydatki z budżetu krajowego (457 041 tys. zł) stanowiły 38% wypłat, z budżetu unijnego pochodziło 35% wydatków (415 404 tys. zł), wartość produktów przekazanych w ramach pomocy żywnościowej (finansowana przez UE) stanowiła 24% wsparcia, a wydatki z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych – 3%. Ogółem 59% wsparcia sektora rolno-żywnościowego przez ARR w 2011 r. pochodziło z budżetu unijnego.

Wykres 49. **Wydatki ARR w 2011 r. w podziale na grupy działań**

W 2011 r. w strukturze wsparcia sektora rolno-żywnościowego przez ARR 49% stanowiły wypłaty dla producentów rolnych, na wsparcie konsumentów przeznaczono 39% ogółu środków finansowych, a do przedsiębiorców działających w obszarze przetwórstwa rolno-spożywczego i handlu zagranicznego jego produktami trafiło 12% środków finansowych.

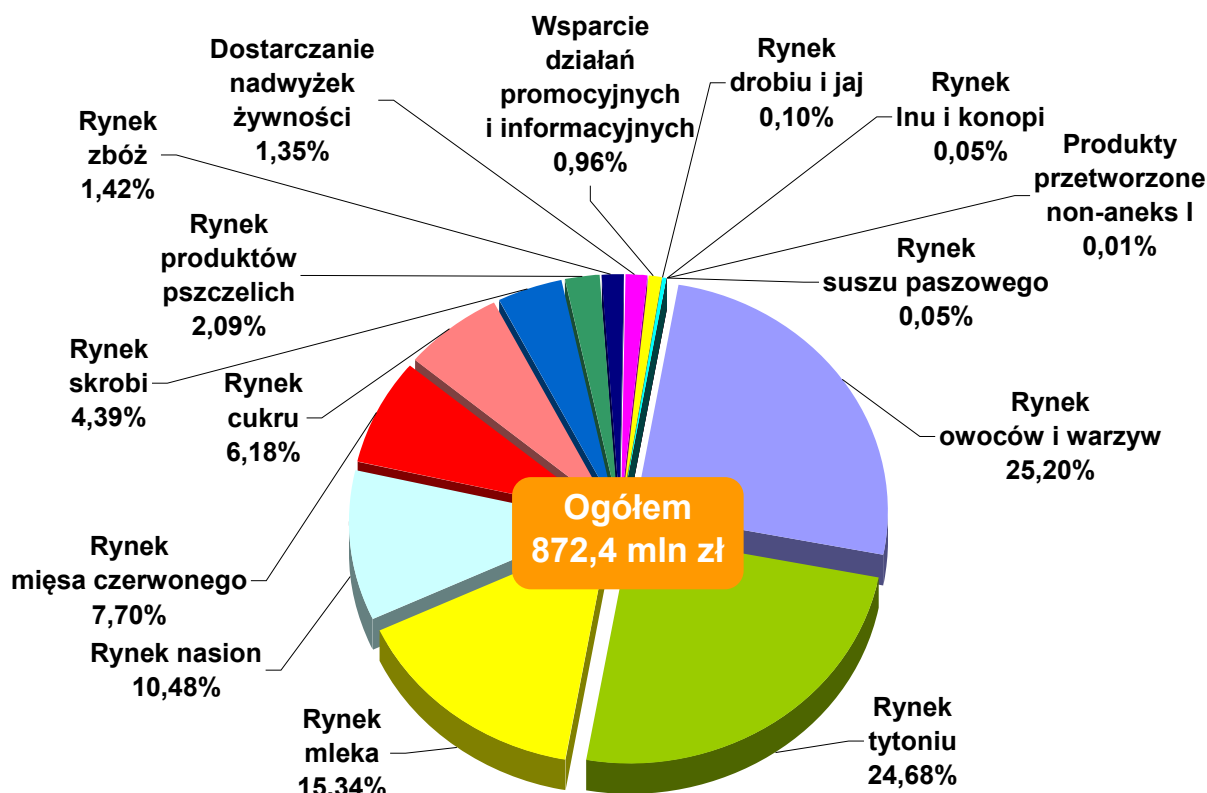
Wykres 50. **Struktura wydatków ARR w 2011 r. w podziale na grupy działań**

Największy udział w wydatkach ARR (41%) w 2011 r. stanowiły mechanizmy wsparcia (tj. głównie pomoc finansowa w sektorze owoców i warzyw z tytułu kryzysu spowodowanego szczepem bakterii EHEC, dopłaty do materiału siewnego i pomoc dywersyfikacyjna na rynku cukru).

Kolejną pozycję (28,3% wydatków ARR) zajmowały płatności uzupełniające, przekazane producentom surowca tytoniowego i producentom rolnym w sektorze skrobi ziemniaczanej. Na dopłaty do spożycia, przetwórstwa i produkcji Agencja wydatkowała 22,5% ogółu wypłat, a w tej grupie wydatków największy udział miały płatności w ramach programów "Szklanka mleka" i „Owoce w szkole” oraz dopłaty do prywatnego przechowywania wieprzowiny. Refundacje wywozowe do mięsa czerwonego, cukru, drobiu i jaj, produktów non-aneks I oraz przetworów mlecznych obejmowały 6,7% wypłat poniesionych przez ARR w 2011 r. Wydatki związane z przechowywaniem zbóż i OMP (zakupionych interwencyjnie w latach poprzednich) stanowiły 1,5% zrealizowanych płatności ARR.

Wykres 51. **Struktura wydatków ARR w 2011 r.**

Największego wsparcia finansowego w 2011 r. ARR udzieliła na rynkach świeżych owoców i warzyw (219 888 tys. zł), tytoniu (215 318 tys. zł), mleka i produktów mlecznych (133 843 tys. zł), nasion (91 440 tys. zł) oraz mięsa czerwonego (67 177 tys. zł). Znaczących wypłat dokonano również na rynkach: cukru (53 920 tys. zł), skrobi ziemniaczanej (38 313 tys. zł), produktów pszczelich (18 270 tys. zł), zbóż (12 353 tys. zł), z tytułu pomocy żywnościowej dla najuboższej ludności UE (11 732 tys. zł) oraz wsparcia działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych (8 393 tys. zł). Pozostałe środki finansowe wydatkowano w ramach rynku drobiu i jaj, lnu i konopi, suszu paszowego oraz na refundacje wywozowe do produktów przetworzonych non-aneks I.

3. SYTUACJA EKONOMICZNO-FINANSOWA ARR

W 2011 r. ARR prowadziła gospodarkę finansową obejmującą działalność ustawową w zakresie administrowania mechanizmami WPR oraz w ramach działalności krajowej. Działania te polegały na:

- prefinansowaniu mechanizmów WPR na rynkach rolnych,
- dokonywaniu płatności uzupełniających dla producentów surowca tytoniowego i dla producentów rolnych w sektorze skrobi ziemniaczanej,
- współfinansowaniu z budżetu krajowego mechanizmów WPR (tj. „Wsparcie rynku produktów pszczelich”, „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych” oraz programu „Owoce w szkole”),

a także na udzielaniu:

- dopłat do materiału siewnego,
- dopłaty krajowej do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych.

Ponadto Agencja realizowała zadania w zakresie pomocy technicznej PROW 2007-2013, programu wieloletniego „Przygotowanie, obsługa i sprawowanie Przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej w II połowie 2011 r.”, realizacji projektu pt. „Wsparcie przy tworzeniu i organizacji grup producenckich w Mołdowie”, a także w zakresie działalności administracyjnej i inwestycyjnej.

Działania ARR finansowane były zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.) w ramach udzielonych dotacji budżetowych, z tego:

- dotacji celowych przeznaczonych na:
  - prefinansowanie zadań dotyczących mechanizmów WPR w ramach budżetu środków europejskich,
  - współfinansowanie zadań dotyczących mechanizmów WPR,
  - płatności uzupełniające,
  - podatek VAT od WPR,
  - wydatki inwestycyjne,
  - zadanie w zakresie realizacji pomocy technicznej PROW 2007-2013,
  - zadania wynikające z programu wieloletniego „Przygotowanie, obsługa i sprawowanie Przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej w II połowie 2011 r.” – „Prezydencja”,

- realizację projektu pt. „Wsparcie przy tworzeniu i organizacji grup producenckich w Mołdowie” – „Mołdowa”,
- dotacji podmiotowej na finansowanie bieżących wydatków administracyjnych i mechanizmów krajowych.

ARR w 2011 r. dysponowała środkami budżetowymi w łącznej wysokości 1 031 758 tys. zł, z tego:

				(tys. zł)
1.	W części 35 – Rynki Rolne, w dziale 500 – Handel, w rozdziale 50002 – Agencja Rynku Rolnego:			1 031 343
	1.1.	na działalność statutową		319 106
		§ 2570	Dotacja podmiotowa z budżetu dla pozostałych jednostek sektora finansów publicznych na działalność statutową	309 006
		§ 6220	Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych innych jednostek sektora finansów publicznych	10 100
	1.2.	na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej		289 550
		§ 2009	Dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 pkt 5 i 6 (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.) lub płatności w ramach budżetu UE, z tego na:	288 730
			– płatności uzupełniające	247 326
			– współfinansowanie	22 394
			– podatek VAT	19 010
		§ 2808	Dotacja celowa z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych z przeznaczeniem na finansowanie pomocy technicznej w ramach PROW 2007-2013	615
		§ 2809	Dotacja celowa z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych na współfinansowanie pomocy technicznej w ramach PROW 2007-2013	205
	1.3.	na podatek VAT związany z realizacją pomocy technicznej w ramach PROW 2007-2013		180
		§ 2800	Dotacja celowa z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych	180
	1.4.	Projekt pt.: „Wsparcie przy tworzeniu i organizacji grup producenckich w Mołdowie”		180
		§ 2800	„Wsparcie przy tworzeniu i organizacji grup producenckich w Mołdowie”	180
	1.5.	w ramach budżetu środków europejskich		422 327
		§ 2007	Dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 pkt 5 i 6 ustawy lub płatności w ramach budżetu środków europejskich	422 327
2.	W części 35 – Rynki Rolne, w dziale 750 – Administracja publiczna, w rozdziale 75076 – Przygotowanie i sprawowanie Przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej:			415
		§ 2800	Dotacja celowa z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych	415

W 2011 r. ARR na realizację działań wydatkowała środki w łącznej kwocie 1 033 224 tys. zł. Źródłem finansowania działań były: środki budżetowe (dotacja podmiotowa, dotacje celowe), środki z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych, zwroty uzyskane w ramach realizacji WPR oraz środki własne Agencji. Wyszczególnienie wydatków ARR w 2011 r. przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 32. Wydatki na realizację działań ARR oraz źródła ich finansowania w 2011 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Źródło finansowania	Wartość (tys. zł)
1.	Prefinansowanie	Dotacja celowa + zwroty wykorzystane na finansowanie wydatków WPR	415 404
2.	Współfinansowanie	dotacja celowa	22 394
–	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych	dotacja celowa	3 147
–	Wsparcie rynku produktów pszczelich	dotacja celowa	9 135
–	Program „Owoce w szkole”	dotacja celowa	10 112
3.	Płatności uzupełniające	dotacja celowa	247 313
–	Płatności uzupełniające dla producentów rolnych w sektorze skrobi ziemniaczanej	dotacja celowa	31 995
–	Płatności uzupełniające dla producentów surowca tytoniowego	dotacja celowa	215 318
4.	Finansowanie podatku VAT od WPR	dotacja celowa	19 010
5.	Mechanizmy krajowe		187 334
		z tego:	
		dotacja podmiotowa	182 900
		środki własne	4 374
		zwrot środków uzyskanych w ramach dotacji podmiotowej 2011 r.	57
		zwrot środków (w 2012 r.) uzyskanych w ramach dotacji podmiotowej 2011 r.	3
–	Dopłaty do materiału siewnego – de minimis		90 857
		z tego:	
		dotacja podmiotowa	86 439
		środki własne	4 374
		zwrot środków (w 2011 r.) uzyskanych w ramach dotacji podmiotowej 2011 r.	44
–	Dopłaty do materiału siewnego – powódź	dotacja podmiotowa	583
–	Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych		95 894
		z tego:	
		dotacja podmiotowa	95 878
		zwrot środków (w 2011 r.) uzyskanych w ramach dotacji podmiotowej 2011 r.	13

Lp.	Wyszczególnienie	Źródło finansowania	Wartość (tys. zł)
		zwrot środków (w 2012 r.) uzyskanych w ramach dotacji podmiotowej 2011 r.	3
6.	Wydatki administracyjne		131 538
		z tego:	
		dotacja podmiotowa	125 610
		środki z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych	1 337
		środki własne	4 591
7.	Wydatki inwestycyjne		9 378
		z tego:	
		dotacja celowa	9 201
		środki własne	177
8.	Pomoc techniczna PROW 2007-2013	dotacja celowa	292
9.	Program wieloletni „Prezydencja”	dotacja celowa	407
10.	Projekt „Mołdowa”	dotacja celowa	154
Ogółem			1 033 224

3.1. Działalność Agencji Rynku Rolnego w 2011 r. w ramach administrowania mechanizmami WPR⁸⁰

ARR, w ramach administrowania mechanizmami WPR w 2011 r., dokonywała płatności w zakresie:

- prefinansowania (wypłata refundacji wywozowych i dopłat, realizacja programów wsparcia, publicznego przechowywania zapasów interwencyjnych oraz udzielanie pomocy żywnościowej),
- współfinansowania (wsparcie rynku produktów pszczelich, branżowe programy promocyjne i informacyjne na rynkach wybranych produktów rolnych oraz program „Owoce w szkole”),
- płatności uzupełniających (dla producentów surowca tytoniowego i dla producentów rolnych w sektorze skrobi ziemniaczanej),
- finansowania podatku VAT od WPR.

3.1.1. Obrót środkami finansowymi na działalności WPR

W 2011 r. wpływy Agencji w zakresie obrotu środkami finansowymi na działalności związanej z WPR wyniosły 873 496 tys. zł. Na wpływy składały się głównie środki z tytułu przyznanych dotacji celowych na finansowanie mechanizmów WPR (w tym podatek VAT od WPR), które zostały uruchomione w ramach § 2007 na kwotę 412 776 tys. zł oraz § 2009 na kwotę 288 717 tys. zł. Na wpływy składały się także wpłacone zabezpieczenia oraz środki pozyskane od beneficjentów, m.in. z tytułu opłat cukrowych.

⁸⁰ Rok kalendarzowy (01.01-31.12.2011 r.) obejmuje część roku budżetowego EFRG 2011 (01.01-15.10.2011 r.) oraz część roku budżetowego EFRG 2012 (16.10-31.12.2011 r.).

Wydatki Agencji w 2011 r. w zakresie działalności dotyczącej mechanizmów WPR wyniosły ogółem 897 900 tys. zł, w tym 93 899 tys. zł stanowiły środki przekazane na dochody budżetu państwa uzyskane z tytułu opłat cukrowych w kwocie 89 172 tys. zł oraz z tytułu innych dochodów, takich jak: przejęte zabezpieczenia, podatek VAT z Urzędu Skarbowego, podatek VAT od pomocy żywnościowej, kary, odsetki oraz inne wierzytelności. W strukturze wydatków największy udział stanowiły wydatki poniesione w ramach prefinansowania (46,3%) oraz płatności uzupełniających (27,5%). W poniższej tabeli przedstawiono obrót środkami finansowymi w 2011 r. w zakresie realizacji WPR.

Tabela 33. Obrót środkami finansowymi⁸¹ na działalności WPR w 2011 r.

Lp. Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I. Środki na 01.01.2011 r.	39 584
II. Wpływy ogółem, z tego:	873 496
1. Prefinansowanie (dotacja celowa)	412 776
2. Współfinansowanie (dotacja celowa)	22 394
3. Płatności uzupełniające (dotacja celowa)	247 313
4. Podatek VAT	21 656
- od WPR (dotacja celowa)	19 010
- podatek VAT od pomocy żywnościowej	2 646
5. Zabezpieczenia	77 667
- zabezpieczenia gotówkowe	75 474
- przejęte zabezpieczenia krajowe	1 618
- przejęte zabezpieczenia UE	575
6. Odzyskane kwoty	2 481
- wierzytelności	197
UE ¹	184
kraj ²	13
- Kary	1 986
UE ¹	1 526
kraj ²	460
- odsetki	298
UE ¹	286
kraj ²	12
7. Opłaty cukrowe – od beneficjentów	89 172
- Opłaty cukrowe – od beneficjentów	89 166
- odsetki	6
8. Pozostałe	37
III. Wydatki ogółem, z tego:	897 900
1. Prefinansowanie	415 390
- płatności w ramach prefinansowania ³	415 366

⁸¹ Obrót środkami finansowymi to zestawienie stanu środków finansowych na początek roku budżetowego uwzględniające faktycznie otrzymane wpływy i zrealizowane wydatki w kwotach brutto oraz stan środków finansowych na koniec roku budżetowego.

Lp. Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
- zwroty niewykorzystanych dotacji z 2010 r. do MF	24
2. Współfinansowanie⁴	22 391
3. Płatności uzupełniające	247 331
- płatności uzupełniające	247 313
- zwroty niewykorzystanych dotacji z 2010 r. do MRiRW	18
4. Podatek VAT	21 656
- podatek VAT zapłacony przedsiębiorcom	12 957
- podatek VAT do US	6 053
- podatek VAT przekazany do MRiRW	2 646
5. Zabezpieczenia	101 475
- zabezpieczenia – zwrot do przedsiębiorcy	99 857
- przejęte zabezpieczenia krajowe – zwrot do MRiRW	1 618
6. Odzyskane kwoty – zwrot do MRiRW	463
- wierzytelności (kraj) ²	17
- kary (kraj) ²	434
- odsetki (kraj) ²	12
7. Opłaty cukrowe – przekazane do MRiRW	89 172
8. Kwotowanie produkcji mleka – zwroty do beneficjentów nadpłaconych środków	22
IV. Stan środków na 31.12.2011 r.	15 180

¹ W wyniku kompensat, w 2011 r. ARR odzyskała kwoty z tytułu:

- kar w wysokości 30 tys. zł,
- wierzytelności w wysokości 8 tys. zł.

² Różnica pomiędzy kwotą wpływów i wydatków wynika z przesunięcia na przełomie lat wpływu środków na rachunek Agencji oraz ich przekazania na rachunek MRiRW. Dodatkowo ARR w 2011 r. w wyniku kompensat odzyskała kwoty z tytułu wierzytelności w wysokości 3 tys. zł.

³ W wyniku kompensat, w 2011 r. ARR zrealizowała zobowiązania z tytułu prefinansowania w wysokości 38 tys. zł.

⁴ W wyniku kompensat, w 2011 r. ARR zrealizowała zobowiązania z tytułu współfinansowania w wysokości 3 tys. zł.

Stan środków finansowych na 1 stycznia 2011 r. w wysokości 39 584 tys. zł stanowiły w większości złożone w Agencji przez przedsiębiorców zabezpieczenia uczestnictwa w wybranych mechanizmach WPR w kwocie 39 072 tys. zł.

Stan środków na 31 grudnia 2011 r. w wysokości 15 180 tys. zł stanowiły środki o ograniczonej możliwości dysponowania, które obejmowały:

- zabezpieczenia złożone w Agencji przez przedsiębiorców jako zabezpieczenie uczestnictwa w wybranych mechanizmach WPR – 14 689 tys. zł,
- kwoty pozostałe do rozliczenia z tytułu opłat specjalnych za przekroczenie kwot indywidualnych w ramach kwotowania produkcji mleka – 440 tys. zł,
- wpływy z tytułu przejętych zabezpieczeń, kar, odsetek oraz zwrotów przez przedsiębiorców nienależnie wypłaconych środków, które zostały przekazane na rachunek dochodów budżetu państwa w MRiRW w 2012 r. bądź wykorzystane na finansowanie wydatków WPR w 2012 r. – 51 tys. zł.

3.1.2. Prefinansowanie

W 2011 r. wydatki na realizację zadań w ramach mechanizmów prefinansowanych z EFRG wyniosły łącznie 415 404 tys. zł⁸². Wydatki ARR poniesione w 2011 r. przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 34. **Wydatki poniesione przez Agencję w 2011 r. na realizację mechanizmów WPR w ramach prefinansowania**

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I. Rynek zbóż		12 353
1.	Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż (koszty przechowywania)	12 353
II. Rynek mięsa czerwonego		67 177
1.	Handel zagraniczny na rynku wieprzowiny	8 732
2.	Handel zagraniczny na rynku wołowiny i cielęciny	43 497
3.	Dopłaty do prywatnego przechowywania wieprzowiny	14 948
III. Rynek drobiu i jaj		847
1.	Handel zagraniczny na rynku drobiu i jaj	836
2.	Handel zagraniczny na rynku drobiu i jaj w zakresie produktów przetworzonych non-aneks I	11
IV. Rynek mleka i przetworów mlecznych		37 949
1.	Handel zagraniczny na rynku mleka	34
2.	Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych	37 378
3.	Szczególne środki wspierania rynku mleczarskiego	1
4.	Interwencyjny zakup i sprzedaż OMP (koszty przechowywania)	536
V. Rynek skrobi ziemniaczanej		6 318
1.	Dopłaty w ramach kwotowania skrobi ziemniaczanej	6 318
VI. Rynek cukru		53 987
1.	Handel zagraniczny na rynku cukru	5 165
2.	Handel zagraniczny na rynku cukru w zakresie produktów przetworzonych non-aneks I	67
3.	Fundusz restrukturyzacji sektora cukru, w tym: pomoc restrukturyzacyjna i pomoc na rzecz dywersyfikacji (Krajowy Program Restrukturyzacji)	48 755
VII. Rynek miodu		9 135
1.	Wsparcie rynku produktów pszczelich (prefinansowanie)	9 135
VIII. Rynek suszu paszowego		420
1.	Dopłaty do produkcji suszu paszowego	420
IX. Rynek lnu i konopi		464
1.	Dopłaty do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno	464
X. Rynek świeżych owoców i warzyw		209 776
1.	Program „Owoce w szkole” (prefinansowanie)	30 334
2.	Wsparcie w sektorze owoców i warzyw z tytułu kryzysu spowodowanego szczepem bakterii EHEC	179 442
XI. Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności UE*		11 732
XII. Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych (prefinansowanie)		5 246
Ogółem		415 404

* Łączna wartość programu wraz z wartością towarów przekazanych na pomoc żywnościową z zapasów interwencyjnych UE wyniosła 296 320 tys. zł.

⁸² Wykazane w tej części wydatki obejmują faktycznie poniesione wydatki z rachunku bankowego przeznaczonego do obsługi prefinansowania oraz wydatki zrealizowane w ramach zastosowania kompensaty z tytułu wzajemnych roszczeń.

Najwyższy poziom wydatków prefinansowanych z EFRG w 2011 r. odnotowano na rynku świeżych owoców i warzyw – 209 776 tys. zł (50,5%), na rynku mięsa czerwonego – 67 177 tys. zł (16,2%) oraz na rynku cukru – 53 987 tys. zł (13,0%).

Tabela 35. **Wydatki poniesione przez Agencję w 2011 r. wg grup mechanizmów prefinansowanych z WPR**

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
1.	Dopłaty i programy wsparcia	253 352
2.	Refundacje wywozowe	58 342
3.	Fundusz restrukturyzacji sektora cukru	48 755
4.	Program „Owoce w szkole”	30 334
5.	Interwencyjny zakup i sprzedaż	12 889
6.	Pomoc żywnościowa	11 732
Ogółem		415 404

W strukturze wydatków ARR prefinansowanych z EFRG w 2011 r., w poszczególnych grupach mechanizmów, najwyższy poziom wydatków stanowiły wypłaty w ramach dopłat i programów wsparcia – 253 352 tys. zł (61,0% ogółu wydatków prefinansowanych) oraz wydatki poniesione w ramach refundacji wywozowych – 58 342 tys. zł (14,0%).

3.1.2.1. Wydatki w ramach działań interwencyjnych na rynkach rolno-spożywczych

3.1.2.1.1. Stan magazynowy oraz obrót produktami znajdującymi się w magazynach interwencyjnych

W 2011 r. Agencja prowadziła działania związane z przechowywaniem i wydawaniem produktów rolnych wcześniej zakupionych interwencyjnie, zgodnie z obowiązującymi regulacjami unijnymi.

Stan magazynowy zapasów na 31 grudnia 2010 r. i 31 grudnia 2011 r. produktów zakupionych w latach ubiegłych w ramach działań interwencyjnych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 36. **Stan magazynowy produktów zakupionych interwencyjnie**

Produkt	Stan na 31.12.2010 r.				Stan na 31.12.2011 r.			
	Ilość (tony)	Wartość (tys. zł)	Deprecjacja* (tys. zł)	Wartość po deprecjacji (tys. zł)	Ilość (tony)	Wartość (tys. zł)	Deprecjacja (tys. zł)	Wartość po deprecjacji (tys. zł)
Jęczmień	365 266,9	154 645	3 176	151 469	-	-	-	-
Pszenica	619,0	270	5	265	-	-	-	-
OMP	2 596,8	18 759	1 706	17 053	0,8	6,1	0,5	5,6
Ogółem	x	173 674	4 887	168 787	x	6,1	0,5	5,6

* Deprecjacja ustalana jest na początku roku budżetowego w przypadku, gdy szacunkowa cena sprzedaży dla produktów objętych składowaniem interwencyjnym w magazynach państwowych jest niższa niż jego cena skupu. Stawka deprecjacji, która jest stosowana do obliczenia deprecjacji, ustalana jest rozporządzeniem KE dla każdego roku składowania w magazynach publicznych (finansowana w ramach EFRG).

Na dzień 31 grudnia 2010 r. łączna wartość produktów przyjętych i przejętych na stan ARR wyniosła 168 787 tys. zł, natomiast na 31 grudnia 2011 r. – 5,6 tys. zł i dotyczyła wyłącznie zapasów odtłuszczonego mleka w proszku.

Tabela 37. **Obrót magazynowy produktami zakupionymi interwencyjnie**

Lp.	Produkt	Przychody				Rozchody			
		Zakup		Nadwyżki		Sprzedaż		Inne rozchody/ubytki	
		Ilość (tony)	Wartość (tys. zł)	Ilość (tony)	Wartość (tys. zł)	Ilość (tony)	Wartość (tys. zł)	Ilość (tony)	Wartość (tys. zł)
1.	Jęczmień	–	–	–	–	–	–	365 266,9	154 645
2.	Pszenica	–	–	–	–	–	–	619,0	270
3.	OMP	–	–	–	–	–	–	2 596,0	18 753
Ogółem		x	–	x	x	x	x	x	173 668

W 2011 r. rozchody towarów przechowywanych w magazynach interwencyjnych ARR były rozdysponowane w ramach mechanizmu „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej”, z tego: 10,8% wartości stanowiło OMP, 89,0% – jęczmień i 0,2% – pszenica.

3.1.2.1.2. Wydatki związane z utrzymaniem zapasów w ramach działań interwencyjnych na rynkach rolno-spożywczych

W 2011 r. Agencja poniosła wydatki związane z przechowywaniem produktów rolnych w ramach działań interwencyjnych na rynkach rolno-spożywczych w kwocie 12 889 tys. zł. Największe wydatki w ramach tej kwoty były związane z przechowywaniem jęczmienia (95,7%).

Tabela 38. **Wydatki związane z przechowywaniem interwencyjnym na rynkach rolno-spożywczych w 2011 r.**

Lp.	Wyszczególnienie	Wydatki (tys. zł)
I.	Utrzymanie zapasów zbóż, z tego:	12 353
-	Jęczmień – wydatki z tytułu przechowywania	12 339
-	Pszenica – wydatki z tytułu przechowywania	14
II.	Utrzymanie zapasów OMP – wydatki z tytułu przechowywania	536
Ogółem		12 889

3.1.2.1.3. Wydatki refundowane przez UE, związane z utrzymaniem zapasów w ramach działań interwencyjnych na rynkach rolno-spożywczych

Komisja Europejska przekazuje środki w ramach refundacji poniesionych wydatków do dyspozycji państw członkowskich UE w formie miesięcznych zwrotów, na podstawie wydatków dokonanych przez akredytowane agencje płatnicze w danym okresie referencyjnym. Przekazanie miesięcznych zwrotów odbywa się najpóźniej trzeciego dnia roboczego drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym dokonano wydatków.

Refundacja z budżetu unijnego wydatków poniesionych w ramach interwencyjnego zakupu i sprzedaży produktów dokonywana jest w oparciu o stawki refundacji dla poszczególnych rodzajów kosztów, określane corocznie przez KE.

W 2011 r. saldo wydatków związane z działaniami interwencyjnymi na rynkach rolno-spożywczych, wykazane w Tabeli 104⁸³, wyniosło ogółem 172 370 tys. zł. Kwota ta stanowiła wysokość refundacji wydatków przez KE na rzecz Polski.

Tabela 39. **Wydatki związane z działaniami interwencyjnymi na rynkach rolno-spożywczych w 2011 r. refundowane z UE**

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
1.	Koszty techniczne publicznego przechowywania zboża, z tego:	9 007
–	pszenica	12
–	jęczmień	8 995
2.	Koszty finansowe* publicznego przechowywania zboża, z tego:	662
–	pszenica	1
–	jęczmień	661
3.	Inne koszty publicznego przechowywania zboża (pszenica i jęczmień)	- 31 077
4.	Zboża – wartość produktu – program 2011, z tego:	178 083
–	pszenica	249
–	jęczmień	177 834
5.	Koszty techniczne publicznego przechowywania mleka i przetworów mlecznych (OMP)	245
6.	Koszty finansowe publicznego przechowywania mleka i przetworów mlecznych (OMP)	112
7.	Inne koszty publicznego przechowywania mleka i przetworów mlecznych (OMP)	- 91 167
8.	Mleko i przetwory mleczne – wartość produktu – program 2011 (OMP)	106 505
Ogółem		172 370

* Koszty finansowe są to koszty w postaci średniego oprocentowania środków wykorzystanych przez państwa członkowskie UE na sfinansowanie interwencyjnego zakupu produktów rolnych.

W ramach powyższych rozliczeń uwzględniono również wartość produktów w łącznej wysokości 284 588 tys. zł, które w ramach mechanizmu „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej” Agencja wydała z magazynów zlokalizowanych na terenie Polski oraz otrzymała z Niemiec. Przedmiotowe transakcje o charakterze bezgotówkowym, zgodnie z ustalonymi zasadami rozliczeń, zostały wykazane w sprawozdaniu – Tabela 104, przekazany do KE.

⁸³ „Miesięczne sprawozdanie z podziałem danych zgodnie z nomenklaturą budżetu Wspólnot Europejskich oraz wg rodzaju wydatków i dochodów – Tabela 104”, przekazywane do Jednostki Koordynującej (MRiRW).

3.1.3. Współfinansowanie, płatności uzupełniające oraz podatek VAT od WPR

W 2011 r. na płatności uzupełniające, współfinansowanie oraz podatek VAT od WPR przyznano Agencji środki finansowe w wysokości 288 730 tys. zł. W ramach ww. środków ARR otrzymała z MRiRW kwotę 288 717 tys. zł (kwota 13 tys. zł nie została uruchomiona). Ponadto Agencja w 2011 r. otrzymała kwotę 2 646 tys. zł, którą stanowiły środki otrzymane od przedsiębiorców tytułem rozliczenia podatku VAT od pomocy żywnościowej, która została zwrócona na rachunek dochodów budżetu państwa w MRiRW.

3.1.3.1. Działalność w zakresie współfinansowania mechanizmów z udziałem środków Unii Europejskiej

W 2011 r. na finansowanie lub dofinansowanie ustawowo określonych zadań bieżących realizowanych przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych z przeznaczeniem na realizację mechanizmów współfinansowanych, ARR przyznano środki finansowe z dotacji celowej w kwocie 22 394 tys. zł. W ramach przyznanej dotacji Agencja otrzymała z MRiRW i wydatkowała całą ww. kwotę (w tym zrealizowano 3 tys. zł jako kompensaty z tytułu wzajemnych roszczeń).

Tabela 40. Działalność ARR w 2011 r. w zakresie współfinansowania programów z udziałem środków Unii Europejskiej

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2011 r.	0
II.	Wpływy ogółem:	22 394
1.	Dotacja celowa	22 394
III.	Wydatki ogółem, z tego:	22 394
1.	Wsparcie rynku produktów pszczelich	9 135
2.	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych	3 147
3.	Program „Owoce w szkole”, w tym środki wydatkowane w formie kompensaty w wysokości 3 tys. zł*	10 112
IV.	Stan środków na 31.12.2011 r.	0

* Szczegółowo kompensatę opisano w tabeli 33.

3.1.3.2. Działalność w zakresie płatności uzupełniających dla producentów rolnych

W 2011 r. na finansowanie lub dofinansowanie ustawowo określonych zadań bieżących, realizowanych przez pozostałe jednostki sektora finansów publicznych z przeznaczeniem na wypłatę płatności uzupełniających dla producentów rolnych, ARR przyznano środki finansowe w ramach dotacji celowej w kwocie 247 326 tys. zł, z tego na:

- płatności uzupełniające dla producentów surowca tytoniowego 215 331 tys. zł
- płatności uzupełniające dla producentów rolnych w sektorze skrobi ziemniaczanej 31 995 tys. zł.

W ramach przyznanej kwoty Agencja z MRiRW otrzymała łącznie środki finansowe w wysokości 247 313 tys. zł (kwota 13 tys. zł nie została uruchomiona). Z kwoty tej ARR zrealizowała wypłaty na płatności uzupełniające dla producentów surowca tytoniowego – 215 318 tys. zł i dla producentów rolnych w sektorze skrobi ziemniaczanej – 31 995 tys. zł.

Tabela 41. **Płatności uzupełniające dla producentów rolnych w 2011 r.**

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2011 r.	18
II.	Wpływy ogółem:	247 313
1.	Dotacja celowa	247 313
III.	Wydatki ogółem, z tego:	247 331
1.	Wydatki w ramach płatności uzupełniających dla producentów rolnych, z tego:	247 313
-	płatności uzupełniające dla producentów surowca tytoniowego	215 318
-	płatności uzupełniające dla producentów rolnych w sektorze skrobi ziemniaczanej	31 995
2.	Zwroty środków przekazane do MRiRW w 2011 r. w ramach rozliczeń 2010 r.	18
IV.	Stan środków na 31.12.2011 r.	0

Środki pozostające na rachunku na 1 stycznia 2011 r. w kwocie 18 tys. zł zostały zwrócone w 2011 r. na rachunek wydatków budżetu państwa w MRiRW.

3.1.3.3. Działalność w zakresie rozliczeń podatkowych – VAT od WPR

W 2011 r. na finansowanie zobowiązań wobec Urzędu Skarbowego oraz beneficjentów z tytułu podatku od wartości dodanej towarów i usług powstałych w związku z działalnością w ramach WPR Agencji przyznano środki finansowe z dotacji celowej w kwocie 19 010 tys. zł, które ARR w całości otrzymała z MRiRW w 2011 r.

Ponadto w 2011 r. na rachunek bankowy Agencji wpłynęły środki w kwocie 2 646 tys. zł z tytułu zwrotu od kontrahentów podatku VAT w ramach ostatecznego rozliczenia umów na dostarczenie nadwyżek żywności najuboższej ludności w UE, które zostały przekazane na rachunek dochodów budżetu państwa w MRiRW.

Tabela 42. **Podatek VAT od WPR w 2011 r.**

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2011 r.	0
II.	Wpływy ogółem, z tego:	21 656
1.	Dotacja celowa	19 010
2.	Zwrot od beneficjentów z tytułu podatku VAT od pomocy żywnościowej	2 646
III.	Wydatki ogółem, z tego:	21 656
1.	Wydatki z tytułu rozliczeń podatku VAT (przekazany do US i do przedsiębiorców)	19 010
2.	Podatek VAT przekazany do MRiRW (od pomocy żywnościowej)	2 646
IV.	Stan środków na 31.12.2011 r.	0

W ramach posiadanych środków ARR w 2011 r. na rozliczenie podatku VAT od WPR wydatkowała 21 656 tys. zł.

3.1.4. Zabezpieczenia w zakresie mechanizmów WPR

Podmioty uczestniczące w realizacji mechanizmów WPR były zobowiązane do dokonania wpłaty zabezpieczenia gotówkowego lub złożenia gwarancji instytucji finansowych wpisanych do wykazu gwarantów uprawnionych do udzielania gwarancji składanych jako zabezpieczenie pokrycia kwot wynikających z długów celnych, prowadzonego przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych, które podpisały z ARR umowy o współpracy w zakresie gwarantowania mechanizmów WPR. Według stanu na 31 grudnia 2011 r., zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie współpracy pomiędzy instytucjami finansowymi upoważnionymi do gwarantowania długów celnych a Agencją Rynku Rolnego (Dz. U. Nr 78, poz. 733, z późn. zm.), ARR podpisała umowy o współpracy z 37 instytucjami finansowymi uprawnionymi do udzielenia gwarancji. Rejestr gwarantów przedstawiono w Aneksie 3.

Według stanu na 31 grudnia 2011 r., złożone w ARR zabezpieczenia gwarancyjne wyniosły 642 507 tys. zł, natomiast zabezpieczenia gotówkowe – 14 689 tys. zł.

W 2011 r. Agencja nie realizowała gwarancji stanowiących zabezpieczenie mechanizmów WPR od gwarantów, gdyż w przypadku powstania należności, gdzie zabezpieczeniem była gwarancja instytucji finansowej, przedsiębiorcy dokonali wpłat gotówkowych.

3.1.5. Wierzytelności z tytułu WPR

Wartość wierzytelności ARR, związanych z mechanizmami wspólnej polityki rolnej na 31 grudnia 2011 r., wyniosła ogółem 727 tys. zł (z tego należność główna wyniosła 521 tys. zł i odsetki – 206 tys. zł).

Tabela 43. Wierzytelności ARR w 2011 r. na działalności WPR

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień		Dynamika (w %)	Udział (w %)	
		31.12.2010 r.	31.12.2011 r.		31.12.2010 r.	31.12.2011 r.
		(tys. zł)		2010 = 100		
I.	Wierzytelności ARR ogółem, z tego:	2 417	727	- 69,9	100,0	100,0
1.	należność główna	2 143	521	-75,7	88,7	71,7
2.	odsetki	274	206	-24,8	11,3	28,3
II.	Liczba dłużników z tytułu wierzytelności ogółem	100	103	3,0	x	x

Wierzytelności WPR wynikały z decyzji administracyjnych i dotyczyły m.in.:

- nienależnie pobranych środków z tytułów refundacji wywozowych,
- kar z tytułu wnioskowania o refundację wyższą niż należna,
- opłat za opóźnienia w udokumentowaniu przetworzenia surowców przemysłowych,
- kar pieniężnych – na podstawie art. 54o. ust. 1 w związku z art. 54l. ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 11, poz. 65, z późn. zm.),
- nienależnie zwolnionych zabezpieczeń,
- opłat wyrównawczych,
- nienależnie pobranych środków z tytułu udzielenia wsparcia producentom mleka.

Tabela 44. Okresy powstania wierzytelności ARR

Lp.	Okres powstania wierzytelności	Wartość wierzytelności (tys. zł)	Liczba dłużników z tyt. wierzytelności**	Udział (w %)	
				Według wartości	Według liczby
1.	2006*-2007	33	4	4,5	3,9
2.	2008	466	14	64,1	13,6
3.	2009	148	29	20,4	28,2
4.	2010	48	16	6,6	15,5
5.	2011	32	40	4,4	38,8
Ogółem		727	103	100,0	100,0

* Dane z 2006 r. przedstawiono łącznie z 2007 r., ponieważ wartość wierzytelności w 2006 r. wynosiła 0,2 tys. zł.

** Należności od niektórych dłużników zostały ustalone w różnych latach. W takich przypadkach w kolumnie „Liczba dłużników...” wielkości te przypisano do jednego roku powstania.

Powstałe w ARR wierzytelności objęte są działaniami windykacyjnymi w poszczególnych kategoriach postępowań, a przebieg tych postępowań jest systematycznie monitorowany.

Tabela 45. Wierzytelności ARR w 2011 r. powstałe na działalności WPR wg postępowań

Lp.	Kategoria postępowań	Stan na dzień				Dynamika (w %)		Struktura (w %)	
		31.12.2010 r.		31.12.2011 r.		2010 = 100		wg wartości	
		Liczba	Wartość (tys. zł)	Liczba	Wartość (tys. zł)	Wg liczby	Wg wartości	31.12. 2010 r.	31.12. 2011 r.
1.	Postępowanie sądowe	1	399	1	438	0,0	9,8	16,5	60,3
2.	Postępowanie egzekucyjne	66	338	52	208	-21,2	-38,5	14,0	28,6
3.	Postępowanie upadłościowe	5	48	5	48	0,0	0,0	2,0	6,6
4.	Inne	28	1 632	45	33	60,7	-98,0	67,5	4,5
Ogółem		100	2 417	103	727	3,0	-69,9	100,0	100,0

Zgodnie z danymi przedstawionymi w powyższej tabeli, w ARR w 2011 r.:

- postępowaniem sądowym został objęty jeden dłużnik, a wartość dochodzonej wierzytelności wynosiła 438 tys. zł. Postępowanie sądowe zostało wszczęte w sprawie wyzbycia się przez dłużnika w drodze umowy sprzedaży jedynego posiadanego majątku w trakcie trwania postępowania egzekucyjnego – czynność prawna została dokonana przez dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela;
- postępowaniem egzekucyjnym zostało objętych 52 dłużników, a wartość dochodzonych wierzytelności wynosiła ogółem 208 tys. zł. W ramach tego postępowania Agencja prowadzi egzekucję zgodnie z ustawą o postępowaniu egzekucyjnym w administracji;
- postępowaniem upadłościowym zostało objętych 5 dłużników, a wartość wierzytelności wynosiła 48 tys. zł. W sprawach objętych tym postępowaniem ARR przystępuje do toczących się postępowań upadłościowych;
- w ramach postępowań „inne” objętych było 45 dłużników, a wartość wierzytelności, dla których minął termin zapłaty, wynosiła ogółem 33 tys. zł. Zostali tu zaliczeni kontrahenci, których ze względu na stan prawny nie można zakwalifikować do wymienionych w tabeli postępowań windykacyjnych.

3.2. Krajowa działalność ARR w 2011 r.

W zakresie działalności krajowej, Agencja wykonywała zadania w ramach administrowania mechanizmami krajowymi, działalności administracyjnej i inwestycyjnej, pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013, projektu „Wsparcie przy tworzeniu i organizacji grup producenckich w Mołdowie” oraz programu wieloletniego „Przygotowanie, obsługa i sprawowanie Przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej w II połowie 2011 r.”

3.2.1. Obrót środkami finansowymi na działalności krajowej

Agencja Rynku Rolnego, w ramach dotacji budżetowych na działalność administracyjną, na realizację mechanizmów krajowych oraz zleconych zadań przez MRiRW w 2011 r., na podstawie umów, dysponowała środkami finansowymi w wysokości 320 701 tys. zł. Powyższe środki zostały uruchomione w oparciu o:

1. przyznaną dotację podmiotową na realizację działalności administracyjnej oraz finansowanie mechanizmów krajowych w wysokości 309 006 tys. zł, z której ARR wydatkowała 308 510 tys. zł, a różnica w wysokości 496 tys. zł została zwrócona do MRiRW (z tego: 485 tys. zł z działalności administracyjnej i 11 tys. zł z mechanizmów krajowych);
2. podpisane umowy pomiędzy MRiRW a ARR na dotacje celowe na kwotę 11 695 tys. zł, z tego:
  - dotacja celowa przyznana ARR na podstawie umowy na wykonanie zadań z zakresu inwestycji i zakupów inwestycyjnych na kwotę 10 100 tys. zł, z której ARR wydatkowała 9 201 tys. zł, a różnica w wysokości 899 tys. zł została zwrócona do MRiRW;
  - dotacja celowa przyznana ARR na podstawie umowy na realizację „Działań informacyjnych i promocyjnych” w ramach PROW na lata 2007-2013 na kwotę 1 000 tys. zł (z tego: kwota 615 tys. zł przyznana na podstawie § 2808, kwota 205 tys. zł na podstawie § 2809 i 180 tys. zł na podstawie § 2800). W ramach realizacji ww. umowy Agencja wydatkowała 292 tys. zł, a różnica w wysokości 708 tys. zł została zwrócona do MRiRW;
  - dotacja celowa przyznana ARR na podstawie umowy na realizację projektu „Wsparcie przy tworzeniu i organizacji grup producenckich w Mołdowie” na kwotę 180 tys. zł, z której ARR wydatkowała 154 tys. zł, a różnica w wysokości 26 tys. zł została zwrócona do MRiRW;
  - dotacja celowa przyznana ARR na wykonanie zadań wynikających z realizacji programu wieloletniego pod nazwą „Przygotowanie, obsługa i sprawowanie Przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej w II połowie 2011 r.” na kwotę 415 tys. zł, z której ARR wydatkowała 407 tys. zł, a różnica w wysokości 8 tys. zł została zwrócona do MRiRW.

Agencja w 2011 r. uzyskiwała wpływy w ramach środków własnych w łącznej kwocie 5 480 tys. zł z tytułu otrzymanej dywidendy, odzyskanych wierzytelności oraz odsetek od rachunków bankowych.

Tabela 46. Obrót środkami finansowymi na działalności krajowej w 2011 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2011 r.	10 127
II.	Wpływy ogółem, z tego:	328 060
1.	Dotacje budżetowe na działalność ARR, z tego:	320 701
1.1.	Dotacja podmiotowa, z tego	309 006
	- na wydatki administracyjne	126 095
	- na finansowanie mechanizmów krajowych	182 911
1.2.	Dotacje celowe, z tego:	11 695
	- na pomoc techniczną PROW 2007-2013	1 000
	- w ramach wieloletniego programu „Przewodnictwo Polski w Radzie UE”	415
	- w ramach projektu „Mołdowa”	180
	- na działalność inwestycyjną	10 100
2.	Środki własne (w tym odsetki od środków własnych), z tego:	5 480
	- w ramach działalności administracyjnej	912
	- w ramach mechanizmów krajowych	4 374
	- w ramach działalności inwestycyjnej	194
3.	Fundusze promocji produktów rolno-spożywczych	1 404
4.	Zwroty środków w ramach dotacji z lat ubiegłych	375
5.	Zwroty od beneficjentów mechanizmów krajowych	57
6.	Środki otrzymane z ARiMR	39
7.	Odsetki od środków budżetowych	4
III.	Wydatki ogółem, z tego:	334 937
1.	Wydatki na finansowanie mechanizmów krajowych:	187 334
1.1.	Dopłaty do materiału siewnego – de minimis (w tym 44 tys. zł ze zwrotów środków)	90 857
1.2.	Dopłaty do materiału siewnego – powódź	583
1.3.	Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych (w tym 13 tys. zł ze zwrotów środków)	95 894
2.	Wydatki administracyjne	131 556
3.	Wydatki inwestycyjne	9 378
4.	Pomoc techniczna PROW 2007-2013	292
5.	Program wieloletni „Przewodnictwo Polski w Radzie UE”	407
6.	Projekt „Mołdowa”	154
7.	Fundusze promocji produktów rolno-spożywczych (zwrot w ramach rozliczenia 2011 r.)	67
8.	Zwrot do MRiRW środków otrzymanych w ramach dotacji z lat ubiegłych	5 706
	- w ramach wydatków administracyjnych	4 248
	- w ramach wydatków na mechanizmach krajowych	34
	- w ramach wydatków na PROW 2007-2013	279
	- w ramach wydatków na program „Przewodnictwo Polski w Radzie UE”	35
	- w ramach wydatków inwestycyjnych	1 110
9.	Zwrot do MRiRW środków otrzymanych z ARiMR	39
10.	Przekazanie do MRiRW odsetek od środków budżetowych	4
IV.	Saldo wpływów i wydatków (stan środków na 31.12.2011 r.)	3 250

W ramach wydatków wyszczególnionych w powyższej tabeli, kwota wydatków na dopłaty z tytułu mechanizmów krajowych, nie uwzględnia zwrotów od beneficjentów w łącznej wysokości 57 tys. zł.

Saldo wpływów i wydatków na rachunkach bankowych ARR na 31 grudnia 2011 r. wynosiło 3 250 tys. zł. Na tę kwotę składały się: środki własne Agencji oraz środki pochodzące z rozliczeń dotacji budżetowych 2011 r.

Dodatkowo na dzień 31 grudnia 2011 r. na wydzielonych rachunkach bankowych ARR posiadała środki finansowe o ograniczonej możliwości dysponowania oraz środki finansowe specjalnego przeznaczenia w łącznej wysokości 1 228 tys. zł, z tego:

- zabezpieczenia umów i wadium – 716 tys. zł,
- Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych – 371 tys. zł,
- środki na pokrycie wydatków związanych z projektami międzynarodowymi – 141 tys. zł.

Stan środków na rachunkach bankowych Agencji w Banku Gospodarstwa Krajowego na koniec 2011 r. wyniósł łącznie 4 478 tys. zł.

ARR w 2012 r. zwróciła na rachunek wydatków budżetu państwa w ramach niewykorzystanej dotacji budżetowej 2011 r. kwotę 2 137 tys. zł, która dotyczyła finansowania:

- działalności administracyjnej – 485 tys. zł,
- mechanizmów krajowych – 11 tys. zł,
- PROW 2007-2013 – 708 tys. zł,
- programu wieloletniego „Przewodnictwo Polski w Radzie UE” – 8 tys. zł,
- projektu „Mołdowa” – 26 tys. zł,
- zakupów inwestycyjnych – 899 tys. zł.

3.2.2. Rozliczenie środków finansowych na działalności krajowej w 2011 r.

3.2.2.1. Działalność administracyjna

Na dzień 1 stycznia 2011 r. na rachunkach bankowych ARR na finansowanie działalności administracyjnej pozostawała kwota 8 382 tys. zł, na którą składały się środki własne Agencji w kwocie 4 504 tys. zł oraz środki pochodzące z rozliczeń dotacji budżetowych z lat ubiegłych w kwocie 3 878 tys. zł.

Agencja w 2011 r. uzyskała wpływy w wysokości 128 785 tys. zł, z tego:

- w ramach przyznanych środków budżetowych z dotacji podmiotowej na realizację działalności administracyjnej – w kwocie 126 095 tys. zł,

- w ramach rozliczeń ARR związanych z zapewnieniem obsługi prawnej oraz techniczno-biurowej funduszy promocji produktów rolno-spożywczych, zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. 2009 Nr 97, poz. 799, z późn. zm.) – w kwocie 1 404 tys. zł,
- w zakresie środków własnych – w kwocie 912 tys. zł,
- z tytułu zwrotów środków w ramach dotacji z lat ubiegłych – w kwocie 370 tys. zł,
- z tytułu odsetek od środków budżetowych – w kwocie 4 tys. zł.

W 2011 r. Agencja poniosła wydatki administracyjne w łącznej kwocie 126 965 tys. zł (z tego: 125 628 tys. zł stanowiła dotacja podmiotowa 2011 r. i 1 337 tys. zł – środki z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych) z przeznaczeniem na:

	(tys. zł)
– materiały i energię, w tym: zakupy materiałów biurowych, materiałów eksploatacyjnych do samochodów, zużycie energii i paliwa	3 941
– remonty, w tym głównie naprawa środków trwałych	107
– pozostałe usługi obce, w tym m.in. na:	39 347
• czynsze	20 185
• informatyczne BT (m.in. opieka autorska programów komputerowych)	11 149
• usługi pocztowe	1 612
• organizacja targów, wystaw i konferencji	1 219
• telefony (stacjonarne, komórkowe)	1 027
• łącza dostępowe do Internetu i sieci VAN	799
– podatki i opłaty, w tym podatek PFRON	1 009
– wynagrodzenia (osobowe i bezosobowe)	67 501
– składki od wynagrodzeń: emerytalne, rentowe, wypadkowe, fundusz pracy	10 781
– pozostałe koszty, w tym: Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych, delegacje krajowe i zagraniczne, ubezpieczenia majątkowe, dofinansowanie do nauki dla pracowników, ochrona zdrowia, BHP itp.	4 140
– środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne niskocenne, w ramach których zakupiono m.in.: drobny sprzęt biurowy, asortyment wystawienniczy, sprzęt komputerowy nie zaliczany do środków trwałych	139

Wydatki o charakterze stałym stanowiły 89,4% ogółu wydatków administracyjnych ARR.

Tabela 47. Obrót środkami finansowymi w 2011 r. w ramach wydatków administracyjnych

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2011 r.	8 382
II.	Wpływy ogółem, z tego:	128 785
1.	Dotacja podmiotowa 2011 r.	126 095
2.	Środki własne (w tym odsetki od środków własnych)	912
3.	Fundusze promocji produktów rolno-spożywczych	1 404
4.	Zwroty środków w ramach dotacji z lat ubiegłych	370
5.	Odsetki od środków budżetowych	4
III.	Wydatki ogółem, z tego:	135 875
1.	Wydatki administracyjne, z tego:	131 556
1.1.	Wydatki administracyjne w ramach środków budżetowych i funduszy promocji produktów rolno-spożywczych	126 965
-	dotacja podmiotowa na 2011 r.	125 628
-	fundusze promocji produktów rolno-spożywczych	1 337
1.2.	Wydatki administracyjne ze środków własnych 2011 r.	4 591
2.	Zwrot do MRiRW środków otrzymanych w ramach dotacji z lat ubiegłych	4 248
3.	Fundusze promocji produktów rolno-spożywczych*	67
4.	Przekazanie odsetek od środków budżetowych do MRiRW	4
IV.	Stan środków na 31.12.2011 r.	1 292

* Kwota 67 tys. zł dotyczy zwrotu w ramach rozliczenia 2011 r.

Kwota 1 292 tys. zł pozostająca na rachunkach bankowych na 31 grudnia 2011 r. stanowiła:

- środki własne uzyskane na działalności administracyjnej – 825 tys. zł,
- niewykorzystaną dotację podmiotową na wydatki z zakresu działalności administracyjnej w 2011 r. – 467 tys. zł.

Agencja w 2012 r. w ramach rozliczeń dotacji podmiotowej 2011 r. zwróciła na rachunek wydatków budżetu państwa kwotę 485 tys. zł, stanowiącą niewykorzystaną dotację otrzymaną na realizację wydatków administracyjnych (w tym środki budżetowe pozostające na rachunku bankowym na 31 grudnia 2011 r. w kwocie 467 tys. zł oraz 18 tys. zł środków stanowiących zwrot w ramach rozliczeń administracyjnych 2011 r., które wpłynęły na rachunek bankowy ARR w 2012 r.).

3.2.2.2. Działalność w zakresie realizacji mechanizmów krajowych

Agencja w 2011 r. uzyskała wpływy w ramach finansowania mechanizmów krajowych w kwocie 187 347 tys. zł, z tego 182 911 tys. zł jako otrzymane środki budżetowe, 4 374 tys. zł – środki własne ARR oraz wpływy stanowiące zwroty z tytułu nienależnie lub nadmiernie pobranych środków w łącznej kwocie 62 tys. zł, na które składało się:

- 57 tys. zł – zwroty, które wpłynęły do ARR w 2011 r. i zostały przeznaczone na finansowanie mechanizmów krajowych w 2011 r., tj.: w ramach dopłat do materiału siewnego – 44 tys. zł i w ramach dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych – 13 tys. zł,
- 5 tys. zł – zwroty, które wpłynęły do ARR w 2011 r. (dotyczące 2010 r.) i zostały przekazane do MRiRW, tj. w ramach dopłat do materiału siewnego – 4 tys. zł i w ramach dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych – 1 tys. zł.

Dodatkowo Agencja uzyskała zwroty (dotyczące 2011 r.) w kwocie 3 tys. zł, które wpłynęły w 2012 r. i zostały przekazane do MRiRW, w ramach dopłat do materiału siewnego oraz dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych.

Łącznie w ramach dotacji 2011 r. ARR poniosła wydatki związane z realizacją mechanizmów krajowych w wysokości 187 334 tys. zł, z tego 182 903 tys. zł stanowiły środki budżetowe, 57 tys. zł – środki z wpływów uzyskanych z tytułu nienależnie lub nadmiernie pobranych dopłat oraz 4 374 tys. zł – środki własne ARR.

Tabela 48. **Obrót środkami finansowymi w 2011 r. w ramach realizacji mechanizmów krajowych**

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2011 r.	29
II.	Wpływy ogółem, z tego:	187 347
1.	Dotacja podmiotowa 2011 r.	182 911
2.	Środki własne	4 374
3.	Zwroty środków w ramach dotacji z lat ubiegłych	5
4.	Zwroty środków w ramach dotacji z 2011 r.	57
III.	Wydatki ogółem, z tego:	187 368
1.	Wydatki w ramach mechanizmów krajowych, z tego:	187 334
1.1.	Dopłaty do materiału siewnego – de minimis	90 857
-	<i>finansowane z dotacji 2011 r.</i>	86 439
-	<i>finansowane ze środków własnych</i>	4 374
-	<i>finansowane ze zwrotów środków z dotacji 2011 r.</i>	44
1.2.	Dopłaty do materiału siewnego – powódź	583
-	<i>finansowane z dotacji 2011 r.</i>	583
1.3.	Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych	95 894
-	<i>finansowane z dotacji 2011 r.</i>	95 881
-	<i>finansowane ze zwrotów środków z dotacji 2011 r.</i>	13
2.	Zwrot do MRiRW środków otrzymanych w ramach dotacji z lat ubiegłych	34
IV.	Stan środków na 31.12.2011 r.	8

ARR w 2012 r., w ramach rozliczeń dotacji podmiotowej 2011 r., zwróciła na rachunek wydatków budżetu państwa dotację na realizację mechanizmów krajowych w kwocie 11 tys. zł, z tego: środki budżetowe pozostające na rachunku bankowym na 31 grudnia 2011 r. w kwocie 8 tys. zł oraz

3 tys. zł, które w ramach środków dotyczących rozliczeń z tytułu nienależnie lub nadmiernie pobranych środków w 2011 r., wpłynęły na rachunek bankowy w 2012 r.

3.2.2.3. Działalność w zakresie realizacji pomocy technicznej PROW 2007-2013

W 2011 r. Agencja realizowała zadania wynikające z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz. 427, z późn. zm.), w celu wsparcia procesu wdrażania działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

W 2011 r. ARR zgodnie z umową na dotację celową otrzymała środki w wysokości 1 000 tys. zł (z tego: na finansowanie unijne w kwocie 615 tys. zł, na współfinansowanie krajowe w kwocie 205 tys. zł oraz na podatek VAT w kwocie 180 tys. zł).

ARR w 2011 r. z kwoty otrzymanej na realizację działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne” w ramach pomocy technicznej PROW 2007-2013, wydatkowała 292 tys. zł.

Tabela 49. Realizacja pomocy technicznej PROW 2007-2013 w ramach dotacji celowej w 2011 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Finansowanie pomocy technicznej z UE (tys. zł)	Współ-finansowanie pomocy technicznej (tys. zł)	Podatek VAT (tys. zł)	Ogółem (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2011 r.	209	70	-	279
II.	Wpływy ogółem, z tego:	654	205	180	1 039
1.	Dotacja celowa	615	205	180	1 000
2.	Środki z ARiMR	39	-	-	39
III.	Wydatki ogółem, z tego:	427	130	53	610
1.	Wydatki w ramach PROW 2007-2013	179	60	53	292
-	Materiały i wyposażenie	31	10	9	50
-	Organizacja i obsługa konferencji i spotkań konsultacyjno-promocyjnych dotyczących założeń programu operacyjnego na następny okres programowania	23	8	5	36
-	Działania promocyjne w mediach	120	40	37	197
-	Przygotowanie, wykonanie tablic oraz znaków informacyjnych	5	2	2	9
2.	Zwrot środków do MRiRW	248	70	-	318
-	Zwrot do MRiRW środków w ramach dotacji otrzymanych w latach ubiegłych	209	70	-	279
-	Zwrot środków otrzymanych z ARiMR przekazanych do MRiRW	39	-	-	39
IV	Stan środków na 31.12.2011 r.	436	145	127	708

Niewykorzystane środki w ramach przyznanej dotacji pozostające na rachunku ARR na 31 grudnia 2011 r. w wysokości 708 tys. zł zostały zwrócone na rachunek wydatków budżetu państwa

w styczniu 2012 r. Ponadto we wrześniu 2011 r. oraz w październiku 2011 r. ARR przekazała na rachunek dochodów budżetu państwa środki finansowe w kwocie 39 tys. zł, które ARR otrzymała od ARiMR na podstawie zatwierdzonego wniosku o płatność pomocy technicznej PROW 2007-2013 dotyczącego refundacji kosztów poniesionych w 2009 r. oraz w 2010 r. w ramach otrzymanych środków z budżetu państwa na finansowanie operacji w części krajowej kosztów kwalifikowalnych.

3.2.2.4. Działalność w zakresie realizacji programu wieloletniego „Przygotowanie, obsługa i sprawowanie Przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej w II połowie 2011 r.”

W 2011 r. ARR, w ramach umowy na dotację celową, realizowała zadania wynikające z programu wieloletniego „Przygotowanie, obsługa i sprawowanie Przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej w II połowie 2011 r.”. Zgodnie z umową ARR uzyskała środki dotacji celowej w łącznej kwocie 415 tys. zł i wykorzystwała 407 tys. zł.

W 2011 r. Agencja we współpracy z ARiMR zorganizowała międzynarodową konferencję towarzyszącą polskiej prezydencji w Radzie UE – 30 Konferencję Dyrektorów Agencji Płatniczych UE. W ramach organizacji ww. konferencji ARR zgodnie z umową o grant, uzyskała z Komisji Europejskiej refundację kosztów kwalifikowalnych w wysokości 109 tys. zł, które zostały przekazane na rachunek dochodów budżetu państwa w styczniu 2012 r.

Tabela 50. Realizacja programu wieloletniego „Przygotowanie, obsługa i sprawowanie Przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej w II połowie 2011 r.” w ramach dotacji celowej w 2011 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2011r.	35
II.	Wpływy ogółem, z tego:	415
1.	Dotacja celowa	415
III.	Wydatki ogółem, z tego:	442
1.	Wydatki w ramach „Przewodnictwo Polski w Radzie UE”	407
-	Organizacja i obsługa 30. Konferencji Dyrektorów Agencji Płatniczych UE	262
-	Techniczne przygotowanie pracowników Agencji zaangażowanych w organizację 30. Konferencji Dyrektorów Agencji Płatniczych Unii Europejskiej oraz spotkań eksperckich organizowanych podczas polskiej Prezydencji	11
-	Merytoryczne przygotowanie pracowników Agencji zaangażowanych w organizację 30. Konferencji Dyrektorów Agencji Płatniczych UE oraz spotkań eksperckich organizowanych podczas polskiej Prezydencji	7
-	Wzmocnienie kadrowe Stałego Przedstawicielstwa RP podczas przygotowania i sprawowania Przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej w II połowie 2011 r.	99
-	System motywacyjno-lojalnościowy w ramach programu wieloletniego "Przygotowanie, obsługa i sprawowanie Przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej w II połowie 2011 r."	20
-	Organizacja corocznego spotkania radców ds. rolnych ambasad państw członkowskich UE oraz krajów kandydujących w Polsce	8
2.	Zwrot do MRiRW środków otrzymanych w ramach dotacji z lat ubiegłych	35
IV.	Stan środków na 31.12.2011 r.	8

Niewykorzystane środki finansowe pozostające na rachunku ARR na 31 grudnia 2011 r. w wysokości 8 tys. zł zostały zwrócone na rachunek wydatków budżetu państwa w styczniu 2012 r.

3.2.2.5. Działalność w zakresie realizacji projektu „Wsparcie przy tworzeniu i organizacji grup producenckich w Mołdowie”

W 2011 r. Agencja w ramach umowy na dotację celową, realizowała zadanie wynikające z projektu „Wsparcie przy tworzeniu i organizacji grup producenckich w Mołdowie”. Zgodnie z umową ARR uzyskała środki dotacji celowej w kwocie 180 tys. zł i na realizację ww. projektu wykorzystwała 154 tys. zł.

Tabela 51. Realizacja projektu „Wsparcie przy tworzeniu i organizacji grup producenckich w Mołdowie”

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2011 r.	-
II.	Wpływy ogółem, z tego:	180
1.	Dotacja celowa	180
III.	Wydatki ogółem, z tego:	154
-	konferencje, wizyty studyjne i wizyty ekspertów	138
-	przygotowanie ekspertyzy	11
-	wydanie materiałów pokonferencyjnych	5
IV.	Stan środków na 31.12.2011 r.	26

Niewykorzystane środki finansowe pozostające na rachunku ARR na 31 grudnia 2011 r. w kwocie 26 tys. zł zostały zwrócone na rachunek wydatków budżetu państwa w styczniu 2012 r.

3.2.3. Wydatki inwestycyjne

Na dzień 1 stycznia 2011 r. Agencja posiadała środki w kwocie 1 402 tys. zł, z tego dotacja celowa 2010 r. stanowiła kwotę 1 110 tys. zł oraz środki własne – 292 tys. zł. W 2011 r., w ramach umowy na dotację celową, ARR otrzymała kwotę 10 100 tys. zł z przeznaczeniem na finansowanie inwestycji i zakupów inwestycyjnych. W ramach otrzymanej dotacji celowej Agencja zrealizowała wydatki w kwocie 9 201 tys. zł, które zostały przeznaczone na:

	(tys. zł)
– budowę oprogramowania i rozwój mechanizmów automatyzujących WPR, mechanizmów krajowych oraz systemu finansowo-księgowego	2 164
– utrzymanie i rozwój infrastruktury technicznej, z tego na zakup:	6 037
• sprzętu informatycznego i licencji	5 632
• sprzętu biurowego i urządzeń technicznych	378
• urządzeń z zakresu monitoringu i instalacji zabezpieczających	27

– zakup środków transportu 1 000

Agencja w 2011 r. uzyskała także wpływy w ramach środków własnych w wysokości 194 tys. zł, z tego 156 tys. zł zostały uzyskane z tytułu sprzedaży samochodów, 27 tys. zł z tytułu odszkodowania oraz 11 tys. zł z tytułu odsetek od środków zgromadzonych na rachunkach bankowych. Ze środków własnych ARR w 2011 r. przeznaczyła kwotę 177 tys. zł, m.in. na zakup samochodów osobowych i komputerów przenośnych.

Tabela 52. **Obrót środkami finansowymi w ramach wydatków inwestycyjnych ARR w 2011 r.**

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość (tys. zł)
I.	Stan środków na 01.01.2011 r.	1 402
II.	Wpływy ogółem, z tego:	10 294
1.	Dotacja celowa 2011 r.	10 100
2.	Środki własne (w tym odsetki od środków własnych)	194
III.	Wydatki ogółem, z tego:	10 488
1.	Wydatki inwestycyjne, z tego:	9 378
-	dotacja celowa 2011 r.	9 201
-	środki własne	177
2.	Zwrot do MRiRW środków otrzymanych w ramach dotacji z lat ubiegłych	1 110
IV.	Stan środków na 31.12.2011 r.	1 208

Środki finansowe pozostające na rachunku bankowym na 31 grudnia 2011 r. w kwocie 1 208 tys. zł stanowiły: środki własne uzyskane na działalności inwestycyjnej w wysokości 45 tys. zł, lokaty zwrócone w styczniu 2012 r. na kwotę 264 tys. zł oraz niewykorzystaną w 2011 r. dotację celową przyznaną na inwestycje i zakupy inwestycyjne, która została zwrócona na rachunek MRiRW w 2012 r. w kwocie 899 tys. zł.

3.2.4. Zabezpieczenia na działalności krajowej

ARR w 2011 r. realizowała obsługę zabezpieczeń dotyczących działalności administracyjnej Agencji zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759, z późn. zm.). Według stanu na 31 grudnia 2011 r. złożone zabezpieczenia gotówkowe wyniosły 688 tys. zł, a zabezpieczenia gwarancyjne – 3 292 tys. zł. W 2011 r. ARR nie realizowała gwarancji stanowiących zabezpieczenie działalności administracyjnej od gwarantów, gdyż nie wystąpiły przypadki niewywiązania się kontrahentów/wykonawców z przetargów/wykonania umów.

3.2.5. Wierzytelności z tytułu działalności krajowej

Wartość wierzytelności ARR (według stanu na 31 grudnia 2011 r.) związana z jej działalnością statutową przed 1 maja 2004 r. wynosiła ogółem 69 142 tys. zł (z tego: należność główna –

25 891 tys. zł, a odsetki – 43 251 tys. zł) i w porównaniu ze stanem na 31 grudnia 2010 r. (70 577 tys. zł) zmniejszyła się o 2%, tj. o kwotę 1 435 tys. zł, przy czym należność główna uległa obniżeniu o 1 199 tys. zł.

Tabela 53. Wartość wierzytelności ARR w 2011 r. na działalności krajowej

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień		Dynamika (w %)	Udział (w %)	
		31.12.2010 r.	31.12.2011 r.		2010 r.	31.12.2011 r.
		(tys. zł)		2010=100		
I.	Wierzytelności ARR ogółem (w zł), z tego:	70 577	69 142	98,0	100,0	100,0
-	należność główna	27 090	25 891	95,6	38,4	37,4
-	odsetki	43 487	43 251	99,5	61,6	62,6
1.	Wierzytelności Centrali ogółem (w zł), z tego:	33 693	34 176	101,4	100,0	100,0
-	należność główna	9 844	9 655	98,1	29,2	28,3
-	odsetki	23 849	24 521	102,8	70,8	71,7
2.	Wierzytelności OT ARR ogółem (w zł), w tym:	36 884	34 966	94,8	100,0	100,0
-	należność główna	17 246	16 236	94,1	46,8	46,4
-	odsetki	19 638	18 730	95,4	53,2	53,6
II.	Liczba wierzytelności ogółem, w tym:	65	58	89,2	100,0	100,0
-	w Centrali	25	24	96,0	38,5	41,4
-	w OT ARR	40	34	85,0	61,5	58,6

Wierzytelności Agencji, według stanu na 31 grudnia 2011 r. powstały w różnych okresach, a ich zakres zaprezentowano w poniższym zestawieniu.

Tabela 54. Okresy powstania wierzytelności ARR na działalności krajowej

Lp.	Okresy powstania wierzytelności	Wartość wierzytelności (tys. zł)	Liczba wierzytelności	% udziału	
				Według wartości	Według liczby
1.	1990-2003	62 602	36	90,5	62,1
2.	2004-2011, w tym:	6 540	22	9,5	37,9
-	2008	1 096	5	1,6	8,6
-	2009	674	6	1,0	10,3
-	2010	109	1	0,2	1,7
Ogółem		69 142	58	100,0	100,0

Z powyższego zestawienia wynika, że w latach 1990-2003 powstało 36 wierzytelności o wartości ogółem 62 602 tys. zł, których udział w ogólnej kwocie wyniósł 90,5%, natomiast na lata 2004-2011

przypadają 22 wierzytelności o wartości 6 540 tys. zł, przy czym ich udział w ogólnej kwocie wynosi 9,5%. W 2011 r. nie powstała żadna wierzytelność.

Wierzytelności ARR są przedmiotem systematycznych działań windykacyjnych, co pozwala zakwalifikować je do określonego postępowania. Wszystkie wierzytelności ARR są prawnie zabezpieczone i – zgodnie ze stanem księgowym na 31 grudnia 2011 r. – objęte są postępowaniami windykacyjnymi wyszczególnionymi w poniższej tabeli.

Tabela 55. **Wierzytelności ARR wg postępowań, ich dynamika i struktura**

Lp.	Kategoria postępowań	Stan na dzień				Dynamika 2010=100		Struktura w % wg wartości	
		31.12.2010 r.		31.12.2011 r.				31.12. 2010 r.	31.12. 2011 r.
		Liczba	Wartość (tys. zł)	Liczba	Wartość (tys. zł)	Liczby	Wartości		
1.	Postępowanie sądowe	18	26 868	14	26 287	-22,2	-2,2	38,1	38,0
2.	Postępowanie egzekucyjne	38	38 153	36	37 668	-5,3	-1,3	54,0	54,5
3.	Postępowanie upadłościowe	4	4 291	2	4 064	-50,0	-5,3	6,1	5,9
4.	Porozumienia	5	1 058	5	933	0,0	-11,8	1,5	1,3
5.	Inne	-	207	1	190	x	-8,2	0,3	0,3
Ogółem ARR		65	70 577	58	69 142	89,2	99,2	100,0	100,0

Z danych zaprezentowanych w tabeli wynika, że:

- postępowaniem sądowym było objętych 14 dłużników ARR, których wartość zadłużenia wynosiła 26 287 tys. zł. Wniesienie powództwa sądowego ma na celu prawne zabezpieczenie długu, nie dopuszczając do przedawnienia roszczeń, a także pozwalając na kontynuowanie innych, prawem przewidzianych czynności wobec dłużników. Od szybkości procesów sądowych uwarunkowane jest powodzenie egzekucji komorniczej. Uzyskanie prawnego tytułu wykonawczego stanowi podstawę do wszczęcia i prowadzenia egzekucji komorniczej;
- postępowaniem egzekucyjnym było objętych 36 dłużników ARR, a wartość dochodzonych wierzytelności wynosiła 37 668 tys. zł. W ramach tego postępowania Agencja prowadzi także czynności prawne związane z wyjawieniem majątku przez dłużników, a także wszystkie inne prawem dozwolone czynności, stosownie do statusu prawnego dłużników;
- postępowaniem upadłościowym było objętych 2 dłużników Agencji, a wartość wierzytelności wynosiła 4 064 tys. zł. W większości spraw objętych tym postępowaniem, ARR przystępuje do toczących się postępowań upadłościowych. Procesy upadłościowe są długotrwałe, a ściągalność kwot nieznaczna, z uwagi na zakwalifikowanie wierzytelności ARR do VI i VII kategorii w kolejności zaspokajania z funduszy masy upadłości.

Powyżej wymienione postępowania windykacyjne dotyczą 52 dłużników, a udział ich w ogólnej kwocie wierzytelności wynosi 98,4%, natomiast na pozostałe postępowania wobec 6 dłużników przypada 1,6%, z tego na: porozumienia – 5 dłużników (1,3% kwoty ogółu wierzytelności) i na „inne” postępowania – 1 dłużnik (0,3%).

Splata wierzytelności objętych porozumieniami odbywa się stosownie do ustalonych terminów spłat. Wymienione w tabeli postępowanie „inne” dotyczy jednego dłużnika Agencji, którego stan prawny nie pozwala zakwalifikować do wymienionych wcześniej w tabeli postępowań windykacyjnych. W większości przypadków są to dłużnicy, z którymi prowadzone są negocjacje na temat uregulowania należności, względnie w związku z wyczerpaniem czynności prawnych, przygotowywane są dokumenty do spisania z ewidencji księgowej. Ponadto, wg stanu na 31 grudnia 2011 r., występują należności w łącznej kwocie 120 tys. zł, dotyczące działalności ARR po 1 maja 2004 r. niezwiązanej bezpośrednio z realizacją mechanizmów WPR, z tego:

- 35 tys. zł – z tytułu należności wynikających z niewywiązania się z dostawy materiałów eksploatacyjnych do drukarek i kserokopiarek na potrzeby ARR, niezapłaconej faktury oraz z innych tytułów,
- 85 tys. zł – z tytułu nienależnie wypłaconych środków krajowych w zakresie mechanizmu „Pomoc dla plantacji trwałych”, „kary pieniężne w ramach ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz za naruszenie przepisów ustawy prawo energetyczne”, „Dopłaty do materiału siewnego”, „Rekompensaty dla producentów zrzekających się prawa do indywidualnych ilości referencyjnych”.

4. SYSTEM INFORMACYJNY

ARR pełni ważną rolę w upowszechnianiu zarówno informacji związanej z realizacją mechanizmów wspólnej polityki rolnej, jak i warunków udziału w tych mechanizmach. Wspiera działania promocyjne i informacyjne oraz prowadzi analizę rynków produktów rolnych i żywnościowych. Zadania te wynikają z zapisów ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych.

4.1. Cele i formy upowszechniania informacji

System informacji służy jak najlepszemu przygotowaniu producentów, handlowców oraz konsumentów do wykorzystania środków unijnych i krajowych, oferowanych w ramach mechanizmów realizowanych przez ARR. Wspomaga również funkcjonowanie rynku rolno-żywnościowego poprzez udostępnianie uczestnikom rynku danych o bieżącej i prognozowanej sytuacji rynkowej.

Realizując powyższe założenia, ARR udostępnia szczegółowe informacje o mechanizmach uruchomionych przez Komisję Europejską w zakresie m.in. dopłat do konsumpcji, zasad realizacji mechanizmu pomocy żywnościowej, kwotowania produkcji, wsparcia wymiany towarowej z zagranicą, promocji żywności, a także mechanizmów monitoringu i kontroli procesów produkcji oraz przetwórstwa. ARR upowszechnia również informacje o wymaganiach formalnych, które muszą spełnić beneficjenci, żeby korzystać ze wsparcia finansowego z budżetu unijnego lub krajowego oraz o zasadach uczestnictwa w tych mechanizmach.

Jednocześnie ARR zamieszcza na swoich stronach internetowych regularnie opracowywane informacje rynkowe. Zawierają one najważniejsze dane dotyczące głównych rynków rolno-żywnościowych, pozyskane ze źródeł krajowych i zagranicznych. Prezentowane cyklicznie na stronach internetowych Agencji dane o podaży, popycie oraz o cenach na rynku krajowym i zagranicznym zapewniają uczestnikom rynku dostęp do bieżącej informacji rynkowej. Informacje przekazywane przez ARR mogą stanowić podstawę do podejmowania decyzji dotyczących wielkości produkcji i ewentualnych zmian jej profilu.

W 2011 r. informowanie uczestników rynku rolno-spożywczego oraz zainteresowanych środowisk o działalności prowadzonej przez ARR odbywało się przy użyciu różnych narzędzi komunikacji.

Targi, wystawy, konferencje i spotkania informacyjne

Istotną rolę w przekazywaniu informacji, budowaniu wizerunku Agencji oraz postrzeganiu jej przez opinię publiczną pełniły spotkania z obecnymi i potencjalnymi beneficjentami.

Głównym organizatorem spotkań upowszechniających informacje na temat warunków uczestnictwa w mechanizmach WPR i krajowych były OT ARR. Spotkania informacyjne w zależności od sytuacji przybierały różną formę. Były to m.in.: szkolenia dla obecnych i potencjalnych beneficjentów, spotkania informacyjno-konsultacyjne dla producentów, handlowców oraz przetwórców produktów rolno-spożywczych i zainteresowanych środowisk. Sekcje w OT ARR również przygotowywały oraz upowszechniały komentarze i opinie dla mediów lokalnych. Bezpośrednie kontakty z beneficjentami odbywały się także na bieżąco poprzez punkty konsultacyjne działające w OT ARR.

Często stosowaną formą komunikacji wykorzystywaną do przekazu informacji były także spotkania o profilu informacyjno-szkoleniowym, organizowane głównie przez podmioty związane z sektorem rolno-spożywczym, w tym samorządy, związki i stowarzyszenia branżowe, a także przez placówki oświatowe (przede wszystkim szkoły rolnicze).

W 2011 r. popularną formą działań informacyjnych ARR było organizowanie stoisk informacyjno-konsultacyjnych podczas targów, wystaw, konferencji, konkursów branżowych i innych wydarzeń o profilu informacyjno-promocyjnym. ARR była także fundatorem okolicznościowych wyróżnień, np. pucharów, dyplomów, listów gratulacyjnych. Niektóre wydarzenia – na wniosek organizatorów – były obejmowane przez Agencję patronatem honorowym.

Agencja zintensyfikowała w 2011 r. współpracę ze szkołami rolniczymi w zakresie działań informacyjno-edukacyjnych, w ramach których zorganizowano 173 spotkania poświęcone 287 tematom z zakresu działalności Agencji.

ARR wzięła udział w 787 różnorodnych imprezach wystawienniczo-konferencyjnych, współorganizując je lub aktywnie w nich uczestnicząc. Podczas przeprowadzonych przez OT ARR działań informacyjnych omówiono 4 184 tematy.

W 2011 r. ARR współorganizowała (z MRiRW, ARiMR, ANR i KRUS) sześć stoisk resortowych na targach i wystawach międzynarodowych.

W drugim półroczu 2011 r., Agencja zorganizowała – razem z lokalnymi instytucjami, przedsiębiorcami, samorządem terytorialnym i mediami – specjalne spotkania poświęcone programowi „Owoce w szkole” oraz zdrowej żywności. Przybierały one różnorodną formę od konferencji do konkursów i festynów. Imprezy cieszyły się dużą popularnością, zyskały także pozytywną ocenę społeczności lokalnej, przedstawiciele oświaty i władz samorządowych. Ponadto tak jak w latach poprzednich ARR kontynuowała współpracę z jednostkami oświatowymi w zakresie popularyzowania prozdrowotnych programów – „Szkłanka mleka” i „Owoce w szkole”, poprzez organizację konkursów plastycznych i literackich dla dzieci, czyli bezpośrednich odbiorców ww. programów wspólnej polityki rolnej.

W 2011 r. ARR przeprowadziła 2 517 różnorodnych działań informacyjnych. Przedstawiciele Agencji zorganizowali 1 717 spotkań informacyjnych, wystawiono 389 stoisk informacyjno-konsultacyjnych, uczestniczono w 203 konferencjach oraz 35 akcjach e-mailingowych.

Ogółem w 2011 r. w wydarzeniach informacyjno-promocyjnych ARR (spotkania informacyjne, konferencje, targi, wystawy, szkolenia) wzięło udział ponad 722 tys. uczestników.

Audycje radiowe i telewizyjne

W 2011 r. kontynuowano współpracę z regionalnymi stacjami radiowymi i telewizyjnymi. W siedmiu OT ARR (tj. w Gdyni, Katowicach, Łodzi, Opolu, Rzeszowie, Szczecinie i Wrocławiu) powstało 57 audycji radiowych, a w czterech OT ARR (tj. w Białymstoku, Łodzi, Olsztynie i Poznaniu) – 18 audycji telewizyjnych poświęconych

realizacji mechanizmów WPR i krajowych administrowanych przez ARR. Tematami najczęściej poruszonymi w publikacjach prasowych, internetowych, radiu i telewizji były: program „Owoce w szkole” (35 publikacji), ARR – administrowanie mechanizmami WPR i krajowymi (18), program „Szkłanka mleka” (17), kwotowanie produkcji mleka (15), dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności UE (11), wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych (11) oraz fundusze promocji produktów rolno-spożywczych (11).

Prasa

Ważną rolę w upowszechnianiu informacji o ARR stanowiły działania informacyjne w mediach lokalnych i ogólnopolskich. W prasie branżowej i specjalistycznej (tygodniki, miesięczniki, portale internetowe) ukazało się 71 artykułów prasowych poświęconych kilkunastu tematom dotyczącym mechanizmów administrowanych przez Agencję. Ogółem w 2011 r. ARR współpracowała z 40 tytułami prasowymi, wydawnictwami innych podmiotów i portalami internetowymi. Wybrane

ogłoszenia – dotyczące realizacji mechanizmów WPR administrowanych przez ARR – zamieszczono także w prasie ogólnopolskiej (m.in. w dzienniku „Rzeczpospolita”).

Zadania ARR były także prezentowane w katalogach targowych towarzyszących imprezom wystawienniczym, w których uczestniczyła Agencja.

Działalność wydawnicza

Istotną rolę w upowszechnianiu informacji na temat warunków uczestnictwa w mechanizmach administrowanych przez Agencję spełniały wydawnictwa, tj. „Biuletyn Informacyjny ARR” oraz broszury.

W 2011 r. „Biuletyn Informacyjny ARR” ukazał się w nowej formule wydawniczej (zmieniła się jego szata graficzna, a także częstotliwość wydawania). Zamieszczane w nim były głównie tematy związane z funduszami promocji żywności, rolnictwem ekologicznym i handlem zagranicznym, a także z programami prospołecznymi „Szkłanka mleka”

i „Owoce w szkole”. Stałą pozycją we wszystkich edycjach biuletynu były publikacje „Terminy, o których należy pamiętać”, zawierające ważne daty w kontaktach beneficjentów z ARR. Obszerne publikacje poświęcono również polskiej prezydencji w UE oraz zmianom zachodzącym w obrębie wspólnej polityki rolnej i strukturze unijnego procesu decyzyjnego.

„Biuletyn Informacyjny ARR” ukazywał się w nakładzie 7 tys. egzemplarzy, natomiast egzemplarz skierowany m.in. na targi POLAGRA (nr 3/2011) został wydany w nakładzie 8,6 tys. egzemplarzy.

Biuletyn otrzymywali przede wszystkim odbiorcy związani z polskim rolnictwem (producenci, przetwórcy, sektor doradczy i naukowo-badawczy). Równolegle z wydaniem drukowanym można było korzystać z jego wersji elektronicznej zamieszczanej na stronie internetowej ARR.

W 2011 r. ARR wydała: 31 broszur (w łącznym nakładzie 650 tys. egzemplarzy), plakat (w nakładzie 60 tys. egzemplarzy) i 200 tys. egzemplarzy dwóch kart informacyjno-promocyjnych dotyczących programów „Szkłanki mleka” oraz „Owoców w szkole”, a także 20 tys. kompletów puzzli promujących zdrowe odżywianie i 7 tys. kompletów formularzy AGREX.

ARR wykonała również pakiet informacyjny (plakat, dwie broszury i stronę internetową) dotyczący programu „Owoce w szkole”. Wydawnictwa ARR poruszały także zagadnienia dotyczące wymiany

towarowej z zagranicą, wsparcia rynku produktów pszczelich oraz promocji produktów rolno-spożywczych (np. „Album smaków polskich” wydany w pięciu wersjach językowych). Wśród wydanych broszur po raz pierwszy ukazały się broszury omawiające i promujące działania Oddziałów Terenowych ARR. Informacje o Agencji zawierało także – przygotowane w trzech wersjach językowych – wydawnictwo pt. „Agencja Rynku Rolnego”, które posłużyło zaprezentowaniu działań ARR podczas polskiej prezydencji w Radzie UE.

Większość wydawnictw trafiła do odbiorców podczas spotkań i imprez rolniczych, w których ARR wzięła udział. Wszystkie publikacje wydane w 2011 r. zostały również udostępnione na stronie internetowej Agencji, w dziale „Wydawnictwa ARR”. W 2011 r. odnotowano 11 872 odsłony tego działu.

Telefoniczny Punkt Informacyjny

Konsultanci Telefonicznego Punktu Informacyjnego (TPI) ARR w 2011 r. odebrali ponad 14 700 połączeń telefonicznych. Najczęściej udzielano informacji dotyczących: dopłat do materiału siewnego, promocji żywności, programów „Owoce w szkole” i „Szkłanka mleka”, kwotowania produkcji mleka, rejestracji przedsiębiorców oraz wsparcia w sektorze owoców i warzyw z tytułu kryzysu spowodowanego szczepem bakterii EHEC. Kontaktujący się z TPI reprezentowali głównie województwa: mazowieckie, wielkopolskie, łódzkie i małopolskie. Najczęściej zadawane pytania i odpowiedzi były publikowane na stronach internetowych ARR. Konsultanci udzielali także odpowiedzi za pośrednictwem poczty elektronicznej.

Witryna internetowa

W procesie upowszechniania informacji o mechanizmach administrowanych przez ARR podstawowym jej źródłem są strony internetowe Agencji oraz Biuletyn Informacji Publicznej ARR (BIP-ARR). W 2011 r. zanotowano 935 tys.

odwiedzin strony internetowej Agencji (3,1 mln odsłon) oraz ponad 358 tys. wizyt na stronie BIP-ARR (705 tys. odsłon).

Patronaty Prezesa ARR

W 2011 r. Prezes Agencji objął honorowym patronatem szereg imprez branżowych (debat, konkursów, sympozjów, kiernaszów i pikników), w tym m.in.: IV Brytyjsko-Polskie Forum Rynku Spożywczego w Warszawie, XVIII Regionalną Wystawę Zwierząt Hodowlanych w Szepietowie, V Ogólnopolski Festiwal Dobrego Smaku w Poznaniu, VII Ogólnopolski Festiwal Paszтетników i Potraw z Gęsi w Ostrzeszowie, I Koszalińskie EKO Targi Budownictwo – Energia – Rolnictwo w Koszalinie, IX Forum „Polska Spółdzielczość Mleczarska w Unii Europejskiej – szanse i zagrożenia” w Augustowie.

Patronatem zostały również objęte konferencje organizowane w ramach działań promocyjno-informacyjnych, finansowane ze środków funduszy promocji administrowanych przez Agencję (np. konferencja prasowa „Produkty zbożowe każdego dnia”).

4.1.1. Współpraca ARR ze szkołami rolniczymi prowadzonymi i nadzorowanymi przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

W 2011 r. ARR zintensyfikowała dotychczasową współpracę ze szkołami rolniczymi w zakresie działań informacyjno-edukacyjnych. W omawianym okresie zostały podpisane 52 porozumienia o współpracy między OT ARR i Zespołami Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego, a z 13 szkołami rolniczymi OT ARR prowadziły współpracę dydaktyczną na bieżąco (w zależności od potrzeb merytorycznych i zgłaszanych tematów). W szkołach rolniczych zorganizowano 173 spotkania poświęcone 287 tematom z zakresu działalności Agencji.

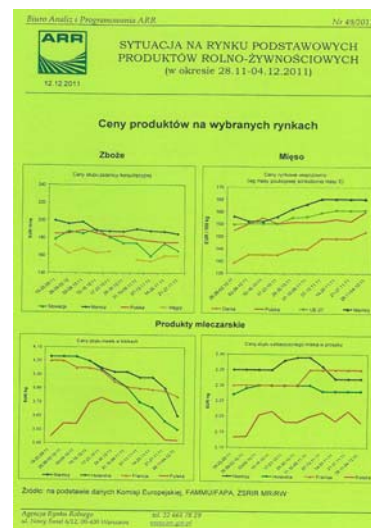
4.2. Opracowania i informacje przygotowywane przez ARR

Zgodnie z ustawą o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych jednym z zadań ARR jest gromadzenie, analizowanie, przetwarzanie i udostępnianie informacji rynkowej dotyczącej produktów rolnych i żywnościowych. Realizując zapisy ww. ustawy, w 2011 r. w Agencji na bieżąco uzupełniano posiadaną bazę danych, pozyskując informacje ze źródeł zewnętrznych, zarówno krajowych, jak i zagranicznych. Analiza danych pozyskanych ze źródeł zewnętrznych oraz generowanych z systemu informatycznego ARR stanowiła podstawę do przygotowywania informacji zarządczej dla kierownictwa Agencji i władz resortu rolnictwa oraz do sporządzania prognoz sytuacji rynkowej. ARR na bieżąco przygotowywała raporty dotyczące zmian cen, sytuacji podaży-popytu na podstawowych rynkach rolno-żywnościowych oraz uregulowań WPR. Opracowania udostępniano odbiorcom za pośrednictwem strony internetowej ARR.

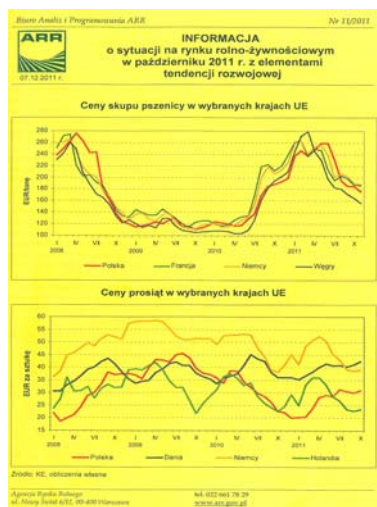
4.2.1. Raporty rynkowe

Raporty rynkowe były przygotowywane przez ARR cyklicznie i miały charakter informacyjno-analityczny. Były one na bieżąco przedstawiane kierownictwu Agencji, przekazywane do MRiRW, do szkół rolniczych oraz zamieszczane na stronie internetowej ARR.

W 2011 r. analitycy ARR opracowali w cyklu tygodniowym 51 edycji „Sytuacji na rynku podstawowych produktów rolno-żywnościowych”, a w cyklu miesięcznym – 12 edycji „Informacji o sytuacji na rynku rolno-żywnościowym z elementami tendencji rozwojowej”.

W raportach tygodniowych prezentowano zestawienia cen zbóż, mięsa i produktów mleczarskich, a także bieżącą sytuację cenową w różnych ogniach i kanałach dystrybucji (skup, zbył, giełdy,

targowiska) podstawowych produktów rolno-żywnościowych oraz realizację najważniejszych instrumentów wsparcia. Dla porównania przedstawiane były zarówno ceny w Polsce, jak i w innych krajach UE, a w przypadku zbóż i mleka również na wybranych giełdach światowych.

W raportach miesięcznych analizowano sytuację na rynkach: zbóż, mięsa, mleka i cukru w danym miesiącu, jak również wskazywano tendencje rozwojowe w kolejnym miesiącu. W raportach miesięcznych regularnie prezentowano dane o wielkości skupu i poziomie cen produktów rolnych w kraju, o obrotach towarowych z zagranicą, a okresowo – szacunki zbiorów zbóż i wyniki badań stanu pogłowia zwierząt gospodarskich. Prezentowano również relacje cen warunkujące kierunki rozwoju danej produkcji, tendencje cenowe na rynkach zagranicznych oraz zamieszczano informacje o realizacji przez ARR działań wspierających rynki rolno-żywnościowe.

4.2.2. Opracowania analityczno-prognostyczne

Na podstawie opinii niezależnych ekspertów wchodzących w skład Zespołu ds. Prognozowania Cen Podstawowych Produktów Rolniczych, powołanego przez Prezesa ARR, raz na kwartał w Agencji sporządzana jest prognoza cen skupu podstawowych produktów rolno-żywnościowych (pszenicy, żyta, żywca wieprzowego i wołowego oraz mleka), a także cen zbytu masła w blokach i odtłuszczonego mleka w proszku.

W 2011 r. zakres prognozy poszerzono o żywiec drobiowy.

Opracowane prognozy są udostępniane na stronie internetowej Agencji oraz dostarczane bezpośrednio do urzędów centralnych (MRiRW, MF, MG, MPiPS, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów) do Sejmu, Senatu, Krajowej Rady Izb Rolniczych, ARiMR, ANR, ARM, urzędów wojewódzkich, ośrodków doradztwa rolniczego oraz organizacji branżowych.

W 2011 r. na potrzeby wewnętrzne ARR przygotowano analizę koniunktury na rynkach: zbóż, mięsa, mleka oraz cukru, a także opracowano dla tych rynków prognozy sytuacji podaży-popytu na rok następny i wskazano prawdopodobne tendencje rozwoju w dwóch kolejnych latach.

PROGNOZA CEN RYNKOWYCH PODSTAWOWYCH PRODUKTÓW ROLNO-ŻYWNOŚCIOWYCH

W dniu 22 grudnia 2011 r. odbyło się kolejne posiedzenie Zespołu Ekspertów, powołanego przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego, którego celem było zaktualizowanie prognozy cen rynkowych podstawowych produktów rolniczych na pierwsze półrocze 2012 r.

Poniżej prezentujemy prognozy cen:

- zboże,
- żywca wieprzowego, wołowego i drobiowego,
- mleka i jego przetworów

na tle przewidywanych czynników popytowo-podażowych wpływających na ich poziom.

ARR była również zaangażowana w przygotowanie (wydanych przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy) analiz stanu i perspektyw rozwoju 10 najważniejszych rynków rolno-spożywczych, rynku środków produkcji dla rolnictwa, handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi oraz popytu na żywność. Analizy popytu na żywność, rynku cukru oraz rynku środków produkcji dla rolnictwa ukazały się w pierwszym półroczu 2011 r., a analiza rynku ziemniaka – w drugiej połowie 2011 r. Pozostałe analizy wydano w dwóch edycjach (wiosennej i jesiennej), zgodnie z ustalonym harmonogramem. Wydawnictwa zostały opracowane przy udziale merytorycznym analityków ARR. Zostały one przekazane przez IERiGŻ-PIB do jednostek centralnych administracji państwowej, urzędów wojewódzkich, średnich i wyższych szkół rolniczych, ośrodków doradztwa rolniczego, organizacji rolniczych, bibliotek naukowych oraz mediów.

Oprócz ww. cyklicznych prognoz i analiz, w 2011 r. w ARR opracowywano doraźne analizy obrotów handlu zagranicznego oraz informacje o aktualnej, a także przewidywanej sytuacji na rynkach podstawowych produktów rolnych.

4.3. Monitorowanie poziomu zadowolenia klientów ARR

Zgodnie z przyjętą „Polityką Jakości i Polityką Antykorupcyjną Agencji Rynku Rolnego”, ARR monitoruje poziom zadowolenia swoich klientów na podstawie ankiet anonimowego badania satysfakcji klientów Agencji, których większość stanowią beneficjenci mechanizmów rynkowych administrowanych przez Agencję. Ankiety są dołączane do broszur, biuletynów informacyjnych oraz rozdawane bezpośrednio przez pracowników ARR podczas targów i spotkań z beneficjentami, a także publikowane na stronie internetowej Agencji.

W ramach ww. procesu przeprowadzono w 2011 r. anonimowe badanie satysfakcji klienta ARR, w którym wzięło udział 1 931 respondentów. Wyniki badania wykazały, że spośród ankietowanych, którzy udzielili odpowiedzi na zadane pytania, 85,95% pozytywnie oceniło współpracę z ARR. Respondenci wysoko ocenili: terminowość załatwienia sprawy (85,80%), uprzejmość pracowników i udzieloną pomoc w uzyskaniu pełnej informacji (87,15%), kompetencje pracowników (83,82%) oraz dostępność informacji i dokumentów (72,89%). Wyniki badań satysfakcji klienta również potwierdzają pozytywny wpływ zaimplementowanego w ARR Systemu Zarządzania.

5. WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ

Działania podejmowane w 2011 r. przez ARR to przede wszystkim merytoryczne i techniczne wsparcie zagranicznych instytucji sektora rolnego, upowszechnianie pozytywnego wizerunku polskiego rolnictwa i polskich produktów rolno-spożywczych, wymiana doświadczeń z partnerami zagranicznymi oraz wypracowanie wspólnych stanowisk dotyczących kwestii obszaru wspólnej polityki rolnej.

Agencja, uczestnicząc w pracach organów przygotowawczych Komisji Europejskiej, brała udział w pracach legislacyjnych wspólnie z przedstawicielami MRiRW. Prowadziła działania związane z przygotowaniem ARR do objęcia oraz sprawowania przez Polskę przewodnictwa w Radzie UE w II półroczu 2011 r.

Organizowanie przez Agencję wizyt delegacji zagranicznych, jak również uczestniczenie w konferencjach i spotkaniach służyło poszerzaniu współpracy międzynarodowej oraz rozwojowi handlu produktami rolno-spożywczymi z innymi krajami.

5.1. Realizacja programów pomocowych

W 2011 r. ARR prowadziła działania w zakresie projektów programów pomocowych skierowanych do instytucji krajów trzecich. Działania te polegały na:

- inicjowaniu, przygotowywaniu oraz realizacji projektów współpracy bliźniaczej,
- realizacji projektu wsparcia w ramach polskiej pomocy rozwojowej koordynowanej przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych (MSZ),
- uczestnictwie pracowników ARR w działaniach z zakresu wsparcia technicznego udzielanego za pośrednictwem Biura Komisji Europejskiej TAIEX (Biura Wymiany Informacji nt. Pomocy Technicznej Komisji Europejskiej),
- udziale w projektach programów pomocowych na rzecz współpracy dwustronnej.

5.1.1. Projekty współpracy bliźniaczej

W ramach rozpatrywania możliwości uczestnictwa ARR w realizacji projektów współpracy bliźniaczej, w 2011 r. na bieżąco dokonywano analizy ogłaszanych fisz projektów oraz monitorowano informacje z innych krajów dotyczące warunków i perspektyw ich realizacji. Podczas realizacji projektu współpracy bliźniaczej typu „light” nr HR/2008/IB/AG/01TL, pt. „Wsparcie wdrażania wspólnej organizacji rynków rolnych” polscy eksperci odbyli 11 misji eksperckich,

udzielając wsparcia chorwackiej Agencji Płatniczej ds. Rolnictwa, Rybołówstwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich (PAAFRD), przygotowującej się do pełnienia funkcji unijnej agencji płatniczej po akcesji Chorwacji do UE. Pracownicy chorwackiej agencji zostali przeszkoleni w zakresie administrowania mechanizmami wspólnej organizacji rynków rolnych,

przeanalizowana została dokumentacja oraz procedury dla mechanizmów handlowych.

Agencja Rynku Rolnego, jako partner instytucjonalny francuskiej Agencji ds. Rozwoju Współpracy Międzynarodowej w Sektorze Rolnictwa, uczestniczyła w realizacji projektu i koordynowała udział w nim polskich ekspertów z ARR, ARiMR i MRiRW.

5.1.2. Projekty polskiej pomocy rozwojowej

Realizacja przez ARR w 2011 r. projektu „Wsparcie przy tworzeniu i organizacji grup producenckich w Mołdowie” odbyła się przy udziale finansowym otrzymanym ze środków programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z założeniami projekt miał na celu przygotowanie aspektów prawnych dla tworzenia i organizacji grup producenckich oraz działań prowadzących do zwiększenia świadomości producentów rolnych na temat korzyści wynikających z procesu zrzeszania się w grupy producenckie. Działania projektowe zostały skierowane do trzech głównych grup odbiorców, tj.: administracji publicznej (Ministerstwa Rolnictwa i Przemysłu Spożywczego Republiki Mołdowy, Agencji ds. Interwencji i Płatności Rolnych i przedstawicieli administracji lokalnej), do rolników, a także do przedsiębiorców z branży rolno-spożywczej.

Podczas wizyt polskich ekspertów w Ministerstwie Rolnictwa i Przemysłu Żywnościowego Republiki Mołdowy oraz Agencji ds. Interwencji i Płatności Rolnych przeprowadzono szkolenia dla pracowników oraz omówiono projekt mołdawskiej ustawy o grupach producentów rolnych i ich stowarzyszeniach.

ARR zorganizowała również wizyty studyjne w Polsce – jedną dla grupy moldawskich rolników i przedsiębiorców branży rolno-spożywczej i drugą dla przedstawicieli administracji publicznej. Program wizyt obejmował spotkania z przedstawicielami polskich instytucji odpowiedzialnych za tworzenie warunków działania oraz udzielanie wsparcia grupom producenckim (m.in. z MRiRW, ARiMR, ARR), a także z wybranymi grupami producentów rolnych oraz grupami producentów owoców i warzyw. Podczas konferencji dotyczącej korzyści wynikających z tworzenia grup producenckich, która odbyła się w Kiszyniowie w październiku 2011 r., zostało podpisane porozumienie o współpracy między Agencją Rynku Rolnego a moldawską Agencją ds. Interwencji i Płatności Rolnych.

5.1.3. Wsparcie techniczne udzielane przez ARR za pośrednictwem TAIEX

Na wniosek strony serbskiej w ramach wsparcia Biura Pomocy Technicznej i Wymiany Informacji TAIEX⁸⁴ Komisji Europejskiej w 2011 r. została zorganizowana w Polsce wizyta przedstawicieli serbskiego Ministerstwa Rolnictwa, Leśnictwa i Zarządzania Zasobami Wodnymi oraz Instytutu Stosowania Nauki w Rolnictwie, która miała na celu poznanie zasad funkcjonowania w Polsce systemu informacji rynkowej oraz zarządzania nim, a także metod zbierania, analizowania oraz raportowania danych do KE.

Podczas spotkań w ARR omówione zostały: podstawowe źródła informacji statystycznej i system gromadzenia danych funkcjonujący w Agencji, system monitorowania sytuacji rynkowej oraz funkcjonowania mechanizmów WPR, sposoby analizowania danych i przygotowywania informacji bieżących, sporządzania prognoz rynkowych, jak również teoretyczne i praktyczne aspekty funkcjonowania systemów ISAMM⁸⁵, AMIS-Quota⁸⁶ oraz AMIS-Sugar⁸⁷. Podczas wizyty w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, przedstawiono podstawy prawne oraz zadania ministerstwa w zakresie zbierania danych z rynków rolnych, a także polskie doświadczenia w obszarze zbierania oraz rozpowszechniania informacji o cenach produktów rolnych oraz funkcjonowanie Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej.

---

⁸⁴ TAIEX – Technical Assistance and Information Exchange Office – komórka w strukturze KE (Dyrekcji Generalnej ds. Rozszerzenia).

⁸⁵ Information System for Agricultural Market Management and Monitoring – Informatyczny System Monitoringu i Zarządzania Rynkiem Rolnym.

⁸⁶ Agricultural Market Information System Quota – System Informacji o Rynkach Rolnych służący do zarządzania kontyngentami taryfowymi w przywozie towarów rolnych.

⁸⁷ Agricultural Market Information System Sugar – System Informacji o Rynkach Rolnych służący do monitorowania cen cukru.

5.1.4. Projekty programów pomocowych na rzecz współpracy dwustronnej

ARR, w ramach realizacji projektów współpracy dwustronnej z krajami trzecimi, brała udział w realizacji projektu pomocy technicznej na rzecz instytucji sektora rolnego Republiki Macedonii pt. „Dostosowanie i wdrożenie prawodawstwa wspólnotowego w zakresie WPR” poprzez organizację dwóch wizyt studyjnych w Polsce oraz delegacji 5 ekspertów ARR do Macedonii.

Na mocy ustaleń Polsko-Ukraińskiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Gospodarczej w czerwcu 2011 r. w Kijowie odbyło się pierwsze posiedzenie, powołanej we wrześniu 2010 r., Polsko-Ukraińskiej Grupy Roboczej ds. standaryzacji w rolnictwie. Podczas posiedzenia omówiony został stan aktualnej wymiany handlowej artykułami rolno-spożywczymi, występujące problemy i bariery we współpracy gospodarczej oraz propozycje projektów pomocowych.

Zorganizowana przez ARR w 2011 r. wizyta studyjna przedstawiciela chorwackiej Agencji Płatniczej ds. Rolnictwa, Rybołówstwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich poświęcona była m.in.: procesowi przygotowania dokumentów akredytacyjnych, opracowaniu rozwiązań informatycznych dla wybranych programów, przekazaniu doświadczeń ARR we wdrażaniu działań informacyjnych i promocyjnych, dotyczących produktów rolno-spożywczych oraz zasad ogólnych Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych UE (WORR).

W 2011 r. ARR była gospodarzem spotkań z przedstawicielami Bośni i Hercegowiny oraz Serbii. Podczas spotkania pracownicy ARR zaprezentowali tematy z zakresu organizacji i zadań Agencji oraz przygotowania ARR do pełnienia funkcji agencji płatniczej UE przy wykorzystaniu unijnych instrumentów pomocy przedakcesyjnej. Omówione zostały także zadania realizowane w ramach współpracy z zagranicą, w tym udział w unijnym procesie decyzyjnym oraz nadzór nad procesem monitorowania projektów aktów prawnych UE.

5.2. Współpraca z instytucjami zewnętrznymi

5.2.1. Realizacja porozumień o współpracy z instytucjami regulacji sektora rolno-spożywczego

W dniach 31 marca – 1 kwietnia 2011 r. delegacja ARR podpisała porozumienie o współpracy (będące kontynuacją poprzedniego porozumienia zawartego w 2006 r.) z węgierską Agencją Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich (MVH)⁸⁸. Porozumienie przewiduje rozwój współpracy w zakresie realizacji działań będących w ramach kompetencji obu Agencji, głównie związanych z: podejmowaniem działań na rzecz uproszczeń technicznych mechanizmów WPR i wspólnych

⁸⁸ Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal, strona internetowa www.mvh.gov.hu

inicjatyw na rzecz krajów kandydujących do UE oraz krajów trzecich, świadczeniem wzajemnej pomocy administracyjnej w zakresie kontroli ex-ante (kontroli przedpłatnościowych), współpracą w kwestiach dotyczących sprawowania przewodnictwa w Radzie UE.

W dniu 16 czerwca 2011 r. zawarte zostało porozumienie o współpracy pomiędzy ARR a rumuńską Agencją Płatności Rolnych i Interwencji (APIA)⁸⁹. Porozumienie dotyczy zasad kontaktów oraz wzajemnej współpracy w zakresie teoretycznych i praktycznych aspektów zadań realizowanych przez agencje płatnicze w celu wsparcia

rynku rolnego oraz podejmowania wspólnych inicjatyw i przedsięwzięć w zakresie uproszczeń technicznych mechanizmów WPR, jak również świadczenia wzajemnej pomocy administracyjnej, w szczególności w zakresie kontroli ex-ante.

W 2011 r. ARR realizowała również współpracę w ramach porozumień z cypryjską agencją płatniczą CAPO⁹⁰ oraz z moldawską Agencją ds. Interwencji i Płatności Rolnych. Współpraca dotyczyła wzajemnego wsparcia i konsultacji w zakresie zasad funkcjonowania mechanizmów WPR oraz tworzenia trwałych relacji pomiędzy agencjami płatniczymi obu krajów.

5.2.2. Udział ARR w międzynarodowych konferencjach, seminariach i spotkaniach dotyczących funkcjonowania agencji płatniczych oraz WPR

Przedstawiciele ARR uczestniczyli w licznych międzynarodowych konferencjach i spotkaniach z przedstawicielami instytucji państw członkowskich UE oraz organów unijnych, podczas których wymieniano doświadczenia, a także dobre praktyki związane z realizacją mechanizmów wspólnej polityki rolnej. Spotkania te miały miejsce m.in. podczas:

- Konferencji Dyrektorów Agencji Płatniczych UE w Herceghalom (Węgry), w trakcie której omawiane były zagadnienia dotyczące przyszłości polityk interwencyjnych, nowych zasad udzielania pomocy żywnościowej oraz kontroli na miejscu, wymogów wzajemnej zgodności (w kontekście obecnej sytuacji i przyszłych perspektyw) oraz analizy funkcjonowania systemu identyfikacji działek rolnych (LPIS);

⁸⁹ Agenția de Plăți și Interventie pentru Agricultură, strona internetowa www.apia.org.ro

⁹⁰ Cyprus Agricultural Payments Organisation, strona internetowa www.capo.gov.cy

- Międzynarodowej Konferencji Grupy Panta Rhei w Tartu w Estonii, na której poruszono tematy związane z zagadnieniami z zakresu platformy współpracy dla Panta Rhei, e-administracji oraz e-usług w Estonii;
- Międzynarodowej Konferencji Grupy Panta Rhei w St. Julians (Malta), podczas której zorganizowano dwa warsztaty dotyczące wspólnej polityki rolnej po 2013 r.;
- Konferencji Agencji Płatniczych Państw Bałtyckich i Polski, zorganizowanej przez litewską Narodową Agencję Płatniczą (NMA) w Kłajpedzie, na której omówiono zagadnienia związane z nadzorem wykonywania funkcji delegowanych, z administrowaniem siecią rolną (rural network), e-usługami w sektorze rolnym oraz kontrolami na miejscu i aktualizację systemu identyfikacji działek rolnych (LPIS);
- 5. Konferencji Dyrektorów Agencji Płatniczych i Jednostek Koordynujących w Brukseli, podczas której dyskutowano m.in. nad modyfikacjami Wytycznej nr 4 Komisji Europejskiej dotyczącej poświadczeń wiarygodności rachunków agencji płatniczych (na podstawie art. 8 rozporządzenia Rady nr 1290/2005) i Wytycznej nr 8 KE w sprawie rocznych sprawozdań podsumowujących wydatki ze środków EFRG i EFRROW sporządzanych przez Jednostki Koordynujące (na podstawie art. 7 ust. 5 rozporządzenia Komisji (WE) nr 885/2006). Przedmiotem rozmów była również analiza najczęstszych ustaleń audytów przeprowadzanych przez KE oraz wnioski Komisji dotyczące propozycji zmian dla wspólnej polityki rolnej do 2020 r.

5.2.3. Udział ARR w międzynarodowych konferencjach i spotkaniach dotyczących sektora rolnego

W 2011 r. przedstawiciele ARR, brali czynny udział w wielu spotkaniach międzynarodowych poświęconych rozwijaniu współpracy z innymi krajami w sektorze rolno-spożywczym, rozwojowi handlu produktami tego sektora i promowaniu eksportu. Spotkania te odbywały się podczas:

- Międzynarodowych Targów Gulfood w Dubaju (Zjednoczone Emiraty Arabskie);
- Międzynarodowych Targów Żywności, Hotelarstwa i Technologii dla Przemysłu Spożywczego ALIMENTARIA & HOREXPO w Lizbonie;
- forum „Unia Europejska – Mołdowa” w Kiszyniowie;
- posiedzenia Polsko-Rosyjskiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Gospodarczej w Krakowie;
- Polskiej Wystawy Narodowej i Forum Biznesowego w ramach IV posiedzenia Polsko-Uzbekistańskiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Gospodarczej w Taszkencie;

- konferencji zorganizowanej przez Ambasadę RP na Ukrainie pt. „Ewolucja polskiego sektora rolnego – możliwości wykorzystania polskich doświadczeń w reformie rolnictwa na Ukrainie”;
- seminarium w ramach „Dni Polskich” w Tuluzie;
- okrągłego stołu pt. „Polska – UE – Mołdawia: stan aktualny i perspektywy współpracy w sektorze rolno-spożywczym” zorganizowanego w Kiszyniowie;
- konferencji „Przemysł Mleczarski na Ukrainie – 2011”;
- Międzynarodowych Targów Rolniczych AGROEURASIA zorganizowanych we współpracy z Wydziałem Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Turcji.

5.2.4. Organizacja wizyt delegacji zagranicznych w ARR

W 2011 r. w ARR organizowane były spotkania z przedstawicielami organów unijnych, instytucji państw członkowskich UE oraz krajów trzecich, tj.:

- konferencja pt. „Działania promocyjne na rynkach wybranych produktów rolnych – doświadczenia polskie” z udziałem przedstawicieli Komisji Europejskiej i polskich organizacji branżowych. Podczas konferencji omówiono doświadczenia ARR związane z realizacją działań promocyjnych i informacyjnych, a także perspektywę KE w tym zakresie;
- wizyta przedstawiciela Dyrekcji Generalnej ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich (DG AGRI) Komisji Europejskiej, w ramach programu „Harvest Experience” („Żniwa z bliska”), którego celem było wypracowanie propozycji uproszczeń legislacyjnych oraz stworzenie możliwości przekazywania informacji, jak również omówienie mechanizmów handlowych związanych z sektorem cukru;
- dwie wizyty przedstawicieli litewskiego Ministerstwa Rolnictwa, Głównego Lekarza Weterynarii Litwy oraz agencji LITFOOD. Podczas wizyt przedstawiono m.in. zasady realizacji przez ARR programu dostarczania nadwyżek żywności najuboższej ludności UE;
- spotkanie robocze z przedstawicielami niemieckiej Federalnej Agencji Rolnictwa i Żywności (BLE) poświęcone produkcji biopaliw;

- wizyta ekspertów zagranicznych zaangażowanych w prace nad unijnym projektem AFRESH⁹¹, w trakcie której zaprezentowano realizację programów „Owoce w szkole” i „Szkłanka mleka”;
- wizyta studyjna rosyjskich ekspertów ds. rolnictwa z Ministerstwa Rolnictwa Federacji Rosyjskiej, podczas której omówiono zagadnienia dotyczące mechanizmów interwencji;
- doroczne spotkanie informacyjne z Attachés ds. Rolnych ambasad unijnych państw członkowskich i krajów kandydujących poświęcone: sytuacji na podstawowych rynkach rolnych w Polsce (tj. zbóż, mięsa, mleka), realizacji i przyszłości programu dostarczania nadwyżek żywności najuboższej ludności UE, zaangażowaniu ARR w proces technicznego uproszczenia WPR, podsumowaniu konferencji „Promocja europejskiego rolnictwa – nowe podejście”, a także omówieniu 30. Konferencji Dyrektorów Agencji Płatniczych UE⁹².

5.3. Udział ARR w pracach związanych ze stanowieniem prawa Unii Europejskiej

5.3.1. Udział w pracach organów UE oraz w unijnym procesie decyzyjnym

ARR uczestniczyła w pracach wielu Komitetów Zarządzających i Grup Roboczych KE. W 2011 r. przedstawiciele ARR w charakterze polskich ekspertów współpracujących brali udział w 26 posiedzeniach organów pomocniczych KE, na których omawiane były zagadnienia związane z działalnością Agencji.

W związku z pracami Komitetu Zarządzającego ds. WOPR, w efekcie konsultacji prowadzonych z KE w zakresie interpretacji przepisów określających zasady realizacji mechanizmów WPR, Agencja otrzymała 13 not interpretacyjnych zawierających stanowisko KE na temat sposobów stosowania przepisów UE przez ARR i inne instytucje, w tym agencje płatnicze.

Przedstawiciele ARR wzięli również udział w dwóch spotkaniach w ramach grupy Learning Network (zrzeszającej agencje płatnicze i jednostki koordynujące państw Unii Europejskiej), która pełni istotną rolę w procesie kształtowania przyszłej WPR. Celem jej działania jest wzajemne wsparcie i wymiana

⁹¹ „Activity and Food for Regional Economies Supporting Health – Aktywność Fizyczna i Wyżywienie w Gospodarcie Regionalnej Wspierającej Zdrowie” – projekt promujący idee zdrowego żywienia i aktywności fizycznej realizowany przez 8 regionów należących do krajów UE.

⁹² Więcej informacji na temat konferencji znajduje się w rozdziale 5.7. „Działania ARR związane ze sprawowaniem przez Polskę przewodnictwa w Radzie UE”.

doświadczeń pomiędzy agencjami płatniczymi, wypracowywanie rozwiązań na poziomie technicznym, które ułatwiałyby funkcjonowanie agencji płatniczych oraz podejmowanie działań mających na celu wprowadzenie wypracowanych rozwiązań do prawodawstwa UE.

W wyniku udziału ARR w procesie decyzyjnym UE, w 2011 r. na adres poczty elektronicznej Agencji wpłynęło 1,5 tys. dokumentów UE z zakresu rolnictwa, które rejestrowano, poddawano analizie oraz tłumaczono. Były to m.in. unijne projekty aktów prawnych, porządki obrad, sprawozdania z obrad poszczególnych organów UE, stanowiska poszczególnych państw dotyczące spraw omawianych na forum organów unijnych, komunikaty wydawane przez te organy oraz wykazy przyjętych aktów prawnych.

Na bieżąco monitorowano i poddawano analizie dokumenty zamieszczane w internetowej bazie danych Komisji Europejskiej CIRCA (Communication & Information Resource Centre Administrator), wykorzystywane w szczególności w ramach przygotowań do udziału w pracach Komitetów i grup roboczych KE.

ARR uczestniczyła również w opracowaniu opinii w ramach spraw toczących się przed Trybunałem Sprawiedliwości oraz przed Sądem Pierwszej Instancji.

5.3.2. Informowanie uczestników rynku o udziale ARR w procesie decyzyjnym Unii Europejskiej

W ramach pełnienia funkcji informacyjnej w zakresie procesu decyzyjnego UE, przygotowywano na podstawie dokumentów unijnych przesłanych do ARR drogą elektroniczną:

- tygodniowe kalendarze posiedzeń organów pomocniczych UE, zamieszczane na bieżąco w serwisie internetowym ARR w dziale poświęconym pracom organów unijnych,
- informacje bieżące dotyczące działań podejmowanych w ramach organów pomocniczych UE, publikowane w „Biuletynie Informacyjnym ARR” w 2011 r.,
- informacje operacyjne z przebiegu posiedzeń,
- sprawozdania przekazywane przez przedstawicieli ARR i MRiRW uczestniczących w posiedzeniach unijnych organów pomocniczych.

Powyższe opracowania udostępniane były za pośrednictwem serwisu internetowego ARR i na bieżąco informowały uczestników mechanizmów WPR o planowanych zmianach prawa UE dotyczącego unijnej polityki rolnej, w szczególności mechanizmów realizowanych przez Agencję oraz o postępie prac nad poszczególnymi propozycjami legislacyjnymi.

5.4. Wdrażanie w ARR Informatycznego Systemu Monitoringu i Zarządzania Rynkiem Rolnym (ISAMM), Systemu Europejskiej Wymiany Dokumentów – Polska (EWD-P) oraz Systemu Zarządzania Nieprawidłowościami (IMS)

5.4.1. System ISAMM

W 2011 r. w ARR kontynuowane były prace związane z wdrażaniem Informatycznego Systemu Monitoringu i Zarządzania Rynkiem Rolnym (ISAMM) opracowanego przez KE w celu automatyzacji sprawozdawczości mechanizmów wspólnej polityki rolnej w państwach członkowskich UE. Systemem objęto kolejną transzę komunikatów związanych m.in. z mechanizmami handlu zagranicznego na rynku wołowiny i cielęciny, mleka i produktów mlecznych oraz pomocy wspólnotowej na rzecz dostarczania mleka i niektórych przetworów mlecznych dla uczniów w placówkach oświatowych. W następstwie objęcia środowiskiem produkcyjnym systemu ISAMM pracownicy ARR w 2011 r. przy pomocy ww. systemu przekazali 668 komunikatów. Na skutek testowania komunikatów w środowisku przedprodukcyjnym systemu ISAMM przekazane zostały 62 komunikaty, a w ramach testowania komunikatów w środowisku testowym systemu ISAMM, pracownicy Agencji przekazali do Komisji Europejskiej 1 330 komunikatów.

W 2011 r. zaktualizowano na bieżąco zakresy uprawnień dla 14 pracowników ARR będących jego użytkownikami, którzy uczestniczyli w warsztatach pogłębiających wiedzę z zakresu obsługi systemu ISAMM i AMIS-Quota zorganizowanych przez KE w siedzibie DG AGRI w Brukseli.

5.4.2. System EWD-P

W celu stworzenia wspólnej platformy dla pracy polskich urzędników w resortach uczestniczących w działaniach organów przygotowawczych Rady UE opracowany został system EWD-P. Udostępniony użytkownikom przy pomocy Internetu system umożliwia zarządzanie dokumentami przesyłanymi z UE oraz wypracowywanie polskiego stanowiska/instrukcji w odpowiedzi na ww. dokumenty. W 2011 r. pracownicy ARR byli zaangażowani w ramach EWD-P jako eksperci w 1 247 sprawach wchodzących w zakres kompetencji Agencji przypisanych zgodnie z listą zagadnień objętych systemem.

5.4.3. System IMS

W 2011 r. ARR współpracowała z Ministerstwem Finansów w zakresie wdrożenia opracowanego przez KE informatycznego Systemu Zarządzania Nieprawidłowościami (Irregularity Management System –

IMS). System przeznaczony jest do przekazywania informacji o nieprawidłowościach w zakresie wykorzystania funduszy UE, zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Komisji (WE) nr 1848/2006⁹³.

5.5. Udział ARR w pracach legislacyjnych oraz zapewnienie obsługi tłumaczeniowej

5.5.1. Udział w pracach legislacyjnych

W 2011 r. ARR uczestniczyła w pracach związanych z technicznym uproszczeniem wspólnej polityki rolnej. Opracowane w ARR propozycje uproszczeń dotyczyły: obsługi przywozu produktów sektora cukru, interwencji na rynku zbóż, systemu kontroli na miejscu

w mechanizmie kwotowania produkcji mleka, systemu kontroli oraz zakresu sprawozdawczości obowiązujących w mechanizmach „Owoce w szkole” i „Szkłanka mleka”, a także zasad administrowania mechanizmami promocji produktów rolnych.

W ramach uproszczeń dotyczących obszarów tzw. horyzontalnych aspektów administrowania WPR, opracowano propozycje stworzenia bazy rekomendacji audytowych KE oraz dokonania zmian w procedurach audytowych, którym podlegają agencje płatnicze, w tym zmian w procesie akredytacji. Przedstawione propozycje były przedmiotem rozmów podczas posiedzeń organów przygotowawczych Komisji Europejskiej.

5.5.2. Zapewnienie obsługi tłumaczeniowej

Tłumaczenia pisemne realizowane były głównie na potrzeby terminowego przygotowania, weryfikacji i aktualizacji dokumentów krajowych, a w szczególności warunków udziału beneficjentów w mechanizmach WPR oraz zapisów dotyczących Ksiąg Procedur ARR. W 2011 r. w Agencji zrealizowano 206 wniosków o dokonanie pisemnych i ustnych tłumaczeń językowych. Dodatkowo realizowane były tłumaczenia związane z organizacją i udziałem ARR w konferencjach, wizytach studyjnych i spotkaniach technicznych z przedstawicielami innych państw członkowskich UE, jak również z przedstawicielami instytucji państw trzecich.

---

⁹³ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1848/2006 z dnia 14 grudnia 2006 r. dotyczące nieprawidłowości i odzyskiwania kwot niesłusznie wypłaconych w związku z finansowaniem wspólnej polityki rolnej oraz organizacji systemu informacyjnego w tej dziedzinie i uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 595/91.

5.6. Prowadzenie działalności informacyjnej o możliwościach współpracy handlowej i inwestycyjnej z krajami trzecimi w sektorze rolno-żywnościowym

Na bieżąco monitorowano informacje o sytuacji na zagranicznych rynkach rolno-spożywczych wpływające do ARR oraz przeprowadzano ich analizę i dystrybucję wśród zainteresowanych podmiotów. Zbierano także informacje na temat zainteresowania polskich przedsiębiorców rynkami wybranych krajów trzecich w celu wsparcia ich udziału w przedsięwzięciach branży rolno-spożywczej w kraju i za granicą w zakresie handlu zagranicznego i inwestycji.

Pozyskiwanie i dystrybucję informacji handlowych prowadzono również podczas wydarzeń o charakterze konferencyjno-seminaryjnym. Przeprowadzono inicjatywy informacyjne skierowane do przedsiębiorców z Białorusi i Federacji Rosyjskiej podczas:

- Polsko-Rosyjskiego Forum MSP Branży Rolno-Spożywczej w ramach Międzynarodowych Targów Wyrobów Spożywczych POLAGRA FOOD w Poznaniu, współorganizowanego przez ARR pod patronatem prezydentów RP i Federacji Rosyjskiej;
- XV Białorusko-Polskiego Forum Ekonomicznego „Dobrosąsiedztwo” w Białej Podlaskiej, współorganizowanego przez ARR, podczas którego omówiono możliwości wzajemnej współpracy w zakresie sektora rolno-spożywczego, praktyczne kierunki rozwoju handlu produktami rolno-spożywczymi oraz kooperacji produkcyjnej pomiędzy obydwoma krajami.

W związku z negocjacjami prowadzonymi pomiędzy UE a Kanadą dotyczącymi Kompleksowej Umowy Gospodarczo-Handlowej (CETA)⁹⁴, ARR podjęła działania w zakresie dwustronnej współpracy handlowej w branży rolno-spożywczej poprzez udział w Międzynarodowej Wystawie SIAL Canada w Toronto. ARR wygrywając konkurs Ministerstwa Gospodarki na organizatora programu promocji o charakterze ogólnym, dofinansowanym ze środków UE w ramach poddziałania 6.5.2. Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, pn. „Misja gospodarcza i udział dla zainteresowanych firm w Międzynarodowych Targach Iraq Agro-Food, Erbil/Irak, 21-24 listopada 2011 r.” zorganizowała

⁹⁴ Comprehensive Economic and Trade Agreement.

misję gospodarczą obejmującą program spotkań w Izbach Handlowych w Erbil, Sulajmaniji i Dohuk, w Ministerstwie Rolnictwa i Zasobów Wodnych oraz w Ministerstwie Transportu i Komunikacji. Uczestnicy misji gospodarczej promowali własne produkty na polskim stoisku.

Dystrybucja informacji o sytuacji na zagranicznych rynkach rolnych oraz o możliwościach nawiązywania kontaktów handlowych prowadzona jest przez ARR z wykorzystaniem:

- utworzonej w tym celu zakładki „Informacje dotyczące wsparcia wymiany handlowej” na stronie www.arr.gov.pl,
- skrzynki eksporter@arr.gov.pl, z której rozsyłane są szczegółowe informacje o warunkach prowadzenia wymiany handlowej z określonymi rynkami, jak również konkretne oferty handlowe.

5.7. Działania ARR związane ze sprawowaniem przez Polskę przewodnictwa w Radzie UE

W 2011 r. w ARR kontynuowano przygotowania do realizacji działań związanych z objęciem przez Polskę przewodnictwa w Radzie UE w II półroczu 2011 r. W tym zakresie realizowano zadania zaplanowane i finansowane m.in. w ramach programu

wieloletniego „Przygotowanie, obsługa i sprawowanie Przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej w II połowie 2011 r.” Działania skoncentrowane były na przygotowaniu członków Korpusu Prezydencji ARR oraz innych pracowników Agencji do realizacji działań związanych z prezydencją, do organizacji 30. Konferencji Dyrektorów Agencji Płatniczych UE oraz konferencji „Promocja europejskiego rolnictwa – nowe podejście”.

W celu realizacji zadań polegających na wzmocnieniu kadrowym, jak również w celu zapewnienia obsługi merytorycznej w zakresie prac nad projektami aktów prawnych UE dotyczących działalności ARR, na czas prezydencji, oddelegowano pracowników Agencji do Stałego Przedstawicielstwa RP przy UE oraz do innych placówek dyplomatycznych.

W zorganizowanej przez ARR 30. Konferencji Dyrektorów Agencji Płatniczych UE udział wzięli delegaci agencji płatniczych i/lub jednostek koordynujących wszystkich unijnych państw członkowskich oraz przedstawiciele Komisji Europejskiej, Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych, Organu Pojednawczego oraz przedstawiciele instytucji rolnych

dwóch krajów kandydujących, tj. Turcji i Chorwacji. Tematem spotkania były zagadnienia związane z optymalizacją działania agencji płatniczych i przygotowań do reformy WPR po 2013 r.

W zorganizowanej przy współpracy z Komisją Europejską konferencji „Promocja europejskiego rolnictwa – nowe podejście”, która odbyła się w Warszawie, uczestniczyli przedstawiciele instytucji zaangażowanych w promocję produktów rolno-spożywczych – europejskich

i polskich organizacji branżowych, instytucji koordynujących w państwach członkowskich działania informacyjne i promocyjne związane z sektorem rolno-spożywczym, w tym agencji płatniczych UE, oraz przedstawiciele instytucji z krajów kandydujących. Podczas konferencji zaprezentowano propozycje zmian zasad i regulacji UE związanych z mechanizmem wsparcia działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych oraz wyniki konsultacji publicznych dotyczących przyszłości ww. mechanizmu

w oparciu o wytyczne przedstawione w „Zielonej Księdze w sprawie działań promocyjnych i informacyjnych dotyczących produktów rolnych: strategia o dużej europejskiej wartości dodanej w celu promowania smaków Europy”. Omówiono również kwestie skuteczności mechanizmów promocyjnych na wybranych rynkach rolnych oraz nowoczesne narzędzia promocji.

6. SYSTEM KONTROLI

6.1. Audyt wewnętrzny

Zadania i czynności audytowe realizowano w Agencji na podstawie „Planu audytu na rok 2011”, zatwierdzonego przez Prezesa ARR, zgodnie z ustawą o finansach publicznych.

Przeprowadzone zadania audytowe zapewniające obejmowały niżej wymienione obszary:

- przechowywanie zapasów interwencyjnych zbóż,
- dopłaty do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno,
- monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru,
- zadania realizowane przez ARR w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013,
- płatność związaną – sektor skrobi ziemniaczanej,
- prognozowanie i planowanie wydatków oraz wpływów z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji,
- ewidencję księgową w ramach obsługi funduszy promocji produktów rolno-spożywczych,
- zarządzanie procesem rejestracji przedsiębiorców,
- zarządzanie licencjami i oprogramowaniami w ARR,
- zarządzanie wsparciem technicznym użytkowników IT,
- funkcjonowanie Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji w wybranych OT ARR,
- funkcjonowanie systemu zarządzania ciągłością działania,
- zarządzanie informacją,
- zadania delegowane do Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS),
- wyjazdy służbowe,
- realizację umowy o refundację kosztów organizacji 30. Konferencji Dyrektorów Agencji Płatniczych UE,
- ocenę spełnienia przez ARR wymagań określonych przepisami UE w zakresie tymczasowych nadzwyczajnych środków wspierania rynków owoców i warzyw.

Zalecenia i spostrzeżenia sformułowane w wyniku realizacji ww. zadań audytowych zostały wykorzystane do wzmocnienia mechanizmów kontroli zarządczej, funkcjonujących w ARR. Adekwatność, efektywność i skuteczność mechanizmów kontroli zarządczej została wzmocniona m.in. poprzez:

- zapewnienie właściwego śladu rewizyjnego,
- dołożenie należytej staranności przy sporządzaniu dokumentów,

- poprawę efektywności realizowanych działań,
- wzmocnienie nadzoru w zakresie weryfikacji dokumentów,
- aktualizację zapisów w wewnętrznych aktach prawnych ARR oraz zapewnienie przestrzegania przez pracowników zapisów w nich zawartych,
- zabezpieczenie właściwej poufności i dostępności informacji,
- właściwe zabezpieczenie aktywów ARR,
- uwzględnienie w umowach zawieranych przez ARR zapisów dotyczących kar umownych,
- opiniowanie treści umów przez właściwe komórki organizacyjne ARR,
- poprawę funkcjonalności systemów informatycznych ARR.

Poza ww. zadaniami audytowymi zapewniającymi, w ramach audytu wewnętrznego realizowano również na bieżąco czynności doradcze, tzn. zgłaszano uwagi do projektów aktów prawnych Prezesa ARR, opiniowano Księgi Procedur, zarządzenia, opracowania i wytyczne. Prowadzono również prace związane z funkcjonowaniem systemu kontroli zarządczej w Agencji, a także dokonywano analiz dotyczących struktury organizacyjnej ARR. Czynności doradcze audytu polegały m.in. na ocenie:

- sposobu wyboru receptur produktów przetworzonych non-aneks I,
- funkcjonowania Zespołu Prawnego ARR i optymalizacji struktury organizacyjnej Centrali ARR w zakresie administrowania mechanizmami interwencyjnymi,
- projektów Planu Zachowania Ciągłości Działania, Polityki Bezpieczeństwa Informacji i Zasad Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji,
- pakietu legislacyjnego wspólnej polityki rolnej na lata 2014-2020.

Łącznie w 2011 r. przeprowadzono 24 zadania/czynności doradcze.

W 2011 r. ARR realizowała również czynności sprawdzające wdrożenie zaleceń sformułowanych w ramach zadań audytowych przeprowadzonych w latach 2009-2010.

Wyniki pracy audytu wewnętrznego, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 1 lutego 2010 r. w sprawie przeprowadzania i dokumentowania audytu wewnętrznego (Dz. U. Nr 21, poz. 108) przedstawiane były dyrektorom komórek i jednostek audytowanych oraz Prezesowi ARR w postaci sprawozdań oraz informacji z czynności sprawdzających.

Przeprowadzone audyty wewnętrzne potwierdziły spełnianie przez ARR kryteriów akredytacyjnych dla agencji płatniczych w obszarach, które były poddane badaniu.

ARR w 2011 r. współpracowała również z zespołami audytowymi i kontrolnymi jednostek zewnętrznych, tj.:

- Komisji Europejskiej – podczas:

- misji audytowych w zakresie realizacji mechanizmów dostarczania nadwyżek żywności najuboższej ludności UE oraz udzielania specjalnego wsparcia na rynku mleczarskim, jak również w trakcie misji dotyczącej wspólnej organizacji rynku w sektorze cukru,
  - wizyty kontrolnej w ramach postępowania wyjaśniającego w sprawie nadzwyczajnych środków wspierania sektora owoców i warzyw.
- Ministerstwa Finansów – w ramach zakończenia czynności sprawdzających w zakresie certyfikacji rachunków EFRG za rok finansowy 2010 oraz przeprowadzenia audytu certyfikacyjnego za rok 2011.

6.2. Kontrola wewnętrzna

Zadania i czynności kontrolne realizowane były w 2011 r. w oparciu o zatwierdzony przez Prezesa ARR „Plan kontroli BKW⁹⁵ na rok 2011” oraz na podstawie poleceń kierownictwa ARR. Przeprowadzone kontrole miały na celu zbadanie prawidłowości realizacji podejmowanych zadań i wyeliminowanie ewentualnych nieprawidłowości w funkcjonowaniu kontrolowanych jednostek, a także usprawnienie ich działalności poprzez realizację zaleceń pokontrolnych. Przeprowadzone w 2011 r. zadania i czynności kontrolne obejmowały swoim zakresem następujące obszary:

- realizację programu „Owoce w szkole”,
- przeprowadzenie kampanii informacyjnej w ramach mechanizmu „Wsparcie w sektorze owoców i warzyw z tytułu kryzysu spowodowanego szczepem bakterii EHEC”,
- realizację mechanizmu „Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż”,
- realizację zadań wynikających z mechanizmu „Wsparcie rynku produktów pszczelich”,
- przyjmowanie i rejestrację korespondencji przychodzącej do Centrali ARR,
- realizację zadań przez Kancelarię Ogólną Centrali ARR,
- realizację czynności kancelaryjnych oraz przestrzeganie Zasad Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji przez OT ARR,
- gospodarowanie środkami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych,
- naliczanie ekwiwalentu pieniężnego za pranie odzieży roboczej,
- obsługę funduszy promocji produktów rolno-spożywczych,
- realizację procesu „Wybór wykonawców”.

Ocena sposobu wykorzystania uwag i wniosków oraz wykonania zaleceń pokontrolnych dokonywana była przez Prezesa ARR na podstawie informacji przekazywanych w wyznaczonym terminie przez jednostki kontrolowane oraz w drodze czynności sprawdzających, podejmowanych niezależnie od programu kontroli, w trakcie przeprowadzania kolejnej kontroli w danej jednostce

---

⁹⁵Biuro Kontroli Wewnętrznej ARR.

organizacyjnej. Stanowiło to element kontroli zarządczej wynikającej z nadzoru nad właściwą realizacją zadań wyznaczonych poszczególnym komórkom organizacyjnym ARR.

W ramach kontroli wewnętrznej w 2011 r. rozpatrywano również skargi i wnioski, które dotyczyły głównie zagadnień związanych z mechanizmami administrowanymi przez ARR. Otrzymane skargi i wnioski poddawano wnikliwej analizie merytorycznej oraz formalnej, a w uzasadnionych przypadkach podejmowano działania w celu ograniczenia ewentualnych zagrożeń dla działalności ARR. Sprawy wykraczające poza kompetencje ARR przekazywano instytucjom według ich właściwości. Ponadto opracowano i przekazano do MRiRW analizę skarg oraz wniosków załatwionych przez Agencję w 2010 r.

W 2011 r. krajowe jednostki kontroli zewnętrznej przeprowadziły w Centrali ARR następujące kontrole:

- Najwyższa Izba Kontroli – w zakresie wykonania planu finansowego przez ARR w 2010 r.,
- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi – w zakresie informowania rolników o możliwości i warunkach uzyskania wsparcia w związku z ustanowieniem tymczasowych nadzwyczajnych środków wsparcia rynku owoców i warzyw w 2011 r.,
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – w zakresie weryfikacji poprawności i terminowości wykonywania przez ARR zadań delegowanych w ramach działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne” objętego programem PROW na lata 2007-2013 oraz w zakresie kontroli wniosku o płatność z tytułu pomocy technicznej w ramach PROW 2007-2013,
- Archiwum Akt Nowych – kontrola dotycząca funkcjonowania archiwum zakładowego ARR.

Agencja współpracowała również z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwem Finansów, Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz Służbą Celną w zakresie realizacji zadań związanych z postanowieniami rozporządzenia Rady (WE) nr 485/2008⁹⁶ i rozporządzenia Komisji (WE) nr 1848/2006⁹⁷, dotyczącymi:

- udostępniania informacji o płatnościach zrealizowanych w ramach mechanizmów WPR na potrzeby planowania i przeprowadzania kontroli transakcji finansowanych przez EFRG,
- realizacji zapisów dokumentu pt. „System informowania o nieprawidłowościach w zakresie wykorzystania środków z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji” – w ramach przygotowywania i przekazywania informacji o zidentyfikowanych nieprawidłowościach w mechanizmach WPR,
- współpracy w zakresie wymiany informacji w ramach stosowania rozporządzenia Rady (WE)

---

⁹⁶ Rozporządzenie Rady (WE) nr 485/2008 z dnia 26 maja 2008 r. w sprawie kontroli przez państwa członkowskie transakcji stanowiących część systemu finansowania przez Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji.

nr 485/2008, w tym uczestnictwa w naradach dyrektorów komórek organizacyjnych realizujących zadania wynikające z ww. rozporządzenia oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 1848/2006,

- przekazywania informacji w odpowiedzi na zapytania kierowane do Agencji przez Europejskie Biuro ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF).

W 2011 r. do ARR wpłynęły łącznie 52 protokoły z krajowych kontroli ex-post przeprowadzonych na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 485/2008 u beneficjentów korzystających w latach poprzednich ze środków finansowych EFRG, z tego 23 protokoły przekazało MRiRW (kontrole ex-post przeprowadzone przez Wojewódzkie Inspektoraty Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych), a 29 – Służba Celna.

ARR poddawała wszystkie otrzymane protokoły szczegółowej analizie, a w przypadku potwierdzenia wystąpienia nieprawidłowości finansowych – podejmowała działania w celu odzyskania nienależnie wypłaconych środków.

W 2011 r. ARR kontynuowała prace nad wdrożeniem Elektronicznego Rejestru Nieprawidłowości wspomagającego rejestrowanie oraz raportowanie nieprawidłowości w wykorzystaniu Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji.

Agencja realizowała także wytyczne Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Ministerstwa Finansów dotyczące postanowień rozporządzenia Rady (WE) nr 1848/2006 w zakresie przekazywania na potrzeby Komisji Europejskiej informacji o nieprawidłowościach dotyczących wykorzystania środków EFRROW w 2011 r. Nie odnotowano nieprawidłowości w ww. zakresie.

W 2011 r. nie odnotowano nadużyć finansowych i nieprawidłowości w obszarze poboru tradycyjnych środków własnych pochodzących z opłat cukrowych wiążących się z obowiązkiem przekazywania informacji o nieprawidłowościach w ramach systemu OWNRES.

6.3. Służby techniczne

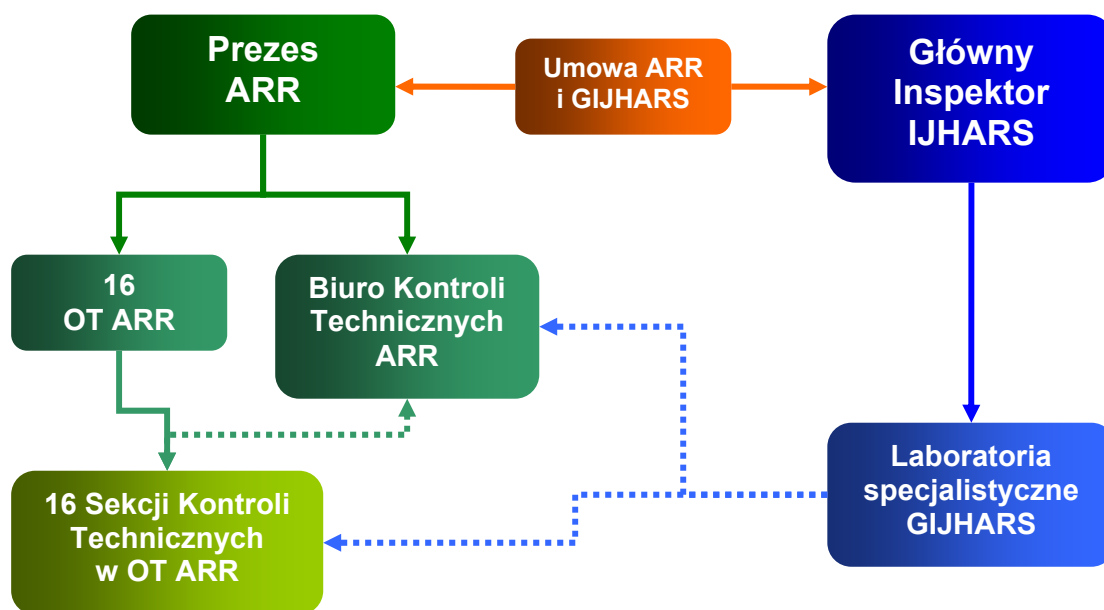
Zadaniem służb technicznych ARR jest prawidłowe wykonywanie kontroli mających na celu potwierdzenie realizacji wymogów stawianych przez prawodawstwo unijne i krajowe beneficjentom oraz uczestnikom mechanizmów administrowanych przez Agencję. Kontrole techniczne przeprowadzane były na podstawie poleceń kontroli otrzymywanych z biur administrujących mechanizmami lub z OT ARR.

---

⁹⁷ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1848/2006 z dnia 14 grudnia 2006 r. dotyczące nieprawidłowości i odzyskiwania kwot niesłusznie wypłaconych w związku z finansowaniem wspólnej polityki rolnej oraz organizacji systemu informacyjnego w tej dziedzinie i uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 595/91.

W ARR funkcjonuje dwustopniowa struktura organizacyjna służb technicznych, a w jej skład wchodzi: Biuro Kontroli Technicznych (BKT) w Centrali oraz Sekcje Kontroli Technicznych (SKT) w OT ARR (podległe organizacyjnie dyrektorom OT ARR, a merytorycznie nadzorowane przez dyrektora BKT). SKT OT ARR są bezpośrednimi wykonawcami kontroli, natomiast Biuro Kontroli Technicznych koordynuje i monitoruje ich pracę. Ponadto część zadań kontrolnych (badania laboratoryjne) delegowana była do instytucji zewnętrznej – Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS).

Wykres 52. **Struktura służb technicznych ARR**

W 2011 r. kontrolerzy służb technicznych ARR przeprowadzili ogółem 22,3 tys. kontroli (o 28% więcej niż w 2010 r.) w obszarze 32 mechanizmów administrowanych przez Agencję.

Tabela 56. **Kontrole techniczne przeprowadzone w 2011 r. przez służby techniczne ARR w ramach administrowanych mechanizmów**

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba kontroli
1.	Wsparcie w sektorze owoców i warzyw z tytułu kryzysu spowodowanego szczepem bakterii EHEC	5 130
2.	Kwotowanie produkcji mleka	4 761
3.	Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż	2 924
4.	Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej	1 578
5.	Dopłaty do materiału siewnego	1 321
6.	Dopłaty do prywatnego przechowywania wieprzowiny	858
7.	Dopłaty w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej	858
8.	Płatności dla producentów surowca tytoniowego	722
9.	Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych	701
10.	Program „Owoce w szkole”	623
11.	Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych	506
12.	Wsparcie rynku produktów pszczelich	355

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba kontroli
13.	Obsługa funduszy promocji produktów rolno-spożywczych	338
14.	Kontrole techniczne uzupełniające/dodatkowe	325
15.	Dofinansowanie z Funduszu Promocji Mleka do spożycia mleka i przetworów mlecznych w przedszkolach i gimnazjach	298
16.	Płatność niezwiązana – sektor skrobi ziemniaczanej	228
17.	Dopłaty do produkcji suszu paszowego	178
18.	Dywersyfikacja przemysłu cukrowniczego	163
19.	Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru	99
20.	Interwencyjny zakup i sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku	90
21.	Kontrola wykorzystania roślin energetycznych	59
22.	Pomoc do plantacji trwałych	35
23.	Dopłaty do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno	34
24.	Interwencyjny zakup i sprzedaż masła	29
25.	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych	23
26.	Monitorowanie rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych	10
27.	Handel zagraniczny	8
28.	Dopłaty do prywatnego przechowywania masła	5
29.	Przetwarzanie cukru przemysłowego	4
30.	Administrowanie potencjałem produkcyjnym winorośli i wina	4
31.	Realizacja Działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013	4
32.	Monitorowanie produkcji biogazu rolniczego	2
33.	Restrukturyzacja przemysłu cukrowniczego	1
Ogółem		22 274

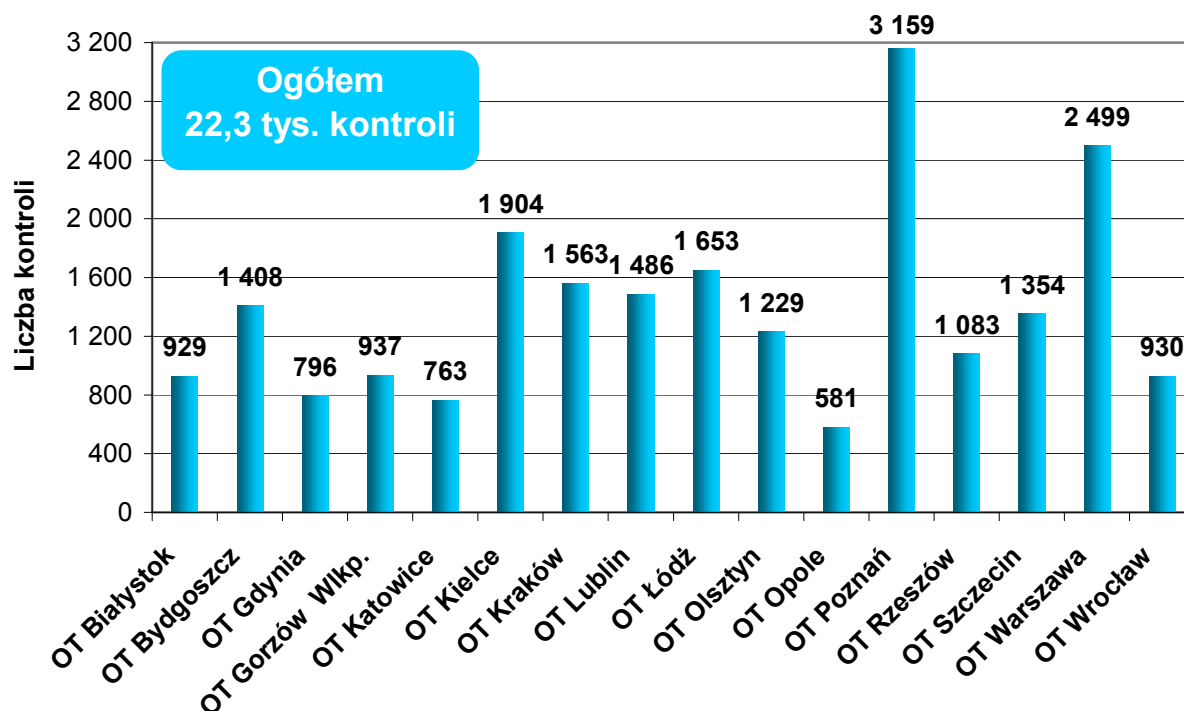
Największa liczba kontroli przeprowadzonych przez służby techniczne w 2011 r. dotyczyła mechanizmu wsparcia w sektorze owoców i warzyw z tytułu kryzysu spowodowanego szczepem bakterii EHEC (5,1 tys. kontroli – 23% wszystkich kontroli), administrowania systemem kwotowania produkcji mleka (4,8 tys. kontroli – 21%), interwencyjnego zakupu i sprzedaży zbóż (2,9 tys. kontroli – 13%), dostarczania nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej (1,6 tys. kontroli – 7%) oraz dopłat do materiału siewnego (1,3 tys. kontroli – 6%).

Tabela 57. Kontrole techniczne przeprowadzone w 2011 r. w ramach mechanizmów administrowanych przez biura ARR

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba kontroli
1.	Biuro Produktów Roślinnych	11 399
2.	Biuro Kwotowania Produkcji Mleka	4 761
3.	Biuro Wspierania Konsumpcji	3 706
4.	Biuro Produktów Zwierzęcych	1 337
5.	Biuro Cukru i Biopaliw	373
6.	Biuro Promocji Żywności	365
7.	Biuro Wymiany Towarowej z Zagranicą	8
8.	Kontrole uzupełniające i dodatkowe	325
Ogółem		22 274

Najwięcej kontroli zleciło Biuro Produktów Roślinnych (11,4 tys.), a następnie Biuro Kwotowania Produkcji Mleka (4,8 tys.), Biuro Wspierania Konsumpcji (3,7 tys.) oraz Biuro Produktów Zwierzęcych (1,3 tys. kontroli).

Wykres 53. **Liczba kontroli przeprowadzonych w 2011 r. przez poszczególne Sekcje Kontroli Technicznych OT ARR**

Liczba kontroli zrealizowanych w 2011 r. przez poszczególne Sekcje Kontroli Technicznej OT ARR była zróżnicowana i zależała od specyfiki mechanizmów oraz od liczby ich uczestników w danym województwie. Najwięcej kontroli przeprowadziła SKT OT ARR w Poznaniu (3,2 tys. kontroli), a następnie w Warszawie (2,5 tys.), Kielcach (1,9 tys.), Łodzi (1,7 tys.) oraz w Krakowie (1,6 tys. kontroli).

Część zadań kontrolnych w 2011 r. zlecono Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, która poddała badaniu 872 próbki laboratoryjne (wykonując ponad 3,1 tys. analiz) pobrane podczas przeprowadzania kontroli technicznych w ramach mechanizmów: „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej” (778 próbek i 2,9 tys. analiz), „Dopłaty do produkcji suszu paszowego” (67 próbek i 134 analizy), „Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż” (12 próbek i 31 analiz), „Dopłaty do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno” (13 próbek i 13 analiz) oraz „Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru” (2 próbki i 4 analizy).

Pracownicy BKT ARR przeprowadzali merytoryczną i rachunkową weryfikację przedkładanej przez IJHARS dokumentacji będącej podstawą autoryzacji płatności środków w ramach rozliczania zadań delegowanych.

W celu zapewnienia jednolitości postępowania podczas realizacji kontroli w poszczególnych mechanizmach administrowanych przez Agencję, pracownicy BKT ARR koordynowali i monitorowali wykonywanie zadań kontrolnych prowadzonych przez SKT OT ARR.

W 2011 r. przeprowadzono szereg czynności, których celem był m.in. nadzór nad poprawnością wykonywania i dokumentowania kontroli technicznych przez Sekcje Kontroli Technicznych OT ARR oraz przez jednostki wykonujące zadania delegowane. Monitorowanie wykonywanych czynności kontrolnych realizowane było poprzez wizytacje w SKT OT ARR (w ramach których prowadzone były m.in. kontrole powtórne i wspólne z kontrolerami SKT), jak również w siedzibie Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz w laboratoriach realizujących zadania delegowane. Merytoryczny nadzór nad prawidłowością realizacji procesów kontrolnych przez poszczególne SKT OT ARR prowadzony był także poprzez monitorowanie dokumentacji z przeprowadzonych kontroli. W ramach 44 zadań monitorujących w 2011 r. przeprowadzono 105 kontroli powtórnych oraz 30 kontroli wspólnych. Ponadto monitorowaniu poddano dwa specjalistyczne laboratoria GIJHARS (Kielce i Białystok), centralne laboratoria GIJHARS w Poznaniu oraz w Warszawie. Uzyskaniu poprawności wykonania powierzonych zadań służyły również przeprowadzone szkolenia oraz warsztaty organizowane dla służb technicznych.

Przeprowadzone zadania monitorujące zostały opracowane zgodnie z zapisami rozporządzenia Komisji (WE) nr 885/2006, co zapewniało wypełnienie wymogów stawianych agencji płatniczej w zakresie funkcjonowania służb technicznych oraz było gwarantem właściwej pracy wszystkich kontrolerów zatrudnionych w Agencji. Wyniki zadań monitorujących potwierdziły pozytywną ocenę pracy zarówno SKT OT ARR, jak i jednostek wykonujących zadania delegowane.

Służby techniczne Agencji Rynku Rolnego od akcesji Polski do UE wykonały łącznie ponad 156,6 tys. zadań kontrolnych.

6.4. Funkcjonowanie kontroli zarządczej w ARR

Od 1 stycznia 2010 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.) wprowadzające obowiązek zapewnienia kontroli zarządczej w jednostkach sektora finansów publicznych.

Zgodnie z zarządzeniem Prezesa ARR nr 186/2010/W z dnia 6 grudnia 2010 r. w ARR dokonano pogrupowania działań realizowanych w ramach kontroli zarządczej według poszczególnych standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych, określonych w komunikacie Ministra Finansów (Nr 23 z dnia 16 grudnia 2009 r.). Zarządzenie Prezesa ARR określa sposób realizacji poszczególnych standardów kontroli zarządczej w ARR, wskazuje dokumenty opisujące

mechanizmy kontrolne oraz przypisuje odpowiedzialność za poszczególne działania w ramach prowadzenia kontroli zarządczej.

Funkcjonowanie kontroli zarządczej w ARR jest poddawane przeglądowi w ramach procesu przygotowywania „Oświadczenia o stanie kontroli zarządczej w ARR”, sporządzanego po otrzymaniu pisemnej dyspozycji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. „Oświadczenie o stanie kontroli zarządczej w ARR w 2011 r.” zostało sporządzone zgodnie ze wzorem określonym w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 2 grudnia 2010 r. w sprawie wzoru oświadczenia o stanie kontroli zarządczej (Dz. U. Nr 238, poz. 1581) i przedłożone do MRiRW w marcu 2012 r.

W ramach przygotowania oświadczenia za 2011 r., dokonano przeglądu wszystkich standardów kontroli zarządczej (określonych w zarządzeniu Prezesa ARR) oraz oceny stanu kontroli zarządczej w ARR w 2011 r. (na podstawie danych i informacji pozyskiwanych w ramach realizacji zadań bieżących oraz otrzymywanych z poszczególnych komórek organizacyjnych Agencji). Przy sporządzeniu oświadczenia wzięto pod uwagę m.in. informacje i dane dotyczące:

- monitoringu realizacji celów i zadań (realizacja zadań w ramach budżetu zadaniowego),
- samooceny kontroli zarządczej z uwzględnieniem standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych,
- wyników analizy ryzyka,
- wyników zadań audytowych,
- wyników kontroli wewnętrznych,
- wyników audytów i kontroli zewnętrznych realizowanych przez Komisję Europejską, Europejski Trybunał Obrachunkowy, Jednostkę Certyfikującą MF oraz inne organy kontroli zewnętrznej (np. MRiRW, ARiMR, NIK),
- innych informacji wewnętrznych, w tym odnośnie: systemu zarządzania jakością i systemu przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym oraz analizy skarg i wniosków, incydentów naruszenia bezpieczeństwa informacji, a także systemu informowania o nieprawidłowościach.

Analiza powyższych informacji i danych dotyczących 2011 r. potwierdziła, że wdrożony i funkcjonujący w ARR system kontroli zarządczej spełnia kryteria adekwatności, skuteczności i efektywności. ARR posiada skuteczny system wykrywania błędów i uchybień, prowadzi monitoring realizacji zadań oraz wprowadza niezbędne działania naprawcze, wynikające z poczynionych ustaleń i zaleceń wewnętrznych i zewnętrznych organów kontrolnych.

7. SYSTEM ZARZĄDZANIA W ARR

Od 2010 r. w Agencji Rynku Rolnego funkcjonuje, zgodny z kryteriami akredytacji, Zintegrowany System Zarządzania, obejmujący System Zarządzania Jakością (SZJ), działający w oparciu o wymagania międzynarodowej normy ISO 9001, oraz System Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym (SPZK), zgodny z wymaganiami dodatkowymi do normy ISO

9001. Wdrożenie systemu miało na celu zagwarantowanie Agencji wiarygodności, nadanie statusu jednostki przewidywalnej w zakresie jakości, przyjaznej klientowi i otoczeniu oraz działającej w sposób przejrzysty i bezpieczny.

Jednym z elementów, który miał wpływ na zadowolenie klientów, był wdrożony w ARR w 2010 r. Kodeks Etyki, którego celem jest propagowanie wartości etycznych i moralnych, jakimi powinni kierować się pracownicy. W celu sprawowania bieżącej samooceny i kontroli, w ramach struktury organizacyjnej ARR funkcjonują stanowiska i komórki, których zadaniem jest czuwanie nad przestrzeganiem wdrożonych wymagań wynikających z Systemu Zarządzania. Jednocześnie, Agencja poddawana jest systematycznym kontrolom zewnętrznym prowadzonym zarówno przez krajowe służby kontrolne i certyfikujące oraz urzędy nadzorujące ARR, jak i przez służby audytowe funkcjonujące w ramach organów Unii Europejskiej.

Sprawnie działający System Zarządzania pozwala na szybkie wykrycie obszarów wymagających poprawy, pomaga w doskonaleniu metod organizacyjnych i uporządkowaniu całego obszaru zarządzania organizacją poprzez zaangażowanie pracowników w proces ustawicznego doskonalenia. Przekazanie uprawnień do podejmowania decyzji na niższe szczeble zarządzania wpływa na zapewnienie bezpośredniego kontaktu z klientami, ułatwia rozpoznawanie ich realnych potrzeb, a w związku z tym umożliwia kompleksową realizację działań i skuteczną pomoc beneficjentom.

7.1. System Zarządzania

W 2011 r. w ARR odbyły się dwa audyty nadzoru certyfikowanego Systemu Zarządzania, tj. Systemu Zarządzania Jakością oraz Systemu Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym. Pozytywne oceny auditorów zewnętrznych potwierdziły prawidłowość i adekwatność funkcjonowania systemów.

W dalszym ciągu realizowano działania mające na celu doskonalenie funkcjonowania ARR, przyczyniające się m.in. do redukcji obciążeń administracyjnych dla pracowników i beneficjentów ARR oraz do ciągłego zwiększania racjonalności wykorzystania potencjału Agencji.

7.2. Polityka Jakości i Polityka Antykorupcyjna ARR

W związku z nowelizacją ustawy z dnia 19 grudnia 2003 r.⁹⁸ zaktualizowano ustanowioną w ARR w 2010 r. skonsolidowaną „Politykę Jakości i Politykę Antykorupcyjną ARR” (zarządzenie nr 187/2010/KP Prezesa Agencji Rynku Rolnego z dnia 6 grudnia 2010 r. w sprawie wprowadzenia Księgi Jakości, z późn. zm.).

Dokument ten jest zgodny z celami organizacji, podlega stałemu nadzorowi, jak również zawiera deklarację kierownictwa ARR dotyczącą stosowania określonych sankcji w przypadku wykrycia praktyk korupcyjnych. Dokument ten jest udostępniony wszystkim pracownikom oraz beneficjentom Agencji na stronach intranetowych i internetowych ARR.

7.3. Szkolenia pracowników ARR w zakresie Systemu Zarządzania

W 2011 r. pracownicy ARR, aktywnie pełniący funkcję auditorów wewnętrznych Systemu Zarządzania, wzięli udział w szkoleniu „Warsztaty doskonalące dla auditorów Systemu Zarządzania Jakością”. Celem szkolenia było omówienie zmian w normie ISO 9001 oraz pogłębienie wiedzy praktycznej i poszerzenie umiejętności w zakresie weryfikacji spełnienia wymagań normy. Łącznie w trzech cyklach szkolenia uczestniczyło 74 pracowników ARR, w tym 38 osób z Centrali i 36 osób z OT ARR.

7.4. Audyty wewnętrzne w zakresie nadzoru nad Systemem Zarządzania w ARR

W 2011 r. audytorzy wewnętrzni, powołani zarządzeniem nr 36/2010/W Prezesa ARR z dnia 23 lutego 2010 r., przeprowadzili w ARR 58 auditów wewnętrznych Systemu Zarządzania zgodnie z „Programem auditów wewnętrznych na rok 2011”. Celem przeprowadzonych auditów wewnętrznych było sprawdzenie wdrożenia w ARR zasad Systemu Zarządzania oraz wskazanie obszarów, które należy udoskonalić. Z każdego auditu został sporządzony raport zawierający wnioski i spostrzeżenia, a także określono działania korygujące, zapewniające prawidłowe funkcjonowanie systemu. Działania te zostały skutecznie wdrożone.

---

⁹⁸ Ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu, rynku suszu paszowego oraz rynków lnu i konopi uprawianych na włókno (Dz. U. z 2008 r. Nr 11, poz. 70, z późn. zm.).

7.5. Audyty zewnętrzne w zakresie nadzoru nad Systemem Zarządzania w ARR

W 2011 r. w Agencji Rynku Rolnego przeprowadzone zostały audyty nadzoru certyfikowanych systemów zarządzania, tj. Systemu Zarządzania Jakością i Systemu Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym. Audyty przeprowadzone były przez niezależnych audytorów powołanych przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji (PCBC S.A). Ich celem było zebranie dowodów potwierdzających spełnienie wymagań Systemu Zarządzania Jakością, a także skuteczne utrzymywanie i ciągłe doskonalenie wdrożonego Systemu Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym. Raporty z przeprowadzonych auditów nadzoru potwierdzają, że poddana przeglądowi dokumentacja ARR spełnia kryteria określone w normie PN-EN ISO 9001:2009 oraz w wymaganiach dodatkowych określonych dla Systemu Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym. Są także dowodem wysokiej skuteczności wdrożonych w ARR rozwiązań systemowych.

7.6. Opracowywanie i weryfikacja dokumentacji Systemu Zarządzania

W 2011 r. Agencja kontynuowała prace w zakresie analizy, weryfikacji i modyfikacji dokumentacji Systemu Zarządzania, mające na celu uproszczenie i optymalizację procesów realizowanych w ARR. Przeprowadzono 60 weryfikacji systemowych dokumentów Systemu Zarządzania, w wyniku których dokonano aktualizacji ksiąg procedur, a 16 z nich dostosowano do wymogów systemowych. W ramach doskonalenia dokumentacji systemowej dokonano konsolidacji dwóch ksiąg procedur dotyczących mechanizmów WPR w jedną księgę, uchylono trzy księgi procedur (jedną w ramach mechanizmów WPR oraz dwie w ramach mechanizmów krajowych), a także opracowano po jednej nowej księdze procedur w ramach mechanizmów WPR i procesów wspomagających.

W 2011 r. kontynuowano ponadto proces uchylania instrukcji biurowych. W wyniku tego procesu dokumentacja została zredukowana o 25 instrukcji. Podjęte działania ograniczyły ilość dokumentacji w ARR, polepszając jednocześnie jej jakość. W 2011 r. w stosunku do 2010 r., zmniejszono liczbę procedur i instrukcji z 282 do 245 (o 13,1%). Z tego liczba procedur i instrukcji dotyczących mechanizmów WPR uległa zmniejszeniu ze 152 do 112 (o 26,3%), a mechanizmów krajowych z 34 do 23 (o 32,4%). Liczba procedur i instrukcji dotyczących procesów wspomagających uległa zmianie z 93 na 107 (wzrost o 15,1%), natomiast liczba dokumentów w ramach działań PROW nie zmieniła się. W wyniku ww. działań liczba stron dokumentów Systemu Zarządzania zmalała z 5,7 tys. stron w 2010 r. do 5 tys. stron w 2011 r. (o 12,3%).

W 2011 r., w stosunku do 2008 r., (w którym rozpoczęto w ARR prace nad optymalizacją dokumentacji) liczba procedur i instrukcji zmniejszyła się z 964 do 245 (o 75%). W wyniku

ww. działań liczba stron dokumentów Systemu Zarządzania w stosunku do 2008 r. zmniejszyła się o 70% (z 16,8 tys. do 5 tys. stron).

Zweryfikowane dokumenty Systemu Zarządzania zawierają skondensowane informacje potrzebne do prawidłowej realizacji zadań ARR. Odpowiednio opracowana i nadzorowana dokumentacja stanowi główny filar sprawnego działania ARR.

7.7. Ocena skuteczności Systemu Zarządzania

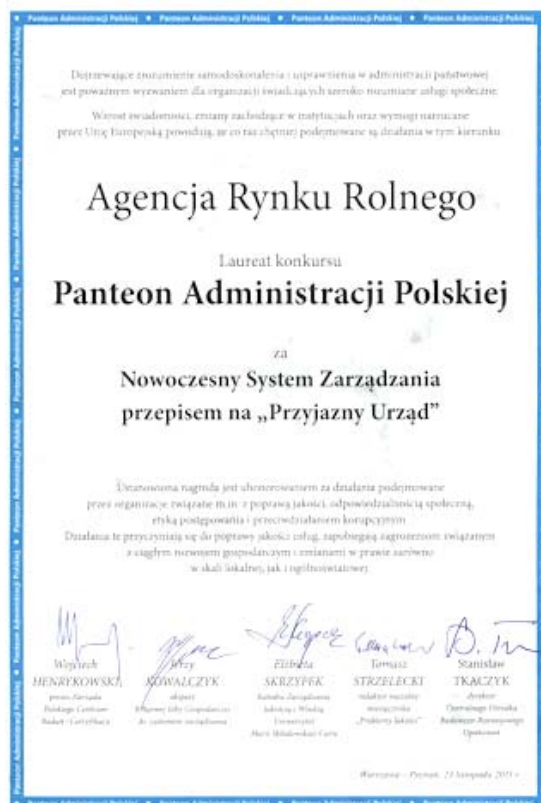
System Zarządzania w ARR jest stale doskonalony, a niezbędne zmiany są na bieżąco wprowadzane do dokumentacji. Ocena skuteczności systemu oraz analiza osiągniętych wyników przeprowadzana jest w trakcie przeglądów zarządzania, jak również na naradach oraz spotkaniach kierownictwa ARR, a decyzje oraz wnioski stanowią jedną z podstaw doskonalenia procesów.

W marcu 2011 r. przeprowadzony został przegląd zarządzania, zgodnie z wymaganiami normy PN-EN ISO 9001:2009, w wyniku którego określono cele jakości na 2011 r. oraz kryteria i terminy ich realizacji.

Funkcjonujący w ARR zintegrowany System Zarządzania umożliwia wykorzystanie procesowego i kompleksowego podejścia do zarządzania Agencją, wpływa na sprawną realizację procesów, poprawę komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej oraz zwiększenie wydajności administracyjnej. Zastosowane rozwiązania mają wpływ na usprawnienie współpracy na każdym szczeblu organizacyjnym, redukują obciążenia administracyjne nakładane na beneficjentów mechanizmów administrowanych przez ARR oraz podnoszą jakość wykonywanych zadań, a także pozwalają skuteczniej obsługiwać klientów, efektywniej monitorować potrzeby i szybko reagować na zmieniające się warunki funkcjonowania Agencji.

7.8. Nagroda w konkursie „Panteon Administracji Polskiej”

W 2011 r. ARR przystąpiła do konkursu „Panteon Administracji Polskiej”, przedstawiając projekt pt. „Nowoczesny System Zarządzania przepisem na *Przyjazny Urząd*”. Celem konkursu była przede wszystkim promocja innowacyjności, wysokiej jakości usług oraz etyki w samodoskonaleniu i zarządzaniu przez jakość, a także upowszechnianie nowoczesnych

rozwiązań podnoszących jakość i efektywność pracy. Ocenie podlegały wdrożone nowatorskie przedsięwzięcia służące poprawie jakości pracy instytucji, długoterminowe działania skierowane na poprawę jakości usług, działania wspomagające samodoskonalenie instytucji, wprowadzanie efektywnych systemów zarządzania oraz działania antykorupcyjne.

Projekt zaprezentowany przez ARR przedstawiał wprowadzone zmiany i udoskonalenia w sferze zarządzania, opisywał wdrożone i certyfikowane systemy zarządzania z priorytetowym podejściem do kwestii ciągłego utrzymywania wysokiego poziomu satysfakcji klienta. Innowacyjny projekt ARR zdobył wysokie uznanie kapituły i Agencja została laureatem tego prestiżowego konkursu.

7.9. System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji

W 2011 r. w ARR został przeprowadzony przegląd Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji funkcjonujący w oparciu o wymagania normy ISO/IEC 27002:2005. W ramach przeglądu przygotowano aktualizację dokumentów dotyczących bezpieczeństwa informacji, tj.: Polityki Bezpieczeństwa Informacji, Zasad Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji, a także wytycznych bezpieczeństwa informacji dla: pracowników, użytkowników komputerów przenośnych, kontrahentów oraz zewnętrznych osób fizycznych.

W oparciu o wymagania normy przeprowadzono klasyfikację aktywów oraz analizę ryzyka bezpieczeństwa informacji i ryzyka procesów realizowanych w ARR. W jej wyniku zaktualizowano wykaz procesów krytycznych, a także zdefiniowano obszary możliwych zagrożeń.

Przy użyciu „Platformy edukacyjnej” przeprowadzono cykliczne szkolenia pracowników oraz testy ze znajomości przepisów z zakresu bezpieczeństwa informacji. Dla wszystkich nowozatrudnionych pracowników, praktykantów i stażystów przeprowadzono wstępne przeszkolenie z zakresu bezpieczeństwa informacji.

W ramach prowadzonego w ARR Rejestru Incydentów Naruszenia Bezpieczeństwa Informacji żadne z odnotowanych w 2011 r. zagrożeń nie miało wpływu na prawidłowe funkcjonowanie Agencji.

Przestrzeganie Zasad Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji jest monitorowane, prowadzone są doraźne kontrole, analizowane są zdarzenia mogące mieć wpływ na bezpieczeństwo informacji.

7.10. Plan Zachowania Ciągłości Działania

W Agencji Rynku Rolnego, zgodnie z wymaganiami zawartymi w normie ISO/IEC 27002:2005 „Praktyczne zasady zarządzania bezpieczeństwem informacji”, realizowany jest Plan Zachowania Ciągłości Działania (PZCD). W 2011 r. aktualizowano i dostosowywano elementy planu do zmieniających się warunków organizacyjnych oraz zasobów kadrowych. Przeprowadzono m.in.

aktualizację procedur awaryjnych i odtworzeniowych we wszystkich biurach Centrali ARR oraz aktualizowano na bieżąco listy osób kluczowych, odpowiedzialnych za realizację procesów w sytuacjach awaryjnych, zarówno w Centrali, jak i we wszystkich OT ARR.

Zgodnie z opracowanym „Harmonogramem Testów PZCD” w 2011 r. przeprowadzono 36 testów sprawności funkcjonowania procedur awaryjnych i odtworzeniowych w komórkach organizacyjnych ARR. Wykonane testy potwierdziły wysoką skuteczność obowiązujących procedur. Udoskonalenie dotychczasowych rozwiązań zapewnia bezpieczeństwo pracowników w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej oraz zachowanie ciągłości realizacji strategicznych procesów Agencji.

W 2011 r. nie wystąpiło zagrożenie naruszenia ciągłości działania i nie było konieczności uruchamiania procedur awaryjnych.

8. ZAGADNIENIA ORGANIZACYJNE

8.1. Dostosowania legislacyjne

Agencja Rynku Rolnego jest państwową osobą prawną, nad którą nadzór sprawuje minister właściwy do spraw rynków rolnych, a w zakresie gospodarki finansowej – minister właściwy do spraw finansów publicznych. Agencja, posiadając status agencji płatniczej, działała w 2011 r. na podstawie przepisów prawa krajowego i przepisów Unii Europejskiej.

8.1.1. Akty prawne regulujące organizację i zadania ARR

Organizację i zadania ARR jako unijnej agencji płatniczej w 2011 r. regulowały następujące krajowe akty prawne:

1. Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1702, z późn. zm.)⁹⁹,
2. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2008 r. w sprawie nadania statutu Agencji Rynku Rolnego (Dz. U. Nr 30, poz. 181, z późn. zm.),
3. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie ustanowienia Agencji Rynku Rolnego agencją płatniczą (Dz. U. Nr 76, poz. 713, z późn. zm.),
4. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 9 listopada 2006 r. w sprawie przyznania Agencji Rynku Rolnego akredytacji jako agencji płatniczej w zakresie uruchamiania środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (Dz. U. Nr 204, poz. 1507, z późn. zm.),
5. Ustawa z dnia 22 września 2006 r. o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie wspólnej polityki rolnej (Dz. U. Nr 187, poz. 1381, z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 30 lipca 2003 r. o uruchamianiu środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (Dz. U. Nr 166, poz. 1611, z późn. zm.).

---

⁹⁹ Z dniem 6 czerwca 2012 r. został opublikowany tekst jednolity ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 633).

8.1.2. Akty prawne regulujące działania ARR na rynkach rolnych

W 2011 r. ARR realizowała zadania statutowe w zakresie działań na wybranych rynkach rolnych na podstawie regulacji prawnych zawartych w poniższych aktach prawa krajowego:

1. Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1702, z późn. zm.)¹⁰⁰,
2. Ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu, rynku suszu paszowego oraz rynków lnu i konopi uprawianych na włókno (Dz. U. z 2011 r. Nr 145, poz. 868, z późn. zm.),
3. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 11, poz. 65, z późn. zm.),
4. Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz. U. Nr 120, poz. 690, z późn. zm.),
5. Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (Dz. U. Nr 169, poz. 1199, z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o administrowaniu obrotem towarowym z zagranicą (Dz. U. Nr 97, poz. 963, z późn. zm.),
7. Ustawa z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2008 r. Nr 170, poz. 1051, z późn. zm.),
8. Ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. Nr 97, poz. 799, z późn. zm.).

Z uwagi na nowelizację aktów prawa Unii Europejskiej oraz w związku ze zmianami zachodzącymi na rynkach produktów rolno-spożywczych w Polsce, w 2011 r. podlegały zmianom krajowe akty prawne zawierające zasady regulujące funkcjonowanie mechanizmów administrowanych przez Agencję. Zmiany w prawie krajowym były wynikiem przeglądu aktów prawnych, przeprowadzonego w celu uporządkowania i dostosowania prawodawstwa krajowego do zmieniającego się prawodawstwa UE w zakresie wspólnej organizacji rynków rolnych.

W odniesieniu do ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych, w 2011 r. weszło w życie pięć nowelizacji wprowadzonych ustawami:

- z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych i niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726),

---

¹⁰⁰ Z dniem 6 czerwca 2012 r. został opublikowany tekst jednolity ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 633).

- z dnia 12 maja 2011 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz. U. Nr 120, poz. 690),
- z dnia 25 marca 2011 r. o ograniczeniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców (Dz. U. Nr 106, poz. 622),
- z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o zasadach ewidencji podatników i płatników oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 171, poz. 1016),
- z dnia 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 205, poz. 1208).

W ramach nowelizacji, wprowadzonej ustawą z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych i niektórych innych ustaw, ustawodawca doprecyzował zapis ustawy o ARR dotyczący przychodów z odsetek od wolnych środków finansowych.

W związku z uchwaleniem w dniu 12 maja 2011 r. nowej ustawy o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina, w przepisach końcowych do tej ustawy zostały uchylone przepisy dotyczące regulacji rynku wina zamieszczone w ustawie o ARR.

Kolejna nowelizacja ustawy o ARR wynikała z przepisów ustawy o ograniczeniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców – ustawa ta w sposób horyzontalny w odniesieniu do wybranych ustaw zniósła część wymagań formalnych, które dotychczas musiały być wypełniane przez petentów w sprawach załatwianych w urzędach państwowych.

Na mocy ustawy o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw, zostało powierzone ARR nowe zadanie związane z gromadzeniem informacji dotyczących infrastruktury energetycznej służącej do wytwarzania energii elektrycznej z biogazu rolniczego oraz biokomponentów i przekazywania tych informacji ministrowi właściwemu do spraw gospodarki.

W odniesieniu do ustawy o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu, rynku suszu paszowego oraz rynków lnu i konopi uprawianych na włókno został ogłoszony tekst jednolity ustawy obejmujący zmiany wprowadzone w 2011 r. do tej ustawy przez ustawę o ograniczeniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców.

Ustawa o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych była w 2011 r. jednokrotnie znowelizowana przez ustawę o ograniczeniu barier administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców, która zniósła część wymagań formalnych dla beneficjentów.

W 2011 r. została wydana nowa ustawa o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina, która uchyliła dotychczasową ustawę z dnia 22 stycznia 2004 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina

(Dz. U. Nr 34, poz. 292, z późn. zm.). Uchwalenie nowej ustawy miało na celu zapewnienie stosowania zmian wprowadzonych w przepisach Unii Europejskiej o wspólnej organizacji rynku wina, wprowadzenie zmian klasyfikacji fermentowanych wyrobów winiarskich oraz uproszczenie wymagań w zakresie uzyskania wpisu do rejestru przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich dla przedsiębiorców wyrabiających niewielkie ilości win owocowych markowych i miodów pitnych markowych z surowców uzyskanych we własnym gospodarstwie. Do nowej ustawy m.in. przeniesiono regulację dotyczącą rynku wina dotychczas zamieszczoną w ustawie o ARR.

Agencja w 2011 r. realizowała działania interwencyjne na poszczególnych rynkach rolnych na podstawie zarządzeń wydanych przez Prezesa ARR. Listę zagadnień uregulowanych tymi zarządzeniami zawiera Aneks 4.

8.1.3. Monitorowanie regulacji prawnych UE

Obowiązek wdrożenia procedur koniecznych do zagwarantowania, że każda zmiana w przepisach UE (w szczególności obowiązujące stawki pomocy finansowej) jest rejestrowana, a zalecenia, bazy danych i listy kontrolne są aktualizowane w odpowiednim czasie wynika z realizacji wymogów akredytacyjnych postawionych unijnym agencjom płatniczym. W związku z tym, w ARR w 2011 r. na bieżąco dokonywano monitoringu aktów prawnych UE ukazujących się w Dziennikach Urzędowych UE na stronie internetowej <http://eur-lex.europa.eu>. Jednocześnie Agencja pozyskiwała za pośrednictwem MRiRW niepublikowane akty prawne Wspólnoty, zawierające istotne informacje dotyczące działań realizowanych w ramach mechanizmów WPR administrowanych przez ARR. Pozyskiwane dokumenty były przekazywane do odpowiednich komórek organizacyjnych Agencji w formie rejestrów Dzienników Urzędowych UE. Na podstawie informacji zwrotnych dotyczących ww. rejestrów monitorowano sposób wdrażania zmian w przepisach unijnych w ramach poszczególnych mechanizmów i procesów realizowanych w ARR.

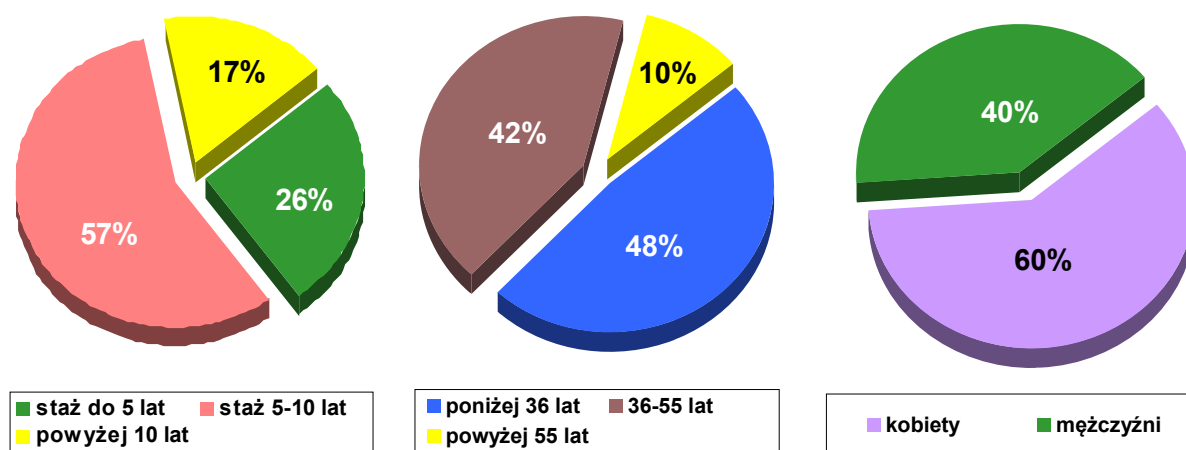
8.2. Zarządzanie kadrami

W 2011 r. podstawowym celem polityki kadrowej w ARR był nabór oraz utrzymanie wysoko wykwalifikowanej kadry, jej optymalne wykorzystanie, jak również inwestowanie w dalszy rozwój posiadanego kapitału ludzkiego. Polityka kadrowa Agencji jest prowadzona w oparciu o procedury wewnętrzne, stworzone zgodnie z obowiązującym prawem i dostosowane do wymagań Systemu Zarządzania wdrażanego w ARR w oparciu o normę ISO 9001:2009. Priorytetem jest podnoszenie wiedzy i umiejętności zawodowych pracowników oraz zapewnienie efektywnego systemu ocen

okresowych. Właściwa realizacja powyższych zadań zapewnia ARR jako agencji płatniczej utrzymanie wymogów akredytacyjnych.

Zatrudnienie w ARR według stanu na 31 grudnia 2011 r. wyniosło 1 190 osób, z tego: w Centrali – 532 i w OT ARR – 658. Najliczniejszą grupę w strukturze zatrudnienia (57% wszystkich zatrudnionych) stanowili pracownicy o stażu pracy w Agencji wynoszącym od 5 do 10 lat. Blisko połowa zatrudnionych (48%) należała do grupy wiekowej poniżej 36 roku życia. Kobiety stanowiły 60% pracowników ARR, a wykształcenie wyższe posiadało ponad 92% pracowników.

Wykres 54. Struktura zatrudnienia w ARR (wg stanu na 31.12.2011 r.) wg stażu pracy oraz wieku i płci pracowników

Nabór kandydatów na wolne stanowiska pracy w Agencji jest, zgodnie z ustawą o ARR, otwarty i konkurencyjny oraz odbywa się na zasadach określonych w procedurach wewnętrznych. Informacje o wolnych stanowiskach pracy były zamieszczane w miejscu powszechnie dostępnym w siedzibach jednostek organizacyjnych Agencji, w których prowadzono nabór. Dodatkowo informacja o wolnych stanowiskach pracy była publikowana w Biuletynie Informacji Publicznej ARR oraz na stronie internetowej Agencji www.arr.gov.pl. W 2011 r. kandydaci do pracy w ARR złożyli 1 026 aplikacji. Zatrudniono 32 osoby, z tego 15 w Centrali i 17 w OT ARR. Wśród nowo zatrudnionych najwięcej osób posiadało wykształcenie rolnicze i ekonomiczne. Jednocześnie w 2011 r. umowę o pracę z ARR rozwiązało 70 osób (38 osób w Centrali i 32 w OT ARR). Średnia wartość fluktuacji zatrudnienia liczona jako stosunek liczby osób zwolnionych i zatrudnionych na ich miejsce do średniej liczby zatrudnionych w ARR w 2011 r. wyniosła 2,7%.

8.3. Szkolenia

ARR wspiera proces rozwoju zawodowego pracowników, umożliwiając im uczestnictwo w szkoleniach grupowych, kierując ich na szkolenia zewnętrzne oraz częściowo finansując naukę

w szkołach wyższych i na kursach językowych. Szkolenia przeprowadzone w 2011 r. dotyczyły przede wszystkim tematyki prawnej (głównie nowelizacji przepisów), finansowej, administracyjnej i informatycznej. Zorganizowano szkolenia doskonalące umiejętności miękkie z zakresu komunikacji interpersonalnej, systemu motywacji, zarządzania czasem, profesjonalnej obsługi klienta oraz umiejętności menedżerskich. Przeprowadzono także kursy języka angielskiego i rosyjskiego.

Pracownicy ARR, korzystając z dofinansowania, podejmowali oraz kontynuowali naukę, podnosząc kwalifikacje zawodowe, na różnego rodzaju kursach językowych i szkoleniach specjalistycznych oraz na studiach podyplomowych i uzupełniających studiach magisterskich. W 2011 r. zawarto 77 umów, z tego 41 na szkolenia specjalistyczne, 21 na kursy językowe, 12 na studia podyplomowe i 3 na uzupełniające studia magisterskie.

W szkoleniach, w ramach przyznanego na 2011 r. budżetu szkoleniowego, uczestniczyło 1 162 osób. Łączny koszt szkoleń wyniósł 345 tys. zł, z tego szkoleń grupowych – 244 tys. zł, a indywidualnych – 101 tys. zł. Łącznie koszt dofinansowania ww. form nauki pracowników ARR, w tym rozpoczętej w latach ubiegłych, wyniósł 178 tys. zł (47% środków finansowych przeznaczono na szkolenia grupowe, 19% na szkolenia indywidualne, 15% na szkolenia specjalistyczne, 11% na studia podyplomowe, 5% na kursy językowe i 3% na uzupełniające studia magisterskie).

Ponadto w 2011 r. kontynuowano realizację obligatoryjnych szkoleń z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy (BHP) dla czterech grup pracowników: kadry kierowniczej, kontroli technicznych, administracyjno-biurowych i na stanowiskach robotniczych. Łącznie w 18 szkoleniach z zakresu BHP uczestniczyło 136 pracowników ARR.

W 2011 r. praktyki studenckie w ARR odbyły 44 osoby (w tym 15 w Centrali ARR), z których większość stanowili studenci Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, współpracującej od wielu lat z Agencją w tym zakresie.

8.4. Realizacja programu informatyzacji

Agencja Rynku Rolnego, realizując w 2011 r. program informatyzacji, zarządzała swoimi zasobami teleinformatycznymi (serwery, stacje robocze, urządzenia sieciowe, zabezpieczenia, oprogramowanie), zapewniała sprawne funkcjonowanie systemu informatycznego, realizowała politykę bezpieczeństwa danych, współpracowała przy opracowywaniu wymagań dla systemów teleinformatycznych, wspierała działania użytkowników, a także organizowała systemy wymiany informacji drogą elektroniczną. Infrastruktura techniczna, którą administruje ARR od strony informatycznej, zapewniała poprawne funkcjonowanie wszystkich komórek organizacyjnych Agencji.

W 2011 r. ARR kontynuowała działania mające na celu utrzymanie ciągłości produkcyjnej i rozbudowę Zintegrowanego Systemu Informatycznego (ZSI), którego zadaniem jest wspomaganie realizacji mechanizmów WPR oraz administrowania mechanizmami krajowymi. Odbywało się to poprzez utrzymywanie systemów budowanych przez zespół projektowo-programistyczny ARR oraz poprzez nadzorowanie i eksploatację systemu zbudowanego przez podmiot zewnętrzny, w ramach umów serwisowych.

W 2011 r. kontynuowano prace nad systemami informatycznymi, budowanymi siłami własnymi ARR, wspomagającymi m.in. następujące mechanizmy WPR i krajowe: kwotowanie produkcji mleka, dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych (w tym e-Szklanka), dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej i program „Owoce w szkole”. Zakończono prace nad nowymi modułami ww. systemów oraz realizowano wnioski o zmianę eksploatowanych modułów tych systemów. Ponadto powstały kolejne moduły systemu wspomagającego obsługę funduszy promocji produktów rolno-spożywczych.

Prowadzono również prace analityczne, projektowe i wdrożeniowe nowych elementów systemu zbudowanego przez podmiot zewnętrzny. Prace te polegały na uszczegółowieniu zapisów analitycznych, weryfikacji modyfikacji zaprojektowanych przez wykonawcę systemu i przeprowadzeniu testów akceptacyjnych rozbudowanych i/lub zmodyfikowanych części systemów.

W 2011 r. prowadzono również działania mające na celu zapewnienie utrzymania infrastruktury SI ARR na właściwym poziomie i zmierzające do jej przebudowy oraz do podniesienia poziomu bezpieczeństwa informatycznego w Agencji. W ramach ww. działań przebudowano infrastrukturę i przeprowadzono aktualizację oprogramowania i urządzeń systemów bezpieczeństwa, wdrożono ochronę dla komputerów przenośnych i przeprowadzono testy penetracyjne infrastruktury IT. Podniesiono także poziom ochrony przed niepożądaną korespondencją oraz uruchomiono system monitorowania i powiadamiania administratorów o nieprawidłowościach występujących w działaniu SI ARR. Przebudowano również styk sieci lokalnej z siecią Internet, dostosowując urządzenia infrastruktury do wymagania wysokiej dostępności usług świadczonych drogą internetową.

8.5. Tryb udzielania zamówień publicznych

ARR w 2011 r. kontynuowała podjęte w latach poprzednich starania o możliwie jak najszersze stosowanie procedur elektronicznych w zamówieniach udzielanych zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759, z późn. zm.). W 2011 r. ogłoszono 3 postępowania w trybie licytacji elektronicznej, z czego jedno unieważniono, gdyż złożono tylko jeden wniosek o dopuszczenie do udziału w licytacji. W ramach

przeprowadzonych przez ARR postępowań w trybie licytacji elektronicznej, zakończonych zawarciem umowy, uzyskano oszczędności w kwocie 107,2 tys. zł.

W 2011 r. ARR przeprowadziła 53 postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego, co stanowiło najwięcej, bo 74,7% wszystkich postępowań. Spośród przeprowadzonych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego, 11 z nich przeprowadzono z przewidzianą aukcją elektroniczną. Zamówienia udzielone w trybie przetargu nieograniczonego z przewidzianą aukcją elektroniczną stanowiły w Agencji 20,8% wszystkich zakończonych w 2011 r. zamówień publicznych (53).

W 2011 r. udzielono 13 zamówień w trybie z wolnej ręki. Zamówienia udzielone w trybie z wolnej ręki stanowiły w 2011 r. 18,3% w strukturze udzielonych zamówień. ARR sukcesywnie odstępuje od prowadzenia postępowań w trybie z wolnej ręki. W 2011 r. były one prowadzone wyłącznie po stwierdzeniu istnienia stosownych przesłanek, o których mowa w art. 67 i następnych artykułach ustawy Prawo zamówień publicznych.

Tryb zapytania o cenę (3 udzielone zamówienia w 2011 r.) był stosowany przez ARR w odniesieniu do dostaw lub usług powszechnie dostępnych, o ustalonych standardach jakościowych, których wartość szacunkowa była mniejsza niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 ww. ustawy Prawo zamówień publicznych.

W 2011 r. Agencja udzieliła łącznie 71 zamówień publicznych wobec 54 zamówień udzielonych w poprzednim roku.

W 2011 r. unieważniono 7 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, z tego 6 postępowań w trybie przetargu nieograniczonego i 1 postępowanie w trybie licytacji elektronicznej. W ramach 4 przetargów nieograniczonych unieważniono 7 zadań częściowych.

8.6. Zaangażowanie ARR w spółce prawa handlowego ELEWARR

W 2011 r. Agencja Rynku Rolnego była zaangażowana kapitałowo w spółce prawa handlowego ELEWARR Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, w której posiadała 100% udziałów. Wartość udziałów Agencji w 2011 r. wyniosła 139,4 mln zł, co stanowiło ok. 88% wartości aktywów trwałych ARR. ELEWARR Sp. z o.o. zajmuje się obrotem i przechowywaniem zbóż, a jej kapitał zakładowy wyniósł ponad 143 mln zł¹⁰¹. Spółka tworzy wraz z czterema innymi spółkami Grupę Kapitałową ELEWARR, w której skład ¹⁰² wchodziły następujące podmioty:

- ELEWARR Sp. z o.o. (podmiot dominujący),

---

¹⁰¹ Według stanu na 31.12.2011 r.

- Towarowy Dom Maklerski ARRTRANS S.A. w Łodzi (100% akcji w posiadaniu spółki ELEWARR),
- Zamojskie Zakłady Zbożowe Sp. z o.o. w Zamościu (100% udziałów w posiadaniu ELEWARR Sp. z o.o.),
- Elewator w Koronowie Sp. z o.o. (30% udziałów w kapitale zakładowym należało do ELEWARR Sp. z o.o.),
- Elewator Sieradz Sp. z o.o. w Sieradzu (26,7% udziałów w posiadaniu ELEWARR Sp. z o.o.).

8.7. Rejestracja przedsiębiorców

ARR prowadziła w 2011 r. na podstawie rozdziału 3 art. 22-26 ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych działania dotyczące rejestracji przedsiębiorców uczestniczących w mechanizmach administrowanych przez Agencję. Do działań tych zalicza się: prowadzenie i aktualizację Centralnego Rejestru Przedsiębiorców (CRP), nadawanie numeru rejestracyjnego oraz wydawanie świadectw rejestracji. Zarówno w Centrali, jak i w OT ARR, rejestrowano przedsiębiorców i grupy producentów w rejestrze z wykorzystaniem systemu komputerowego CAPS. W 2011 r. w CRP zarejestrowano ponad 22,5 tys. nowych przedsiębiorców. Łącznie od 1 maja 2004 r. do 31 grudnia 2011 r. zarejestrowano 585 tys. beneficjentów biorących udział w mechanizmach administrowanych przez ARR.

W przypadku wystąpienia zmian w Podstawowych Danych Rejestracyjnych (PDR) przedsiębiorca był zobowiązany do ich aktualizacji. Od 1 maja 2004 r. do Agencji wpłynęło ponad 350,6 tys. dokumentów rejestracyjnych aktualizujących dane przedsiębiorców, w tym ponad 27,6 tys. w 2011 r. Poza rejestracją przedsiębiorców oraz aktualizowaniem ich danych, ARR weryfikowała podstawowe dane rejestracyjne znajdujące się we wnioskach merytorycznych składanych przez przedsiębiorców już uczestniczących w poszczególnych mechanizmach. W 2011 r. przeprowadzono ok. 2 tys. postępowań weryfikacyjnych, a w okresie od 1 maja 2004 r. do 31 grudnia 2011 r. – łącznie 54,5 tys. postępowań.

ARR przyjmowała i rejestrowała także w systemie informatycznym CAPS wnioski merytoryczne składane we wszystkich mechanizmach administrowanych przez Agencję. Od przystąpienia Polski do Unii Europejskiej przyjęto i zarejestrowano 3,8 mln wniosków, w tym 320,2 tys. w 2011 r.

W Agencji w 2011 r. wydano 349 tys. rozstrzygnięć administracyjnych, z tego 328 tys. w OT ARR i 21 tys. w Centrali.

SPIS TABEL

Tabela 1.	Centra interwencyjne w Polsce
Tabela 2.	Liczba ofert i podpisanych umów na świadczenie usług przechowalniczych w OT ARR w sezonie 2010/2011 (wg stanu na 30 czerwca 2011 r.)
Tabela 3.	Liczba złożonych ofert na przechowywanie zbóż w OT ARR w sezonie 2011/2012 (wg stanu na 31 grudnia 2011 r.)
Tabela 4.	Zboża wydane z magazynów na pomoc żywnościową w 2011 r. wg OT ARR (w tonach)
Tabela 5.	Refundacje wywozowe na rynku wieprzowiny w 2011 r.
Tabela 6.	Realizacja dopłat do prywatnego przechowywania wieprzowiny w 2011 r.
Tabela 7.	Refundacje wywozowe na rynku wołowiny wypłacone w 2011 r.
Tabela 8.	Liczba szkół podstawowych oraz uczniów korzystających z dopłaty krajowej do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2010/2011
Tabela 9.	Pomoc wypłacona w 2011 r. w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” w podziale na województwa
Tabela 10.	Pomoc wypłacona w 2011 r. w ramach działania „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej” w podziale na województwa
Tabela 11.	Dopłaty w ramach kwotowania produkcji skrobi ziemniaczanej zrealizowane w 2011 r.
Tabela 12.	Realizacja płatności związanej z produkcją – sektor skrobi ziemniaczanej w 2011 r. wg OT ARR
Tabela 13.	Realizacja płatności niezwiązanej z produkcją – sektor skrobi ziemniaczanej w 2011 r. wg OT ARR
Tabela 14.	Płatność niezwiązana z produkcją dla producentów tytoniu za rok 2011 wg OT ARR
Tabela 15.	Dopłaty do materiału siewnego w 2011 r., mające charakter pomocy de minimis w rolnictwie
Tabela 16.	Dopłaty do materiału siewnego w 2011 r., mające charakter pomocy dla gospodarstw poszkodowanych w powodzi w 2010 r.

Tabela 17.	Projekty zgłoszone i objęte umowami w ramach wsparcia pszczelarstwa w sezonie 2010/2011
Tabela 18.	Realizacja mechanizmu „Wsparcie rynku produktów pszczelich” w 2011 r.
Tabela 19.	Kwoty dopłat na rynku produktów pszczelich wg kierunków wsparcia w 2011 r. (tys. zł)
Tabela 20.	Dopłaty do produkcji suszu paszowego w 2011 r.
Tabela 21.	Powierzchnia upraw winorośli, zbiorów winogron i produkcji wina w roku gospodarczym 2010/2011
Tabela 22.	Powierzchnia upraw winorośli oraz produkcja wina w roku gospodarczym 2011/2012 wg województw
Tabela 23.	Produkcja biokomponentów w 2011 r. wg danych ze sprawozdań złożonych w ARR
Tabela 24.	Wykaz surowców zużytych do produkcji biogazu rolniczego w 2011 r.
Tabela 25.	Gotowe artykuły spożywcze przekazane najuboższym w 2011 r.
Tabela 26.	Wpłaty na fundusze promocji produktów rolno-spożywczych w 2011 r. oraz stan na 31 grudnia 2011 r.
Tabela 27.	Wydatki w ramach poszczególnych funduszy promocji w 2011 r.
Tabela 28.	Główne kierunki wywozu towarów z refundacją w 2011 r.
Tabela 29.	Liczba wniosków, wydanych przez ARR pozwoleń i wypłaconych refundacji wywozowych w latach 2010-2011
Tabela 30.	Wsparcie sektora rolno-żywnościowego przez ARR w 2011 r. w podziale na grupy działań
Tabela 31.	Wydatki ARR w 2011 r. w podziale na rynki/mechanizmy
Tabela 32.	Wydatki na realizację działań ARR oraz źródła ich finansowania w 2011 r.
Tabela 33.	Obrót środkami finansowymi na działalności WPR w 2011 r.
Tabela 34.	Wydatki poniesione przez Agencję w 2011 r. na realizację mechanizmów WPR w ramach prefinansowania
Tabela 35.	Wydatki poniesione przez Agencję w 2011 r. wg grup mechanizmów prefinansowanych z WPR
Tabela 36.	Stan magazynowy produktów zakupionych interwencyjnie
Tabela 37.	Obrót magazynowy produktami zakupionymi interwencyjnie

Tabela 38.	Wydatki związane z przechowywaniem interwencyjnym na rynkach rolno-spożywczych w 2011 r.
Tabela 39.	Wydatki związane z działaniami interwencyjnymi na rynkach rolno-spożywczych w 2011 r. refundowane z UE
Tabela 40.	Działalność ARR w 2011 r. w zakresie współfinansowania programów z udziałem środków Unii Europejskiej
Tabela 41.	Płatności uzupełniające dla producentów rolnych w 2011 r.
Tabela 42.	Podatek VAT od WPR w 2011 r.
Tabela 43.	Wierzytelności ARR w 2011 r. na działalności WPR
Tabela 44.	Okresy powstania wierzytelności ARR
Tabela 45.	Wierzytelności ARR w 2011 r. powstałe na działalności WPR wg postępowań
Tabela 46.	Obrót środkami finansowymi na działalności krajowej w 2011 r.
Tabela 47.	Obrót środkami finansowymi w 2011 r. w ramach wydatków administracyjnych
Tabela 48.	Obrót środkami finansowymi w 2011 r. w ramach realizacji mechanizmów krajowych
Tabela 49.	Realizacja pomocy technicznej PROW 2007-2013 w ramach dotacji celowej w 2011 r.
Tabela 50.	Realizacja programu wieloletniego „Przygotowanie, obsługa i sprawowanie Przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej w II połowie 2011 r.” w ramach dotacji celowej w 2011 r.
Tabela 51.	Realizacja projektu „Wsparcie przy tworzeniu i organizacji grup producenckich w Mołdowie”
Tabela 52.	Obrót środkami finansowymi w ramach wydatków inwestycyjnych ARR w 2011 r.
Tabela 53.	Wartość wierzytelności ARR w 2011 r. na działalności krajowej
Tabela 54.	Okresy powstania wierzytelności ARR na działalności krajowej
Tabela 55.	Wierzytelności ARR wg postępowań, ich dynamika i struktura
Tabela 56.	Kontrole techniczne przeprowadzone w 2011 r. przez służby techniczne ARR w ramach administrowanych mechanizmów
Tabela 57.	Kontrole techniczne przeprowadzone w 2011 r. w ramach mechanizmów administrowanych przez biura ARR

SPIS WYKRESÓW

- Wykres 1. Ceny skupu zbóż w kraju
- Wykres 2. Pogłowie trzody chlewnej i roczna produkcja żywca wieprzowego w Polsce
- Wykres 3. Skup i ceny skupu żywca wieprzowego w Polsce
- Wykres 4. Ceny rynkowe wieprzowiny w UE wg wagi poubojowej schłodzonej klasy E
- Wykres 5. Produkcja żywca wołowego i cielęcego oraz ceny skupu bydła w Polsce w latach 2004-2011 (w podziale na półrocza)
- Wykres 6. Ceny rynkowe wołowiny w UE
- Wykres 7. Struktura wydatków ARR na rynku mięsa czerwonego w 2011 r.
- Wykres 8. Skup i ceny skupu żywca drobiowego w Polsce
- Wykres 9. Ceny zbytu tuszek kurcząt (z szyjami) w UE
- Wykres 10. Struktura wydatków ARR na rynku drobiu i jaj w 2011 r.
- Wykres 11. Ceny skupu mleka w kraju
- Wykres 12. Skup mleka w kraju
- Wykres 13. Liczba dostawców mleka (na koniec danego roku kwotowego) oraz średnia wielkość dostaw mleka w Polsce
- Wykres 14. Ilość mleka skupionego od dostawców hurtowych (po przeliczeniu na mleko o referencyjnej zawartości tłuszczu) w poszczególnych województwach w roku kwotowym 2010/2011
- Wykres 15. Struktura podmiotów skupujących mleko wg stanu na 31.12.2011 r.
- Wykres 16. Liczba podmiotów skupujących mleko w Polsce w latach kwotowych
- Wykres 17. Finansowanie programu „Szkłanka mleka”
- Wykres 18. Miejsce Polski wśród krajów UE pod względem spożytego mleka i przetworów mlecznych w programie "Szkłanka mleka" w latach szkolnych
- Wykres 19. Rodzaje placówek oświatowych objęte dofinansowaniem w programie „Szkłanka mleka”

- Wykres 20. Placówki oświatowe i uczniowie korzystający z dopłaty krajowej
- Wykres 21. Placówki oświatowe i uczniowie w programie „Szkłanka mleka”
- Wykres 22. Liczba placówek oświatowych w programie „Szkłanka mleka”
- Wykres 23. Liczba dzieci i uczniów korzystających z programu „Szkłanka mleka” w podziale na województwa
- Wykres 24. Liczba dzieci i uczniów korzystających z programu „Szkłanka mleka”
- Wykres 25. Krajowe i światowe ceny zbytu masła
- Wykres 26. Produkcja masła w Polsce
- Wykres 27. Produkcja OMP w Polsce
- Wykres 28. Krajowe i światowe ceny zbytu OMP
- Wykres 29. Struktura wydatków na rynku mleka w 2011 r.
- Wykres 30. Krajowe ceny zbytu workowanego cukru białego w latach 2009-2011
- Wykres 31. Podział środków finansowych na działania objęte Krajowym Programem Restrukturyzacji
- Wykres 32. Wydatki ARR na działania objęte Krajowym Programem Restrukturyzacji
- Wykres 33. Płatność związana w sektorze skrobi ziemniaczanej w 2011 r. wg OT ARR
- Wykres 34. Struktura wydatków ARR na rynku skrobi ziemniaczanej w 2011 r.
- Wykres 35. Płatności związane i niezwiązane z produkcją surowca tytoniowego w 2011 r. wg OT ARR
- Wykres 36. Wnioski złożone w 2011 r. z tytułu dopłat do materiału siewnego, mających charakter pomocy de minimis w rolnictwie, w podziale na OT ARR
- Wykres 37. Kwota wydatków ARR i powierzchnia, do której udzielono dopłat do materiału siewnego
- Wykres 38. Struktura rozliczonych umów w ramach wsparcia pszczelarstwa wg województw w 2011 r. (w %)
- Wykres 39. Budżet programu „Owoce w szkole” w UE w roku szkolnym 2011/2012
- Wykres 40. Uczniowie i szkoły podstawowe korzystające z programu „Owoce w szkole”
- Wykres 41. Liczba dzieci ze szkół podstawowych korzystających z programu „Owoce w szkole” w podziale na województwa

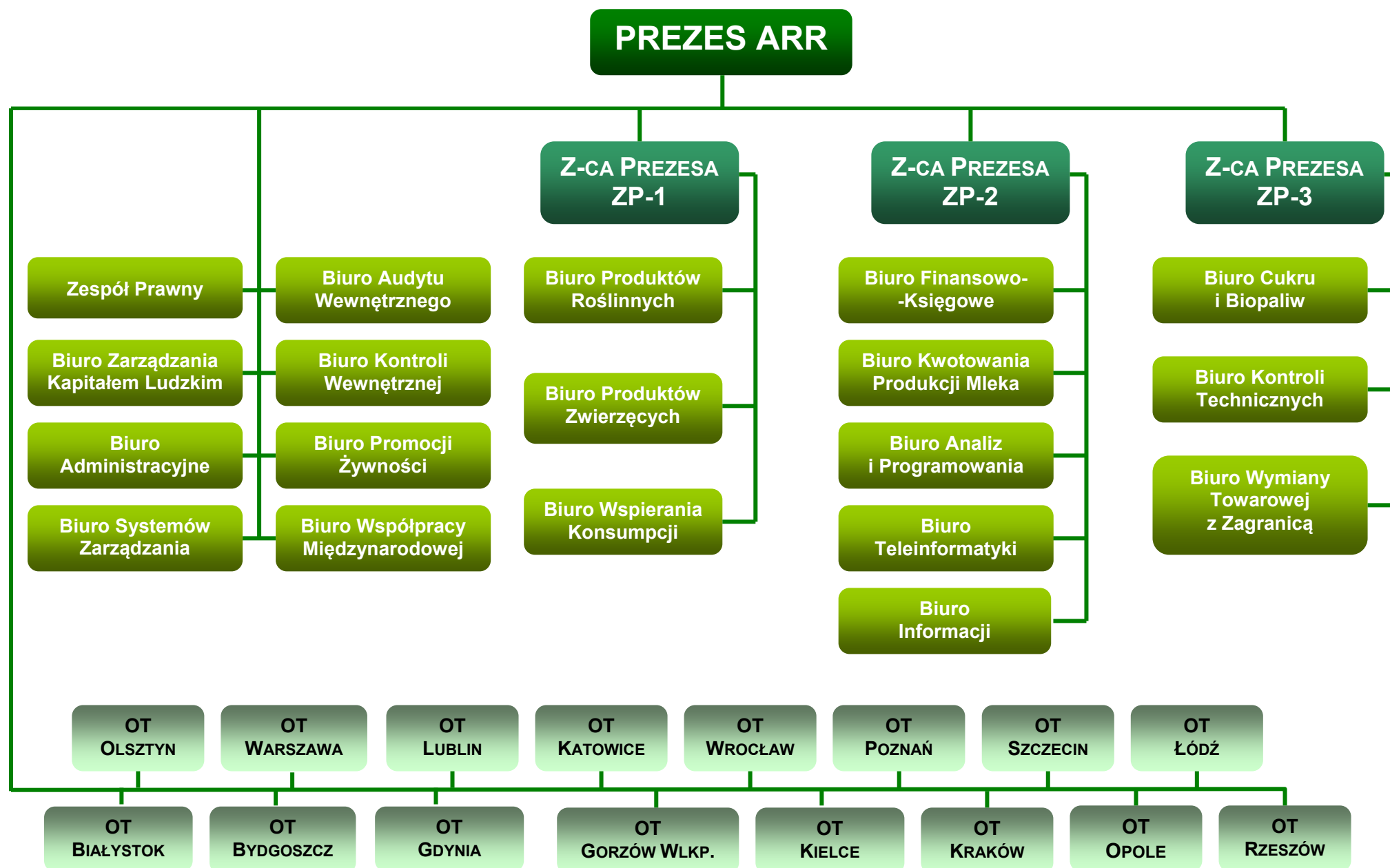
- Wykres 42. Liczba złożonych wniosków o pomoc finansową z tytułu kryzysu spowodowanego szczepem bakterii EHEC w podziale na OT ARR
- Wykres 43. Liczba beneficjentów specjalnego wsparcia w sektorze owoców i warzyw w podziale na OT ARR
- Wykres 44. Ilości gotowych artykułów spożywczych dostarczonych do poszczególnych województw w ramach programu 2011
- Wykres 45. Liczba pozwoleń wydanych przez ARR w 2011 r. na przywóz/wywóz towarów do/z Polski
- Wykres 46. Wyплаты refundacji wywozowych w 2011 r.
- Wykres 47. Struktura wypłat refundacji wywozowych w 2011 r.
- Wykres 48. Struktura wsparcia sektora rolno-żywnościowego przez ARR w 2011 r.
- Wykres 49. Wydatki ARR w 2011 r. w podziale na grupy działań
- Wykres 50. Struktura wydatków ARR w 2011 r. w podziale na grupy działań
- Wykres 51. Struktura wydatków ARR w 2011 r.
- Wykres 52. Struktura służb technicznych ARR
- Wykres 53. Liczba kontroli przeprowadzonych w 2011 r. przez poszczególne Sekcje Kontroli Technicznych OT ARR
- Wykres 54. Struktura zatrudnienia w ARR (wg stanu na 31.12.2011 r.) wg stażu pracy oraz wieku i płci pracowników

A N E K S

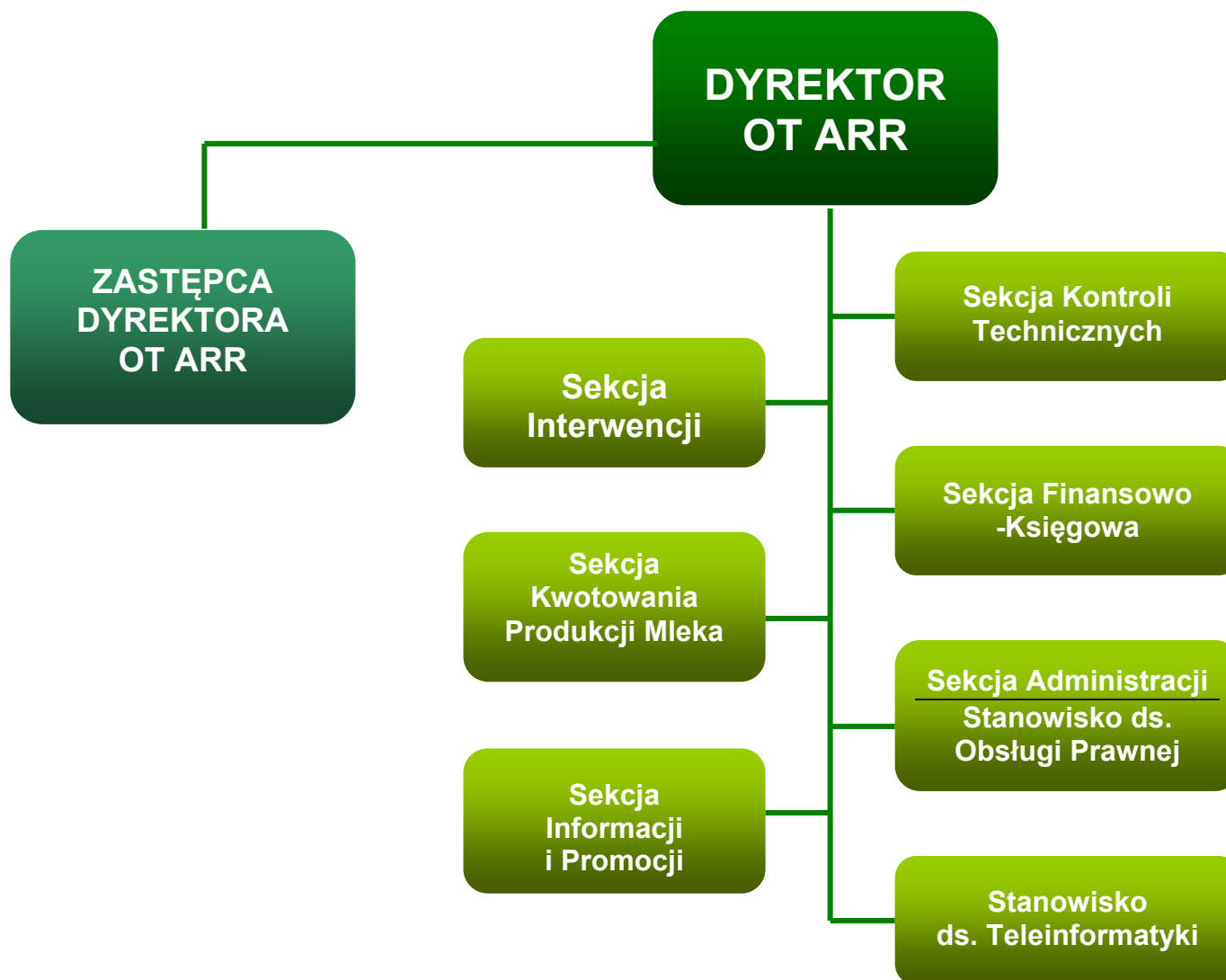

1. Schemat organizacyjny Agencji Rynku Rolnego
2. Schemat organizacyjny Oddziału Terenowego Agencji Rynku Rolnego
3. Rejestr gwarantów
4. Zagadnienia uregulowane zarządzeniami Prezesa Agencji Rynku Rolnego

Schemat organizacyjny Agencji Rynku Rolnego

Schemat organizacyjny Oddziału Terenowego Agencji Rynku Rolnego

Rejestr gwarantów*

Rejestr gwarantów ARR zawiera wykaz instytucji finansowych, wpisanych do wykazu gwarantów długów celnych przez Ministra Finansów, które podpisały z Agencją umowy o współpracy w zakresie gwarantowania mechanizmów WPR. W 2011 r. rejestr gwarantów ARR obejmował:

1. RABOBANK POLSKA S.A.
2. DEUTSCHE BANK POLSKA S.A.
3. BANK BPH S.A.
4. BNP PARIBAS BANK POLSKA S.A.
5. INTERRISK TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ S.A. VIENNA INSURANCE GROUP
6. RBS BANK (POLSKA) S.A.
7. RAIFFEISEN BANK POLSKA S.A.
8. BANK MILLENNIUM S.A.
9. TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ I REASEKURACJI ALLIANZ POLSKA S.A.
10. ING BANK ŚLĄSKI S.A.
11. BRE BANK S.A.
12. SOCIETE GENERALE S.A. ODDZIAŁ W POLSCE
13. BANK HANDLOWY W WARSZAWIE S.A.
14. POWSZECHNY ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ S.A.
15. BANK GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ S.A.
16. NORDEA BANK POLSKA S.A.
17. SOPOCKIE TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ ERGO HESTIA S.A.
18. GOSPODARCZY BANK WIELKOPOLSKI S.A.
19. DZ BANK POLSKA S.A.
20. KREDYT BANK S.A.
21. BANK ZACHODNI WBK S.A.
22. BANK POLSKIEJ SPÓŁDZIELCZOŚCI S.A.
23. BANK OCHRONY ŚRODOWISKA S.A.
24. POWSZECHNA KASA OSZCZĘDNOŚCI BANK POLSKI S.A.
25. BANK POLSKA KASA OPIEKI S.A.
26. BNP PARIBAS S.A. ODDZIAŁ W POLSCE
27. CREDIT AGRICOLE CORPORATE AND INVESTMENT BANK S.A. ODDZIAŁ W POLSCE
28. DANSKE BANK A/S S.A. ODDZIAŁ W POLSCE
29. HSBC BANK POLSKA S.A.
30. TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ EULER HERMES S.A.
31. BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO
32. SKANDINAVISKA ENSKILDA BANKEN AB (SPÓŁKA AKCYJNA) ODDZIAŁ W POLSCE
33. POLSKIE TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ SPÓŁKA AKCYJNA
34. BANK DNB NORD POLSKA SPÓŁKA AKCYJNA
35. ALIOR BANK SPÓŁKA AKCYJNA
36. TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ EUROPA SPÓŁKA AKCYJNA
37. POLSKI BANK SPÓŁDZIELCZY W CIECHANOWIE

Zagadnienia uregulowane zarządzeniami Prezesa Agencji Rynku Rolnego

W 2011 r., w ramach wydanych 179 zarządzeń Prezesa ARR, uregulowano następujące zagadnienia dotyczące działalności Agencji.

1. W zakresie działalności interwencyjnej:

1.1. na rynku zbóż:

- procedury dotyczące interwencyjnego zakupu i sprzedaży zbóż,
- warunki uczestnictwa przedsiębiorców w mechanizmie interwencyjnego zakupu pszenicy,
- warunki uczestnictwa przedsiębiorców w świadczeniu usług przechowalniczych,

1.2. na rynku ziemniaków i skrobi ziemniaczanej:

- procedury dotyczące płatności związanej w sektorze skrobi ziemniaczanej,
- warunki udzielania płatności związanej w sektorze skrobi ziemniaczanej,

1.3. na rynku tytoniu:

- procedury dotyczące płatności dla producentów surowca tytoniowego,
- warunki przyznania płatności niezwiązanej z produkcją,

1.4. na rynku wina:

- procedury dotyczące administrowania potencjałem produkcyjnym winorośli i wina,
- warunki uczestnictwa w mechanizmie administrowania potencjałem produkcyjnym winorośli i wina,

1.5. na rynku innych produktów nieżywnościowych:

- procedury dotyczące pomocy do plantacji trwałych,
- procedury dotyczące kontroli wykorzystania roślin energetycznych,
- procedury dotyczące monitorowania produkcji biogazu rolniczego,
- procedury dotyczące dopłat do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno,
- warunki uzyskania wpisu do rejestru przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się wytwarzaniem biogazu rolniczego,
- warunki uzyskania wpisu do rejestru wytwórców i rejestru rolników oraz dotyczące zasad wykonywania działalności objętej wpisem,

- warunki uczestnictwa w mechanizmie dopłat do przetwórstwa słomy lnianej i konopnej na włókno,
- zasady składania informacji o sprzedaży lub zbyciu w innej formie biokomponentów do celów związanych z realizacją Narodowego Celu Wskaźnikowego,

1.6. na rynku produktów pszczelich:

- procedury dotyczące wsparcia rynku produktów pszczelich,
- powołano Komisję dokonującą wyboru projektów w związku z realizacją mechanizmu WPR „Wsparcie rynku produktów pszczelich”,

1.7. na rynku cukru:

- procedury dotyczące dywersyfikacji przemysłu cukrowniczego,
- procedury dotyczące przetwarzania cukru przemysłowego,
- warunki wypłaty pomocy restrukturyzacyjnej dla plantatorów buraków cukrowych,
- warunki przyznania i wypłaty pomocy w zakresie działania dotyczącego zwiększania wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej w ramach Krajowego Programu Restrukturyzacji,
- warunki przyznania i wypłaty pomocy w zakresie działania dotyczącego modernizacji gospodarstw rolnych w ramach Krajowego Programu Restrukturyzacji,

1.8. na rynku mięsa:

- procedury dotyczące dopłat do prywatnego przechowywania wieprzowiny,
- warunki udzielania dopłat do prywatnego przechowywania wieprzowiny,

1.9. na rynku mleka i przetworów mlecznych:

- procedury dotyczące kwotowania produkcji mleka,
- procedury dotyczące dopłat do prywatnego przechowywania masła,
- procedury dotyczące interwencyjnego zakupu i sprzedaży masła,
- procedury dotyczące interwencyjnego zakupu i sprzedaży odtłuszczonego mleka w proszku,
- procedury dotyczące dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych,
- procedury dotyczące udzielania dopłaty krajowej do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych,
- warunki zakupu masła na zapasy interwencyjne,
- warunki zakupu odtłuszczonego mleka w proszku na zapasy interwencyjne,
- warunki udzielania dopłat do prywatnego przechowywania masła,

- warunki udzielania dopłaty krajowej do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych,
- warunki udzielania dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych,
- warunki przechowywania odtłuszczonego mleka w proszku stanowiącego zapasy interwencyjne,
- warunki sprzedaży odtłuszczonego mleka w proszku z zapasów interwencyjnych,
- warunki wystawiania certyfikatów dla odtłuszczonego mleka w proszku przeznaczonego do interwencyjnego zakupu w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej,
- warunki wystawiania certyfikatów dla masła przeznaczonego do wykorzystania w ramach mechanizmów wspólnej polityki rolnej w innych państwach członkowskich UE,
- tryb udzielania dofinansowania z Funduszu Promocji Mleka do spożycia mleka i przetworów mlecznych w przedszkolach i gimnazjach w okresie od 1 października 2011 r. do 31 grudnia 2011 r.,
- plan kontroli w mechanizmie kwotowania produkcji mleka za rok kwotowy 2009/2010,

1.10. na rynku nasion

- procedury dotyczące dopłat do materiału siewnego,
- warunki uzyskania dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany dla producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan w 2010 r.,

1.11. na rynku owoców i warzyw:

- procedury dotyczące programu „Owoce w szkole”,
- procedury dotyczące wsparcia w sektorze owoców i warzyw z tytułu kryzysu spowodowanego szczepem bakterii EHEC,
- procedury dotyczące administrowania rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży,
- warunki uczestnictwa w programie „Owoce w szkole”,
- warunki uczestnictwa w mechanizmie wsparcia w sektorze owoców i warzyw z tytułu kryzysu spowodowanego szczepem bakterii EHEC,
- warunki uczestnictwa organizacji producentów, organizacji charytatywnych, innych jednostek organizacyjnych lub osób fizycznych w mechanizmie administrowania rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży,

2. W zakresie administrowania obrotem towarowym z zagranicą:

- procedury dotyczące handlu zagranicznego,
- powołano Komisję oraz ustalono zasady przeprowadzania losowania w celu wyłonienia przedsiębiorców, którzy otrzymają pozwolenia w ramach kontyngentów na wywóz sera do Stanów Zjednoczonych Ameryki,
- powołano Komisję oraz ustalono zasady przeprowadzania losowania w celu wyłonienia przedsiębiorców, którzy otrzymają pozwolenia w ramach kontyngentów na przywóz ryżu,

3. W zakresie promocji produktów rolnych i pomocy żywnościowej:

- procedury dotyczące dostarczania nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej,
- warunki uczestnictwa w mechanizmie WPR „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych”,
- zasady obsługi funduszy promocji produktów rolno-spożywczych,
- dokumentację przetargową dla mechanizmu dostarczania nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej,

4. W zakresie spraw organizacyjnych wprowadzono/ustalono/powołano:

- Regulamin Organizacyjny,
- Regulamin Pracy,
- Księgę Jakości,
- Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych,
- procedury dotyczące planowania,
- procedury dotyczące kontroli technicznej,
- procedury dotyczące kontroli wewnętrznej,
- procedury dotyczące audytu wewnętrznego,
- procedury dotyczące zarządzania informacją,
- procedury dotyczące nadzoru właścicielskiego,
- procedury dotyczące zarządzania teleinformatyką,
- procedury dotyczące zarządzania kapitałem ludzkim,
- procedury dotyczące zarządzania procesem rejestracji,
- procedury dotyczące zarządzania infrastrukturą i logistyką,
- procedury dotyczące procesów finansowo-księgowych,
- procedury dotyczące koordynacji i monitorowania współpracy z zagranicą,
- procedury dotyczące odzyskiwania kwot nienależnie lub nadmiernie pobranych środków oraz zapłaty niedopłaty,
- zakres kompetencji osób pełniących funkcje kierownicze w ARR,

- zasady realizacji ustawy o ograniczaniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne w ARR,
- zasady gospodarowania środkami ochrony indywidualnej oraz odzieżą i obuwiem roboczym,
- politykę rachunkowości w zakresie działalności ARR związanej z administrowaniem mechanizmami wspólnej polityki rolnej,
- politykę rachunkowości w zakresie działalności ARR niezwiązanej bezpośrednio z realizacją mechanizmów wspólnej polityki rolnej,
- upoważniono pracowników Centrali ARR do wydawania w imieniu Prezesa ARR aktów administracyjnych oraz realizacji innych czynności z zakresu postępowania administracyjnego,
- Sztab Zachowania Ciągłości Działania wraz z Zespołami Wykonawczymi,
- instrukcję dotyczącą zasad delegowania oraz ustalania należności przysługujących pracownikom ARR w związku z realizacją podróży służbowych na obszarze kraju i poza granicami kraju,
- Komisję Bezpieczeństwa i Higieny Pracy,
- Zakładową Instrukcję Inwentaryzacyjną,
- instrukcję dotyczącą sposobu i trybu przetwarzania w ARR informacji niejawnych o klauzuli „zastrzeżone” oraz zakresu i warunków stosowania środków bezpieczeństwa fizycznego w celu ich ochrony,
- określono stawki opłat za wykonywanie badań w ramach mechanizmów wspólnej polityki rolnej,
- zmiany dotyczące zasad gospodarowania środkami zgromadzonymi na bezosobowym funduszu wynagrodzeń w ARR,
- zasady postępowania na wypadek zagrożenia oraz ewakuacji pracowników ARR z budynku Centrum Bankowo-Finansowego,
- zespół ds. standaryzacji warunków uczestnictwa w mechanizmach WPR i krajowych oraz w działaniach PROW,
- zasady zaopatrzenia pracowników ARR w okulary korygujące wzrok,
- zespół ds. organizacji 30. Konferencji Dyrektorów Agencji Płatniczych Unii Europejskiej.

„Sprawozdanie z działalności Agencji Rynku Rolnego w 2011 roku”

opracowano w Biurze Analiz i Programowania

na podstawie informacji z biur ARR

AGENCJA RYNKU ROLNEGO

00-400 Warszawa, ul. Nowy Świat 6/12

Prezes	22 661 76 23
Zastępca Prezesa	22 661 76 33
Rzecznik Prasowy	22 661 76 13
Telefoniczny Punkt Informacyjny	22 661 72 72

Biura:

Administracyjne	22 661 74 10
Analiz i Programowania	22 661 78 29
Audytu Wewnętrznego	22 661 79 05
Cukru i Biopaliw	22 661 71 30
Finansowo-Księgowe	22 661 74 32
Informacji	22 661 72 53
Kontroli Technicznych	22 661 77 76
Kontroli Wewnętrznej	22 661 77 68
Koordinacji	22 661 78 02
Kwotowania Produkcji Mleka	22 661 77 19
Prawne	22 661 73 61
Produktów Roślinnych	22 661 78 10
Produktów Zwierzęcych	22 661 71 09
Promocji Żywności	22 661 71 11
Systemów Jakości	22 661 74 04
Teleinformatyki	22 661 70 24
Wspierania Konsumpcji	22 661 79 79
Współpracy Międzynarodowej	22 661 72 26
Wymiany Towarowej z Zagranicą	22 661 75 90
Zarządzania Kapitałem Ludzkim	22 661 77 44

www.arr.gov.pl

**Agencja
Rynku
Rolnego**

**Agencja
Rynku
Rolnego**

Agencja Rynku Rolnego

**00-400 Warszawa
ul. Nowy Świat 6/12**

**Telefoniczny
Punkt Informacyjny
(22) 661 72 72**

www.arr.gov.pl

**Oddziały Terenowe
Agencji Rynku Rolnego**

OT Białystok

ul. Kombatantów 4
15-102 Białystok
tel. 85 664 31 50
faks 85 664 31 60

OT Bydgoszcz

ul. Kasztanowa 57
85-605 Bydgoszcz
tel. 52 584 92 92
faks 52 584 15 03

OT Gdynia

ul. Kołtāja 1
81-332 Gdynia
tel. 58 669 43 00
faks 58 669 83 21

OT Gorzów Wlkp.

ul. gen. Sikorskiego 20c
66-400 Gorzów Wlkp.
tel. 95 728 26 58
faks 95 728 27 86

OT Katowice

pl. Pod Lipami 5
40-476 Katowice
tel. 32 359 49 00
faks 32 359 49 34

OT Kielce

ul. Piaskowa 18
25-323 Kielce
tel. 41 343 31 90
faks 41 368 70 49

OT Kraków

ul. Mogilska 104
31-546 Kraków
tel. 12 429 56 60
faks 12 426 49 10

OT Lublin

ul. Unicka 4
20-126 Lublin
tel. 81 444 45 30
faks 81 444 45 32

OT Łódź

ul. Wróblewskiego 18
93-578 Łódź
tel. 42 685 52 18
faks 42 685 52 24

OT Olsztyn

ul. Partyzantów 1/2
10-959 Olsztyn
tel. 89 523 78 65
faks 89 527 92 49

OT Opole

ul. Horoszkiewicza 6
45-301 Opole
tel. 77 441 70 00
faks 77 441 70 01

OT Poznań

ul. Marcelińska 90
60-324 Poznań
tel. 61 852 14 33
faks 61 853 67 95

OT Rzeszów

al. Piłsudskiego 32
35-001 Rzeszów
tel. 17 864 20 28
faks 17 864 20 30

OT Szczecin

ul. Niedziałkowskiego 21
71-410 Szczecin
tel. 91 464 82 00
faks 91 422 57 76

OT Warszawa

al. Waszyngtona 146
04-076 Warszawa
tel. 22 515 81 32
faks 22 515 81 13

OT Wrocław

ul. Powstańców Śląskich 28/30
53-333 Wrocław
tel. 71 335 01 51
faks 71 335 01 79